

DŽONATAN KEROL DRVENO MORE

D Ž O N A T A N K E R O L
D R V E N O M O R E

PREVEO

Goran Skrobonja

naslov originala Jonathan Carroll THE WOODEN SEA

© 2001 by Jonathan Carroll © za srpski jezik KOJOT

Posvećeno Ifah2 na nebu Augartena

STARI DOBRICA

Nikad ne kupuj žutu odeću niti jeftinu kožu. To je moj moto, a ima ih još. Znae šta bih voleo da vidim? Kako neko vrši samoubistvo. Nemojte me pogrešno shvatiti; ne govorim o onim sjebanim jadnicima koji skoče kroz prozor ili zauvek strpaju svoju bednu glavu u plastičnu kesu. Ne mislim ni na Ultimativno borilačko takmičenje, gde se samo gomila pobesnelih nulerica međusobno grize. Govorim o tipu na ulici, lica boje vlažnog olova, koji pripali „kamel“ i iskašlje dušu u trenutku uvlačenja dima. Alal ti ćufte, drugar! Živeli nikotin, tvrdoglavost i samopovlašivanje.

„Džimi, daj ‘vamo još jednu turu!“, pevuši kralj Holesterol na kraju šanka. Onaj ružičastog nosa, s krvnim pritiskom dovoljno visokim da ga lansira zajedno sa celim porodičnim stablom sve do Plutona. Uživancija, masa, tekstura. Infarkt koji će ga rasturiti trajaće nekoliko sekundi. Hladno pivo u masivnim kriglama i miris bifteka na roštilju trajaće večno, sve dok ne umre. Vredi se menjati za to. Sasvim ga razumem.

Moja žena Magda tvrdi da joj, kada pokušava da me natera da nešto shvatim, to izgleda kao Sizifov posao. Ali ja dobro razumem; jedino što se *ne slažem* obavezno. Stari Dobrica je savršeni primer. Jednog dana tip ušeta u staničnu zgradu i uvede psa kakvog nikada niste videli. Mešanac, ali većinom pit bul prekriven kovitlacem mrkih i crnih šara tako da liči na tortu s tamnim i svetlim filom. Ali tu njegova normalnost prestaje, jer taj pas ima samo tri i po noge, nedostaje mu jedno oko i čudno diše. Nekako postrance, ali ne možete biti sasvim sigurni u to.

Način na koji mu vazduh izlazi izgleda kao da neko zviždi „*Misel*“ upola snage. Preko glave mu se pružaju dva duboka izdignuta ožiljka. Toliko je ružan da svi piljimo u njega kao da je upravo „konkordom“ doleteo iz pakla.

Koliko god izgledao sjebano, pas je imao veoma lepu crvenu kožnu ogrlicu. S nje je visilo malo pljosnato srebrno srce gde je bilo ispisano

ime Stari Dobrica. Tako je pisalo. To je sve; bez imena vlasnika, adrese ili telefonskog broja. Samo Stari Dobrica. Pri tom je iscrpljen. Usred tolike gužve, sručio se na pod i zahrkao. Tip koji ga je uveo rekao je da je pronašao psa kako spava na parkingu „Grend juniona”. Nije znao šta kog đavola da uradi s njim, ali bio je siguran da će ga neko pregaziti ako bude tamo dremao, pa ga je doveo nama.

Svi ostali smatrali su da psa treba odvesti u najbliže prihvatilište za životinje. Ali za mene je to bila ljubav na prvi pogled. Namestio sam mu postelju u kancelariji, kupio hranu za pse i nekoliko narandžastih činija. Dva dana je gotovo neprekidno spavao. Dok je bio budan, ležao je na svojoj postelji i zurio u mene mutnim očima. Ili bolje okom. Kada me je neko u kancelariji pitao zbog čega ga držim tu, rekao sam da je taj pas video *sveta*. A pošto sam ja šef policije, niko se nije usprotivio.

Osim moje žene. Magda smatra da životinje treba jesti i jedva može da podnese finu mačku koju imam već mnogo godina. Kada je čula da u kancelariji držim tronogu, jednooku crno-belu tortu, svratila je da to vidi. Piljila je u psa predugo i isturila donju usnu. Loš znak.

„Što su bezvezniji, to ti se više dopadaju, Fren, a?”

„Ovaj pas je veteran, dušo. Taj ti je video *bitaka*.”

„U Severnoj Koreji deca gladuju dok ti ovoj džukeli serviraš hranu.”

„Pošalji tu decu ovamo – mogu s njim da podele ‘apo’.”

„Ti si džukac, Fren, a ne on.”

Magdina kći Polin, koja je stajala u blizini, poče da se smeje. Iznenađeno smo je pogledali, zato što se Polin ne smeje *ničemu*. Apsolutno je lišena smisla za humor. A kada se smeje, obično to čini zbog nečeg čudnog ili krajnje neprikladnog. To je neobična devojka koja se baš trudi da ostane nevidljiva. Moj tajni nadimak za nju je Fejd¹.

„Šta je toliko smešno?”

„Freni. Uvek ide levo kad svi ostali idu desno. Šta fali tom tvom psu? Šta on to radi?”

Okrenuo sam se taman na vreme da vidim kako Stari Dobrica umire.

Uspeo je da ustane, ali sve tri noge su mu se gadno tresle. Glava mu je bila pognuta i njihao je njom levo-desno kao da kaže „ne”.

Po svom dobrom običaju, Polin stade da se kikoće.

Dobrica prestade da njiše glavom i diže pogled prema nama. Prema

¹ *Fade* - engl. bledeti, utapati se u pozadinu, nestajati; prev.

meni. Pogledao je pravo u mene i namignuo. Tako mi Boga. Stari pas mi je namignuo kao da imamo neku zajedničku tajnu. A onda se preturio i umro. Njegove tri noge trznule su se nekoliko puta, a onda polako skupile prema telu. Bez ikakve sumnje, bio je gotov.

Niko nije rekao ni reč; samo smo zurili u starog jasnika. Konačno, Magda priđe da ga bolje osmotri. „Bože, možda nije trebalo da kažem toliko loših stvari o njemu.“

Mrtav pas prdnu. Ispustio je dugi prdež – poslednji dah, koji mu je izbio na pogrešna vrata. Hitro ustuknuvši, Magda me prostreli pogledom.

Polin prekrsti ruke. „Baš uvrnuto! Bio je živ pre dve sekunde, a sad više nije. Nikad nisam prisustvovala nečijoj smrti.“

Jedno od nekoliko preimućstava mladih. Sa sedamnaest, smrt je za vas zvezda svetlosnim godinama daleko, koju jedva možete da vidite kroz jak teleskop. Onda ostarite i ustanovite da to nije udaljena zvezda, već veliki jebeni asteroid koji vam pada pravona glavu.

„Šta sad, Doktore Dulit!“

„Sad valjda moram da odem i pokopam ga.“

„Samo gledaj da to ne bude u našem zadnjem dvorištu.“

„Mislio sam da bi zgodno mesto bilo ispod tvog jastuka Pogledi su nam se sreli i osmehnuli smo se u istom trenu. Poljubila je vazduh između nas. „Hodi, Polin. Imamo dosta toga da uradimo.“

Otišla je, ali Polin je oklevala. Dok je polako prilazila vratima, zurila je u psa kao hipnotisana. Kada je stigla tamo, zaustavila se i ostala da zuri još malo. Izvan moje kancelarije neko najednom prsnu u smeh. Magda je očigledno saopštila ostalima tužnu vest.

„Idi s majkom, Polin. Hoću da ga umotam i odnesem odavde.“

„Gde stvarno misliš da ga pokopaš?“

„Negde dole, kraj reke. Da ima lep pogled.“

„Zar je zakonom dozvoljeno da ga tamo pokopaš?“

„Ako budem uhvatio sebe kako to radim, uhapsiću se.“

To prekinu njen trans i ona ode.

Čak i mrtav, matori momak je izgledao izmoždano. Kakav god da mu je život bio, stigao je do linije cilja na sve četiri (sve tri) bez igde ičega. Iskoristio je sve što je imao. To je bilo jasno posle jednog jedinog pogleda. Glava mu se okrenula prema telu; debeli ružičasti ožiljci na potiljku izgledali su baš žestoko. Do đavola, odakle mu?

Sagnuo sam se, blago obavio krajeve jeftinog ćebeta oko njegovog tela i polako ga zakotrljao. Telo je bilo teško i opušteno. Zdrava šapa mu je virila napolje. Dok sam se trudio da je nekako vratim ispod ćebeta, prekinuo sam to i rukovao se s njim. „Zovem se Freni. Danas te ja nosim do groba.“

Podigao sam zavežljaj i prišao vratima. Ona se otvoriše bez upozorenja i pojavi se pozornik Veliki Bil Peg, koji se trudio da se ne osmehne. „Trebala li ti pomoć s tim, šefe?“

„Ne, dobro sam ga uhvatio. Samo još malo otvori vrata.“ Napolju je stajala gomila ljudi koji su tapšali dok sam prolazio.

„Baš smešno.“

„Da sam na tvom mestu, Fren, ne bih otvarao radnju s kućnim ljubimcima.“

„Š'a imaš tu? Prasiće u ćebetu?“

„Fini neki gost – ti ga pozoveš, a on baci kašiku.“

„Vi ste, momci, prosto ljubomorni što nije odapeo u vašoj kancelariji.“ Nisam zastajkivao. Njihov smeh i šale pratili su me dok sam izlazio. Stari Dobrica nije bio lak. Tog dana sam radio i lakše stvari nego što je tegljenje njegovog tela do kola. Kada sam stigao tamo, spustio sam ga na poklopac prtljažnika i iskopao ključeve od kola iz džepa. Ubacio sam jedan u bravicu i okrenuo, ali osim škljocanja, ništa se nije desilo. Telo je svojom težinom pritiskalo poklopac. Nabacio sam ga na rame i ponovo okrenuo ključ. Poklopac poskoči. Pre nego što sam stigao bilo šta da uradim, snažan glas mi grmnu na tridesetak centimetara od levog uha: „Zašto stavljaš tog psa u prtljažnik, Freni?“

„Zato što je mrtav, Džoni. Idem da ga pokopam.“

Džoni Petengls, naš gradski idiot, prope se na prste i nagnu se preko mog ramena da bolje osmotri. „Smem li da pođem s tobom i gledam?“

„Ne, Džone.“ Pokušao sam da gurnem Dobricu uz jednu stranicu prtljažnika kako ne bi skliznuo za vreme vožnje, ali neko mi je smetao. „Džone, *miči se!* Zar nemaš pametnija posla?“

„Ne. Gde ćeš da ga zakopaš, Freni? Na groblju?“

„To je mesto samo za ljude. Još nisam rešio. Hoćeš li, molim te, da se pomeriš kako bih mogao tu da ga namestim?“

„Zašto hoćeš da ga namestiš, ako je već mrtav?“

Prestao sam da se mičem i zažmurio. „Džone, da li si za jedan hamburger?“

„To bi baš bilo lepo.“

„Dobro.“ Izvadio sam pet dolara iz džepa i pružio mu ih. „Pojede hamburger, a kad završiš, idi mojoj kući i pomozí Magdi da unese ona drva za vatru, važi?“

„Važi.“ Nije se pomerao dok je držao pare u ruci. „Biću jako miran ako me puštiš da pođem s tobom.“

„Džoni, zar ću morati da pucam u tebe?“

„Uvek to kažeš.“ Pogledao je na sat sa Arnoldom Švarcenegerom koji sam mu poklonio mnogo godina ranije, dok je prolazio kroz svoju *Terminator* fazu. „Koliko imam vremena pre odlaska tvojoj kući? Ne bih da jedem prebrzo. Dobijem gasove.“

„Samo ti polako.“ Potapšao sam ga po ramenu i krenuo da uđem u kola.

„Nisam znao da imaš prijatelja psa, Freni.“

„Psi umeju da vole, Džone. Diplomirali su na tom predmetu.“

Dok sam se odvozio odatle, pogledao sam u retrovizor. Mahao mi je kao dete – ruka mu je mlatarala gore-dole.

Magda veruje da možete odrediti nečiju ličnost po tome šta sve ta osoba ima u kolima. Kada sam se zaustavio pred semaforom na Aprilskoj aveniji, spustio sam pogled na sedište suvozača i ugledao sledeće: tri neotvorene paklice „marlbora“, jeftin mobilni telefon izubijan od prečestog ispuštanja, džepno izdanje zbirke kratkih priča Džona O’Hare i neotvoreni koverat iz gradske bolnice s rezultatima barijumskog klistira. U kaseti se nalazila konzerva osveživača za dah „altoid“, video traka *Put oko sveta za osamdeset dana* i CD sa disko muzikom iz sedamdesetih koju niko osim mene nije želeo da sluša. Jedine zanimljive stvari u kolima bile su pištolj „bereta“ ispod mog pazuha i mrtav pas u prtljažniku. Osećao sam se depresivno zbog toga. Šta bi bilo da smo živeli ispod Vezuva koji je u tom trenutku rešio da opet proradi? Lava i pepeo bi me ubili i savršeno sačuvali u mrtvačkom kovčegu od dve tone, marke „ford“. Posle nekoliko hiljada godina, arheolozi bi me iskopali i stali da nagađaju ko sam bio, sudeći po onome što se nalazilo oko mene: cigarete, *Kej-Si i Sanšajn Bend*, rezultati pregleda čmara i pseće truplo. *Čime se ja to bavim?*

Gde da pokopam Starog Dobricu i čime? U kolima nisam imao alat. Moraću najpre da odem kući i uzmem lopatu iz garaže. Brzo sam

skrenuo levo i pojurio Brodvejom.

Na svoj osamdeseti rođendan moj otac se zakleo da nikada više neće čitati uputstva za rukovanje. Mesec dana kasnije je umro. Kažem to sada, zato što sam ga sahranio pomoću iste te lopate. Ljudi su mislili da sam ćaknut. Groblja imaju mašine za te svrhe, ali ja sam smatrao da u tome što ću svome ocu pripremiti poslednju postelju ima nečeg drevnog i dobrog. Nisam umeo da mu odrecitujem *Kadiš*, ali mogao sam svojeručno da mu iskopam rupu. Usred vrelog letnjeg dana iskopao sam mu raku sa osmehom na licu. Džoni Petengls je sedeo u blizini na zemlji i pravio mi društvo. Pitao je kuda idemo kad umremo. U Bangladeš, ako smo bili nevaljali, rekao sam ja. Pošto to nije shvatio, pitao sam ga šta on misli, kuda idemo. U okean. Pretvorimo se u kamenje i Bog nas zavrljači u okean. Da li je moj otac sada tamo, sakriven iza neke grčke lignje? Dok sam vozio, zapitao sam se šta bi Džoni rekao o odredištu za mrtve životinje.

Radio-stanica zapucketa. „Šefe?”

„Ovde Mekejb.”

„Šefe, prijavljena je porodična svađa u Ulici Helen.”

„Skjavo?”

„Tako je.”

„U redu je, blizu sam. Pobrinuću se za to.”

„Bolje vi nego ja.” Dispečer se zakikota i prekinu vezu.

Zavrteo sam glavom. Donald i Džeraldina Skjavo, rođena Fortuzo, bili su u mom razredu u gimnaziji Ždralovog Vidikovca. Venčali su se odmah posle mature i od tada su u neprekidnom ratnom stanju. Ponekad bi ga ona mlatnula nekim sudom po glavi. Ponekad bi on mlatnuo nju stolicom. Šta god im padne pod ruku. Ljudi su ih godinama molili da se razvedu, ali dva golupčića nisu imala ništa drugo na svetu osim svoje mržnje, pa nije bilo razloga da je se odreknu. Otprilike jednom mesečno njihovo krčkanje preraslo bi u ključanje i jedno ili drugo izvuklo bi deblji kraj.

Grupa tinejdžera iz komšiluka stajala je na trotoaru ispred kuće porodice Skjavo i smejala se.

„Šta ima, vojsko?”

„Jebote, unutra su pravi *Ratovi zvezda*, gospodine Mekejb. Trebalo je da je čujete kako vrišti. Ali sad je već neko vreme tišina.”

„Odmaraju se do sledeće runde.” Pošao sam stazom do ulaznih

vrata i okrenuo kvaku. Bilo je otvoreno. „Ima li koga?“ Pošto mi niko nije odgovorio, upitah još jednom. Tišina. Ušao sam i zatvorio vrata. Prvo što sam uočio bilo je to koliko je kuća čista i mirišljava. Džeri Skjavo je bila aljkava, lenja žena kojoj nije smetalo da joj kuća smrdi. Isto važi i za njenog muža. Jedna od neprijatnosti u vezi s njihovim razdvajanjem iz meseca u mesec bio je odlazak u njihovu kuću koja je neizostavno zaudarala na telesni zadržak, na sobe čiji su prozori predugo bili zatvoreni i na hranu koju nikada ne biste okusili.

Ovog puta ne. Nedavno je u gradu otvorena nova prodavnica s velikim asortimanom egzotičnih čajeva. Ja ne pijem čaj, ali iznalazim koliko god mogu izgovora da odem tamo i samo uživam u mirisu te radnje. Pošto je moj prvi šok izazvan redom i sjajem kuće Skjavovih prošao, shvatio sam da ona miriše na radnju s čajevima. Moćan, divan miris koji nosu pruža izvrsne stvari za razmišljanje.

Ali tu nije bio kraj iznenađenjima, jer je kuća bila prazna. Prelazio sam iz sobe u sobu u potrazi za Donaldom i Džeri. Ništa se nije promenilo od moje prethodne posete. Isti jeftini kauč i praistorijska fotelja bili su jedno do drugog u dnevnoj sobi, kao skitnice na počinku. Porodične fotografije na kaminu, žgoljavi kanarinac, žut kao pišačka, koji skakuće po kavezu, sve je bilo isto. Ali sve je bilo uredno i blistalo je na način koji nikada ranije nisam video u toj kući. Kao da je par pripremio sve za neku proslavu ili važnu posetu. Ali čim su sve uredili, vlasnici su otišli.

Sišao sam u podrum, donekle zabrinut da će se tamo naći grub odgovor na misteriju odozgo: oboje Skjavovih vise sa istovetnih greda, ili jedno stoji nad telom drugog s radosnim izrazom na licu i pištoljem u ruci. Nije se desilo. Podrum je samo bio pun uredno naslaganih časopisa, starog nameštaja i drangulija. A čak je i to bilo uredno poslagano u jednom uglu. I tamo dole je lepo mirisalo. Totalno ludo. Do đavola, šta se to dešava?

Njihovo zadnje dvorište bilo je veliko kao autobuska stanica, ali travnjak je bio pokošen. Nikada tamo nisam video travu nižu od desetak centimetara. Jednom sam čak ponudio Donaldu da upotrebi moju kosilicu, što je on nabusito odbio.

Ponovo u kući, seo sam u fotelju da razmislim. I umalo nisam tresnuo na guzicu kada se fotelja sasvim nakrivila na nepostojećim federima. Posle nekoliko sekundi, koliko je trajala neizvesnost oko

rezultata, uspeo sam nekako da vratim tu stvar u uspravni položaj. Tada sam ugledao pero.

Na suprotnoj strani sobe nalazio se zazidani kamin. Dok sam se borio s gravitacijom ne bih li glupavu fotelju vratio na tle, ugledao sam blesak neverovatno jarke boje na podu ispred kamina. Iako su mi kolena klecala od bitke, prišao sam peru i uzeo ga. Dugačko oko dvadeset pet centimetara, bilo je mešavina najblistavijih boja koje se daju zamisliti. Ljubičasta, zelena, crna, narandžasta – i još njih. Nisam mogao da zamislim neprikladniji predmet u kući ovih aljkavaca, ali bilo je tamo. Zurio sam u njega kada sam pozvao stanicu i rekao Bilu Pegu šta sam video.

„E, to je stvarno novitet. Možda ih je zrak prebacio gore, do matičnog broda.”

„Kapetan Pikard ne bi voleo da mu se *oni* nađu na *Enterprajzu*. Nemaš nikakve izveštaje, Bil? O sudarima ili tako nešto?”

„Jok. Zar ne bi bilo sjajno kada bi poginuli? Da više ne moraš da ideš tamo. Ništa nije stiglo.”

„Zovni Majkla Zakridisa u bolnicu i proveriti kod njega. Ja idem kući da uzmem nešto, a onda silazim do reke. Pozovi me na mobilni ako nešto čuješ.”

„Važi. Šta si uradio s mrtvim psom, šefe? Što ga ne ostaviš kod Skjavovih da ga zateknu kad se vrate kući? Stavi im ga u rernu. *To* bi ućutkalo Džeri makar na pet minuta.”

Prevrtao sam prstima pero napred-natrag. „Čućemo se kasnije. Hej, Bil, još nešto...”

„Da?”

„Znaš li išta o pticama?”

„O pticama? Uf, šta znam. Zašto? Šta je s njima?”

„Kakva ptica bi mogla da ima perje dugačko oko dvadeset pet centimetara, neopisivo živih boja?”

„Paun?”

„Pomislio sam na to, ali mislim da nije. Znam kako izgleda paunovo perje. Ovo nije to. Paunovo perje ima simetričnije šare. A i veliki krug na svakom peru. Nije to.”

„Šta nije to? O čemu pričaš?”

Prenuo sam se i shvatio da naglas razmišljam dok zurim u pero. „Ništa. Javiću ti se kasnije.”

„Freni.“

„Da?“

„Stavi psa u rernu.“

Prekinuo sam vezu.

Kako je toliko boja moglo da postoji na jednom tankom peru? Nisam mogao da odvojim pogled od te prokletinje, ali znao sam da moram da pođem. Kad sam izašao, nekoliko klinaca još je stajalo u blizini, verovatno u nadi da će čuti još malčice vatrometa Skjavovih. Pitao sam ih da li su ikoga videli da odlazi iz kuće pre mog dolaska. Rekli su da nisu. Kada sam im rekao da je kuća prazna, nisu mogli da veruju.

„Mora biti nekoga unutra, gospodine Mekejb. Trebalo je da čujete kako vrište!“

Izvadio sam paklicu cigareta i ponudio im. „Šta su pričali?“ Klinac je pustio da mu pripalim i dunuo dim u pravoj liniji. „Ništa naročito. Ona mu je rekla da je seronja i kreten. Ali glasno. Nevideno *glasno*. Mogli ste da je čujete sve do centra.“

„A on? Je li Donald nešto rekao?“

Drugi klinac spusti glas za četiri oktave, sa izrazom lica kao da će upravo postati glavna faca na žurci. „*Kučko!* Jebi se, glupava *fica!* Jebote, radiću šta mi se prohte „*Fik?*“

„Fika. Znaite, to je pička na italijanskom.“

„Šta bih ja bez vas, momci? Slušajte, ako vidite ijedno od njih da se vraća, zovnite me na ovaj broj.“ Pružio sam im svoju posetnicu.

„Šta je to?“ Pokazao je na pero.

„Lepo, a? Pronašao sam ga kod njih na podu.“ Podigao sam ga. Svi smo mu se nemo divili.

„Možda su tamo unutra radili nešto perjem, znate, kao, nastrano.“ Momak se ozario.

„Znaš, kad sam ja bio mali, najnastranija stvar za koju sam čuo bila je da se ljudi oblače u odeću od kože i šibaju međusobno. Umalo me nije srčka strefila. Ali vi, momci, sada znate više od Aleksa Komforta².“

„Ko je taj?“

Ponovo u kolima, pažljivo sam zavukao pero ispod štitnika od sunca iznad vozačevog sedišta. Zašto su ulazna vrata njihove kuće bila

² Pisac, lekar, pesnik i pacifista, napisao 51 knjigu, a najpoznatija, *Radost seksa*, prodata je u 12 miliona primeraka, prim.red.

otvorena? I zadnja vrata? Niko više ne ostavlja otvorena vrata, čak ni u Ždralovom Vidikovcu. Donald Skjavo je radio kao mehaničar u „Servisu Birmfion“. Pozvao sam ih i razgovarao sa sekretaricom koja je rekla da je on otišao da ruča pre četiri sata i nije se vratio. Gazda je besan, zato što Donald još ima jedan džip na kanalu, a mušterija čeka.

Slegnuo sam ramenima da stresem to sa sebe. Skjavovi su negde. Pojaviće se već. Dok sam vozio kući, pokušavao sam da se setim gde sam u garaži ostavio lopatu.

Sat kasnije naleteo sam na još jedan koren i otkačio. Zavitlao sam lopatu daleko od sebe, strpao prljavu šaku u usta i ugrizao se. Nisam bio tako iznerviran već deset nedelja, koja gore ili dole. Moj plan je bio krajnje jednostavan: da se odvezem do reke, nađem lepo mesto, iskopam rupu Starom Dobrici, ubacim ga unutra, da lepo sanja, pa da se vratim u kancelariju. Ali zaboravio sam da kraj reke polažu cevi i da sa svim tim ljudstvom i opremom u blizini to nije mesto za mrtvog psa i mene.

I tako sam vozio po onoj velikoj mračnoj šumi daleko iza kuće Tindalovih, u potrazi za prvoklasnim mestom. Sunčeva svetlost se spuštala kroz lišće i poigravala na njemu. Bilo je tiho, ako se izuzmu naleti vetra kroz krošnje i pesma ptica. Vazduh je mirisao na leto i zemlju.

Bio sam toliko lepo raspoložen, da sam zapevao: „Haj-ho, haj-ho, na rad sad idemo“, kada šam zabio lopatu u meku zemlju. Pet minuta kasnije naišao sam na prvi koren, za koji se ispostavilo da je debeo kao podzemno čudovište u *Podrhtavanju*. Nepokoleban (haj-ho, haj-ho), slegnuo sam ramenima i počeo da kopam na drugom mestu. Ali ispostavilo se, majku mu, da se korenje pruža ispod tla u čitavoj staroj šumetini. I dok se Stari Dobrica krutio u prtljažniku kola, moj bes se krutio u gnevnu erekciju dužine trideset tri centimetra.

Kada sam popušio tri cigarete i prestao da žvaćem sopstvenu šaku, razmislio sam veoma sporo i usiljeno mimo: probaću na još jednom mestu. Ako *to* ne bude upalilo... A evo šta je zanimljivo: koliko god da sam bio besan i iznerviran zbog toga što zemlja nije voljna da prihvati moju rupu, ni za tren nisam pomislio da odnesem pseći leš u kafileriju i dam ga na kremiranje. Stari Dobrica je *morao* da bude sahranjen. Morao je da bude položen u zemlju, nežno i brižno. Nisam znao zbog čega mi se to tako čvrsto zakucalo u mozak, ali bilo je tako. Ništa mu nisam

dugovao. Nije tu bilo godina provedenih u bliskom druženju, niti je on bio moj veliki prijatelj kad god sam se osećao usamljeno i potišteno, a nisam ni provodio letnje dane bacajući mu grančicu u zadnjem dvorištu. Čovekov najbolji prijatelj? Nisam ga čak ni poznao. Bio je to samo stari sjebani pas koji je slučajno lipsao na podu moje kancelarije. Naravno, deo toga imao je veze sa onim što je Magda rekla – ja volim gubitnike. Uglavnom im držim stranu. Propalice, lažljivci, praznoglavci, pijanice i prestupnici – daj ih ovamo; častiću ih pićem. Stari Dobrica kao da je bio sve to već pobrojano, ali spojeno u jedno. Da je bio ljudsko biće, siguran sam da bi imao glas sličan mlinu za kafu i mozak potamneo od zloupotrebe. Ali bilo je još nečega u vezi s njegovim ulaskom u moj život. Da ste me pitali šta je to, slagao bih ako bih rekao da znam. Bio sam siguran samo da moram da se pobrinem za njegovu sahranu i bio sam rešen da to učinim. Zato sam strpao svoj temperament natrag u kutiju i ponovo podigao lopatu. Ovog puta mi je uspelo.

Kopanje duboke rupe zahteva više napora nego što mislite. Osim toga, prilično je štetno po kožu na šakama. Ali metar-dva dalje pronašao sam mesto koje mi je dozvolilo da kopam koliko god sam želeo, ne poturajući mi prepreke. Kada sam završio, rupa je bila duboka oko metar i dovoljno široka. Tu će mu biti dobro.

Najzanimljivije je bilo ono što je izašlo s lopatom u poslednjem zamahu. Povrh tamne zemlje nalazilo se nešto mnogo svetlije, gotovo belo. Kontrast je bio tako jak, da to nikome ne bi promaklo. Spustio sam lopatu i posegnuo za tim. Isprva sam mislio da je u pitanju grana, izbeljena i lišena svake boje. Duga oko dvadeset pet centimetara, bila je srebrnastosiva i nazubljena na jednom kraju, kao da je nekada bila prikačena za nešto veće, a zatim odlomljena. Kada sam to prineo da поближе pogledam, srebrnasta boja postala je kremastobela; to nije bilo drvo, već nekakva kost.

Ništa naročito. Šume su pune životinjskih kostiju. Čak sam se osmehnuo, pomislivši da sam poremetio grob jedne životinje kopajući raku drugoj. Neviđeni bezobrazluk – ni veverica ne može više da počiva u miru. Zovite Društvo za zaštitu životinja! Zbog surovosti prema mrtvim životinjama.

Polin se zanimala za zoologiju. Pomislio sam da bi možda volela da pogleda tu kost, pa sam je ubacio u džep dok sam se vraćao do kola da uzmem Starog Dobricu.

Kada sam otvorio prtljažnik i pogledao unutra, morao sam da se trgnem. Oko psa bilo je otvoreno i piljilo je pravo u mene. Koliko god da ste naučili da se kontrolišete kad su u pitanju leševi, pogled koji vam mrtvici upute nikada nije prijatan. U tim očima još ima dovoljno života da morate da obliznete suve usne i okrenete se, u nadi da će one, kada ponovo pogledate, nekako biti zatvorene.

„Smestiću te na počinak, Dobrice. Ovde je lepo. Ovo je lepo mesto.“ Zavukao sam ruke ispod njegovog tela i podigao ga iz prtljažnika. Bio je teži nego pre, ali pretpostavio sam da je to zbog toga što sam se umorio od kopanja. Ruke su mi blago podrhtavale dok sam ga nosio. Sunčeva svetlost koja se probijala kroz krošnje pojavljivala se i nestajala na mojim cipelama. Pažljivo sam kročio u rupu i položio ga što sam neznije mogao. Telo je bilo malo izvijenjeno i ja sam ga ispravio. Oči su mu još bile otvorene, a vršak jezika izvurio je napolje. Siroti matori. Izašao sam iz rupe i podigao lopatu, spreman da ga zatrpam. Ali, stvari i dalje nisu izgledale kako treba. Nešto mi je sinulo. Vratio sam se do kola i izvukao dugačko pero iza štita za sunce.

Zavukao sam ga ispod njegove ogrlice. Kao egipatski kralj koji odlazi u zagrobni život okružen svom svojom imovinom, Stari Dobrica je sada mogao da ponese sa sobom divno pero. Već je bilo kasno i trebalo je da uradim još toga. Brzo sam popunio grob i utabao ga što sam bolje umeo, u nadi da neka druga životinja neće osetiti miris i iskopati telo.

Za večerom, Magda me je pitala gde sam ga smestio. Pošto sam opisao svoju avanturu u šumi, iznenadila me je pitanjem: „Da li bi voleo da imaš psa, Freni?“

„Ne, ne naročito.“

„Ali bio si tako dobar prema njemu. Meni ne bi smetalo da imamo jednog. Neki od njih su baš slatki.“

„Ti *mrziš* pse, Magda.“

„To je tačno, ali volim *tebe*.“

Polin je zakolotala očima i dramatično odjurila u kuhinju sa svojim tanjirom. Kada sam bio siguran da više ne može da nas čuje, rekao sam: „Ne bi mi smetalo da imam mačku.“

Moja žena je trepnula i namrštila se. „Već *imaš* mačku.“

„Pa, onda mi ne bi smetala *tvoja* maca.“

Te noći, pošto me je posetila moja najomiljenija maca na čitavom svetu, sanjao sam perje, kosti i Džonija Petenglsa.

Sledećeg jutra vreme je bilo toliko lepo, da sam rešio da se povezem motociklom umesto kolima. Leto je u gradu bilo pri kraju. To je bilo moje omiljeno doba godine. Sve letnje je tada bogatije i intenzivnije, jer znaš da će uskoro nestati. Magdina majka je govorila da cvet najslade miriše kada počne da vene. Nekoliko kestenova već je počelo da seje okolo žute načičkane mahune. Padale su na trotoar uz prasak ili lupale po kolima. Kada je duvao povetarac, bio je pun mirisa zrelih biljaka i prašine. Rosa se jutrom duže zadržavala, zato što je prava dnevna vreliina počinjala satima kasnije.

Imam veliki motocikl – „dukati monstrum“ – i opaki zvuk njegovog motora od 900 kubika koji kao da kaže: „Jebote – ja sam bog!“ vredni i poslednje kinte koju sam dao za njega. I kada su jutra takva, nema ničeg prijatnijeg od spore vožnje kroz Ždralov Vidikovac u državi Njujork. Dan još nije počeo, još nije znak u izlogu okrenuo na stranu gde piše OTVORENO. Napolju se vrzmaju samo oni neuništivi. Žena sa osmehom na licu crvenom metlom čisti prag pred ulaznim vratima. Mladi vajmarski ptičar ludački maše svojim patrljkom od repa i njuši kante za đubre poređane uz ivičnjak. Starac s belom bezbol kapom, u trenerci, sporo džogira ili hoda što brže može.

Prizor čoveka koji se bavi fizičkim aktivnostima nadahnuo me je da pomislim na francuske krofne i kafu s dosta krema. Svratio bih po to, ali morao sam najpre da obavim nešto.

Posle nekoliko sporih skretanja levo i desno, zaustavio sam se ispred kuće Skjavovih da pogledam da li se išta promenilo. Nikakva kola nisu bila parkirana ni na prilaznom putu, ni u blizini kuće. Pokušao sam da otvorim ulazna vrata. Još su bila otključana. To ćemo morati da promenimo. Ne smem da dozvolim da neki lopov uđe i ukrade im sliku Napuljskog zaliva na somotu. Poslaću danas nekoga da na vrata stavi privremene brave i ostavi poruku neuhvatljivima Donaldu i Džeri. Doduše, nisam naročito mario ni za jedno od njih, kao ni za njihovu imovinu. Dok sam stajao s rukama u džepovima i razgledao, jutro je bilo previše lepo za razmišljanje o jednoj takvoj čudnoj maloj misteriji, pogotovo ako ona ima veze sa to dvoje krelaca. Ali posao mi je bio da marim, tako da nisam imao izbora.

Zazvonio mi je telefon u džepu. To se Magda javila da mi kaže kako

kola neće da nam upale. Ona je bila kraljica svih onih koji mrze tehnologiju i time se dičila. Ta žena nije htela da zna kako radi računar, digitron, bilo koja drangulija koja se oglašavala sa bip-bip. Vodila je računa o svojoj čekovnoj knjižici množeći i deleći olovkom, koristila je mikrotalasnu pećnicu s krajnjim podozrenjem, a kola bi joj se pretvorila u neprijatelja ako ne bi upalila istog trena kada okrene ključ. Ironija je bila u tome što joj je kćerka kompjuterski čarobnjak, usred pisanja molbi za prijem na teške koledže specijalizovane za to polje nauke. Magda je zbunjeno posmatrala ispoljavanje Polininih talenata i slegala ramenima.

„Juče sam ceo dan vozio ta kola.”

„Znam, pudlice, ali ona i dalje neće da upale.”

„Nisi presisala motor? Sećaš se onomad...”

Glas joj se podiže. „Freni, ne upuštaj se u to. Hoćeš da zovem majstora ili ćeš ti to da popraviš?”

„Zovi majstora. Sigurna si da nis...”

„Sigurna sam. I znaš šta još? Naša garaža sjajno miriše. Jesi li je poprskao osveživačem vazduha? Šta si uradio?”

„Ništa. Kola koja su juče bila u redu neće da upale, ali garaža dobro miriše?”

„Tako je.”

Jedan otkucaj. Dva otkucaja. „Mag, ujeo sam se za jezik. Postoje neke stvari koje hoću da ti kažem, ali se uzdržavam...”

„Dobro! Nastavi da se uzdržavaš. Ja ću zvati servis. Vidimo se kasnije.” Škljoc. Da je prekinula vezu brže od toga, dobila bi kaznu za prekoračenje brzine. Bio sam siguran da je uradila nešto užasno, recimo, preplavila karburator. *Opet*. Ali s bračnim partnerom napravite sporazum; on popusti kod geografske dužine, vi kod širine. Na taj način, ako imate sreće, zajedno stvorite kartu zajedničkog sveta koji oboje možete da prepoznate i u njemu se komotno nastanite.

Tog jutra na poslu, kao i obično, nije bilo ničeg naročitog. Gradonačelnica je došla da razgovaramo o postavljanju semafora na raskrsnici gde se u poslednjih nekoliko godina dogodilo previše saobraćajnih nezgoda. Ime joj je bilo Suzan Džineti. U gimnaziji smo bili ljubavnici i Suzan mi to nikad nije oprostila. Pre trideset godina bio sam najgori momak u našem gradu. Još kolaju priče o tome kakav sam mangup bio u to doba i većina njih je tačna. Da imam album sa slikama

iz tog vremena, sve bi me prikazivale ili iz profila ili spreda, kako držim policijski broj za identifikaciju.

Za razliku od mene nevaljalca, Suzan je bila dobra devojčica koja je pomislila da čuje zov divljine i rešila da pokuša da postane nevaljalica, kao da isprobava novu jaknu. Ta greška brzo je okončana katastrofom. Na kraju se oteturala od zadimljene olupine svoje nevinosti, otišla na koledž i studirala političke nauke, dok sam ja (ne svojom voljom) otišao u Vijetnam da studiram mrtvace.

Posle koledža, Suzan je živela u Bostonu, San Dijegu i na Menhetnu. Jednog vikenda vratila se da poseti svoju porodicu i zaključila da je kod kuće najlepše. Udala se za moćnog advokata koji se bavio industrijom zabave i kome se dopala zamisao da živi u gradiću kraj Hadsona. Kupili su kuću na brdu Vilard i godinu dana kasnije Suzan se kandidovala za javnu službu.

Zanimljivo je bilo to što je njen muž, Frederik Morgan, crnac. Ždralov Vidikovac je konzervativan grad koji se sastoji uglavnom od irskih i italijanskih porodica srednje ili niže klase, ne tako mnogo generacija daleko od svojih doseljenih predaka. Od njih su nasledile opsednutost bliskim porodičnim vezama, spremnost da vredno rade i generalno podozrenje prema svemu ili svakome drugačijem. Pre nego što su došli Morgan-Džinetijevi, u gradu nikada nije živeo par koji se sastojao od pripadnika dve različite rase. Da su došli početkom šezdesetih, kada sam ja bio mali, pominjali bismo često reč „crnja” i razbijali im prozore kamenicama. Ali bogu hvala, neke stvari se zaista menjaju. Tokom osamdesetih bio je izabran crni gradonačelnik koji je obavio dobar posao i poslužio na čast toj dužnosti. Od samog početka, žitelji grada shvatili su da su Morganovi fini par i da imamo sreće što su tu.

Kada su se doselili u Ždralov Vidikovac i kada je Suzan čula da sam ja šef policije, izgleda da je reagovala tako što je prekrila lice rukama i zastenjala. Kad smo se sreli na ulici prvi put posle petnaest godina, prišla mi je i direktno mi se obratila optužujućim glasom: „Trebalo bi da si u zatvoru! Ali otišao si na koledž i sada si šef *policije?*”

Rekao sam slatko: „Zdravo, Suzan. Ti si se promenila. Kako to da ja ne mogu?”

„Zato što si užasan, Mekejb.”

Kada je izabrana za gradonačelnicu, rekla mi je: „Ti i ja ćemo morati

dosta da sarađujemo i hoću da u vezi s tim budem mirna. Bio si *najgori* momak od nastanka penisa. Da li si dobar policajac?"

„Aha. Možeš da pogledaš moj dosje. Siguran sam da hoćeš.”

„U pravu si. Pogledaću ga veoma detaljno. Da li si korumpiran?"

„Ne moram da budem. Ostalo mi je dosta para iz prvog braka.”

„Pokrao si je?"

„Ne. Dao sam joj ideju za jednu TV seriju. Ona je bila producent.”

Oči su joj se suzile. „Koju seriju?"

„Čovek u moru.”

„To je najgluplja serija na televiziji..."

„*Ujedno* i najuspešnija neko vreme..."

„Da. Ti si to smislio? Verovatno bi trebalo da time budem impresionirana, ali nisam. Da pređemo na posao?"

Tog letnjeg jutra, na našem sastanku u vezi sa semaforima, završili smo tako što sam Suzan ukratko upoznao sa onim što se protekle nedelje dešavalo u gradu, a u vezi je s policijom. Kao i obično, saslušala je pognute glave, s malim srebrnim kasetofonom u ruci za slučaj da poželi bilo šta da snimi. Zaista nije bilo zanimljivih vesti. Bil Peg je morao da me podseti da joj ispričam o nestanku Skjavovih.

„Šta radiš u vezi s tim?" Prinela je kasetofon ustima, zastala, a onda ga ponovo spustila.

„Raspitujem se, telefoniram, stavljam brave na njihova vrata. Ovo je slobodna zemlja, gradonačelnice, mogu da odu ako to žele.”

„Način na koji su otišli zvuči prilično čudno.”

Razmislio sam o tome. „Da, ali ja ipak poznajem Skjavove, a poznaješ ih i ti. Oboje su emocionalno ćaknuti. Nije mi teško da zamislim da su se žestoko posvađali i odjurili na suprotne strane.

Oboje su verovatno mislili: 'Večeras neću da se vratim, pa neka se svi uplaše.' Jedini problem je to što nijedno nije pomislilo da pre odlaska zaključa vrata.”

„Ah, ljubav!”, reče Bil dok je odmotavao svoj prepodnevni sendvič.

„Jesi li razgovarao s njihovim roditeljima?"

Bil progovori punim ustima. „Ja sam. Niko nije čuo ni reč.”

„Koji je uobičajeni rok za podnošenje izveštaja o nestalim osobama?"

„Dvadeset četiri sata.”

„Freni, postaraćeš se za to ako bude neophodno?"

Klimnuo sam glavom. Pogledala je Bila i, nesigurnim glasom, upitala da li bi na trenutak mogao da nas ostavi nasamo. Veoma iznenađen, brzo je ustao i izašao. Suzan to nikada ranije nije uradila. Bila je otvorena i direktna koliko i svako drugi. Znao sam da joj se Bil dopada zbog duhovitosti i iskrenosti, a ona se dopadala njemu iz istih razloga. To što ga je zamolila da izađe podrazumevalo je da u toj prostoriji treba da se desi nešto krupno i verovatno lično. Kad su se vrata zatvorila, uspravio sam se na stolici i pogledao je. Odjednom nije mogla da me pogleda u oči.

„U čemu je stvar, gradonačelnice?” Pokušao sam da to zazvuči lako i prijateljski – mlečna pena kapućina na jeziku pre nego što stignete do kafe koja čeka ispod nje.

Udahnula je duboko i glasno. Kao kada treba da kažete nešto što će sve izmeniti. Znao da će vaš svet postati drugačiji čim to izgovorite. „Fred i ja se razvodimo.”

„Je li to dobro ili loše?”

Nasmejala se, zapravo lanula, i zagladila kosu unazad. „To baš liči na tebe, Freni, da kažeš tako nešto. Svi kojima sam to do sada saopštila kažu ili 'kakvo sranje', ili 'jadna ti', ili nešto slično tome. Ali ne i Mekejb.”

Okrenuo sam obe šake dlanovima naviše, u gestu koji je saopštavao da stvarno ne znam šta drugo da kažem. „On ide da gaji ljute papričice.”

„Šta?”

„To je rekla moja prva žena kada smo se razišli. Ima neko primitivno pleme u Boliviji. Kada umre neko od njegovih pripadnika, kažu da je otišao da gaji ljute papričice.”

„Fred mrzi ljute papričice. Mrzi svaku začinjenu hranu.” Bilo je jasno da joj je potrebno da kaže nešto bezbedno i prazno kako bi preskočila to bolno priznanje. Zato sam pokušao da joj pomognem primedbom o ljutim papričicama.

„Kako se osećaš zbog toga?”

Pokušala je da se osmehne, ali nije joj uspelo. „Kao da padam s vrha zgrade i imam još nekoliko spratova pre nego što tresnem?”

„Bilo bi neprirodno da se ne osećaš tako. Ja sam kupio južnoameričkog rakuna kada sam se razvodio, a onda sam zaboravio da ga hranim. Misliš da je razvod konačan, ili samo hoćete da probate i vidite kako to izgleda?”

„Prilično je konačan.”

„Tvoja krivica ili njegova?“

Glava joj se polako podigla. Zapiljila se u mene s vatrom i bodežima u očima, ali nije progovorila.

„To je pitanje, Suzan, nije optužba.“

„Da li si ti kriv za svoj razvod ili tvoja žena?“

„Ja, valjda ja. Gloriji sam postao dosadan, pa je počela da se tuca okolo.“

„Onda je ona kriva!“

„Krivica je uvek zgodna zato što je toliko isključiva: ja sam kriv. Ti si kriva. Ali brak nikad nije tako čisto stesan. Osećaš se popišano zbog njega u ovome, a on zbog tebe u onome. Ponekad završite s klozetskom šoljom toliko punom, da niiedno od vas ne može da je isprazni.“

Taj razgovor me je nagnao da osetim koliko mi nedostaje moja žena i da ponovo shvatim koliko sam zahvalan za to što je imam. Naterao me je da poželim da smesta odem da je vidim, pa sam pošao kući na ručak. Ali Magda nije bila tamo, baš kao ni Polin. Koliko god bile različite, te dve žene volele su da budu zajedno. Svako bi voleo da bude s Magdom. Bila je duhovita, čvrsta i veoma pronicljiva. Uglavnom je tačno znala šta je dobro za vas, čak i kada vi niste. Bila je tvrdoglava, ali ne i nepopustljiva. Znala je šta joj se dopada. A ako biste joj se dopali vi, vaš svet bi postao prostraniji.

Moja prva žena, nimalo slavna Glorija, skupljala je svet kao jaka kiša kožne cipele i nagonila me da pomislim kako mi je pretesan. Bila je lepa, beskrajno neiskrena, bulimična i, kako sam kasnije saznao, promiskuitetna kao zečica. Na kraju naše veze pronašao sam poruku koju je napisala i najverovatnije ostavila da je ja vidim. Tamo je pisalo: „Mrzim njegov miris, njegovu spermu i njegovu pljuvačku.“

Dok sam ručao sam, zadovoljno sam sedeo u dnevnoj sobi, osluškivao sopstvene misli i zujanje kosilice za travu koje je dopiralo odnekud daleko. Ako je s njenim brakom zaista bilo svršeno, nisam zavideo Suzan na onome što ju je neposredno čekalo u životu. Naprotiv, u svom životu nalazio sam se na mestu odakle nikome ni zbog čega nisam zavideo. Dopadali su mi se moji dani, moj partner, posao, okruženje. Radio sam na tome da počnem da se dopadam sam sebi, ali to je uvek trajni proces s neizvesnim ishodom.

Pored prijatnog mirisa sendviča sa slaninom, zelenom salatom i paradajzom, počeo je da se oseća sve jači, opori miris nečeg drugog. Nisam obraćao mnogo pažnje dok sam jeo, ali kada sam zavukao cigaretu za posle ručka među usne, postao je već toliko jak da sam zastao i onjušio ga dugo i ozbiljno.

Nos ume da bude kao slepa krtica koja izađe na sunčevu svetlost. Ispod tla – u podsvesti – tačno zna šta radi i vodiće vas: to smrdi – drži se podalje; to je dobro – probaj malo. Ali ako ga izvedete na površinu i upitate *koji je to miris*, slepo će vrteti glavom u zbunjenim krugovima i izgubiti svaki osećaj za pravac. Glasno sam upitao: „Jebote, *koji je to miris?*“ Ali moj nos to nije mogao da mi saopšti, zato što je *taj miris* bio neshvatljiva kombinacija aroma koje sam voleo čitavog života. To je suštinska stvar, ali ne umem bolje da je objasnim kako bi imala više smisla.

Jedna kurva kod koje sam odlazio u Vijetnamu uvek je imala određenu vrstu orhideje u kosi. Njeno znanje engleskog bilo je minimalno, tako da je njen jedini razumljivi prevod za naziv cveta bio „ptičji dah“. Naravno, kada sam se vratio kući i raspitao se, niko nikada nije čuo za orhideju zvanu ptičji dah. A ja nikada više nisam osetio njen miris, sve do tog popodneva u mojoj dnevnoj sobi u Ždralovom Vidikovcu, država Njujork, gotovo petnaest hiljada kilometara daleko od Sajгона. Prirodno, moj mozak je tu aromu odavno smestio ad akta i zaboravio na nju. A sada je opet tu. Sećaš me se?

Ali bio je to samo jedan deo uskovitlane, iluzorne kombinacije voljenih mirisa. Pokošeno seno, dim od drveta, vreli asfalt, znoj žene s kojom vodite Ljubav, „Kridova“ kolonjska voda „orindž spajs“, sveže samlevena kafa... moj spisak omiljenih mirisa, a bilo ih je još. I svi su se zajedno *istovremeno* nalazili u vazduhu. Kada su jednom pridobili moju pažnju, ni moj svesni, ni moj nesvesni um nije mogao u to da poveruje.

Morao sam da ustanem, da ustanovim odakle to dolazi, kako ne bih poludeo. Trag je vodio do garaže. Setio sam se da je Magda rekla, kada smo ranije razgovarali, kako tamo dobro miriše. To je bio krajnje neprikladan opis! Nema tog osveživača prostorije iz boce koji bi mogao da se meri s tako izvrsnim mirisom. Sada je tu bio karanfilić, topao i zdrav miris štenadi. Borovina, kiša na borovim stablima.

Kola su bila tamo i izgledala su prijateljski i kooperativno. Zar majstor još nije dolazio? A ako jeste, zašto ih Magda sada ne vozi? Miris

nove kože, nove knjige, jorgovana, mesa na roštilju. U prtljažniku sam držao kutiju sa alatom. Još nisam pokušao da upalim, ali pošto sam već stajao tu, zašto da ne uzmem alat, za svaki slučaj?

Šta je važnije – ono što sam video ili ono što sam nanjušio? Otvorio sam prtljažnik. Intenzitet mirisa se desetostruko umnožio. A unutra je ležalo telo Starog Dobrice. Opet. Ispod njegove crvene ogrlice nalazilo se pero iz kuće Skjavovih i kost što sam je pronašao u rupi koju sam mu iskopao.

MAJMUN SRCA MOGA

Džordž Dejlemvud je najčudnija osoba koju poznajem i jedan od mojih najboljih prijatelja. Nije on čudan u stilu „živi u kućici na drvetu, nosi donji veš od veveričje kože i crvenu kacigu za motocikle“. Prosto je neobičan. Svakako ne bih voleo da živim u njegovoj glavi, ali volim da čujem ono što izlazi iz nje sve dok sam bezbedno udaljen. A uz sve te njegove ekscentričnosti, veliki paradoks je ono čime Džordž zarađuje za život – on piše uputstva za korišćenje raznoraznih stvari. Kako da upotrebite tu komplikovanu novu kameru kada je izvadite iz kutije? Pročitajte uputstva koja je napisao Džordž Dejlemvud. Ona su neizostavno jasna, pouzdana i precizna. Startujete računarski program koji jedino uspe da pukne? Pročitajte Džordžovo pisanije i počnite da šibate.

A što je najvažnije, kao prijatelj, nikada vas nije osuđivao niti imao predrasuda o bilo čemu. Pošto nisam mogao da se nosim sa onim što se upravo dogodilo, seo sam u kola bez daljeg razmišljanja i odvezao se do njegove kuće, sa sve mrtvim psom kao saputnikom. Da, kola su odmah upalila, ali ja sam bio previše omamljen da bih o tome uopšte mislio. Samo sam želeo da razgovaram sa Džordžom.

Njegova kuća se nalazila nekoliko blokova daleko od naše. Nije bila ništa naročito – jedan sprat, četiri sobe, veranda koja je trebalo da bude sređena pre dvadeset godina. Kada sam stigao, njegov jazavičar Čak sedeo je na stepeniku verande i lizao sebi jaja. Prekoračio sam ga i pozvonio. Bez odgovora. Do đavola! Šta sad? Onda sam se setio da je motor u mojim kolima trebalo da bude mrtav. Mrtav pas, koji je trebalo da bude sahranjen, nalazio se u prtljažniku kola s navodno mrtvim akumulatorom. Do đavola!

Pogledao sam u nebo u nadi da ću tamo zateći neki božanski znak ili tako nešto, i ugledao Džordža koji je sedeo na krovu i zurio u mene.

„Šta radiš tamo gore? Zar nisi video da ti zvonim na vratima?“

„Jesam.“

„Pa siđi, ćoveće, treba mi pomoć!“

On reće monotonim glasom: „Radije ne bih.“ Što me je, uprkos svemu što se dešavalo, nateralo da se osmehnem. Jer Džordž je u protekla dva meseca iznova i iznova ćitao *Bartlbija* i rekao je da će nastaviti s tim sve dok ga ne bude razumeo. Pre *Bartlbija* je ćitao i pokušavao da shvati *MontAnalog*, a pre toga sve knjige o Doktoru Dulitlu. Jebi ga, bukvalno sve. Džordž se nadao da će se, kada umre i ode na nebo, ispostaviti da je ono zapravo Padlbi u Ritu – Dulitlov rodni grad. I mislio je to ozbiljno.

„Hoćeš jednu 'mars' ćokoladicu?“

Džordž je jeo tri, i samo tri stvari: barenu govedinu, ćokoladice 'mars' i grćki planinski ćaj.

„Ne. Slušaj, molim te kao prijatelja da siđeš i da me saslušlaš.“

„Ćujem te i odavde, Freni.“

„Šta uopšte radiš tamo gore?“

„Pokušavam da zaključim kako najbolje da opišem postavljanje satelitske antene.“

„Pa moraš da siđiš tamo ne bi li to ustanovio?“

„Tako nešto.“

„Gospode! U redu, ako već hoćeš tako...“ Vratio sam se do kola, ukljućio motor i krenuo u rikverc po njegovom savršeno održavanom prednjem travnjaku, sve dok nisam prišao što je moguće bliže kući. Otvorio sam prtljažnik i optužujuće pokazao na leš. Džordž je malćice skliznuo na guzici niz krov kako bi bolje video.

Nije bio impresioniran. „Imaš tamo mrtvog psa. Pa?“

S rukama na kukovima i popodnevnim suncem u oćima, opisao sam mu šta se dogodilo sa Starim Dobricom u protekla dva dana. Kada sam završio, pitao je samo za pero i kost. Želeo je da ih vidi. Pružio sam mu ih. Nagnuo se preko ivice krova da ih dohvati, posrnuo i umalo nije pao.

„Pobogu, Džordž! Zašto toliko otežavaš život? Zašto prosto ne siđeš na deset minuta? Onda možeš da se popneš nazad i glumiš antenu dok se ne smrkne.“

Odmahnuo je glavom. Pošto se udobno smestio, dodirnuo je kost jezikom. Da ga nisam poznavao, usprotivio bih se tome, ali moj prijatelj je obavljao stvari na svoj naćin. Ako ste nameravali da se družite s njim, morali ste to da prihvatite. Posle nekoliko lizova, pažljivo je zagrizao kost

prednjim zubima, taman toliko da je ne polomi. Dok sam stajao dole, čuo sam kako mu zubi škljocaju oko nje. Slično zvuku kastanjeta. Prošla me je jeza niz kičmu na pomisao da tu gadnu stvar stavim u usta.

„Kakav joj je ukus?“

„Ne znam da li je to zaista kost, Freni. Veoma je slatko.“

„Ležala je u zemlji, Džordž! Verovatno je upila dosta...“ Prekinuo sam kada sam video da me ne sluša. Šta god da ste pričali, ukoliko nije bio zainteresovan, Džordž bi prestao da vas sluša. Bila je to beskrajna lekcija kako iz poniznosti, tako i iz brižljivog izbora reči.

Sledeće je bilo pero. On je omirisao taj dokazni materijal, ali ga je samo ovlaš liznuo. To je nekako bilo još gnusnije od kosti, pa sam skrenuo pogled. Primetio sam da je Čak prestao da se liže i pridružio mi se, zagledan u svog gospodara.

„Ti ližeš svoja jajca, a Džordž liže perje. Nije ni čudo što živite zajedno.“ Podigao sam ga i poljubio ga u glavu dok sam čekao laboratorijski izveštaj s krova.

Džordž je uperio pero prema meni. „Ovo ima mnogo veze sa onim o čemu sam razmišljao pre nego što si došao.“

„A šta je to bilo, molim te?“

„Teorije zavere.“

„Na krovu si, glumiš antenu i razmišljaš o teorijama zavere?“

Nije obraćao pažnju na mene. „Na Internetu postoji preko deset hiljada sajtova posvećenih raznoraznim tajnim zaverama koje su, kako ljudi veruju, dovele do smrti ledi Dajane. Suštinska motivacija iza svih teorija zavere jeste egoizam – meni neće da saopšte istinu. Isto važi i ovde, Freni. Ti si policajac; navikao si na logiku. Ali ovde nje uopšte nema, bar ne za sada. Tebi ne saopštavaju istinu. Da li si zabrinutiji zbog ponovnog pojavljivanja psa ili zbog jednostavne činjenice da se to dogodilo u tvom prtljažniku, a ne kod nekog drugog?“

„Nisam o tome razmišljao.“

„Ima dva načina da pristupimo ovome – kao da je u pitanju nestašluk, ili metafizički. Prvi je jednostavan: neko je video kako sahranjuješ psa i odlučio da ti priredi trik. Kada si otišao iz šume, iskopali su telo i našli način da ti ga stave u prtljažnik kada niste gledali ni ti, ni tvoja porodica.“

„A kost? Nju sam ostavio u džepu. Kako su došli do nje?“ Podigao je kažiprst. „Sačekaj. Sada samo teoretišemo. Upotrebili su telo kako bi ti

priredili vešt i morbidan trik. Što je upalilo, s obzirom na to koliko si sada uznemiren.

Druga mogućnost je da je to znak od neke više sile. To se dogodilo zato što si iz nekog razloga odabran. Pas se ponovo pojavljuje, kost i pero su zajedno, a tvoja kola pale iako su navodno u kvaru. Pretpostavljam da, ako je već to slučaj, ne bi upalila za Magdu, zato što se pas već nalazio pozadi i čekao da ga pronađeš. Sve to je pretpostavka; tu neće biti razumljive logike, zato što naša logika ne može da se primeni u ovakvim stvarima. Čekaj malo." Prešao je na suprotnu stranu krova i sišao niz stare drvene merdevine prislonjene uz kuću.

Prišao nam je i perom zagolicao njušku psa. Čak je bez mnogo elana pokušao da ga zagriže. „Hoću da ti pokažem nešto u kući. Ali pre toga, imam jednu zamisao koju bih voleo da isprobam. Šta kažeš na to da ponovo sahranimo Starog Dobricu, ali sada u mom zadnjem dvorištu?"

„Zašto?"

„Zato što me zanima šta će se dogoditi. Ako se ponovo vrati, neću morati da čekam da mi ti to saopštiš." Uzeo mi je Čaka iz ruku i mali pas počeo mahnito da mu liže lice.

„Šta misliš da je u pitanju?"

„Verovatno nestašluk, ali nadam se da je ovo drugo."

„Nije mi potrebno da mi Bog stavlja mrtve pse u prtljažnik, Džordž."

„Možda i nije Bog u pitanju. Možda je to nešto drugo."

„Takvih sranja nema na mojoj Rihterovoj skali, drugar. Imam sasvim dovoljno problema zato što živim s jednom tinejdžerkom. Sećaš se kada sam bio pogođen? Nekoliko sati sam bio baš blizu toga da odem. Magda je rekla kako su pomišljali da pozovu sveštenika da mi očita opelo. Ali, jesam li otputovao iz svog tela prema velikoj svetlosti? Ne. Jesam li video Boga? Ne." Protrljao sam lice. „A šta je s mirisom?"

Spustio je pogled prema tlu. „Ja ne osećam nikakav miris."

„Šta? Ne osećaš kako miriše? Čak i sada me obara s nogu!"

„Ništa, Freni. Ne osećam da miriše bilo šta

Za razliku od Džordža, njegova kuća je normalna. Sve je u redu; sve je krajnje nezanimljivo. Magda i ja smo jednom navratili na večeru koja se sastojala od barene govedine i „mars" čokoladica kao deserta. Posle toga je rekla: „Kuća mu je toliko obična da stalno pomišljaš kako je to donekle jezivo, ali nije – prosto je veoma dosadno." Jedino što se

izdvajalo bile su raznorazne nove novcate spravice razbacane unaokolo, u iščekivanju da ih gospodin Dejemvud objasni zbunjenim budućim kupcima.

„Šta je ovo?“ Podigao sam predmet koji je ličio na kombinaciju CD plejera i malog frizbija.

„Ne diraj to, Freni. Veoma je osetljivo.“ Tražio je nešto na polici punoj velikih knjiga o umetnosti. „Sedi samo. Odmah ću ti se pridružiti.“

„Kako to da me grdiš zbog nečega svaki put kada dođem?“

„Evo ga.“ Izvukao je neku knjigu veliku kao vrata. Kada je pogledao šaku, iskrivio je lice i obrisao je o pantalone. Onda je otvorio knjigu i počeo da je prelistava. „Da li bi radije da budeš izabran ili prevaren?“

„Šta to znači?“ Podigao sam CD-frizbi i ponovo ga spustio.

„Zar se ne bi radije upustio u metafizičku pustolovinu nego da pronađeš nekog krelca koji samo pokušava da te napravi glupim?“

„Ne. U porodici mi ne dozvoljavaju da gledam *Dosije X* ili *Spoljne granice* s njima, zato što se smejem kad god se desi nešto čudno.“

Sudeći po izrazu njegovog lica, Džordž se isključio s moje talasne dužine čim sam rekao „ne“. Ali kada je naglo prestao da okreće stranice, osmeh kakav nikada ranije nisam video lagano je počeo da mu se diže licem, kao vrelim vazduhom ispunjen balon koji uzleće. To je bilo drugi put za dva dana da sam na tuđem licu video objavu kako nailazi nešto veliko i kako bi bolje bilo da vežem pojas i spremim se za ono što sledi. Prvi put se to desilo neposredno pre nego što je Suzan objavila da se razvodi. Ali Džordžov izraz bio je čudniji, zato što se on nije predavao velikim emocionalnim promenama. Ako ne poznajete tog momka, vrlo lako biste zaključili da je autističan. Njegova reakcija na stvari retko kad je stizala praćena uzvičnicima.

„Plaši se samo dve stvari: Boga i čoveka koji se ne plaši Boga.“ To je iz *Kurana*, Freni.“

Šta god *to* trebalo da znači, on je prišao držeći otvorenu knjigu obema rukama. Stavio mi ju je u krilo i odstupio. Pogledao sam ga ne bih li video nekakav znak, ali on samo pokaza na stranicu, s tim bizarnim osmehom i dalje čvrsto zakucanim za mesto.

Spustio sam pogled. Oči su mi se raširile do veličine planete.

„Je-bote, nemoguće!“ Nisam podigao glavu. Pogledom sam kružio po slici. Nisam *mogao* da podignem glavu. „Je-bote, nemoguće!“

„Vidiš li naziv?“

„Da, Džordž, vidim naziv! Šta sada treba da radim? A? Šta sada treba da radim sa ovim? Da li sam video naziv? Misliš da sam glup? *Umem* da čitam, znaš...”

„Polako, Freni.” Ali, osmehivao se. Taj džukac se osmehivao.

Na stranici knjige koja mi se nalazila u krilu bila je reprodukcija slike nepoznatog umetnika, negde oko 1750. godine. Upamtite to – hiljadu sedamsto pedeset. Bio je to portret psa. Sa tri i po noge, jednim okom, portret pit bula sa svetlo-tamnim šarama koji je sedeo okrenut prema nama i gledao mirno udesno. Neka bela ptica – golubica? – raširenih krila lebdi psu iznad glave. U dolini iza njega je zamak. Iza toga je pastoralni predeo sa blagim brežuljcima, krivudavom rekam, seljacima koji rade u svojim vinogradima. Bilo je lako zameniti psa plemićem ili bogatim zemljoposjednikom koji stoji na brdu iznad svega što poseduje, iznad svega što je u životu postigao, iznad svog raja na zemlji, tako da svi mi možemo to da gledamo i da mu zavidimo. Ali to *nije* plemić, niti je ljudsko biće; to je pit bul. I pri tom izgleda veoma poznato.

Naziv slike bio je *Stari Dobrica*.

„Otkud si znao za ovo, Džordž?”

„Setio sam se slike.”

Zatvorio sam knjigu i pročitao naslov. *Veliki portreti životinja*. „Da li autor išta kaže o toj slici u uvodu?”

„Ništa.”

„Zašto mi nisi rekao za to kada si video njegovo telo i kada sam ti rekao kako se zvao?”

„Zato što sam najpre želeo da čujem šta ti misliš o tome.”

Bio sam toliko ljut da sam želeo da ga mlatnem knjigom po glavi. Bio sam toliko uzdrman da sam želeo da se zavičem u drugu rupu koju sam nameravao da iskopam za mrtvog psa i tamo se sakrijem. Ispustio sam knjigu na pod. Džordž posegnu za njom, ali se ukoči kada je osetio kako mi se telo napelo.

„Šta treba da *uradim* u vezi sa ovim?”

Čučnuo je kao hvatač u bezbolu i pridržao se za naslon moje stolice kako bi zadržao ravnotežu. Obojica smo oćutali. Čak se prevrnuo na leđa i počeo da radi ono što psi rade kad su zadovoljni ili se osećaju blesavo. Tamo-amo, levo-desno.

„Džordž, šta bi ti uradio da si na mom mestu?”

„Ponovo bih sahranio psa. A onda sačekao da vidim šta će se desiti.”

„Nemam mnogo izbora, zar ne?“

„Mogao bi da ga kremiraš u Amerlingovom skloništu za pse, ali ne verujem da bi to razrešilo problem.“

„Vратиће se opet, zar ne?“

„Mislim da hoće. Da, hoće.“

„Nema tog dobrog dela koje ostane nekažnjeno. Eto šta mi se desilo pošto sam bio dobar prema mrtvom psu: jebote, vratio se da me proganja. Ovo je apsurdno. Zbog čega ovako pričam?“

„Zato što te je čudo zgrabilo za mišicu, Freni. Zato što je izvan tvoje kontrole. Sada nešto drugo određuje pravila.“

Stiže mi čudna, uznemirujuća misao. Nisam mogao a da ne upitam: „Ti si kriv za to, Džordž? Ti si sve ovo uradio? Zar sam *zato* došao danas ovamo – zato što si ti to smestio? Ti si uvrnut. Možda si uvrnutiji nego što sam mogao da zamislim.“

„Hvala ti, polaskan sam, ali ti i dalje tragaš za logičnim odgovorima. Čak i da ti *jesam* to smestio, kako objašnjavaš tu sliku u knjizi?“

„Pronašao si psa koji liči na tog sa slike. Ostavio si ga na parkingu, znajući da će ga neko pronaći... Ovo je smešno. Bilo bi tu previše koincidencija i stvari koje bi mogle da krenu kako ne treba.“

„Baš tako. Ako tražiš jasne odgovore, njih nema. Moraš najpre da smisliš pravo pitanje i da ga iskreno postaviš, od srca. A onda da kreneš u potragu za jasnim odgovorom. Ja *nisam* umešan u ovo, ali sam veoma srećan što si danas došao ovamo. Ovo je prvi put da sam iz prve ruke prisustvovao nekom čudu. I mislim da je ovo upravo to.“

U Džordžovom zadnjem dvorištu nalazilo se veliko, divno jabukovo drvo koje je posadio mnogo godina ranije, kada se uselio u tu kuću. Bio je strahovito ponosan na njega. Čitave godine ga je prskao, zalivao i pazio ga. Iako nikada nije jeo jabuke, Džordž je provodio sate u pažljivom branju i smeštanju plodova u velike pletene korpe koje je kupio specijalno za tu svrhu. Sve je to poklanjao našoj gradskoj bolnici. Jeo sam jabuke s tog drveta i bile su užasne, ali to mu nemojte reći.

Dok je sedeo ispod tog drveta, posmatrao je kako izbacujem zemlju iz rupe. Iako se ponudio da mi pomogne, ja sam insistirao da obavim taj posao lično. Ako je Stari Dobrica došao zbog mene, pretpostavljao sam da je moja dužnost da kopam za njega. „Koliko imaš godina, Freni?“

„Četrdeset sedam.“

„Da li si primetio kako se značenje reči menja kako starimo? Kada sam bio mlad, smatrao sam da starost znači pedeset godina. Sada ja imam gotovo pedeset, a starost je osamdeset. Kad sam imao dvadeset, mislio sam da reč ljubav znači seksi ženu i dobar brak. Sada osećam samo ljubav prema svom poslu, Čaku i ovom drvetu. A opet, to je sasvim dovoljno.”

Zario sam ašov u zemlju i cimnuo. „Ti to hoćeš da kažeš kako je sve relativno?”

„Ne, nešto sasvim drugačije. Tokom životnog veka naše definicije stvari radikalno se menjaju, ali mi to ne primećujemo zato što se odvijaju tako postepeno. Kako godine prolaze, naši nazivi za stvari više im ne odgovaraju, ali mi ih ipak i dalje koristimo.”

„Zato što je to zgodno, a mi smo lenji.” Još jedna puna lopata. „Da li si znao da jezik farsi sadrži više od pedeset različitih termina za reč ljubav?”

„Zbog čega razgovaramo o ovome, Džordž? O-o, evo nas opet.”

„Šta je bilo?”

„Ovde ima nečega. I u ovoj rupi. Baš kao prošli put, s koskom.”

„Šta je to?”

Sagnuo sam se i podigao jarko obojeni predmet koji je lopata upravo otkrila. „O, *moj bože!*”

„Šta je to, Freni? Šta?”

„To je... to je...”

„Šta?” Džordž je pomahnitao.

„Miki Maus!” Izbacio sam gumenu lutku koju sam iskopao. „Mora da je već deset hiljada godina u zemlji.”

Čak se i on smejao dok je okretao dečju igračku u ruci. „Konačno. Pre dvadeset godina, nekom klincu je celo jedno popodne srce bilo slomljeno zato što je izgubio tu stvar.”

Kada sam završio s kopanjem, ne otkrivši više nijednu arheološku dragocenost, položio sam Starog Dobricu u novu postelju i zatrpao ga zemljom. Čak je krstio novi grob tako što se na njega popišao čim sam završio, što je bilo krajnje prikladno. Pepeo pepelu, pas psu. Džordž i ja smo stajali nekoliko trenutaka, zagledani u to mesto.

„Šta sada da radim?”

„Ništa. Sačekaj.”

„Možda mi je već u prtljažniku.”

„Sumnjam, Freni.“

„Ali misliš da će se vratiti? Da to nije bio puki nestašluk nekog praznoglavca?“

„Jok. I mislim da je uzbudljivo.“

„Poznavao sam jednog momka čija je žena zatrudnela kada su oboje bili u svojim četrdesetim godinama. Pitao sam ga kako se oseća u vezi s tim, a on je rekao: 'U redu, ali pravo da ti kažem, malo sam prestar za Malu ligu.' I za mene ovde otprilike isto važi – mislim da sam malo prestar za čuda.“

„Polin je nabacila tetovažu.“ Magdin glas me je tresnuo kao bacač plamena istog trena kada sam te večeri ušao na vrata. Ali njena vest je bila senzacionalna. Pomisao na to da Fejd učini tako samouveren i nekarakterističan gest nagonio me je na želju da joj zatapšem. Ali da sam to priznao njenoj majci, ona bi me udarila.

Pokušao sam da zazvučim... promišljeno. „Pa, u pitanju jeste njeno telo...“

Zapiljila se u mene. „Nije njeno telo, kada učini nešto ovoliko glupo. Šta je sledeće – probadanje? Čujem da je sada prilično u modi žigovanje. Ona je tinejdžerka koja je najednom poželela da bude u trendu. Večeras ću ja odigrati tvoj klišé. I da se nisi usudio da se u ovome staviš na njenu stranu, Freni, da te ne bih istetovirala po glavi.“

„Je li velika ili mala?“

„Šta to?“

„Tetovaža.“

„Ne znam. Neće da mi je pokaže! Samo je objavila da je to uradila i ostavila me da stojim ovde s vilicom na cipeli. Moja kćerka ima tetovažu. Tako se stidim.“

„Mislio sam da ste vas dve danas bile zajedno.“

„I jesmo! Otišle smo u tržni centar 'Amerling'. Posle ručka smo se razile na dva-tri sata. Kada smo se kasnije sastale, rekla mi je šta je uradila. Ona je tako mirno dete, Freni. Pobogu, zašto bi učinila nešto toliko blesavo?“

„Možda više ne želi da bude mirna.“

Magda prekrsti ruke i zalupka stopalom. „Pa?“

„Šta pa?“

„Pa, šta nameravaš da uradiš u vezi s tim?“

„Dušo, mislim da najpre moramo da vidimo šta je to. Ako je nešto malo, kao buba, ili tako to...”

„Buba? Ko još tetovira bubu na telu?”

„Iznenadila bi se. U okružnom zatvoru možeš da vidiš tetovaže...”

„Ne skreći s teme. Ti si njen očuh i policajac...”

„Trebalo li da je uhapsim?”

Prišla mi je blizu i, na moje iznenađenje, zagrlila me mršavim rukama. Prinevši usta tik do mog uha, zarežala je svojim najsmrtonosnijim glasom: „*Hoću da razgovaraš s njom.*”

Te noći večera nije bila nimalo zabavna. Na sreću, na mene je bio red da kuvam, pa nisam morao da trpim lunarnu tišinu koja je izbijala iz dnevne sobe. U našoj kući je obično lepo u vreme večere. Nas troje bismo se okupili u kuhinji i prepričavali dnevne događaje. Radio je uvek bio podešen na stanicu sa staritetima i kada bi se čula neka sjajna pesma, prekinuli bismo da radimo ono što smo radili i zaigrali uz *Diksi Kaps*, ili Vejna Fontanu i *Majndbenderse*.

Te noći, iz nekog zlokobnog razloga, obe žene sedele su u dnevnoj sobi na metar i po jedna od druge i pravile se da čitaju. Mislim da je Magda bila tamo kako bi tobože izgledalo da joj nimalo ne smeta kéerkina tetovaža. Da je sve kao i obično. Problem je bio samo u tome što sam video kako joj se usta pomeraju dok smišlja jednu dobru opasku za drugom koju bi rekla svom neposlušnom detetu. Mislim da je Polin bila tamo ili kako bi ispitala situaciju, ili kako bi nemo objavila da će od sada raditi šta god bude pozelela i da to prosto treba da prihvatimo.

Meni tetovaža nije smetala, pod uslovom da nije u pitanju nešto glupo ili skaredno. Samo sam bio radoznao da vidim šta bi ta neobična mlada žena želela permanentno ugravirano na nekom još nepoznatom delu svog tela. Dok sam mešao indijsku kari čorbu, zapitao sam se naglas: „Zmaj? Jok. Srce?” I tako dalje. Ali ako ne budem smirio Magdu u vezi s tim, znao sam da ću se naći u čorbi dubljoj od ove začinjene koja je ključala na šporetu.

Nešto mi je sinulo. Podeli i vladaj. Otvorio sam kuhinjska vrata i zamolio Polin da dođe načas. Brzo je pogledala majku ne bi li ustanovila da li je taj potez već dogovoren između nas, ali Magda nije čak ni podigla pogled.

Niko nije hteo dapopusti. Kraljica Hladnog Ramena, Zašivene Usne, Mama je prava reč, Polinina majka umela je da vas odstrani brže od

zalupljenih vrata.

Zabacivši glavu, Polin je promarširala kroz sobu i ušla u kuhinju. „Šta je?“ , upitala je naređivačkim glasom kojijoj uopšte nije priličilo.

Osmehnuo sam joj se.

„Štaje?“

„Tvoja majka ima oboje da nas zakuca na svoju crnu listu ako mi makar ne kažeš gde se nalazi i šta je u pitanju.“

Prekrstila je ruke i stegla usne u dlaku isto kao Magda. „To je moje telo. Radiću s njim šta god budem htela.“

„Slažem se. Ali moramo naći način da rešimo ovu stvar, a da ona ne eksplodira kao nuklearka. Tvrdoglavost nije pravi način da se to izvede.“

„Šta hoćeš da uradim?“

„Gde je to?“

Odmerila me je i isturila donju usnu. „Neću da ti kažem. Pokušavaš da me izmanipulišeš. Mrzim to.“

„Onda, šta je to? Bar to možeš da mi kažeš. Daj nam nešto da glođemo, Polin; daj meni nešto što bih mogao da ponudim Magdi kako bih je smirio. *Budi* individua, ali upamti da si isto tako i kćerka. Tvoja majka je zabrinuta zbog tebe. Ne budi nerazumna. Mi smo na tvojoj strani.“

„Mani se, Freni. Ne moram da pravdam svoje postupke. Poželela sam tetovažu i nabacila je. Ako poželim da probodem sebi jezik, probošću ga.“

Pogledao sam u nebo i sklopio ruke kao Italijan kad se moli. „Polin, *nemoj* to reći majci! *Nemoj* uopšte pominjati reč probadanje u prečniku od tri kilometra. Za ime bogal!“

„Ne nameravam da se probadam, ali učiniću to ako mi se prohte.“

Već sam pomenuo da sam kao klinac bio opasno nevaljao. Taj deo sebe sam uglavnom uspeo da eliminišem. Ali tu i tamo to malo govno iz prošlosti iskoči napolje, i to obično u pogrešnoj situaciji. Polinin glas bio je tako drzak i samouveren da je mladi Fren Ćipio iz mojih usta i skočio joj pravo za vrat. Najodvratnijim i najneprijatnijim glasom koji sam imao, imitirao sam ono što je upravo rekla. Da uvreda bude teža, nagnuo sam glavu ulevo dok sam govorio, kao neka retardirana marioneta: „... ali učiniću to ako mi se prohte!“

Moja pastorka je očutala, što joj je služilo na čast, ali mi je uputila dugi, zgađeni pogled. Okrenula se i izašla iz kuhinje, netaknutog

dostojanstva. Čuo sam kako njena majka nervozno viče: „Kuda ćeš?” Onda se začulo zatvaranje ulaznih vrata.

Magda se obrela u kuhinji dvadeset sekundi kasnije. „Šta si joj rekao? Šta si to uradio?”

„Uprskao stvar. Izrugao sam joj se.”

Uхватиła se za čelo. „Ovo je smešno! Zvučim u dlaku isto kao moja majka s mojom sestrom!”

Magdina starija sestra bila je tinejdžerka kada je ubijena, trideset godina ranije. Divlja devojka, bila je zloglasna u Ždralovom Vidikovcu po tome što je radila šta god bi poželela. Magda je govorila da se iz detinjstva uglavnom seća toga kako su njena majka i sestra vrištale jedna na drugu.

Na ulaznim vratima začu se zvono. Zgledasmo se. Polin? Zašto bi pozvonila na vratima sopstvene kuće? Možda je zaboravila ključeve. Spustio sam kutlaču i otišao da otvorim.

Tamo nije bilo nikoga. Stupio sam izvan domašaja svetiljke s verande kako bih pogledao okolo. Nije bilo ničega. Klinci koji zvone šefu policije na vratima, a onda zbrišu? Dok sam se vraćao u kuću, nešto me je zaustavilo: moj nos. Iako je bio dosta slabiji, taj divan miris opet se nalazio u vazduhu. Poslednji put sam ga osetio ovde u garaži kada se Stari Dobrica ponovo pojavio. Je li to bila njegova posetnica? Nisam nameravao da sačekam odgovor na to.

Zanemarivši čorbu na šporetu, prešao sam preko travnjaka do naše garaže i pogledao unutra. Neko je sedeo na mestu suvozača u kolima. Pošao sam nekoliko koraka napred i prepoznao Polin. Pre nego što se pozabavim njome, morao sam da proverim nešto. Ključevi su mi već bili u ruci, pa sam otvorio prtljažnik očekujući ni sam ne znam šta. Tamo nije bilo ničega. Ispustio sam dugi, lagani uzdah olakšanja. Da je leš tog psa ponovo bio tamo u tom trenutku, s Polin u kolima, ja bih... ne znam šta bih. Ali miris se jače osećao u garaži, tu nije bilo nikakve sumnje.

„Polin?”

„Hoću prvoklasan život.” Nije se pomerala. Prosto je zurila pravo napred i obraćala se zidu garaže.

„U tome nema ničeg lošeg. Prvoklasno je prava stvar.”

„Prošlog polugođa pročitali smo u razredu jedan stih koji me je strašno uplašio; ne mogu da prestanem da mislim na njega. ‘Kako da se sakriješ od nečega što je uvek tu?’ Zbog toga sam se istetovirala. Mama

smatra da je to zato što hoću da budem kao svi ostali, ali upravo je suprotno. Hoću da oni u školi čuju za to i kažu: 'Ona, Polin Ostrova? Taj glupi mali knjiški moljac se *istetovirao!*' Ne želim da osoba koja sada jesam postane osoba koja ću biti kada ostarim, Freni.

Maločas sam ja pozvonila. Nisam htela da budem ovde sama. Nadala sam se da ćeš doći da me pronađeš."

„To je u redu. Ali voleo bih da se sada vratiš u kuću. Čorba je gotova. I upamti jednu stvar – obično te ono što te najviše plaši natera da obaviš najviše posla. Duhovi te nateraju da bežiš brže nego test iz matematike.”

Nije se pomerila. „Nije mi žao što sam to uradila. Mislim, što sam se tetovirala.”

„I ne treba da ti bude žao. Uostalom, šta je u pitanju?”

„Ne tiče te se.”

Život se nastavio. Pokusali smo čorbu, otišli na spavanje, ustali sledećeg jutra i ušetali se u budućnost zbog koje je Polin bila toliko zabrinuta. Stari Dobrica se nije ponovo pojavio, baš kao ni Skjavovi. Vazduh je ponovo mirisao kao i obično; kola su nam upalila. Džoni Petengls je upao u jedan jarak koji su kopali kraj reke i uganuo članak na nozi. Suzan Džineti je otišla van grada na konferenciju gradonačelnika iz malih varoši. Kada se vratila, njen muž Frederik se već iselio. Ono što je za gradonačelnicu bilo još gore: zakupio je kuću udaljenu samo četiri bloka od nje. Kada sam naleteo na njega na pijaci, rekao je kako ona može da ga izbaci iz svog života, ali da on nema nameru da napusti grad koji je toliko zavoleo.

Bio sam iznenađen. Pravo da vam kažem, Ždralov Vidikovac i nije bogzna kakva varoš. Ljudi većinom natrapaju na njega greškom ili dok tragaju za živopisnijim gradovima u dolini Hadsona. Ponekad svrate da pojedu nešto u Skrepijevom restoranu ili Čarlijevoj piceriji. Ponekad se zadrže dovoljno dugo posle toga da se prošetaju oko onog jednog bloka u centru, dok vare obrok zasićen holesterolom.

Ja volim da živim ovde zato što volim poznate stvari. Uvek ostavljam cipele na istom mestu pre odlaska na spavanje; uglavnom jedem jedno te isto za doručak. Kao mlađi video sam dovoljno sveta da znam kako mi nije bilo suđeno da živim u zemljama na čijim se poštanskim markama nalaze slike slonova, pingvina ili zmija *coluber de rusi*. Ne, hvala. Kao i drugi iz moje generacije koji su otišli u Vijetnam i doživeli traumu zbog

tog iskustva, dosta sam proputovao pre povratka kući. Mogu i bez buđenja ujutro zbog kašlja kamile koja je proturila glavu kroz prozor moje spavaće sobe (Kabul), ili bez konzumiranja svežih plodova manga na otvorenoj pijaci u Port Luisu, na Mauricijusu. Ždralov Vidikovac je sendvič s buterom od kikirikija – veoma zasitan, veoma američki, sladak i ne naročito zanimljiv. Bog ga blagoslovio.

Nekoliko noći kasnije, uspaničeni čovečuljak koji mi se nastanio u bešici kad sam prevalio četrdesetu probudio me je sa zahtevom da odem u toalet – smesta! Dobro došao u srednje godine. To je ono životno doba kada saznate da vam telo nije prost zbir sastavnih delova, već da neki njegovi delovi funkcionišu, dok su drugi prestali to da rade.

Magda je ležala sklupčana oko mene na taj slatki, poznati način. Promumlala je nešto seksi dok sam se ispetljavao iz njenog zagrljaja. Moja prva žena spavala je toliko daleko od mene da sam morao da okrećem međugradsku kada bih pozeleo još koji prekrivač. Čak i kad bih se probudio ovako usred noći, prvo bi mi na pamet palo koliko volim tu ženu kraj sebe. Poljubio sam je u topao obraz i ustao. Drveni pod bio mi je hladan pod bosim tabanima; jedan od onih malih, sigurnih znakova da stiže jesen.

Kuća vam je uvek tajanstvena usred noći. Posle ponoćni zvuci kriju se iza ostatka dana. Mušičavo krekanje poda, klizav, šmirgli sličan zvuk bosih stopala koja su se nekud zaputila. Debela muva koja ne mrda na prozorskom oknu, crna spram srebrnoplave svetlosti sa ulice. Osetite miris hladnoće i prašine.

Pošao sam hodnikom prema kupatilu. Iznenadio sam se kada sam video da je tamo upaljeno svetlo. Muzika je tiho svirala. Kada sam se približio, prepoznao sam Boba Marlija koji je u dva ujutro pevao „*No Woman No Cry*”. Vrata su bila odškrinuta nekoliko centimetara. Nagnuo sam se napred i zvirnuo unutra.

Polin je stajala leđima okrenuta prema meni i zurila u sebe u ogledalu. Imala je na očima dovoljno maskare da prođe kao vrana. Osim toga, bila je sasvim gola. Moja prva reakcija bilo je instinktivno ups! i brzo povlačenje. Što sam i učinio, ali nešto mi se usadilo u mozak kao bačena strelica. Video sam tamo nešto, i pri tom ne mislim samo na svoju pastorku, koju sam prvi put video голу. Nisam želeo da vidim Polin голу – ni jednom, ni dvaput, niti ikada – ali morao sam da se vratim i ponovo pogledam. Na svu sreću, još je hipnotisala sebe u ogledalu i nije

primetila Frena rašomonca na vratima.

Eno je! Posred njene kičme, odmah iznad mesta gde joj je počinjala guza, nalazila se zloglasna tetovaža. Zbog njene lokacije, malo bi ljudi izuzev Polin i njenih ljubavnika ikada videlo tu stvar. Bio bi to za njih fini poklončić, da nije u pitanju bilo ono što je bilo. Dugo nešto manje od dvadeset centimetara, bilo je to istetovirano pero. *Ono* pero koje sam pronašao u kući Skjavovih i zakopao – dvaput – sa Starim Dobricom. Iste neobuzdane boje i karakteristična šara, odlično nacrtani iznad lepe devojačke guze.

Odstupio sam i udaljio se. Moja zabrinutost zbog toga što sam ponovo video tu sliku *tamo*, mogla se meriti sa sada već ozbiljnom potrebom da se ispišam. Upotrebiću toalet u prizemlju. Bilo mi je drago što sam mogao da smislim makar kakav plan, jer sam bio toliko uzdrman da bih, da nisam morao da odem, ostao da stojim ukočen i ne bih se pomerio čitav sat. Kuća oko mene više nije bila hladna, a ruka mi više nije bila utrnula od zadovoljnog, dubokog sna. Nešto veliko i očigledno neizbežno stalo bi sada ispred mene kad god bih se okrenuo. I nije bilo kraja u raznolikosti načina na koje je to govorilo: *Ju-hu! Evo mene opet!*

Zamislio sam kako Polin ulazi u veoma otmeni salon za „telesnu umetnost“ u tržnici Amerling i prelistava knjige sa slikama stotina raspoloživih tetovaža. Da li je otvorila četvrtu knjigu, ugledala osamdesetu sliku i pomislila: „O, ovo je lepo – pero. Odlučicu se za njega“? Ili je magija intervenisala i primorala je da joj se ono dopadne? Da li je išta od toga bio njen izbor, ili je ova stvar sada preuzela kontrolu nad našim životima?

Dole me je sačekao macan Smit. On je dobar momak koji se drži povučeno, nestane negde na veći deo dana, a noću krstari po kući. Pratio me je do toaleta, njišući repom levo-desno. Pre nego što sam se oženio Magdom i ponovo imao nekoga značajnog s kime sam mogao da pričam do kasnih sati, Smit (jedini preživeli iz mog prvog braka) čuo je mnogo mojih priča. Uvek sam mu bio zahvalan na tome i dozvolio sam mu da to zna.

Dok sam se olakšavao, pomislio sam na žene na spratu. Na Polin golu pred ogledalom u dva ujutro, kako isprobava maskaru na očima kao novi identitet. Crne oči i nova tetovaža na kičmi, uloge koje su joj pristajale koliko i muške cokule broj četrdeset šest. Njena majka spavala je na kraju hodnika, potpuno nesvesna vaskrslih pasa ili činjenice da je njena

kéerka odlučila da se prošeta po mračnoj šumi na obodu svog života.

Pet litara lakši, oprao sam ruke. Dok sam ih brisao ružičastim peškirom, pomislio sam veselo i krajnje razneženo na to da živim s ružičastom bojom. Ja *mrzim* ružičasto. Nikada ne bih ni pomislio da će ta grozna boja postati deo moje svakodnevice. Ali Magda ju je volela, tako da je ružičasta boja živela u celoj našoj kući i to mi je slamalo srce. Isključio sam svetlo u toaletu i krenuo natrag prema stepeništu.

„Otkad to pereš ruke posle pišanja?”

Ulična svetlost obasjavala je delove poda u dnevnoj sobi tom srebrnastoplavom bojom hroma i duhova. Desno od prozora, neka osoba sedela je u mojoj omiljenoj fotelji. Noge su joj bile ispružene na osvetljenom delu poda. Video sam kako se mačji rep ljulja tamo-amo – Smit je stajao u krilu te osobe, ko god bila.

„Ko si ti? Šta radiš u mojoj kući?” Ušao sam u sobu i stao kraj zida gde se nalazio prekidač za svetlo. Nisam ga uključio. Hteo sam da čujem više pre nego što mi bude zatrebalo da vidim.

„Pogledaj svog mačora. Zar ti to ništa ne kazuje?” Da li mi je njegov glas bio poznat? Jeste. Nije. Da li je trebalo da ga prepoznam? Je li to bilo moguće?

Pogledao sam mačora koji je tom tipu stajao u krilu. I to sasvim zadovoljno, što se videlo po tome da se nije pomerao i da mu se rep blago uvijao. Smit nije voleo da ga drže. Smit nije voleo da ga dodiruju. Smit je bio glavni. Ako bi ga neko uzeo i pokušao da ga mazi, odskočio bi ili bi se držao, zguren, uz režanje. Ja sam bio jedini izuzetak. Pošto je znao da poštujem njega i njegove običaje, mačak mi je dozvoljavao da ga uzmem. Obično bi ostao neko vreme – možda čak i počeo da prede tu i tamo.

Ali ono što me je uverilo više od mačora bila je obuća. Sve dok se nisam usredsredio na obuću nisam mogao, ili možda nisam želeo, da sastavim sve komadiće slagalice i prepoznam onoga ko je sedeo u mojoj fotelji, s mojim mačorom u krilu. Ali obuća obasjana tim seksi svetlom saopštila mi je ono što sam verovatno već znao.

Kada sam bio klinac, dečaci u našem gradu nosili su samo jednu vrstu obuće – duboke patike. Crne. Marka je mogla da bude ili „Konverz Čak Tejlor” ili „PF Flajers”, ali ništa osim toga. Ako niste pratili taj tok, bili ste izvan svega. Deca vole sebe da zamišljaju kao individualce, ali niko osim vojske nije tako strog kao tinejdžeri kada je u pitanju kodeks

oblačenja.

Zato, kada se moj otac vratio s poslovnog putovanja u Dalas i predao mi par narandžastih kaubojskih čizama – *narandžastih* – morao sam da se uzdržim da se ne nasmejem. Kaubojske čizme? Šta je on to mislio, da sam jebeni Usamljeni Jahač? Voleo sam svog starog, čak i kad sam bio problematičan, ali on ponekad stvarno nije imao pojma. Odneo sam čizme u sobu i bacio ih u crnu rupu svog plakara. Adios, ortak.

Ali, sledećeg jutra potražio sam košulju u plakaru i one su bile tamo, jarke, sjajne, i dalje narandžaste. Onda sam pogledao svoje neizlečivo otrcane crne patike na podu. Pa sam se osmehnuo, uzeo čizme, nazuo ih i izašao u novi dan. Bio sam najgori klinac u gradu. Najopakiji. I onih nekoliko ljudi u Ždralovom Vidikovcu koji me nisu mrzeli, trebalo je da me mrze. Ako mi je već palo na pamet da glumim Roja Rodžersa sa diha-diha obućom, nijedan od mojih vršnjaka pri zdravoj pameti ne bi me izazvao niti bi mi se rugao u lice, svestan da bih ga živog pojeo. Nosio sam te kaubojske čizme sve dok od njih nije ostalo ništa, i bilo mi je žao kada je došao dan da moram da ih bacim.

Noćna svetlost koja je dopirala kroz prozor padala je u širokoj traci preko narandžastih kaubojskih čizama. S mesta gde sam stajao, izgledale su nove. Prešao sam pogledom uz čizme, preko nogu, tela, i s kratkom pauzom, kako bih sopstvenom umu dozvolio da dođe do daha, konačno sam mu pogledao u lice. „Kurvin sine!”

„Ne, majmune srca moga!”

Bio sam to ja, star sedamnaest godina.

„Mrtav sam, zar ne? Umro sam, a da to ne znam. I sve ove čudne stvari dešavaju se zato što sam mrtav, zar ne?”

„Jok.” Nežno je podigao Smita s krila i smestio ga na pod. Dok je prilazio, svetlost mu je dodirnula košulju. Srce mi je poskočilo zato što sam pamtio tu košulju! Široke plavo-crne kocke; ukrao sam je iz jedne radnje u Četrdeset petoj ulici u gradu, obukao je u kabini, iskidao sve prodajne etikete, ostavio svoju košulju na vešalici i izašao odatle.

„Ne, nisi mrtav. Nisi mrtav, a ni ja nisam mrtav. Ne znam gde sam kog đavola *bio*, ali jebes ga – mališa se vratio! Zar ti nije milo što vidiš starog majmuna?”

Majmun srca moga. Nisam tu frazu čuo godinama. Jednom je moj otac došao po mene u policijsku stanicu. Kada smo se ponovo našli na

ulici, zgrabio me je za vrat i prodrmusao. On je bio nizak i nije bio snažan, ali kada bi se razbesneo, naterao bi me da se userem od straha. Možda zato što sam ga toliko voleo, a nisam mogao da prestanem da ga razočaravam. Jedan deo mene očajnički je želeo da ga činim ponosnim. Jedan deo mene isturao mu je guzicu u lice i, zahvaljujući mom stalno lošem ponašanju, saopštavao mu da može da bira koji će guz da poljubi. Čudilo me je zbog čega me i dalje voli.

„Ti si jedan jebeni *majmun*, Freni. Jebeni majmun srca moga. Đavo nek te nosi.“

Ta reč me je šokirala više od svega drugog. Moj otac je retko psovao, a *tu* reč nikada nije koristio. Bio je duhovit; voleo je metafore i igre rečima – „Utuviti nešto tebi u glavu, sine, to ti je isto kao pokušati da podigneš novčić s poda. Njegovi hobiji bile su ukrštenice i palindromi. Učio je poeziju napamet; Teodor Retke je bio njegov heroj. „Jebeno“ je bilo podjednako daleko od svakodnevnog rečnika mog oca kao Butan. Ali sada mi je to rekao, u vezi sa mnom, dvaput za pet sekundi.

„Žao mi je, tata. Stvarno mi je žao.“

Još me je držao za glavu i cimnuo me je bliže svom veoma zajapurenom licu. Osetio sam vrelinu njegovog gneva. „Nije tebi uopšte žao, *majmune*. Da ti je žao, imao bih nekakvu nadu. Mlad si i pametan, ali potpuno izgubljen. Nikad nisam pomislio da ću to reći, Freni. Stidim se zbog tebe.“

Taj sukob nije mi izmenio život, ali me je sasvim proburazio, i ta rana je dugo krvarila. Pre toga, zahvaljujući oklopu koji sam nosio, nijedan metak nije mi mogao ništa, pa ni kada bi ga ispalio moj stari, ali više nije bilo tako. Posle toga, stalno sam pomišljao na tu frazu kao na nešto što je obeležilo kraj nečega u mom životu.

„Pa?“

„Šta pa?“

„Evo me, posle toliko godina. Jebeno čudo pred tvojim očima, a sve što možeš da uradiš jeste da stojiš tu s palcem u dupetu kao da si benav.“

„Šta *treba* da radim?“

„Da me poljubiš.“ On posegnu rukom u džep na grudima i izvuče „marlboro“, taj obožavani crveno-beli paketić smrti. Pušio sam to čitavog života i uživao u svakoj pojedinoj cigareti. Magda je želela da prestanem, ali ja sam rekao da nema šanse.

„Hoćeš jednu?“

Klimnuo sam glavom i prešao na drugu stranu sobe da je uzmem. Prodrmao je paklicu i nekoliko cigareta kliznulo je napolje. Pružio mi je izlupani „zipo“ upaljač. Prepoznavši ga smesta, osmehnuo sam se. Sa strane je bilo ugravirano FRENI I SUZAN – VEČITA LJUBAV. Suzan Džineti, sada gradonačelnica Ždralovog Vidikovca, u to vreme ljubavni rob vašeg pripovedača.

„Zaboravio sam taj upaljač. Da li znaš šta se dogodilo sa Suzan?”

Pripalio je i povukao žešći dim. „Ne, i nemoj mi reći. Slušaj, moramo da razgovaramo o svim tim stvarima. Hoćeš da uradiš to ovde ili napolju? Meni je svejedno.” Glas mu je bio kul, ali bilo je jasno da bi radije izašao. Imao sam na sebi trenerku. Trebale su mi nekakve cipele i jakna.

Kada sam bio spreman, otvorio sam zadnja vrata što sam tiše mogao i mahnuo mu da krene ispred mene.

„Ne brini da će nas bilo ko čuti. Kad sam ja tu, niko neće primetiti da te nema.”

„Kako to funkcioniše?”

Približio je svoja dva kažiprsta tako da im se vršci dodirnu. „Kada smo ti i ja zajedno, sve ostalo se zaustavi, razumeš? Ljudi, stvari, sve okolo.”

Spustio sam pogled i video da mačak izlazi s nama. „Sve osim Smita.”

„Da, pa, on će nam zatrebati.”

Pogledao sam mladog sebe udaljenog ni pola metra, a zatim Smita. „Zašto me ovo više ne uznemirava?”

„Zato što već odavno znaš da se to sprema.”

„Zato što odavno znam da se *šta* sprema? Smeškaš se.”

„Umreću od smeha. Hajdemo.”

NIŠTA PČELE

Debela bela šlajmarica zalepila se glasno na samo nekoliko centimetara od mog stopala. Zapiljio sam se u to, a onda polako okrenuo da ga pogledam. Znao sam tačno šta radi, i zašto. „Ako te zavalim, hoću li to osetiti?”

Desna šaka mu se ukočila dok je prinosisio cigaretu ustima. „Samo probaj, majku ti jebem. Samo probaj.” Glas mu je bio oličenje muda i pretnje. U jednom periodu moje prošlosti taj glas plašio je pola okruga. Te noći, dok sam stajao tamo, nagnao me je samo da poželim da ga potapšem po glavi i kažem, dobro de, sve je u redu, mališa. Ne moraš da me pljuješ da bi mi objasnio šta misliš.

„Upamti, omladinac, ja sam ovde u prednosti pošto poznajem i tebe i sebe. A ti poznaješ samo sebe – ne i to kakav ćeš biti za trideset godina.”

On baci cigaretu od sebe. Ona odskoči posred ulice, podigavši oblak zlatnocrvenih iskri. Kada je progovorio, u glasu mu više nije bio gnev, već samo jad. „Kako si mogao ovako da završiš? Sedeo sam u toj kući i razmišljao: ‘Zar je to – to?’ Zar mi se ovo smeši? Žute stolice sa cvetnim dezenom i prošlonedeljni časopis *Tajm*? Bil Gejts. Jebote, ko je pa Bil Gejts? Šta se *dogodilo* s tobom? Šta se dogodilo sa *mnom*?”

„Odrastao si. Stvari su se promenile. Šta si mislio, kako će biti kada ostariš?”

Klimnuo je glavom prema kući. „Ne to! Ne ono što ti imaš! Ne *Otac zna najbolje* ili *Šou Endija Grifita*. Bilo šta, samo to ne.”

„Šta onda?”

Glas mu se ponovo prizemljio, postao snen, spor. „Šta znam – lep stančić u gradu, možda. Ili dole, u El-Eju. Čupavi tepisi, beli kožni nameštaj, kul muzički stub. I žene – mnogo, mnogo žena. Ali ti si oženjen! Oženio si se Magdom Ostrovom, pobogu! Smrdljivom malom Magdom iz desetog razreda.”

„Nije ti lepa?”

„Ma, ona je... u redu. Žena je. Hoću reći, čoveče, ima četiri banke!”

„I ja, burazeru. Još sam stariji.”

„Znam. Još pokušavam to da ukapiram.” Pogledao je u zemlju i klimnuo glavom. „Hej, nemoj pogrešno da me razumeš...”

„U redu je.”

Dok sam išao svojom ulicom, pokušavao sam da gledam na svet njegovim očima. Koliko se razlikovao od onoga pre trideset godina? Šta se promenilo? Kad god bih pomislio na Ždralov Vidikovac, utešilo bi me to što se ovde gotovo ništa nije menjalo osim nekih prodavnica u centru i pokoje nove kuće. Ali iz njegove perspektive, to je mogao da bude sasvim drugi svet.

Dom je mesto gde se osećate najudobnije. Ali udobnost iz tinejdžerskih godina ne poklapa se sa udobnošću odrasle osobe. Kada sam bio klinac, Ždralov Vidikovac je bio trambulina koja će me odbaciti u veliki bazen. Skakao sam gore-dole po njoj, proveravao joj elastičnost, razmišljao o tome kakav skok da izvedem. Kada sam bio spreman, potrčao sam po njoj i vinuo se u vazduh, sa svom hrabrošću i slepim verovanjem koje sam mogao da prikupim. Kada sam bio mlad, u gradu sam se osećao udobno, zato što sam znao da ću ga jednog dana napustiti i zaputiti se prema velikim dostignućima. Bez ikakve sumnje. Uprkos činjenici što sam loše prolazio u školi, što sam imao policijski dosje i što nisam poštovao ničija pravila, bio sam siguran da će voda u koju skaćem biti topla i da će me dočekati s dobrodošlicom.

„Gde je tata?”

„Umro je pre četiri godine. Gore je, na groblju, ako želiš da ga posetiš.”

„Da li mu se sviđelo to što se dogodilo s tobom?”

„Da, bio je prilično zadovoljan.”

„Za mene je mislio da sam sjeban.” Pokušavao je da zazvuči veselo, ali iza toga se skrivalo duboko kajanje.

„I *jesi* bio sjeban. Ne zaboravi – bio sam tamo. Bio sam ti.”

Išli smo dalje u tišini. Noć je bila hladna. Kroz donove sam osećao hladnoću kamenog pločnika.

„Kakva je devojka? Magdina kćerka?”

„Polin? Veoma pametna, dobro prolazi u školi. Povučena je.”

„Zašto onda pozira gola ispred ogledala usred noći?”

„Verovatno isprobava različite identitete.”

„Ne izgleda loše. Pogotovo ako joj malo porastu sise.“

U meni se trglo nešto krupno. Nije mi se dopadalo da neko tako govori o mojoj pastorki, naročito zbog posramljujuće činjenice da sam je i sam video голу. Trenutak kasnije, već sam se cerio, zato što sam shvatio da to govorim ja. Sedamnaestogodišnji ja. Onda on reče nešto što mi skrenu misli na drugu stranu. „Moraćeš mnogo da mi pomažeš, pošto ništa ne znam.“

„Kako to misliš?“

On stade i dodirnu mi mišicu. Bio je to kratak dodir, kao da ga on nije želeo, ali je bio neophodan. „Znam nekoliko stvari, ali ne toliko koliko ti verovatno misliš. Ne znam ništa o onome što se ovde desilo otkad sam otišao. Znam šta se dešavalo pre toga, kao, dok sam odrastao i tako to, ali ništa posle.“

„Zbog čega si onda ovde?“

„Pogledaj svog mačora. On ti daje odgovor na to.“

Smit je još bio s nama, ali išao je kako se njemu dopadalo: provlačio se tamo-amo između naše četiri noge dok smo hodali – kao da nas je prošivao nevidljivim koncem. To nije bilo lako izvesti, ali kao i kod većine mačaka, kod njega je to izgledalo lako.

„Ovde sam zato što sam ti potreban. Treba ti moja pomoć. Ovde skreni levo. Moramo da odemo u kuću Skjavovih.“

„Upravo si rekao da ne znaš ništa o onome što se sada ovde dešava. Otkud to da znaš za Skjavove?“

„Gledaj, nisam došao ovamo da bih te prevario. Ispričaću ti ono što znam. Ako budeš smatrao da serem, tvoj problem. Evo šta znam o Skjavovima: u braku su i nestali su pre neki dan. Sada moramo da odemo do njihove kuće zato što moraš nešto da vidiš.“

„Zašto?“

„Nemam pojma.“

„Ko te je poslao?“

Odmahnulo je glavom. „Nemam pojma.“

„Odakle si došao?“

„Nemam pojma. Iz tebe. Odnekud iz tebe.“

„Od pomoći si koliko i tumor.“

Okrenuo se i počeo da hoda unazad, tako da mi je bio okrenut licem dok smo išli dalje.

„Šta se dogodilo s Vinsom Etričem?“

„Biznismen. Živi u Sijetlu.“

„Šećerlema Glajder?“

„Udala se za Edvina Luza. Žive u Takahou.“

„Isuse, *stvarno* su se venčali! Neverovatno. Šta je sa Alom Salvatom?“

„Mrtav je. I on i cela njegova porodica, u saobraćajnoj nesreći. Odmah izvan grada.“

„Koliko sada imaš godina?“

„Četrdeset sedam. Zar to ne znaš? Nisu ti rekli?“

Isturio je donju usnu. „Ništa živo mi nisu rekli. Nije Bog uperio kažiprst u mene i rekao *Kreni!* Nije bilo kao u *Deset zapovesti*. Jebeni Čarlton Heston koji razdvaja vodu štapom. Prosto sam u jednom trenutku bio na jednom mestu, a sada sam ovde.“

„Baš informativno.“ Nameravao sam još nešto da kažem, ali sam čuo zvuk udaraca čekićem. Bilo je tri ujutro. „Čuješ to?“ Klimnuo je glavom. „Dopire s kraja ulice.“ Neki izraz u njegovim očima – trzaj, strelica sleva udesno, a onda natrag prema meni – sve to saopštilo mi je da momak zna više nego što govori.

„Znaš šta je to?“

„Hajdemo samo, a? Sačekaj da stignemo tamo.“ Nastavio je da hoda unazad, ali više nije hteo da gleda u mene.

Bilo je jasno da ne namerava više ništa da kaže, pa sam odgurnuo tu temu u stranu i pokušao s nečim drugim. „I dalje ne razumem gde si bio. Bio si tamo, a sada si ovde. Gde je *tamo*?“

„Kuda odeš kada zadremaš? Ili kada noću spavaš? To je neko takvo mesto. U stvari, ne znam. Neko mesto koje nije baš ovde, ali nije ni mnogo daleko. Sve ono što jesmo i što smo ikad bili stalno se vrzma oko. Samo više ne u istoj sobi; u istoj kući, ali ne u istoj sobi.“

Pre nego što sam stigao da to pretumbam po glavi, našli smo se na samo jedan blok od Skjavovih. Čak i odatle, video sam da se tamo dešavaju čudne stvari.

Usred mraka, kuća je bila jarko osvetljena sa svih strana. Oko nje je kružio prsten reflektora na tlu, a svi su bili upereni pravo u zgradu. Prvo na šta sam pomislio bila je katastrofa u rudniku. Znao sam šta mislim – na one slike koje se večito vrte na TV-u ili u časopisima, i prikazuju neki rudnik negde u svetu – u Engleskoj, Rusiji ili Zapadnoj Virdžiniji. Kilometrima ispod zemlje nešto je pošlo po zlu i došlo je do urušavanja

ili eksplozije. Spasioci su kopali trideset sati neprekidno kako bi stigli do preživelih. Samo mesto osvetljeno je noću kao da je dan. Doneli su svetiljke od deset miliona sveća kako bi to osvetlili za spasioce.

E, tako je izgledala kuća Skjavovih. Bila je tako čudna i nadrealna spram pozadine, guste, duboke noći, da je sve izgledalo sumnjivo, bez obzira na to šta su tamo radili.

A ko su to bili om'? Radnici. Dok sam prilazio, pokušavao sam da ustanovim poznajem li ijednoga od njih, ali niko mi nije bio poznat. Nisu nosili neke posebne uniforme, već su to jednostavno bili ljudi sa žutim i narandžastim zaštitnim šlemovima koji su postavljali skele. Brzo su oko kuće podizali složeni sistem isprepletanih cevi, podupirača i spojnica. Kada bude završen, sasvim će okružiti zgradu, koja će ostati zarobljena unutra kao insekt u nekoj džinovskoj metalnoj paukovoj mreži. Stali smo na pločnik ispred kuće i posmatrali kako rade. Dovoljno je bilo da gledate samo pet minuta da biste shvatili kako ti ljudi zaista znaju šta rade. Nije bilo uzaludnog truda, zajeblavanja, niti grupa zabušanata koji bi se davili krofnama i izbegavali da rade. Ova ekipa bila je ozbiljna; došli su tu da obave posao i zatim odu.

Ono *zaista* neuobičajeno bilo je koliko su malo buke pravili. U neobičnost tog prizora bolje bi se uklopilo da su bili potpuno nečujni, ali nije bilo tako. Pravili su buku – metal je udarao o metal, čulo se krckanje i napinjanje stvari koje su uglavljivali, pričvršćivali, podizali. Sa svom tom aktivnošću i radnicima na licu mesta, to je *trebalo* da bude daleko glasnije. Ali nije bilo. Čuli ste ih, naravno, ali nedovoljno da poverujete kako je to nekako stvarno – kako sve to može da se odvija tako tiho?

„Ne prave buku.“

Momak protrlja nos. „Pomislio sam na to. Na čitav prizor kao da je stavljen prigušivač.“

„Šta to rade s kućom? Šta će im skele? Zašto to rade usred noći?“

„Pojma nemam, šefe. Moje je bilo samo da te dovučem ovamo.“

„Ne seri.“ Nisam mu poverovao ni na tren, ali protivljenje je bilo beskorisno. Rekao mi je samo ono što je hteo, a na meni je bilo da ukapiram ostalo.

Prišli smo kući i upitali jednog radnika gde im je nadzornik. Pokazao je na visokog tamnoputog muškarca, koji je sa udaljenosti od nekoliko metara izgledao kao da ima induske krvi. Pristigao sam ga u nekoliko brzih koraka. „Izvinite? Da li bih mogao načas da porazgovaram s

vama?"

Odmerio me je od glave do pete kao da sam patlidžan ili kurva koju je razmišljao da pazari.

„Zovem se Mekejb. Ja sam šef policije u Ždralovom Vidikovcu.“

Nimalo impresioniran time, prekrstio je ruke i očutao.

„Zbog čega ste ovde? Imate li dozvole? Šta radite s tom kućom? Gde su Skjavovi?“

Ostao je nem, sve dok mu osmejak nije zaigrao na krajevima usana. Kao da sam rekao nešto smešno. Ponovo sam provrteo traku u glavi, ali mi ništa na njoj nije zvučalo smešno. „Pitao sam vas nešto.“

„To ne znači da imam odgovor.“ Zaista, govorio je s jakim induskim naglaskom kao da mu se jezik uopšte ne pomera u ustima, kao da je krava koja je legla posred puta, a reči moraju da voze oko nje da bi izašle napolje.

„Hoćete li to da objasnite?“ Momak je kročio prema predradniku i prišao mu toliko blizu da su mogli da se dodirnu. Glas mu je bio apsolutno neprijatan – verbalno odgurivanje rukama o grudi.

„Ništa ne objašnjavam. Radim. Zar ne vidite da imam posla?“

„Nećeš imati posla kad te isprašim, Gunga Dine.“

Indusove oči raširiše se u neverici i besu. „Jeb'o ti ja mater, mali...“

Tras! Klinac ga je šutnuo u jaja tako brzo i snažno da je zvuk ispunio vazduh. Čovek se sruši sa uzdahom, držeći se za muda. Čim je pao na tle, momak stade da ga šutira u lice – bum, bum, bum – kao da pokušava da provali vrata. Sa obema rukama između nogu, predradnik nije imao nikakve šanse da pokrije glavu pre nego što se kiša šuteva sručila na nju.

Momak se osmehnu i raširi ruke kao krila, kao da igra sirtaki. Grk Zorba po vašoj glavi, bam, bam, bam. Zloćudnost i brzina njegovog napada bili su brutalni. Klinac je stigao od nule do stotke, od ćaskanja do prolivanja krvi, za puki sekund. A taj klinac sam bio ja.

Kada sam video kako napada, jedan deo mene dreknuo je: *Da!*

Izgubimo to, nestane, ispari. Oštrina, hrabrost, crno ludilo i mladalački nemar. Sjaj stopostotnog življenja u svakom minutu. To ode, iscuri iz nas kao voda kroz pukotine. Pukotine koje nastaju starenjem. Krenu kada kupite polisu životnog osiguranja i nabacite hipoteku, ili čujete ne naročito dobre rezultate lekarskog pregleda. Krenu kada tople kupke počnu da vam budu potrebne, umesto da ih samo priželjkujete. Bezbednost umesto spontanosti, udobnost umesto uskomešanosti. Deo

mene mrzeo je to. Ne zbog toga što sam stario, već što sam postajao pripitomljen, ispravan, predvidiv, malodušan i previše skeptičan. Jedan dobar deo mene voleo je tog otkačenog klinca, koji je gazio čoveka bez ikakvog drugog razloga osim posranog stava prema njemu, prezrivo izraza u očima. Taj deo mene želeo je da se pridruži batinanju. Da li me je stid da to priznam? Ni najmanje.

Zgrabio sam momka i odvuкао ga od Indusa. Telo mu je bilo poput električne struje koja prolazi kroz čelik; sav je bio pod visokim naponom i naprežanjem materijala. Ja sam *veoma* snažan, ali nisam znao hoću li moći da ga obuzdam.

„Prestani! Dobro, prestani! Pao je, ti si pobedio.”

„Skidaj se s mene, seronjo!” Pokušao je još jednom da ga ritne, ali bio je izvan domašaja.

„Dosta!”

„Ma nećeš ti meni...” Izvio se, okrenuo i zamahnuo da me udari u lice. Blokirao sam udarac i istim pokretom ga ščepao za ruku i savio mu je iza leđa. Onda sam ga drugom rukom stegao oko vrata.

Nije vredelo. Jako me je nagazio potpeticom kaubojske čizme po desnom stopalu. Bol je bio kao plamen. Pustio sam ga. Odskočio je, podigao ruke i počeo da obigrava kao bokser, zadaje udarce, saginje se i izvija. Protivkoga se tukao? Protiv mene, Indusa, celog sveta, života.

„Jebote, šta misliš ti, ko si, a? Misliš da možeš da me nalupaš? Misliš da možeš da me središ? Hajde, probaj samo!”

Stajao sam kao flamingo na jednoj nozi, držao se za stopalo koje mi je pulsiralo i posmatrao kako me začikava. Indus je ležao na trbuhu s rukama ispod sebe i stenjao. Mladi ja i dalje je obigravao okolo i izvodio pokrete Muhameda Alija. Grupa radnika okupila se da posmatra našu zabavu. Dok sam se držao za stopalo, jedan od njih kročio je iz gomile i zviznuo klinca daskom po glavi. Onda je ostao da stoji sa štaflom u rukama i glupim izrazom na licu, kao da čeka da mu neko kaže šta sada da uradi.

Klinac se najednom našao na tlu, na sve četiri, pognute glave.

Neko je pomagao Indusu da ustane. Pokušao sam da ponovo stanem na nogu. Bolela je, ali preživeti. „U redu, dosta je bilo, prekinite sve. Ko je ovde glavni, koja je ovo građevinska firma, gde su vam dozvole? Hoću sve da vidim, i to *odmah!*”

„Freni?” Neki poznati glas izgovorio je moje ime. Još na tlu, momak

je polako digao pogled, pošto je to ujedno bilo i njegovo ime. U blizini je stajao Džoni Petengls i držao veliku flašu sode. Ravnodušno je zurio u mene. „Šta radiš, Freni?“

Pogledao sam njega, kuću, radnike, malog Frena na tlu. Činilo se da svi oni zure u mene, ali niko nije ni zucnuo. A onda mi je svanulo. Pokazao sam na kuću. „Šta vidiš, Džoni? Šta vidiš tamo?“

Nagnuo je bocu i otpio poveći gutljaj. Spustio ju je, podrignuo i nespretno obrisao usta nadlanicom. „Ništa. Vidim kuću, Freni. Hoćeš malo sode?“

Odšepao sam kroz gomilu radnika do kuće. Vazduh je mirisao na upravo isečeno drvo, oprljeni metal i benzin. Mirisao je na zakucane eksere i tek isključen alat na struju, na znoj u flanelskoj košulji, kafu prolivenu po kamenu. Mirisao je na mnoštvo muškaraca koji su prionuli na težak fizički posao. Uhvatio sam se za jednu dugačku šipku skele i zadržao je tako da je sve zazvečalo. „Šta je ovo, Džoni? Vidiš li ovo?“

„Rekao sam ti, to je kuća.“

„Ne vidiš skele?“

„Šta je to?“

„Metalne šipke oko kuće. Kao kad ih postave zbog popravke, ili gradnje?“

„Jok. Ništa pčele. Samo kuća.“ Rekao je to kao da peva – da-di-da – i uputio mi jedan od onih retkih Džonijevih osmeha.

Pokazao sam na momka na tlu. „Vidiš li njega?“

„Koga?“

„Džoni ne može da me vidi, rekao sam ti. Niko osim tebe ništa od ovoga ne može da vidi.“

„Zašto?“

Momak zatreperi – bio je tu, nestao i opet se pojavio, poput smetnji na TV-u. Onda počeo da bleđi. Građevinski radnici takođe, kao i metalna paukova mreža oko kuće. Sve to počeo da bleđi, da se muti, prelazi iz čvrstog stanja u providno, da bi zatim nestalo.

„Zašto samo ja?“

„Pronađi psa, Freni. Pronađi psa, pa ćemo ponovo moći da popričamo.“

Pokušao sam da kročim prema klincu, ali sam stao na bolno stopalo. Bol mi odande sevnu uz nogu, tako da se umalo nisam pručio. „Kog psa? Onog kojeg smo sahranili? Starog Dobricu?“

„S kim to pričaš, Freni?“ Džonijeva usta bila su obavijena oko otvora u grlicu boce. On dunu unutra i začu se duboki, tužni zov broda koji napušta luku.

Sve je nestalo. Kuća Skjavovih više nije bila opasana metalnom mrežom. Nije bilo ni traga gradilištu, radnicima, nije bilo ničeg neobičnog. Na tlu nije bilo savijenih eksera, piljevine, alata, električnih kablova, bačenih konzervi koka-kole. Bila je tu samo prazna kuća na dobro održavanom placu, u tihoj ulici u tri ujutro.

Petengls ponovo dunu u svoju bocu. „Otkud to da si noćas izašao ovamo, Freni? Nikad te ne vidim kada idem u šetnju.“ On dunu još jednom.

„Daj tu glupu bocu!“ Oteo sam mu je iz ruke i zavrležao što sam jače mogao. Ali čak je i ona nestala, jer gde god da je pala, nije se začuo nikakav zvuk. Pošao sam kući. On me je pratio.

„Džoni, idi kući. Idi u krevet. Nemoj da me pratiš. Nemoj ići sa mnom. Volim te, ali noćas nemoj da me gnjaviš. Važi? *Noćas ne*“

Bil Peg je skrenuo na školski parking dok sam ja gledao kroz prozor kola. Kada se zaustavio, spustio sam ruku i isključio i sirenu i rotaciona svjetla. Kada je motor zamro, ostali smo da sedimo tamo načas, prikupljajući snagu za ono što će uslediti.

„Ko je mala?“

„Petnaestogodišnja devojčica po imenu Antonija Korando – nova učenica od ove godine. Jedanaesti razred.“

„S petnaest godina u jedanaestom razredu? Sigurno je pametna.“

„Izgleda da nije baš *toliko* pametna.“

Bil zavrte glavom i posegnu za svojom beležnicom. Ja sam izašao iz kola i proverio da li u džepovima imam sve što mi treba: svesku, olovku, depresiju. Deset minuta pošto sam jutros ušao u kancelariju, pozvao nas je direktor gimnazije Ždralovog Vidikovca i rekao da je pronašao leš u ženskom toaletu. Sedela je na šolji i pronađena je zato što je špric koji je upotrebila ležao na podu ispred kabine. Neka devojčica ga je videla, pogledala ispod vrata i odjurila po pomoć.

Ušli smo u gimnaziju i ja sam, kao i obično kad bih se tamo našao, uzdrhtao. To je za mene šest godina bilo najgore mesto na svetu. Sada, posle čitavog životnog veka – posle prevaljenih Himalaja mladosti, dole, na ravnici srednjeg doba – i dalje su me podilazili žmarci kad god bih

ušao u tu zgradu.

Direktor, Redmond Mils, čekao nas je na ulazu. Redmond mi se dopadao i želeo sam da je u vreme kada sam ja bio učenik te škole postojao takav direktor. Vrhunac njegovog života bila je poseta festivalu u Vudstoku. Nosio je svoj senzibilitet iz šezdesetih kao preteranu količinu pačulija, ali bolje je i to od starih fašista koji su tim mestom upravljali u naše vreme. Redmond je mnogo brinuo o učenicima, o svojim nastavnicima i o Ždralovom Vidikovcu. Često bih naleteo na njega u restoranu preko puta škole u deset uveče, zato što bi tada završio s poslom i svratio da nešto ubaci u kljun pre odlaska kući. Danas je izgledao smoždeno. „Loše vesti, Redmonde, a?“

„Užasne! Užasne! Prvi put da se ovo dogodilo ovde, Freni. Glas je već obišao čitavu školu. Deca samo o tome pričaju.“

„Mogu da se kladim da je tako.“

„Da li si je poznavao?“, upita Bil blago, kao da je mrtva devojčica bila direktorova kćerka.

Redmond pogleda levo i desno, kao da namerava da saopšti neku opasnu informaciju, pa ne želi da neko prisluškuje. „Ona je bila *štreber*, Bile! Domaći joj je bio omiljena aktivnost. Sastavi su joj uvek bili za deset stranica predugački i imala je navodno kataliptičke napade kada ne bi dobila najviše ocene. Razumeš na šta mislim? To je ono što ovde ne razumem. Nosila je knjige stisnute na grudima kao da se nalazi u nekoj TV seriji iz pedesetih i bila je toliko stidljiva da je uvek spuštala pogled kada su joj se nastavnici obraćali.“

Okrenuo se prema meni i lice mu je postalo cinično. Glasnim, ozlojeđenim glasom, on reče: „U ovoj školi imam decu koja obožavaju đavola, Freni. Imaju kukaste krstove tetovirane na vratu, a devojke su im se poslednji put okupale na dan kada su se rodile. Za *njih* bih razumeo da izvrše samoubistvo. Ali ne ta devojčica, ne Antonija.“

U glavi mi se istog trenutka javila slika Polin u kupatilu prošle noći, kada je na sebi nosila samo maskaru i stav. Ko zna šta je Antonija Korando radila iza zatvorenih vrata, kada su svi mislili da piše domaći iz aritmetike? Ko zna šta je sanjala, šta je skrivala, šta se pravila da jeste? Zaboga, šta je očekivala da će postići zabadanjem igle pune heroina u mišiću, dok je sedela na klozetskoj šolji?

„Nisi je pomerao?“

„Pomerao? Zašto bih to radio, Freni? Ona je mrtva! Gde da je stavim,

u svoj kabinet?"

Potapšao sam ga po ramenu. „U redu je. Samo polako, Redmonde.“ Oči su mu tada već poprimile ludački sjaj, ali on je bio blag čovek. Nije ni čudo, posle onoga što su te oči videle tog jutra.

Išli smo praznim, nemim hodnicima. Kao kontrast, kroz prozorčice na vratima učionica, sa svih strana dopiralo je vedro brujanje života škole. Nastavnici su pisali po tablama, deca u belim keceljama, s plastičnim naočarima na očima, radila su iznad Bunzenovih lampi. U kabinetu za jezike, dvojica momaka su se zavrtlavali sve dok nas nisu ugledali i brzo nestali. U drugoj prostoriji, neka lepa, visoka devojka odevena u crno stajala je ispred razreda i glasno čitala iz velike crvene knjige. Kada je zabacila kosu, pomislio sam: o, čoveče, dopala bi se Freniju od sinoć. Pogledao sam u drugu prostoriju i prepoznao svog starog nastavnika engleskog. Matori gad me je jednom naterao da naučim napamet pesmu Kristine Rozeti, koju ni dan-danas ne mogu da zaboravim:

*Kad umrem, najdraži moj,
Ne pevaj mi tužne pesme...*

Što je bilo sasvim prikladno za ono što ćemo uskoro videti. Redmond se zaustavio ispred jednih vrata i izvukao ključ iz džepa. „Nisam znao šta drugo da uradim, pa sam zaključao.“

„Dobra ideja. Da pogledamo.“

Odgurnuo je vrata i pridržao ih da uđemo prvi. Svetlost, ta lažna, jarka, užasna svetlost javnog nužnika, sve je učinila još zlokobnijim. Ovde se ništa nije moglo sakriti – nije bilo mesta za senke, sve je bilo izloženo. Bilo je šest kabina, ali samo na jednoj su vrata bila otvorena.

Za svoj poslednji dan na zemlji, Antonija Korando obukla je kratku duksericu koledža Skidmor sa kratkim rukavima, crnu suknju i par cipela „Dok Marten“. To me je nateralo da se trgnem, jer je u pitanju marka koju nose klinci u trendu. Polin je prezrivo rekla da svi oni koji nose „martinke“ samo pokušavaju da budu kul. Jadna obična Antonija, koja je uvek radila svoj domaći – kupovina tih cipela za nju je verovatno predstavljala veoma krupan gest. I mora da joj je trebalo hrabrosti da ih nosi, jer je znala koliko podrobno deca međusobno gledaju ko ima kakvu odeću. Možda ih je prvi put obula u potaji svoje spavaće sobe i hodala okolo, gledajući se svaki čas u ogledalo ne bi li videla kako izgledaju, kako hoda u njima, na šta liči kao „Dok Marten“ devojka.

Ali najgore od svega bile su njene sokne. Bile su crvene kao vatrogasna kola, posute malim belim srcima. Njena koža iznad sokni bila je drugačije bela i toliko providna da se video splet tananih plavih vena neposredno ispod površine.

Ja sam samo policajac u malom gradu. Ali tokom godina video sam dovoljno nasilja i smrti, kako ovde, tako i u Vijetnamu, gde sam bio sanitetlija, te mogu u ovo da se zakunem – u najvećem broju slučajeva upravo vam te male, nevažne stvari potpale užas u srcu. Mrtvi su samo to što jesu – dokrajčeni. Ali ono što ih potom okružuje, ili što su poneli sa sobom do svog poslednjeg minuta, to preživi. Tinejdžerka se overi heroinom, ali vas dotuku njene sokne s belim srcima. Čovek smota svoja srebrna kola oko drveta i pobije sebe i čitavu porodicu, ali ono što sve to učini nezaboravnim jeste ta pesma koju volite, „*Sali obigrava oko ruža*” i koja se još čuje s radija u olupini kada joj priđete. Plava bezbol kapa *Njujork Metsa* isprskana krvlju na podu dnevne sobe, spržena porodična mačka u dvorištu spaljene kuće, Biblija koju je samoubica ostavio otvorenu kod *Pesme Solomonove*, na krevetu kraj sebe. To je ono što pamтите, zato što su u pitanju poslednji ostaci njihovog poslednjeg dana, njihovih poslednjih trenutaka uz otkucaje srca. A te stvari ostanu i posle njihovog odlaska, poslednje slike za njihov album. Antonija je tog jutra iz svoje fioke odabrala baš te crvene sokne s belim srcima. Kako da vas ta slika ne smlavi, kad znate kako će skončati tri sata kasnije?

Redmond zaplaka. Bil i ja se zglasmo. Mahnuo sam mu da izvede direktora odatle. Više nije bilo razloga da on ostane u toaletu.

„Žao mi je. Prosto ne mogu da poverujem.”

Moj pomoćnik Bil Peg je dobar čovek. Pre nekoliko godina kćerku mu je odnela cistična fibroza i ta tragedija preobrazila ga je u potpuno drugačiju osobu. Sada je postupao na poseban način sa ojađenima i ljudima u šoku; umeo je da ih zadrži u ravnoteži u prvim neizdrživim minutima posle stvarnog stupanja užasa u njihov život. Dok pokušavaju da shvate novi jezik žalosti, kao i da se ponesu s gubitkom gravitacije, s *bestežinskim stanjem* koje dolazi s neutešnom, velikom patnjom. Kada sam pitao Bila kako mu to uspeva, rekao je: „Samo odem tamo s njima i kažem im da znam sve o tome. To je sve što možeš da uradiš.”

Kada su izašli i kad su se vrata sa šištanjem zatvorila, prišao sam Antoniji. Kleknuo sam na jedno koleno ispred nje. Da je neko tada ušao, kako li bi mu to blesavo izgledalo – kao da prosim devojkę usnulu na

klozetskoj šolji.

Jedna ruka visila joj je pravo niz bok. Druga joj je ležala preko noge. Pretpostavio sam da je dešnjakinja, pa sam joj pregledao levu ruku ne bih li pronašao trag igle. Glava joj je počivala naslonjena na zid od belih pločica, zatvorenih očiju. Trag igle bio je mali crveni otok odmah ispod prevoja njenog levog lakta. Ne razmišljajući, opipao sam joj puls. Naravno, nije ga bilo. Onda sam digao ruku i dodirnuo taj trag.

„Evo gde si umrla, glupo dete.“ Dok sam držao njen lakat u ruci, nežno sam prešao palcem preko traga i šapnuo joj: „Evo, baš tu.“

„Nisam ja glupa.“

Prazne glave, odbijajući da poverujem, automatski sam digao pogled s njene ruke kada sam čuo taj tihi, nerazgovetni glas.

Antonijina glava se polako okrenula sleva udesno sve dok se nije suočila sa mnom. Otvorila je oči i ponovo progovorila tim istim, ne baš sasvim prisebnim glasom. „Nije trebalo da umrem.“

„Ti si živa!“

„Ne. Ali još *moгу* da osetim vašu šaku. Osećam vašu toplotu.“ Glas joj je bio isprekidani šapat, curkanje. Slavina joj je bila zatvorena, ali u cevi je još ostalo malo vode, tek toliko da pocuri. „Recite mojoj majci da ovo nisam uradila ja. Recite joj da su mi to oni uradili.“

„Ko je to uradio? Ko su oni?“

„Pronađite psa.“ Oči su joj ostale otvorene, ali prazne. Svaki trag života iscurio je napolje, u vazduh, natrag u život. Video sam kako nestaje. Ništa se posebno nije dogodilo, ali tačno sam znao šta se zbiva. Život ju je napustio i onda je *zaista* bila gotova.

I dalje na kolenu, zurio sam, pokušavao da je nateram da se vrati, da mi pomogne da shvatim.

„Freni?“ Bil je stajao na vratima i svojom mišicom držao krilo otvoreno. „Stigla su ambulantna kola, a ja sam pozvao njenu majku. Sada idem tamo. Je li to u redu?“

„Da.“

„Fren, da li ti je dobro?“

„Da. Slušaj, reci Redmondu da hoću da pogledam njenu kasetu. A ako ima kasetu i u sali za fizičko, želim da vidim i nju.“ Sačekao sam da pripreme telo za iznošenje. Nisu žurili. Zapisivao sam beleške kada je jedan od bolničara iz ambulantnih kola rekao: „Au, vidi ovo!“

Podigao sam pogled i video da on drži pero – *ono* pero koje sam

isuviše puta već video. Uzeo sam mu ga iz ruke i podrobnije pogledao kako bih bio siguran. „Otkud ovo ovdje?”

On se kvarno zasmeja i diže obrve. „Ispalo joj ispod suknje! Da ne poverujete! Šta će joj pero u gaćicama?” Iskezio se požudno.

„Zadržaću ovo.” Stavio sam pero između stranica sveske i sklopio je.

Po izrazu na licu tog tipa, izgleda da je mislio da se šalim. Zacrvilleo je: „Dajte, šefe, hoću ga ja.”

„Završavajte i prestanite da se *zajebavate!*”

Osmesi su im spali s lica i završili su za pet minuta.

Išao sam za kolicima dok su ih gurali hodnikom. Časovi su još trajali, tako da, na svu sreću, nismo morali da prolazimo kroz masu izbuljene dece.

Dok sam prolazio kraj direktorovog kabineta, zastao sam i ušao unutra. Njegova sekretarica odmah mi je pružila cedulju sa ispisanim brojem Antonijine kasete i šifrom za otključavanje. Žena je rekla da deci više ne daju stalne kasete u gimnastičkoj sali zato što je škola sada pretrpana, a kasete nema dovoljno.

Pri vrhu papira, svetloružičaste samolepive cedulje za poruke, bio je napisan broj 622. Trenutak kasnije, sinulo mi je iz sve snage: bio je to isti broj kasete koji sam ja imao kao maturant u gimnaziji Ždralovog Vidikovca. Broj ispod toga, šifra brave, takođe je bio isti kao pre trideset godina.

„Ovo je tačno? Ovo je ispravno?” Glas mi je odjekivao prostorijom.

Zbunjena, ona klimnu glavom. „Da, prepisala sam to iz njenog dosjea pre deset minuta.”

„Majku mu njegovu!” Nameravao sam da postavim Redmondu još neka pitanja, ali više ne. Morao sam *smesta* da pogledam u njenu kasetu. Više nisam bio zbunjen, više nisam bio nesiguran. Moja žena veli da se treba čuvati Frenija kada on zna ko mu je neprijatelj. Antonija je rekla da je ubijena. Dok sam žurio iz kabineta, pade mi na pamet užasna misao da je možda ubijena samo zato što je imala istu kasetu u školi kao ja nekada. Stari Dobrica, ja tinejdžer, kuća Skjavovih, Antonija. Ko je sve to radio, i šta li su samo želeli od mene?

Začu se zvono koje je označilo kraj časa. Posvuda bučno *Bap! Bam! Bap!* naglog otvaranja vrata i njihovog udaranja o zidove. Deca su pohrlila u hodnike s manijakalnom energijom begunaca iz zatvora, koja potiče iz četrdesetpetominutnog robijanja na času algebre. Družine su se

okupljale poput metalnih opiljaka privučениh magnetom, tela su se sudarala ili odbijala jedna od drugih u svim mogućim putanjama. Odasvud su dopirali povici i zvižduci, ludački smeh. Tri minuta slobode. Zaljubljeni su se sastajali radi intenzivnog gugutanja pre nego što ih sledeći čas, kao podvodna struja, ne razdvoji i odvuče natrag u Zevograd na sledećih četrdeset pet.

Pamtio sam sve to. Kako možete ikada da zaboravite da ste imali šesnaest godina i da ste bili ispunjeni podjednakim količinama nadanja i sranja?

„Hej, šefe!”

„Hej, gospodine Mekejb!”

Prepoznao sam nekoliko učenika. Neki mangupi skrenuli bi pogled čim bi nam se oči srele. Namignuo sam i dvaput kratko mahnuo u znak pozdrava drugim klincima – ništa više od toga. Oni koji su me pozdravili i nisu želeli više. Znao sam kako to funkcionise: propisna gimnazijska etikecija. Koliko god se dobro poznavali izvan ove zgrade, tu je bila njihova teritorija i važila su njihova pravila. Ja sam bio odrastao i *pride* pajkan. Čitajte: „uljez”.

Malo sam usporio shvativši da sam se dao u ono čudno brzo hodanje koje gledate na Olimpijskim igrama. Tako je, baš pre nego što ćete prebaciti TV kanal na bilo šta zanimljivije od gomile odraslih koji hodaju kao patke u „najkama”. Bilo je besmisleno da žurim prema Antonijinoj kaseti, zato što nisam mogao da je otvorim dok deca ponovo ne odu. Ko zna šta se nalazilo unutra i nisam hteo da drugi budu u blizini i prisustvuju nekom novom ružnom iznenađenju.

Pet-šest metara dalje opazio sam Polin. Stajala je uz jedan zid hodnika i razgovarala s nekim devojkama. Nije me primetila sve dok nisam gotovo prošao.

„Freni! Da li je istina to za Antoniju Korando?”

Stao sam i klimnuo u znak pozdrava njenim drugaricama, koje su me posmatrale s mešavinom interesovanja i gađenja. „Šta si čula?”

„Da je mrtva.”

„To je tačno.”

Devojke se zgledaše. Jedna prekri usta šakom i čvrsto zatvori oči.

„Da li si je poznavala, Polin?”

„Pomalo. Onako. Ponekad smo bile zajedno u kabinetu za računarstvo. Pričale smo.”

„Kakva je bila?“

„Napeta. Čula sam da je dobra slikarka i da ume stvarno dobro da crta. Ali gotovo da je nikad nisam viđala pošto je stalno samo učila.“

Jedna od ostalih devojaka reče optužujućim glasom: „Zvuči mi poznato!“, kao da je Polin skrivila isti zločin. Ponovo se oglasi zvono za čas. Dok su se udaljavale, jedna od devojaka reče isuviše glasno: „Očuh ti je daaaaasa.“

„Nemoj da si perverzna!“ Polinin glas je bio izbezumljen.

Stajao sam i gledao kroz prozor dok se hodnici ponovo nisu ispraznili i utihnuli. Dole, na parkingu, ambulantna kola su izlazila na ulicu. Zamislio sam devojčino telo na kolicima, stopala u „martinkama“ raširena u slovo V, ruke prekrštene na grudima.

U prevoju njene leve ruke nalazio se taj mali crveni otok. Recite mojoj majci da ovo nisam uradila ja. Recite joj da su mi to oni uradili.

Pre više godina, kada smo Magda i ja najpre postali ljubavnici, proveli smo jedno veoma uzbudljivo popodne u krevetu. Pošto smo svršili, sjajni od znoja – zadovoljeni, dokrajčeni, *ispunjeni* – i njeno lice bilo je na samo deset centimetara od mog – pogledala me je deset kilometara duboko u oči i rekla: „*Pamti me ovakvu*, Freni. Šta god da se desi, koliko god da ovo među nama traje. Hoću da me pamtiš ovakvu, kako baš sada izgledam.“

Antonija? Pamtiću njenu glavu spram tog zida od belih pločica, mrtve oči koje se sporo otvaraju da mi saopšte njenu poslednju činjenicu. *Ovo nisam uradila ja.*

Kaseta 622. Jednom sam tamo dve nedelje držao napunjen pištolj. Pištolj, tada smrtonosni mrki pritajeni pauk u tegli butera od kikirikija marke „džif“, Molotovljev koktel domaće izrade koji sam smučkao na času opštetehničkog i ubacio kroz prozor kola jednog nastavnika. Kasnije sam u toj kaseti sakrio ukradenu knjigu sa ocenama mog nastavnika američke istorije i potpisano prvo izdanje Dajnesenovih *Sedam gotskih priča*, koje je naš nastavnik engleskog doneo da ga pokaže razredu. Kao tinejdžer krao sam sve, zato što sam smatrao da treba da mi pripadne sve što ikada poželim.

Instinktivno stisnuh palac uz bravu, a ostale prste savih iza nje. Okrenuo sam točkiće gore-dole kako bih podesio šifru. Posle poslednjeg broja u nizu, brava tiho škljocnu. Podigoh ručicu i otvorih vrata.

Školska kasete je svakom detetu najintimniji kutak. U njemu ono

gradi hram svojim snovima, svakodnevnoj slici onoga što želi da bude. Kasete Antonije Korando nije bila nikakav izuzetak. Sa unutrašnje strane vrata bila je prilepljena crno-bela reklama za Kalvina Klajna, iscepana iz nekog časopisa. Na njoj je zgodni momak sa ekstremno belim gaćicama na sebi zurio prema horizontu. Možda je tragao za ostatkom odeće. Na zidovima kasete bilo je mnogo drugih slika – štenad, manekenke, loši polaroid snimci porodice i prijatelja koji izgledaju zadovoljno ili blentavo. Ništa naročito, sada sve to tužno u svetlu onoga što se upravo dogodilo. Ko će poskidati te slike, njena majka? Zamislio sam kako jedna žena otvori vrata, ugleda taj slatki mali svet i posrne po stoti put otkad je saznala za kćerkinu smrt. Da li će njena majka znati zbog čega je svaka od tih slika bila važna za devojčicu? Da li će ih sačuvati ili baciti, zato što zrače njenom Antonijom?

Isto se dogodilo Magdinoj majci pre trideset godina, pošto je *njena* kćerka bila ubijena. Žena je sačuvala sve. Tek posle njene smrti, uspeo sam da ubedim Magdu da stavi sestrine stvari u kutije i odloži ih daleko od naše kuće i našeg života.

Vežbanka iz geometrije, istorija sveta, srebrnastoplavi digitron, strip po imenu *Sendmen*, odeća za fizičko (ništa razmetljivo niti skupo), gotovo isuviše olovaka i flomastera. Dva kompakt-diska: Vili de Vil i Rendi Njumen – zanimljiv muzički ukus.

„Šta je ovo?“ Sasvim pozadi u kaseti ležala je velika crna beležnica. Izvukao sam je, pomislivši da je to Antonijina radna sveska. Ali, zar je ne bi nosila sa sobom? Zašto se nalazila ovde? Otvorio sam je, i na prvih nekoliko strana nalazilo se upravo to – beleške sa časova. Pažljivim zakošenim rukopisom bile su zapisane iscrpne beleške (s važnim pasusima obeleženim žutom bojom) o Platonu, Sofoklu, staroj Grčkoj, bla, bla, bla. Umalo nisam prestao da prelistavam beležnicu, jer mi je sve ionako izgledalo kao da je na grčkom, i koga je uopšte briga za to?

U dnu sledeće stranice nalazio se crtež. Kao neka naknadna pomisao, šara, dvominutni dremež uma na času, bila je to apsolutno sjajna skica Starog Dobrice u olovci. Štaviše, sedeo je u istoj pozi u kojoj sam ga video na slici koju mi je Džordž Dejlemvud pokazao u svojoj kući. Štaviše, na tlu ispred psa ležalo je *ono* pero.

Okrenuo sam stranicu.

GURNUT U VATRU

„Apsolutno su neverovatni.“

„Džordž, drago mi je što ti se dopadaju. Ali šta kog đavola *znače?*“

Kao i obično, moj dobar prijatelj me je ignorisao i nije čak ni podigao pogled sa Antonijine beležnice kada sam progovorio. Nosio je svoje četvrtaste naočari za čitanje kao Klark Kent – one s ramovima toliko debelim i crnim da su podsećale na dva mala televizora spojena iznad njegovog nosa.

„I rekla je da su je *oni* ubili?“ Zurio je u detaljan crtež olovkama u boji, na kom smo Freni Junior i ja gledali u kuću Skjavovih, obavijenu metalnom mrežom skela. Sve što se dogodilo te noći bilo je na crtežu, čak i mačak Smit kraj naših nogu.

U fascikli Antonije Korando nalazilo se šest stranica preciznih beležaka o usponu stare Grčke. Na daljih dvadeset stranica bili su njeni crteži koji su prikazivali ono što mi se onedavno događalo. Kasnije sam mnogo vremena proveo pokušavajući da ustanovim da li je nacrtala i druge relevantne crteže. Posle traganja na svim mogućim mestima, izgleda da su ovi bili jedini.

Do današnjeg dana ne mogu da kažem da li su te slike bile iole dobre. Džordž je mislio da su to radovi čuda od deteta, nekoga ravnog velikim naivcima, umetnicima „autsajderima“ poput Henrija Dardžera ili A. Dž. Rizolija. Ja to nisam mogao da znam. Meni su više ličili na eksplozije na papiru. Dok ste ih gledali, bilo vam je jasno da ih je nacrtao neko ozbiljno poremećen, možda čak i sasvim lud.

Stari Dobrica je bio vratar na ulazu u Antonijino izopačeno carstvo. Na njenoj prvoj ilustraciji, u dnu strane s beleškama o Grčkoj, pas je sedeo u toj poznatoj pozi sa *onim* perom ispred sebe. Zapanjen, promumlao sam: „Šta ćeš ti ovde?“, i okrenuo stranicu.

Drugi crtež prikazivao ga je kako leži na parkiralištu tržnice „Grend junion“. Trebao mi je trenutak da se setim da je to mesto gde sam ga

pronašao onog dana kad sam ga prvi put video. Ono po čemu se svaki Antonijin crtež razlikovao bilo je središte u kojem je pažljivo bilo nacrtano nešto bukvalno i lako prepoznatljivo – Dobrica na parkiralištu, Freni Junior i ja kako gledamo kuću Skjavovih. Ali sve *drugo* na njenim slikama potalo je iz zone sumraka Antonije Korando.

Njen *Dobrica na parkiralištu* bio je savršen primer. Duž ivica papira, nalik na ram za sliku koji su zajedno osmislili Hijeronimus Boš i R. Kramb, razigrani brijači držali su se za ruke s komadićima kokica iz kojih su ispadali gušteri s ljudskim glavama. Odmah unutar *tog* okvira nalazio se drugi: kupusi sa osmehnutim licima koji krvare crvene lokve, zahvaljujući sekiricama i noževima zabijenim u njihove glave. Androgini anđeli koji su leteli iznad pišali su po njima. Džinovske reči bile su ispisane crnim pastelama preko svih crteža. Reči kao što su „smegma“, „čir“, „Zdravo, mama!“ i opskurne fraze poput „Supa od Isusa“ ili „manus maleficiens“. Džordž mi je objasnio da to na latinskom znači „ruka koja ne zna za dobro“.

Spustio je naočari niz nos i preko njega, tako da su ostale nesigurno da mu vise o desnom uvetu. „Kada je sve ovo počelo, Freni?“

„Onog dana kad sam sahranio Starog Dobricu.“

Klimnuo je glavom i prelistao stranice, sve dok nije došao do Antonijinog crteža na kom sam polagao psa u zemlju. „Da li si primetio ovo?“ Pokazao mi je mali detalj na slici. Nisam jasno mogao da ga vidim, pa sam se nagnuo napred.

„Šta?“

„Crnu lopatu. Postoje tri stvari koje se pojavljuju na svim njenim crtežima – ta lopata, gušteri...“

„I ja.“

„I ti, tako je.“

„I šta ću sad s tim, Džordž? Lopate, gušteri i ja? Ne, čekaj malo – sahranio sam ja i svog oca tom lopatom. Misliš da to ima neke veze s ovim?“

„Pretpostavimo da ima. A šta je s gušterima?“

„Šta s njima?“

„Da li voliš guštere? Da li su ti važni?“

„Jesi li lud?“ Zabio sam prst posred čela kako bih to naglasio. „Džordž, mani se guštera, važi? I ovako sam dovoljno zburjen.“

„U redu. Onda je sada najbolje da pogledamo je li pas i dalje zakopan

u dvorištu.”

„To sam i ja mislio. Jesi li pogledao tamo pozadi koji put otkad smo ga smestili?”

„Da. Sve je bilo isto.”

„To ništa ne znači. Ne bih se iznenadio da je vaskrsnuo i da mi sedi na stepeniku pred vratima.”

Džordž spusti Antonijinu beležnicu i polako položi naočari povrh nje. Zastao je, uzdahnuo, prošao prstima kroz proređenu kosu. „Hvata me nervoza zbog ovoga, Freni. Mislim da se plašim da proverim.”

„Nema ničeg lošeg u tome što se plašiš.”

Spustio je pogled sebi u krilo. „Da li se ti ikad plašiš?”

Zaustio sam nešto da kažem, ali sam odustao. Džordž me je previše dobro poznavao. Laganje je bilo beskorisno. „Ne, ne baš često.”

On klimnu glavom kao da je sve vreme to znao. „Ti se nikada nisi plašio. Otkad te poznajem, nikad te nisam video uplašenog.”

Posegnuo sam u džep i izvukao nož. „Džordž, strah ti je kao ovaj nož. Služi samo jednome: da seče. Ako ga držiš sklopljenog u džepu, ne može da te povredi.”

„Kako to radiš?”

„Sam stvaraš svoj strah. Nije on tamo negde, kao zarazna bolest. Uglavnom potiče iz ljubavi. Kada voliš nešto toliko da ne možeš podneti da to izgubiš, strah je uvek u blizini. Nikada nisam voleo nešto u meri dovoljnoj da budem zabrinut da ću ostati bez toga. U tome je moj zajeb. Magda kaže da je to moja najjadnija osobina. I verovatno je u pravu.”

„Ne voliš ni svoju ženu u meri dovoljnoj da se plašiš da ćeš ostati bez nje?”

Odmahnuo sam glavom.

„Zaista tako misliš, Freni?”

Nisam hteo da ga pogledam. „Da. Hajdemo.”

Poveo nas je pas Čak. On je mali blenta koji smatra da je kralj celog sveta. Istog trenu kad smo kročili napolje, nestao je. To je bilo toliko naglo i smešno da smo se samo zaustavili i ukočili. Hodao je metar ispred nas sa svim uobičajenim samopouzdanjem jazavičara. I između jednog trenu i drugog, nije ga više bilo – zup!

Džordž kroči napred i reče nesigurno: „Čak?”

Dvorište je bilo malo i dobro održavano. Nije bilo mesta na koje je mogao da ode, a da ga ne vidimo. Ali Džordž je ipak požurio prema

suprotnom uglu i, sagnuvši se sasvim do tla, počeo da ga traži.

Zazvonio mi je mobilni. Instinktivno, znao sam da nešto nije u redu.

„Šefe?“ Začuo se duboki glas Bila Pega, krajnje napet.

„Da?“

„Kuća Skjavovih gori. Potpuno je uništena. Mora da je neko podmetnuo. Plamti kao benzin.“

„Stižem.“ Džordž je beskorisno bauljao u potrazi za psom. Isključio sam telefon i pozvao ga. „Mani se toga. Ko god da je učinio da on nestane, poigrava se s nama. Sada ga nećeš naći.“ Zapiljio se u mene. „Ne govori to!“

„Nema ga više. Hajde sa mnom. Neko je podmetnuo požar u kući Skjavovih. Sve se međusobno povezuje, Džordž. Možda je Čak baš tamo.“

Zatvorenih očiju, on zavrte glavom. „Ne. Moram da ostanem. Možda je negde ovde.“

Prišao sam mu i uzeo ga za mišicu. „Istog momenta kada smo pošli da iskopamo Starog Dobricu, čuo sam da kuća Skjavovih gori. Zar je to koincidencija? Ne misliš da se neko igra našim glavama? Nije predviđeno da to sada uradimo.“

„Možda i jeste. Možda baš to treba sada da uradiš, Freni! Da smesta iskopaš svog psa.“

Stao sam, shvativši da je možda u pravu. Ali šta sam mogao da uradim? Šef policije mora da bude tamo gde su nevolje. U tom trenutku, nevolja je plamtela pet blokova odatle. „Gledaj, ja sada moram da odem tamo. Vratću se čim budem mogao.“

Mahnito se ogledao oko sebe. „Šta se dešava, Freni? Šta se događa?“

„Saznaću.“

„Uuu, maco, ala si ovog puta zasrao!“ Momak je stajao u vatri... ili radije, taj poznati momak stajao je ispred zapaljene kuće Skjavovih leđima okrenut požaru, s rukama u džepovima. Kraj njega je stajao crnac neodređene starosti. Niti jedan, niti drugi nisu obraćali pažnju na buktinju. Činilo se da su zaokupljeni mojim dolaskom.

„Šta ćeš ti ovde?“, rekoah ja.

Iza njih, Dobrovoljno vatrogasno društvo Ždralovog Vidikovca upinjalo se da kontroliše plamenove. Ti momci su znali šta rade, ali vatra je divljala i morali su da koriste sve što su imali.

Crnac stupi napred sa osmehom i pruži desnu ruku. „Došao sam vas

da vidim, gospodine Mekejb. Zovem se Astopel."

Oprezno sam se rukovao s njim. Klinac je stajao prekrštenih ruku, sa čudnim, napetim izrazom na licu. Šta mi je on to saopštavao?

„Nalazite se veoma blizu završnom udarcu, gospodine Mekejb. To je izazvalo našu posetu."

Kao da treba da doprinese dramatici, krov kuće odabrao je baš taj trenutak da se sruši u eksploziji zvuka, uskovitlanih varnica i otpadaka.

„Je li to vaša vizitkarta?", pokazao sam na kuću, pokušavajući da zvučim hladnokrvno.

Junior je zgrčio usta i nemo izgovorio: „Nemoj!"

„Zar niste videli dovoljno čudesa u poslednje vreme da biste se uverili kako se život izmenio?" Čovek se kratko zakašljao i pokušao nekoliko puta uzastopce da pročisti grlo. „Ne, to nije moja vizitkarta, ali ako to želite, mogao bih da vas pretvorim u balegara. Ili možda u bodljorepu čiopu, najbržu pticu na zemlji. Ili biste radije pet minuta patili od grozne retke bolesti? Od Leš-Najhanovog sindroma? Opicove bolesti? Ili od sindroma tuđinske ruke?"

„Oduvek sam želeo da budem Elvis..."

Mali Freni diže ruke u gestu očajanja. „Stvarno si retardiran! Znaš li ti ko je ovo?"

„Apostol."

„*Astopel*, gospodine Mekejb, Astopel. Moje ime nije anagram. I nisam nikakav apostol. Prvi put mu se izraz lica promenio. Činilo se da ga je razveselila sopstvena primedba. „Uzgred, požar nisam ja izazvao. Zapravo, vi ste krivi za to. Da ste brže reagovali na stvari, kuća je mogla da bude spasena."

Čekao sam. I on je čekao. Fren je gledao levo-desno od jednog do drugog, kao da posmatra partiju tenisa. Ili dva revolveraša koji samo što nisu potegli jedan na drugoga.

Konačno, bilo mi je dosta tog odmeravanja snaga. „Slušajte, ja sam samo s planete Zemlje, u redu? Ne mogu da shvatim kako radi TV, a kamoli jebena vasiona. Preskočimo zato sindrom tuđinske ruke i pređimo na stvar. Ovide očigledno nešto previdam. U redu, glup sam, pa idemo onda dalje. Recite mi šta treba da uradim. Ne morate mi više pokazivati mrtve devojčice, pse, ponoćne građevinske ekipe... Spalite tu kuću do temelja – zbole me za to. Samo recite šta hoćete da uradim!"

On klimnu glavom. „I hoću. Čak ću vam ponuditi dva izbora. Možete

to pronaći unapred ili unazad. Prihvatiću i jedno i drugo.”

„Objasnite.”

„Unapred znači da ćete nastaviti da tragate za odgovorima kao do sada. To očigledno dosad nije delovalo, ali ne znači da s vremenom neće. Jedini problem je u tome što vi vremena nemate. Nedelju dana, da budem precizan. Imate još jednu nedelju da ukapirate šta se to dešava u Ždralovom Vidikovcu, gospodine Mekejb, i kako se to odražava na vas.

Druga mogućnost jeste da to ukapirate unazad. Poslaću vas u poslednju nedelju vašeg života samo sa onim saznanjima koja sada imate. Iz te tačke moraćete da poradite unazad, kako biste opet dešifrovali šta se to dešava vašem gradu.”

„Kako ću znati kada će ta poslednja nedelja biti?”

„Nećete. U tome jeste rizik tog izbora. Možete umreti i sledeće nedelje, ili za četrdeset godina. Ono što otkrijete može biti ohrabrujuće ili depresivno. Sami rizikujete.”

„Kad kažete nedelju dana, znači li to da ću toliko živeti, ili da toliko imam vremena da ovo shvatim? Jer ako ću i tako umreti već sutra...”

Pogledao je na sat. I ja sam, ali dvaput, pošto je to bio belo-zlatni „IWC Da Vinči”. Znam to zato što je redak, košta čitavo bogatstvo i u dlaku je isti kao sat koji ja nosim. Instinktivno sam pogledao na svoj ručni zglob. Mog sata nije bilo. Uvek sam ga nosio. Sada ga je nosio on. Bio sam toliko momentalno siguran u to, da nisam morao ni da zatražim da vidim dugačku tanku ogrebotinu koja mu se pružala preko poledine.

„To je moj sat.”

„I baš je lep.” Podigao je ručni zglob i okrenuo ga polako tamo-amo.

Fren Junior je video šta se sprema pre nego što sam i sam uopšte znao da je to u meni. Viknuo je: „Nemoj!” Ali bilo je prekasno. Ništa ne može da zaustavi moj bes kada se raspali. Ništa.

„Nemoj! Nemoj! Nemoj!”

Ali ja sam već uputio udarac dok se Astopel divio mom satu. Zamahnuo sam visoko, ali sam ga spustio taman toliko da ga iz sve snage zviznem po slepoočnici. Pravo u metu. Pao je istog trenu.

Mali Fren se ukočio. Zatvorivši snažno oči, prekrpio je obema šakama uši, kao da se priprema za veliki prasak koji će uslediti. Pošto sam gledao u njega, nisam video šta se dešava sa Astopelom. Pretpostavio sam da će neko vreme biti u nesvesti. Greška. Kada sam spustio pogled, zurio je u mene sa istim toplim osmehom s kojim smo i počeli.

„Vratite mi moj sat.“

„Odličan izbor!“ Skinuo ga je s ruke i pružio ga uvis, ali gledao je u malog Frena, ne u mene. Uzeo sam sat i okrenuo ga da pogledam poledinu. Ogrobotina je bila tamo, ali isto tako i datum ugraviran zlatnim slovima, kojeg ranije nije bilo.

„Šta je ovo?“

„Podsetnik, gospodine Mekejb. Imate jednu nedelju. Jednu nedelju od datuma na satu. Inače, nameravao sam da vam ga vratim. Ali vaša reakcija sve umnogome pojednostavljuje. Jedno brzo pitanje – znate li nemački?“

Nisam upamtio koji je dan, pa sam ponovo pogledao na sat. Video sam datum, a trenutak kasnije – i svoju šaku. Staračke pege. Šaka mi je bila prekrivena staračkim pegama boje dinje. I nedostajala mi je polovina malog prsta na desnoj šaci. Koža mi je bila veoma izborana i izgledala je preširoka za kosti koje je prekrivala. Dečje kosti u šaci odrasle osobe. U šoku, podigao sam drugu i ugledao isto – šaku jednog starca.

A tek bol! Prsti obe šake bili su mi prožeti plamenim bolom. Jedva sam držao sat.

„Znaš, Freni, pitao sam tog zubara zašto da plaćam za skupu krunicu, kada zube sad koristim samo za žvakanje hamburgera i usisavanje supe.“

Neki starac stajao je u blizini s groznom kapom za golf koja je izgledala kao da je upala u fabriku karo-dezena iz koje joj nije uspelo da umakne. Ostatak njegove odeće još više je pogoršao utisak. Sjajna zelena košulja s kratkim rukavima, prevelika za neka dva broja i – u pomoć! – karirane pantalone koje ne samo da se nisu slagale s kapom, već su otvoreno ratovale s njom. Velike zlatne naočari uveličavale su mu oči do veličine lopti za bazen, a osmeh mu je bio toliko ispunjen žutim zubima, da su mogli da budu i od bambusa.

Odmerio sam ga od glave do pete, a onda ponovo pogledao šake. Video sam da još nešto nije u redu. Oči mi skliznuše na košulju i pantalone, oboje – crvene boje. Zar sam nosio crvenu odeću? Ali, mislim, *stvarno* crvenu – kao nos klovna, ili reklama za koka-kolu – vrećastu crvenu košulju i pantalone povrh braon mokasina od prevrnute kože. Zar sam se pretvorio u matorog golfera? Smežurane šake, mokasine i crvene pantalone? Boga li mu njegovog! Nije dovoljno loše što moraju da vam izrastu dlake iz ušiju i nosa kad ostarite; izgleda da

mora da vam izraste i stvarno loš ukus.

„Šta misliš, Fren? Da li da izaberem porcelanske ili zlatne?”

Kad sam konačno uspeo da prestanem da zijam u svoje šake, pantalone i tog matorog kešu s kariranom kapom, polako sam se osvrnuo oko sebe. Stajali smo usred široke pešačke zone. Svaki znak u njoj bio je na nemačkom. Setio sam se Astopelovog poslednjeg pitanja: „Znate li nemački?” Sada sam znao zbog čega je to pitao.

Bila je to divna ulica, ali jedan pogled bio mi je dovoljan da zaključim da se ne nalazi u Americi, a pogotovo ne u Ždralovom Vidikovcu.

„Kako se zoveš?”, upitao sam gospodina Kariranog. Sopstveni glas me je iznova prenerazio – bio je mnogo viši nego glas koji sam poznavao, a sve reči zvučale su kao da cvilim.

Pogledao me je čudno. Morao sam nekako da ustanovim šta je stvarno, a šta ne, da ne bih odlepio. I gotovo bez ikakvog upliva s moje strane, telo je samo počelo da mi se predstavlja. Žestoko mi se pišalo. Na sve strane osećao sam tištanje i bol. Koleno mi je pucketalo pri svakom pokretu, a leđa su mi se glasno požalila kada sam se okrenuo da pogledam iza sebe. Ustanovio sam da ne mogu da se okrenem veoma brzo, čak i ako to poželim. Iako sam imao osećaj da mi je telo lakše, nisam imao energije da ga pokrećem.

„Š’a je bilo, Fren, popio si sinoć u restoranu previše šnapsa?”

„Gde smo? Gde je ovo mesto?” Pokušao sam da okrenem glavu kako bih osmotrio okolinu. Ali nešto mi je žestoko krcnulo u vratu i za trenutak me paralisalo.

„Izgleda da si *stvarno* previše popio. Beč, drugar, veruješ li u to? Stari plavi Dunav je odmah niz ulicu. Sećaš se da smo ovom ulicom išli sinoć da se ukrcamo na brod?”

„Kakav brod?”

Osmehnulo se kao da je pomislio da se šalim. „Za krstarenje oko grada. Sećaš se da si rekao kako je sve preglasno? Ali proveo si najviše vremena u baru sa Suzan, tako da ne verujem da si slušao s previše pažnje.” Oglasio se smehom koji je zvučao kao njakanje magarca. Hi-haa, hi-haa.

„S kojom Suzan?”

„S kojom Suzan, pita me on. Pa, šta misliš, s tvojom ženom Suzan.”

„O-o. Opet sam sjebao stvar.” Ponovo sam pogledao oko sebe i tek tada je počelo lagano da mi sviće šta se upravo dogodilo. Astopel me je

bacio napred, do poslednje nedelje mog života. Koja se zbivala daleko od kuće. Vratila mi se reč *Beč*. Tako je rekao gospodin Karirani. Do đavola, gde je *Beč*?

Ponovo sam ga pogledao naumivši da ga priupitam, ali izraz na njegovom licu me je ućutkao. Tip je bio *besan*.

„Šta je bilo?”

„Rekao sam ti već za takve reči, Fren. Ja nisam od onih koji vole od bilo koga da čuju prostote. Već smo razgovarali o tome...” Prišao sam mu bliže i ščepao ga za grlo bolnom desnom šakom. „Nemoj da mi tu sereš, kilavko. Ko si ti, gde smo, i molim te da mi odgovoriš na sve što te sada budem pitao. Da ti ne bih nabio zube u grlo toliko duboko da ćeš četkicu morati da zavlaciš kroz dupe kako bi ih prao!”

Kilavko me ščepa za ruku i izvede neki karate zahvat. Ruka mi se odjednom nađe iza leđa, čvrsto uhvaćena, a on me zapahnu staračkim zadahom preko ramena. „Ne budi takav idiot, Fren.” On mi oštro cimnu ruku naviše uz leđa i preplavi me još jači bol. Pomislih da ću se onesvestiti.

„Molim vas da ga pustite! Ponekad ga uhvati napad senilnosti i onda ne zna šta radi.”

Prepoznao sam glas, ali nisam mogao da se pomerim kako bih se uverio da je to zaista osoba koja sam mislio da jeste.

Iza mene, Kilavko reče: „Poznajesh ga, mladiću?”

„Da, gospodine. To je moj deda. Deka Mekejb.”

Pustio mi je ruku, ali ona je ostala gde je bila. Za trenutak sam se osećao kao da nikada neću biti u stanju da ponovo opružim tu prokletu stvar. Ostala mi je nekako iza leđa, kao savijeno kokošje krilo.

„Bolje kaži dedi da se pristojno ponaša, inače će dospeti u grdne nevolje s takvim jezikom.”

„Da, gospodine. Pripaziću na njega. *Hvala*, gospodine!” Glas Frena Juniora zazvučao je kao najgore moguće uvlačenje, ulizičko ljubljenje guzice. Došao mi je s leđa i blago me uzeo za ruku. Otrgnuo sam se. „Šta ćeš ti ovde, do đavola?”

On pogleda Kilavka i zakoluta očima u oćajanju. „Zar se ne sećaš, deko? Došao sam jutros da te iznenadim.”

„Da? Iz'em ti iznenadjenje.” Pokušao sam da odmarširam odatle, ali noge su mi bile kao od gume. „Previše sam star! Do đavola, zbog čega sam star?”

„Treba da budeš srećan!” Sad znaš da ćeš dugo živeti. Eto šta ti sleduje kad izmlatiš Astopela.

„Ukrao mi sat!”

„Da, ali nisi postupio baš diplomatski dok si ga uzimao natrag.”

Zavrteo sam glavom. „I ti bi uradio isto! Šta je s onim tipom koga si izudarao kod kuće Skjavovih?”

„To je bilo drugačije.” Prekrstio je ruke ne bi li mi time stavio do znanja da je *taj* razgovor okončan.

„Moj unuk! Da imam unuka kao što si ti, odselio bih se na Sumatru!”

„Da si mi ti deda, sam bih ti kupio kartu.”

„Dakle, momci, jeste li pretresli porodične prilike i neprilike?” Kilavko je prišao, ponovo sav u osmesima.

„Kako se zoveš?” Morao sam odnekud da počnem, a saznanje o tome ko je on možda bi me dovelo do nečega.

„Avgust Guld, za prijatelje Gas; drago mi je što smo se upoznali. *Opet*. Hoćeš da se sada rukujemo, pa da bude zvanično?”

„Gas Guld.”

„Tako je, gospodine.” Osmehivao se kao izrezbarena bundeva za Noć veštica.

„Gas, pamćenje me danas izdaje. Reci mi gde se tačno nalazimo i šta tražimo ovde?”

„Nalazimo se u Beču, Fren, u Austriji. Ovo je dvonedeljna turneja po Evropi, a ostalo nam je još nedelju dana. Posle ovoga idemo u Veneciju, Firencu, Rim, Atinu, pa kući.”

„A gde to kući?” Gotovo da se nisam usudio da pitam, iz straha da ne pomene neko mesto kao što je Janbu u Saudijskoj Arabiji.

„Ti u Njujork. Ja u Sent Luis.”

„U Ždralov Vidikovac, država Njujork?”

„Ne. U grad. Na Menhetn.”

Klinac me pogleda. „Kul. Ne bi mi smetalo da živim u gradu. Ali šta se desilo sa Ždralovim Vidikovcem?”

Slegnuo sam ramenima i ponovo se okrenuo Gasu. „I kažeš da mi se žena zove Suzan, a ne Magda?”

„Ma daj, Fren, sad me stvarno zezaš! Ne možeš da ne znaš ko ti je žena, pobogu. Ako te pamćenje *toliko* izdaje, trebalo bi da te voda okolo na povocu.” Uzdahnuo je kao da je moja mala igra s njim potrajala predugo. „Suzan Džineti. Tako se zove, koliko ja znam. Mada ne verujem

da bih bio mnogo srećan sa ženom koja nije želela da uzme moje prezime na venčanju.”

I klinac i ja skiknuli smo u neverici istog trena kada smo čuli da je izgovorio njeno puno ime i prezime. Suzan Džineti? Oženio sam se sa Suzan Džineti? Klinac je bio toliko smlavljen tim vestima da je odskočio od mene, uhvatio se za glavu i odigrao ples agonije tu, na licu mesta.

„Suzan Džineti?! Fuj! Oženio si se tom glupačom? Prvo Magda Ostrova iz desetog razreda, a onda Suzan Džineti? Šta se to desilo s tvojim mozgom? Ne, šta se to desilo s *mojim* mozgom? Zatakao si ga!”

„Prekini! Znam o tome isto koliko i ti. Suzan je već udata! Ona je... O-o.” Najednom sam se setio da su se ona i njen muž razveli neposredno pre nego što se sve ovo dogodilo. „Moramo da je pronađemo. Moramo da razgovaramo s njom. Gas, gde je ona? Da li znaš gde je Suzan sada?”

On pogleda na sat. Bila je to stvar čudnog izgleda. Više je ličila na gumenu narukvicu nego na sat. A koliko sam mogao da vidim, brojke su bile besmislene, ako već mislimo na sat. Prineo ga je ustima i rekao: „Zovem Suzan Džineti.”

Klinac tiho zviznu. „To je *telefon*?”

Gas podiže obrve, ali očuta, očito očekujući nekakvu reakciju iz svog telefona. Odjednom, progovori. „Suzan? Zdravo, ovde Gas Guld. Da, pazim na njega i na tog vašeg unuka. Šta? Da, vašeg unuka. Ne, čekaj, čekaj, Freni je pored mene. Kaže da hoće da razgovara s tobom o nečemu.” On mi se osmehnu. Ja se namrštim. „Pa, Fren, hajde, razgovaraj s njom.”

„Kako to misliš?”

Pokazao je na moj ručni zglob i tad sam prvi put video/shvatio da i ja nosim takvu narukvicu; klinac takođe. Prineo sam je licu sa oklevanjem, ali nisam znao koliko daleko treba da je držim od sebe dok govorim. Izdaleka mora da je izgledalo kao da se plašim da će me narukvica ujesti. „Suzan?”

„Zdravo, Freni. Šta ima?”

Glas joj je bio kristalno jasan, ali kako sam mogao da ga čujem, do đavola? Opipao sam oba uha, ali ni u jednom od njih nije bilo ničega. „Kako čujem ovo? Kako ovo radi?”

Gas autoritativno objavi:

„Linearno matrično povezivanje. Kroz otvoreni davač provučen je provodnik od optičkog vlakna koje...”

„Batali! Suzan, gde si ti? Moramo smesta da razgovaramo.“

„U kafiću, Freni. Zar se ne sećaš? Ti i Gas ste rekli da želite da odete...“

„Da, da, pusti to sad. Ti i ja moramo *smesta* da razgovaramo.“

Čutala je predugo, a onda je uzdahnula kao mučenik koji diže ruke od svega. „Nadam se da nećeš opet da mi prigovaraš zbog ovog putovanja. Stvarno ne želim da slušam novo trabunjanje o...“

„Neću da trabunjam, Suzan, a ono što imam da kažem ne odnosi se na putovanje. Samo hoću da te pitam nešto.“ Čuo sam kako mi glas poprima čudan, očajnički prizvuk. Ako se još malo podigne, ubrzo ću zvučati kao zvižduk čajnika.

„U kafiću smo. Ali ti to znaš.“

„Ne, Suz, ne znam. Nisam znao čak ni gde se nalazim do pre pet minuta, ali ne bih da se zadržavam na tome. U kom kafiću?“

„U 'Šperlu'.“

„U 'Veverici'? Nalaziš se u kafiću koji se zove 'Veverica'?“³

„Šperl', Freni, 'Šperl'. Uključi slušni aparat, dragi.“

„U redu, pronaći ću ga. Kako sada izgledaš?“

Zakotkotala se na svoj osobeni način. Čuo sam taj kikut dovoljno puta na našim nedeljnim sastancima kada smo razmatrali događaje u Ždralovom Vidikovcu. „Kako sada izgledam? Pa, isto kao jutros, ako si zaboravio. Čaaaaos!“

Gas Guld je pomislio da je to nešto najsmješnije na svetu i njegovo smarajuće njakanje ponovo se otelo kontroli. Zaboravio sam da je mogao da čuje i mene i nju tokom razgovora. „Pokazaću ti je ja, Fren.“

„Da, sjajno, hvala ti. Gde je taj kafić 'Šperl', 'Veverica', kako god?“

„U našem hotelu.“ Gas nam mahnu da krenemo za njim i pođe ulicom.

Pogledao sam klinca. „U *našem* hotelu? Kakvom hotelu? Nemam pojma šta se ovde kog đavola dešava. Šta to ovde nije u redu?“ Krenuo sam.

„Nije moralo da bude ovako. Ti si kriv! Da nisi bio toliko glup da mlatneš Astopela...“

„Promeni ploču, sinko, hoćeš li? Već si to rekao devetnaest puta. Ako očekuješ izvinjenje, nećeš ga dočekati. U svakom slučaju, još mi nisi

³ Nprevodiva igra reči: *Sperl* se izgovara slično kao engl. *Squirrel* tj. *veverica*; prev.

rekao šta *ti* radiš ovde?"

„Ne znam. U jednom trenutku, živim lepo svoj život i gledam svoja jebena posla, a onda *vump*, eto me u tvom životu, i sad sam evo ovde.“

„Ne mogu da verujem. Osim toga, ako smo otišli tako daleko u budućnost, otkud to da stvari ne izgledaju drugačije?“

Što je bilo istina. Ako sam sada imao negde između sedamdeset i osamdeset godina, prošle su najmanje tri decenije. Ali po ovo malo okruženja što sam mogao da vidim, svet se nije mnogo izmenio. Radnje su bile radnje, kola su se kotrljala ulicama, a ne kroz vazduh a la *Povratak u budućnost*. Većinom su izgledala izduženije, aerodinamičnije, ali i dalje su to bila kola.

Junior mi prekinu misli. „I kod mene je bilo isto. Kad sam dospeo u tvoje vreme, pomislio sam da ništa nije mnogo drugačije. Ista vrsta odeće, TV je i dalje TV...“

„Ko te je poslao u moje vreme?“

Uputio mi je brzi, skriveni pogled i veoma brzo ga skrenuo. Onda je krenuo zastrašujuće oštrim korakom. Mali seronja je pokušavao da se na brzinu izvuče. Šepajući za njim, uspeo sam da ga pristignem i dodirnem mu rame. Stresao je moju ruku sa sebe.

„Astopel! Astopel je bio taj, zar ne?“ Mora da sam izgovorio čarobnu reč, pošto se udaljio toliko brzo da bi, da je bio automobil, njegovi pneumatici ostavili za sobom gumeni trag dugačak deset metara. Dok sam gledao kako ide s Gasom Guldrom, najednom mi je svanulo. „Zato što si ga i ti udario! I ti si udario Astopela, *zar ne?*“

Momak nije odgovorio, ali znao sam da sam pogodio pravo u metu. *Zato* se dečko toliko brinuo zbog moje reakcije na crnca, kada sam ga prvi put sreo. I zato je počeo da urla kada sam oborio Astopela. Jer je znao šta će se dogoditi! Jer je on učinio *u dlaku isto* i završio ispaljen u budućnost, baš kao ja.

„Zašto mi nisi rekao?“

Nastavio je da hoda.

„Hej, seronjo, zašto mi nisi rekao šta će se dogoditi ako ga udarim?“ Ljudi u blizini stali su da zure u ludog matorog kešu u crvenom, koji je niz ulicu vikao na klinca, dok se ovaj očigledno trudio da ga ignoriše.

„Tebi se obraćam!“

Gas je sada posmatrao, kao i pola svih tih ljudi na pločniku, ali ne i Junior. Da sam imao normalne noge ispod sebe, odjurio bih tamo i... On

stade, stavi šake na kukove i polako se okrenu. Na licu mu se videlo samo gađenje. „Zar još ne kapiraš? Ja ne mogu ništa da uradim za tebe! Misliš da ne bih rekao nešto da sam mogao? Misliš da želim da budem ovde? Zar si stvarno toliko glup?“

„Zbog čega mi onda *nisi* rekao?“

„Za-to-što-ne-mo-gu!“

Drali smo se jedan na drugoga preko tog širokog prostora. Pre ili kasnije pojaviće se neki pajkan. Kako se ispostavilo, pre. Policajci u Beču nose zelene uniforme i bele šapke, tako da više liče na čuvare prelaza nego na policiju. Ovaj tip je bio suvonjav, nosio je odgovarajuće brčice i bio je toliko nadržan, da se to moglo nanjušiti na pet različitih jezika. Odlučio je da mene ispita. Peder – morao je da odabere slabašnog starca. U crvenom.

„Na, was ist?“

„U čemu je problem, pozorniće?“ Verovatno zato što sam odgovorio na engleskom i nisam oklevao da ga pogledam u oči, izraz mu je postao mrzovoljan i zbunjen – loša kombinacija ako ste na drugom kraju pendreka.

Odgovorio je na hramajućem engleskom iz knjige s frazama. „Sašto frištala? U Beču ne sme tako da se frišti.“

„I ne vrištim. Dozivam svog unuka.“ Pokazao sam na Juniora. Ponadao sam se da će pajkan uvideti porodičnu sličnost. Klinac slegnu ramenima. Pajkan napući usne i dlake iz brčica nabise mu se u nos. Krajičkom oka video sam da Gas Guld žuri prema nama. Sigurno je mislio da sam potpuno odlepio.

Na pajkanovoj pločici sa imenom pisalo je Lumpleker. Sačekao sam trenutak da svarim to i predupredim sebe da se glasno ne nasmejem. „Pozorniće Lumpleker?“

„Ja?“

„Koja je ovo godina?“

„Bitte?“

„Godina. Koja je ova godina, sada. Koji je danas datum?“ Lumpleker me pogleda podozrivo, kao da pokušavam da ga nasamarim. „Ja fas ne rasumela. Moj engleski slab. Efo faša prijatelj. Mošete njega pitati faša pitanja.“

„Hajde, Freni, moramo u kafić.“ Gas me ćušnu kukom i osmehnu se pozorniku Lumpiju, pokazavši mu hrpu staračkih žutih zuba. Neki

posmatrač u kožnim pantalonicama i zelenim dokolenicama reče u blizini: „*Was ist mit ihm?*“ Iznervirani pajkan obrati pažnju na tog iznenađenog Švabu i počeo da se izdiere na njega na štektavom, mitraljeskom nemačkom. Gas i ja se udaljismo, a da nismo ni *aufwiedersehen* rekli.

„Šta ti je od jutros, Freni? Zar si na drogama? Jesi li uzeo nešto?“

Moj otac mi je postavljao to pitanje kada sam bio mlad i neprestano u nevoljama. „Da li si *na* nečemu?“ Tako je on to umeo da kaže. Nadao se da jesam, jer bi tako postojalo neko valjano objašnjenje za moje gnusno ponašanje. I kad bi nekako uspeo da me *skine* s toga, ja bih se opet vratio u normalu. Teži slučaj. U to vreme, jedina droga za mene bio sam ja sam.

„Čekaj malo! Kako to da ti možeš da ga vidiš?“ Pokazao sam na Juniora koji je stajao tri metra odatle.

Gas odvi žvaku i stavi je u usta. „Kako mogu da ga *vidim*? Zašto ga ne bih video?“

Prišao sam momku. „Zašto on sada može da te vidi? U Ždralovom Vidikovcu si mi rekao da niko ne može da te vidi osim mene i mačora.“

„Zato što smo sada obojica u pogrešnom vremenu. Ni ti ni ja ne pripadamo ovde.“

Bilo je proleće. Devojke su prolazile u letnjim haljinama boje šerbeta, dok su vam njihovi parfemi poput nestašnih prstića pozivali čulo mirisa. Možda sam bio pakleno mator, ali nos mi je i dalje funkcionisao. Parovi su besciljno šetali i uživali u toplom danu. Ulični muzičari svirali su sve, od klasičnih gitara do muzikalnih testera.

Beč. Austrija. Mocart. Frojd. Bečka šuma. Zaher torta. Nisam tamo otišao čak ni kad sam bio zaražen putničkim virusom, zato što me taj grad nikada ni najmanje nije zanimalo. Proveo sam neko vreme u Londonu. U Parizu. Madridu. I na drugim, egzotičnim mestima, ali Beč je podrazumevao operu, koju sam mrzeo, oni lipicaneri koji poskakuju na zadnjim nogama bili su mi deprimirajući, a u tom gradu je Hitler onomad počeo da bude Hitler. Kome je to trebalo? Osim toga, Džordž Dejlemvud je bio tu i vratio se, da bi mi rekao kako su, generalno, Bečlije najneprijatniji, najodbojniji ljudi koje je ikad sreo. Šta ću kog đavola ovde, u cvetu starosti? I to oženjen, ni manje ni više, sa Suzan Džineti.

„Eno opere. Mislio sam da je veća. Baš je izgledala veća na slikama.“

Dok smo prilazili, video sam slavnu zgradu, ali nisam osetio ništa. Naravno, srce bi trebalo da se usplahiri kad čovek ugleda određena

slavna mesta – Veliki kanjon, Big Ben, Bečku operu. Ali moje srce je u tim trenucima obično išlo u rikverc, samo zato što ne voli da mu se naređuje šta da radi.

„Ne zaboravi, Freni, danas po podne treba da obiđemo ovo mesto.“

„Aha. Koliko je daleko taj kafić?“

„Još desetak minuta.“

„Bože, tako daleko?“ Telo kao da mi je bilo od olova, kaše, kamena, drveta, pod dvostrukom gravitacijom, i osećao sam se usrano. Znači *ovako* izgleda kad si star? Ma, batali! Hteo sam da samog sebe zamenim novim modelom. Istog časa. Kako su se stari ljudi uopšte nosili s tim? Kako su dizali krute, teške noge i stavljali jednu ispred druge iz dana u dan? Šake su mi od artritisa bile vrele kao lava; noge hladne, a da nisam imao pojma od čega. Činilo mi se da svi oko mene šišaju kao da su na rolerima; ali, to su samo bile noge spojene s mlađim, zdravijim telima, koja su oni uzimali zdravo za gotovo. Želeo sam da se krećem brže, da stanem i da zaplačem od frustracije, sve u isto vreme. „Momci, sačekajte malo. Sačekajte – moram da se odmorim.“

Gas i klinac se zgledaše, ali stadoše. Želeo sam obojicu da ubijem. Kako su mogli da idu dalje, dok sam se ja osećao kao da imam kamenčinu na glavi?

„Da li si dobro, Freni?“

„Ne, nisam dobro! Samo malo sačekajte, u redu?“

„Nema problema, ortak.“

„Da li ono tamo prodaju viršle? Šta je to *wurstel*?“ Klinac je pokazivao na mali kiosk u blizini, na čije su prozore bile zalepljene različite slike viršli. „Gladan sam. Uzeću jednu.“

Boreći se za dah, upitao sam ga ima li novca.

„Jok. A ti?“

Bez trunke iznenađenja, ruka mi skliznu preko gomile kartica u džepu. Izvukoh ih da vidim šta je u pitanju.

Gas reče: „Koristi 'vizu'.“

„Primaju kreditne kartice na kiosku s viršlama?“

Napravio je grimasu koja je govorila da sigurno ne mogu biti *toliko* tup. „Da ne bi da platiš novčanicom od pet dolara? Kad si poslednji put video papirni novac?“

„I ja imam karticu. Imam jednu od njih. Imao sam je sve vreme.“ Junior je mahnuo blistavom ružičastom karticom i krenuo prema

kiosku.

Nisam mogao da dođem do daha. Čitavo telo mi se pušilo od besa zbog toga što je moralo toliko brzo da hoda toliko daleko. A opet, znao sam da uopšte nismo prevalili veliku udaljenost. Pored svih ostalih šokova koji su se vrteli okolo kao umnogostručeni cikloni, nisam mogao da poverujem da sam to ja u meni – bolan, kenjkavi, nadržnani, iscrpljeni, matori... kenjator.

„Pričaj mi malo o svom unuku, Freni. Zgodan momak.” Gledali smo kako zgodan momak kupuje sebi viršle, s mnogo pokazivanja i klimanja glavom, sve dok prodavac nije shvatio šta on to želi. Prošlo je tako mnogo vremena otkad sam poslednji put bio negde gde nisam govorio lokalni jezik. Sada sam istovremeno bio na dva takva mesta – u Austriji i u Zemlji poznog doba.

Dok sam smišljao neku besmislicu o svom „unuku” kako bih mogao da je saopštim Gasu Gulđu, začuo sam jak, visok zvuk. Instinktivno sam znao šta je u pitanju, pošto sam se i sam oglašavao takvim zvukom mnogo puta na mom „dukatiju” – bilo je to visoko, prodorno njištanje motocikla koji prebacuje brzinu u niži stepen prenosa. Okrenuvši se od Gasa prema ulici, ugledao sam poslednje što ću ikada videti: izuzetno lep srebrni, izduženi motocikl, koji je jezdio vazduhom pravo prema meni.

Kraj.

RUPE U KIŠI

Sledećeg trenutka, zurio sam u sopstvene šake. Držale su šejk od jagode u staromodnoj ožlebljenoj čaši. Bile su to ponovo „moje“ šake – bez staračkih pega, kože boje testa u umornim slojevima, zglavaka veličine orahovih ljuski koji se probijaju odozdo. Umesto toga, koža mi je imala zdravu boju, nije više ličila na pačvork bolesnih nijansi i mrlja kao u Beču.

Polako sam jednu stisnuo u pesnicu i oduševio se kao dete kada nisam osetio da mi odatle bol puzi uz ruku. Ali pre nego što sam stigao da se previše uzbudim, raširio sam šaku podjednako sporo, kako bih ustanovio da li to deluje i u suprotnom smeru. Uspeh. Zar sam se vratio? Zar sam ponovo ono što jesam? Spustio sam šaku na crveni šank od formike i osetio hladnoću plastike ispod svog preporođenog dlana. Počeo sam da klizim njime levo-desno po glatkoj površini. Onda sam podigao šaku nekoliko centimetara i pustio prste da odigraju mali ples u čast našeg povratka.

„Hoćeš li da popiješ taj šejk, ili pokušavaš da ga hipnotišeš?“ Znao sam da je bilo previše dobro da bi bilo istinito. Poznavao sam taj glas i nisam želeo da vidim lice s kojeg je potekao. Ali, uprkos savetima iz svakog atoma mog tela, okrenuo sam se na rotirajućoj stolici da pogledam.

Bio sam u Skrepijevom restoranu u Ždralovom Vidikovcu. „Skrepi nikad nije prazan, od otvaranja u šest ujutro, pa do zatvaranja u ponoć. Ali restoran je sada bio prazan. Naravno, ako se izuzmem ja i stari dobri Astopel koji je sedeo daleko, za suprotnim krajem šanka. Dok me je posmatrao, osmehivao se kao pravi pravcati gad.

„Zar nisam mogao da imam makar trideset srećnih sekundi nasamo, pre nego što te ponovo ne ugledam? Zar ne postoji neki zakon koji ograničava koliko puta čovek može da te sretne tokom životnog veka?“

„Samo vi raspoložite svojim vremenom kako hoćete, gospodine

Mekejb. Ali sat vam otkucava.”

Grlo mi je bilo suvo kao barut, pa sam srknuo šejk, koji je u tom trenutku imao ukus dobar koliko i seks. U stvari, nisam mogao da prestanem da srčem, a to se onda pretvorilo u halapljivo gutanje, sve dok se čaša nije ispraznila. Osećao sam da mi je čak i grlo mlađe, toliko je bilo srećno i željno gutanja te slatke materije.

Obrisao sam usta nadlanicom. „Dobro, *koji* to sat otkucava?” „Kako vam se dopala vaša smrt? Baš je dramatična.”

„Zaista ću tako umreti?”

„Da, od motocikla u glavu.”

„Poginuću od motocikla u glavu u Beču, kad budem imao sto godina i kad budem toliko istrošen i kilav da je trebalo da umrem godinama pre toga. E, čovek sad stvarno ima čemu da se nada.”

„Plašim se da niste sasvim dogurali do stotke.”

„Koliko sam bio star?”

„Ne smem da vam kažem. Morate sve te stvari ustanoviti sami. Ali ovom brzinom nećete uspeti čak ni to da saznate pre nego što vam vreme ne istekne.”

„Objasni.”

Skliznuo je sa stolice i izašao iz šanka. Krenuo je prema meni, uzeo mi čašu i nasuo još iz metalnog šejkera. Spustio ju je ispred mene. „Jagoda, zar ne? To je ukus koji najviše volite?”

„Ti si ovo spremio? Dobro je.”

„Hvala. ‘Razmotri sve sasvim do kraja, pa ćeš prestati o tome da sanjaš.’ Znete li taj stih? Iz *Kurarta* je.” Nasuo je čašu kokiške iz mašine i, na moje zaprepašćenje, stavio je u mikrotalasnu pećnicu. Podesivši je na najvišu temperaturu, sačekao je da zazvoni nekoliko sekundi kasnije. Izvadio je čašu, srknuo koka-kolu zagrejanu na šest stotina stepeni i mljaccnuo usnama od zadovoljstva.

„Astopele, reci mi da nisi to uradio. Zar ti je jezik od azbesta? Ili si ti đavo? Zar se to krije iza svega ovoga?”

„Stalno tragate za lakim odgovorima, gospodine Mekejb. Nažalost, njih nema. Možda bi trebalo da nađete bolji način za traganje.”

„Ma nije nego. Pre nekoliko trenutaka bio sam prezauzet time što sam bio traumatizovan kao starac koji je završio s motociklom na glavi umesto šešira.”

„Živa šteta. Jer sada imate još samo četiri prilike da se vratite u

sopstvenu budućnost pre nego što se ova sedmica ne okonča. *Kada* ćete se vratiti, zavisi od vas, ali imate još samo ovih šest dana..."

„Kako to misliš, šest? Rekao si sedam. Rekao si nedelju dana.”

„Pogledajte napolje.”

Tamo je bio mrkli mrak. „Današnji dan je prošao?”

„Današnji dan je prošao.”

„Danas je utorak.”

„Bio.”

„I imam fore do sledećeg utorka, bilo ovde, bilo u sopstvenoj budućnosti, da ukapiram sve ovo?”

„Tačno.”

Kucnuo sam ivicom čaše po šanku. „Inače?”

„Pa, sećate se šta vam je rekla Antonija Korando?”

„Rekla mi je da nije izvršila samoubistvo. Rekla mi je da joj je to neko drugi uradio.”

Astopel klimnu glavom. „A sada u pitanju nije više samo vaša dobrobit. Već i mnoštva drugih. Imate sedam dana zato što imate sedam dana. Možete provesti svoje preostalo vreme u pokušajima da shvatite zašto, ali mislim da bi to vreme bilo protraćeno.

Možda će vas utešiti saznanje da u istom ovom trenutku postoje i drugi koji se nalaze u istoj situaciji kao vi, gospodine Mekejb.”

„Koji moraju da urade isto što i ja?”

„Da.”

„Oni su u Ždralovom Vidikovcu?”

„Ne, već širom sveta.”

Ispio sam poslednje ostatke šejka od jagode. Ovog puta mi se ukus nije toliko dopao.

„Trebalo da znate još dve stvari, gospodine Mekejb. Možete se vratiti u svoju budućnost kad god to poželite ove nedelje. Recite 'rupe u kiši' i otići ćete tamo. Međutim, kada se tamo nađete, povratak u sadašnjost više neće zavistiti od vas – on će se jednostavno dogoditi.

Drugo što treba da znate kada budete išli budućnosti u posetu, jeste da će u pitanju uvek biti dan koji prethodi onom koji ste poslednji iskusili. Dakle, vaša sledeća poseta dogodiće se na dan pre vaše smrti.”

„Ovo je potpuno ludo.”

„Nadam se da će na kraju sve to poprimiti smisao za vas.” Dopršio je piće i obišao oko šanka. Pošao je prema vratima bez osvrtnja.

„Čekaj! Još jedna stvar: zbog čega sam se oženio sa Suzan Džineti? Zar se nešto dogodilo s Magdom? *Hoće* li joj se nešto dogoditi?”

On diže glavu i pogleda u tavanicu. „Svakome se nešto dogodi, gospodine Mekejb.” A onda ode.

Ulice Ždralovog Vidikovca bile su prazne i mirne dok sam se vraćao kući iz restorana. Noć čuva za sebe sopstvene zvuke, zato što oni većinom potiču s one strane tišine. Pošto u ponoć ima tako malo buke, uši vam se čule i upinju da čuju bilo šta u okolini. Tako naviknute da budu preplavljene svakodnevnim pozadinskim šumom, ne umeju da se opuste. Uši nisu zadovoljne kada je tiho; tu se ne snalaze najbolje. Zato pojačaju zvuk aviona s jednim motorom koji leti visoko iznad tla, ili usamljenog automobila koji se kreće kroz noć pet blokova dalje. A kada se tome pridruži dreka mačke nagužene u tom tihom satu, dobije se zvuk jednak makazama zabijenim u uho. Ali svi ti zvuci dopirali su odavde i sada, u ovom trenutku, ne u budućnosti – sada. Dočekao sam ih oberučke i poželeo da ih ima još, kako bi me uverili da sam se vratio u vreme u kojem sam želeo da budem.

Kao što obično biva kad sam zbunjen, počeo sam da razgovaram sam sa sobom. To je dobrodošla navika koju sam stekao u Vijetnamu, dok sam pokušavao šta god, samo da ne bih poludeo u tom paklu.

Krajnje brižno, upitao sam sebe: „Da li si dobro?”

Štanka. Mrštenje. „Dobro? Živ sam. I to je to. Živ sam, jebote, i ne znam šta da radim. Jebote, šta *treba* da radim? Ne znam ništa, ali i dalje treba da ukapiram sve ovo za nedelju dana. Inače – čao, nema više.”

Obazrevši se po utihnulom, poznatom komšiluku, umalo nisam osetio vrtoglavicu zbog kombinacije popizditisa i konfuzije izazvane onim što mi se dogodilo i ljubavi srca moga prema mestu na kom sam se nalazio. „Eto kako sve ovo deluje na mene – imam vrtoglavicu!”

Bilo mi je potrebno mnogo Ždralovog Vidikovca da te noći povratim ravnotežu, pa sam krenuo kući zaobilaznim putem uprkos tome što je bilo kasno. Namerno sam prošao pored kuće Skjavovih da bih video nije li se tamo još nešto dogodilo. Ono što je ostalo od spaljene ruševine bilo je mračno i tiho. Nekoliko minuta kasnije stajao sam ispred kuće Džordža Dejlemvuda. Kao i obično, u prizemlju su gorela svetla, zbog toga što Džordž ne voli noć. Kaže da mu uključene sijalice prave društvo. Rado bih mu pokucao na vrata i ušao da natenane porazgovaramo o

svemu, ali nisam to učinio. Znao sam da pre nego što ponovo budem s njim razgovarao o bilo čemu u vezi s ovim, moram najpre pažljivo da razmislim. Bio sam siguran da će mi u nekom trenutku u budućnosti biti potrebna njegova pomoć, pa je od suštinske važnosti bilo da mu predstavim detalje jasno i smireno. Džordž je bio strpljiv, slobodouman čovek, ali priča o onome što mi se te noći desilo, pogotovo ako je ispričam kako ne treba, mogla bi da natera čak i mog dobrog prijatelja da posegne za mrežom za leptire.

Uzdahnuo sam i rekao: „Idi kući, Fren. Idi kući svojoj porodici.”

Smit je sedeo kao kip na gornjem stepeniku verande naše kuće, kao da je čekao na moj povratak. Bio sam toliko umoran da ga nisam čak ni pozdravio. Spustio sam ruku i samo ga pomazio po glavi nekoliko puta, a onda otvorio ulazna vrata.

Slatki miris doma. Holanđani imaju jednu izreku koja otprilike glasi da je zvuk otkucaja časovnika najlepší kod kuće. Mirisi doma su još bolji od toga. Jedan dašak i duša zna gde ste pre nego što vam to spozna i um. Stajao sam u ulaznom hodniku, zatvorenih očiju, neko vreme jednostavno udisao dom. Posle onoga što sam doživeo, bio je to božji miomiris. U tom vazduhu je mirisao moj život. Ljudi s kojima sam živeo, predmeti koji su nam pripadali, mačka, kokice koje je neko ranije pripremio, Polinin parfem „*CK One*”, čak je i prašina mirisala poznato.

Dve žene na spratu sigurno su spavale – Magda u donjem delu trenerke i jednoj od mojih majica s koledža Mekalister, tako da joj je telo opruženo preko što veće površine kreveta. Polin u spavaćici, sklupčana na rubu svog kreveta kao da se plaši da ne zauzme previše prostora. Za razliku od majke, imala je lak san, sanjala je ružne snove; njeni spuštene očni kapci uvek su treperili.

Bio sam iscrpljen i prazan kao sandučić za poštu nekog mrtvaca. Pomisao na to da se zavučem u topao krevet kraj svoje žene bila je gotovo jednako zadovoljavajuća kao i sam taj postupak. Ali čim mi je reč „žena” protrčala kroz misli, usledila je slika Suzan Džineti koja će, za iks godina u budućnosti, biti gospođa F. Mekejba. Pomisao na taj bezumni brak naglo mi je otvorila oči.

Mačak mi je preo kraj nogu. Bez upozorenja, on otrča na drugu stranu sobe, skoči u vazduh i baci se svom silinom na prozor. Začu se piskutavo gakanje i neka ptica odskoči s druge strane prozorskog ispusta i odleprša. Dva velika bela pera lenjo se spustiše izvan pogleda.

Posmatrao sam to i pomislio – pera. Pošto su mi sada pera bila u mislima, javila mi se slika onog istetoviranog na Polininoj kičmi, a zatim onoga koje sam našao zakopano sa Starim Dobricom i... Kao bomba koja mi je eksplodirala u glavi, setio sam se nečega iz sopstvene budućnosti. To me je toliko uzбудilo da sam bez razmišljanja izgovorio: „Rupe u kiši!” Morao sam da se vratim i pronađem jedno pero koje sam tamo video i koje bi moglo biti odgovor na sve.

Bio sam nag. Bio sam nag i u krevetu. Bio sam nag i u krevetu sa ženom. Koja je bila naga. I stara. I nije bila moja žena Magda. A njena je ruka bila na meni i očigledno je pokušavala da užurbanim prstima natera starog napaljenka da zauzme stav mirno.

Uspravio sam se na krevetu i pokrio se, ali tek pošto sam primetio da je njen ručni rad polovično uspešan.

Stara Suzan Džineti osmehnu mi se trijumfalno i podrugljivo. „Rekla sam ti da ću te podići, Freni! Odmah da si se vratio ovamo. Prestani da se glupiraš.”

Šezdeset godina pre toga, ova žena i ja vodili smo ljubav u svakoj pozi za koju su dva požudna tinejdžerska tela bila kadra, da ne pominjem krajnje efektno korišćenje svih mogućih otvora i rupica. Ali sada, dok sam se nadnosio nad njom na lelujavim staračkim nogama, bilo me je sramota kao opaticu u muškoj svlačionici.

„Prekini, Suzan! Zar si poludela?”

To je natera da ustane. Stala je kraj kreveta s rukama na koščatim kukovima, prikazujući mi golo telo koje *nisam* želeo da vidim. „Bila sam veoma strpljiva sve do sada, Freni. Ali ja sam žena. Imam određene potrebe!”

Ako ovo odigram kako ne treba, nikada iz nje neću izvući nijedan odgovor. „Pogledaj me, Suzan. Hoćeš da vodiš ljubav sa *ovim* telom? Izgledam kao pergamentni svitak!”

Nisam je pokolebao. „Zašto si se onda oženio mnome, ako si već znao da će se ovo dogoditi?”

Pre nego što sam stigao da se zaustavim, istrtljao sam: „Odlično pitanje.”

Ona me zviznu po kolenu. Bogu hvala što sam stajao na krevetu, jer sam se sručio postrance i glava mi je odskočila na madracu kao pingpong loptica.

„Gade! Ti si me zaprosio! Zašto sam uopšte pristala? Zašto sam

uopšte pomislila da će to profunkcionisati?”

Dok je ona čantrala, koleno iz svetskog rata u potpunosti mi je obuzelo pažnju. Čak i kada je bol opao ispod zone opasnosti, nastavio sam da se prevrćem i stenjem. Kao da mi je, umesto čuške jedne starice, čašicu kolena odvalila mafija.

Ukočismo se na oštro, uzastopno kucanje na vratima. Zapiljili smo se jedno u drugo kao da smo uhvaćeni u kakvoj nevaljalštini. Posle kratke pauze, uslediše još tri udarca. Navukao sam prekrivač do brade. Suzan se bez žurbe uvila u penjoar od zelenog frotira koji je ležao prebačen preko stolice.

Prvi put otkad sam se „probudio” tu, pogledao sam malo unaokolo. Bila je to jedna od najlepših hotelskih soba koje sam ikada video. Trebalo je da u njoj odsedne šef neke države, ili makar neko ko poseduje sopstveni mlaznjak nakrcan gorivom i spreman za uzletanje na aerodromu; to očigledno nije bila soba prikladna za šefa policije u Ždralovom Vidikovcu. Moja prva žena (Prva? Sada sam izgleda bio sa trećom!) volela je život ispunjen kavijarom, pa sam proveo dosta vremena u raskošnim hotelskim sobama. Ali to su bile železničke čekaonice u Gornjoj Volti u poređenju sa ovom palatom. Do đavola, kako li sam samo završio ovde sa ovom gerijatrijskom nimfomankom? Još važnije pitanje: ko je sve to plaćao?

„Zdravo, Gas”, reče ona smrknuto.

To nije bio Gas Guld kakvog sam video prethodnog dana. Ovaj gospodin je izgledao kao šef države kome je mesto u ovoj otmenoj sobi. Nosio je tamno odelo tako savršeno skrojeno i diskretno, da se na prvi pogled videlo kako potiče od krojača koji pre dovršetka insistira na najmanje četiri probe. Snežnobela košulja, dugmad za manšete i uska crna kravata s tananim odsjajem svile. Pridigao sam se na laktove da mu pogledam cipele. To je istog trenutka pokvarilo sliku. Iako su bile lepe, i dalje su to bile kaubojke od zmijske kože.

„Deco, zašto se još razvlačite po krevetu? Čitav dan je pred nama, s toliko stvari koje treba da uradimo!”

„Moj muž i ja smo malo ćaskali.” Suzan mi načas uputi pogled koji bi spržio i zmiје na Meduzinoj glavi.

„E, bolje da sada ustanete. Znaete da Flun ne voli da propuštate obroke.”

„Ko je Flun?”

„Ne budi glup, Freni.“ Suzan je odjezdila u kupatilo i zatvorila vrata za sobom, malčice prejako.

„To je jako zgodna žena, Freni. Baš imaš sreće.“

„Aha. Trampiću se s tobom ako mi za nju daš nekoliko odgovora.“

„Kako to misliš?“

„Nema veze.“

Gas priđe jednom velikom plakaru i otvori vrata. Posegnu unutra i izvuče odelo u dlaku isto kao njegovo – tamno, bogato, divno. Bogatstvo u tkanini. „Evo, da ti pomognem s ovim. Moramo da pođemo. Imaš negde košulju i čizme?“

„Nosimo istu odeću?“

On pogleda odelo, žustro ga očisti, pa ga pokaza. „Freni, nisam imao pojma da muško odelo može da košta deset hiljada dolara. Sve do ovog putovanja, kada nam je dao ovo.“ On podiže nogu. „A Džon Vejn je nosio ovakve čizme marke 'lukeze'. Ako Flun želi da danas nosim ovu odeću, uradiću to. On je platio odela, ali ostaju nam po završetku putovanja.“

Ustao sam s kreveta nag. Šta sam drugo mogao, da držim jastuk ispred patke? „Gas, danas nisam naročito pribran, pa ćeš mi oprostiti ako ti postavim neka glupa pitanja.“

„Važi se. Evo ti gaćarone.“ On mi pruži kutiju braon boje.

Kada sam je otvorio, pomerio sam fini krep-papir boje zelenog limuna i zapiljio se. „Ja ne nosim bokserice.“

„Danas nosiš, drugar. Tako ti je to kod Fluna – sve razrađeno do poslednjeg detalja. Ove gaće verovatno koštaju više od mog prvog automobila.“

Sav nesrećan, navukao sam ih na sebe. Usledila je bela košulja, crne čarape od kašmira, pa *odelo*. Lučano Barbera. Oduvek sam želeo da imam jedno njegovo odelo. Da, bio sam starac, ali još sam umeo da osetim kvalitet materijala koji mi je klizio po koži. „Ovo odelo stvarno košta deset soma dolara?“

„Da, a Flun ih je kupio dvanaest za muškarce. Ne bih ni da nagađam koliko je platio odeću za žene. Znaš šta mi je rekao? Da je za sve to platio ngultrumima.“

„Šta je to?“

„Novac iz Butana.“ On se vrati do plakara i izvuče moje kaubojke. Poslednje koje sam video bile su one narandžaste, na nogama mene tinejdžera. Ove su makar bile crne. Dok sam prevrtao jednu po rukama,

morao sam da priznam da, ako već morate da nosite čizme od gušterove kože, ovo moraju biti te.

Odeven, pogledao sam se u velikom ogledalu. „Izgledamo kao bogati teksaski rendžeri.”

„Ne znam šta je Kaz isplanirao za danas, ali možeš biti siguran da je nešto zanimljivo u pitanju.”

„Kaz? Kaz Flun? Kakvo je sad pa to ime?”

„Kaz *de* Flun. On je Holanđanin, Freni, i ako se već ne sećaš imena ovog momka, onda stvarno imaš problema s pamćenjem. Suzan, jesi li se spremila?”

„Samo minut!”

Taj minut je potrajao nešto duže, ali kada je izašla, moja treća žena izgledala je sjajno. Nosila je plavu letnju haljinu bez rukava u kojoj je izgledala godinama mlađa i donekle seksi za jednu staricu.

„Šta si to obukla, Suzan?” Gasov glas nije bio prijazan.

„Ne dosađuj mi, Gas. Ne dopada mi se haljina koju je Flun poslao. U njoj izgledam kao gatara s nekog jeftinog karnevala. Madam Zu Zu. Ali tašnu ću poneti. Vrlo je lepa.”

Usne mu se stegoše i on udahnu duboko pre nego što je progovorio. „Suzan, molim te, ne radi to. Znaš šta će se dogoditi.”

Pogledaše se u oči. Nijedno nije odstupilo niti skrenulo pogled. Gotovo se mogao čuti prasak njihovih volja u čeonom sudaru.

„Batali. Dopada mi se *ova* haljina. Kaz *de* Flun je na gadnom tripu i misli da je moćan. Mora sve da kontroliše. Pozove svoje takozvane prijatelje na svoja mala putovanja, ali ih onda odene u odeću koju sam izabere i pomera ih okolo kao da su lutke, Barbike i Kenovi. To mi se ne dopada. Isprva sam mislila da je to u redu, ali nije. Perverzno je. On je perverznan.”

„Da, ali znaš šta će Flun uraditi kada vidi da nisi obukla ono što on želi. Čemu sva ta gužva? Nije to ništa strašno.”

„Tebi nije, ali meni jeste. Ja nisam lutka. Umorna sam od njegovih hirova i besova. Sve uvek mora da ide po njegovom. Kada se to ne desi, duri se kao neki dvanaestogodišnjak. Bože, valjda je činjenica da je jedan od najmoćnijih ljudi sveta trebalo da ga natera da malčice sazri. Nikad ne bih pošla na ovo putovanje da sam znala kako će se ponašati.”

„Ali, Suzan, Flun sve plaća. Vama ženama podelio je iste haljine zato što nije hteo da zavidite jedna drugoj. To ima smisla, zar ne? Pored

činjenice da na ovom putovanju živimo kao bogovi.”

„Mali bogovi.” Ona podesi haljinu na ramenu. „Flunovi mali bogovi kojima on zapoveda kao da je Zevs. Polazak na ovo putovanje bio je kao prodaja duše đavolu. Naravno, sve vidiš i dobro jedeš, ali ujedno moraš da radiš tačno ono što on hoće, da se Flun ne bi razbesneo. Ne mogu da verujem da njegovi ‘prijatelji’ pristaju da trpe to ludilo. Jebeš taj trip o moći – neću više da se igram. Freni je bio u pravu – nije trebalo ni da polazimo. Naterala sam ga, ali sad znam da sam pogrešila.”

Setio sam se da me je, prilikom moje poslednje posete budućnosti, Suzan grdila preko telefona ne bih li prestao da joj prigovaram zbog putovanja. Danas bi radije da nije ni pošla. Sutra će mi reći da prestanem da se žalim. Šta će se to desiti između današnjeg i sutrašnjeg dana što će je naterati da se predomisli? Još važnije, šta će se to desiti danas – kraj rečenice?

Ko je Kaz de Flun, pored toga što je jedan od najmoćnijih ljudi na svetu? Kako se on uklapao u moju jednačinu? I gde je bilo to pero koje sam tako dobro poznavao? Znam da sam ga video tu. U to sam bio siguran.

Dole, u predvorju, okupili su se svi Flunovi veseljac. Svet je pun ljudi koji stoje unaokolo. Svi to radimo i navikli smo da to viđamo. Ali tu i tamo vidite da tu stoji neko toliko čudan, da. vam mozak nagazi na kočnice i nalegne na sirenu što jače može.

Dole, u predvorju, Flunovi veseljac ne samo što su bili istovetno obučeni, već je to što su se razlikovali po veličini i oblicima bilo razlog da se moj prvi pogled na njih pretvori u sliku koja će me pratiti sve dok mi taj motocikl ne otkine glavu.

Naravno da je tamo bio jedan kepeć. Ili možda patuljak. U svakom slučaju, niska osoba, ili kako se oni sada već nazivaju. Odelo mu je savršeno pristajalo, ali zbog kaubojskih čizama njegov ionako čudan hod bio je još čudniji. Kada je video da izlazim iz lifta, mahnuo mi je srdačno kao da smo najbolji drugari.

Predvorje je bilo puno haljina za gatare na koje se Suzan požalila. Žene koje su ih nosile bile su većinom stare. Haljina je mogla dobro da stoji nekoj dvadesetogodišnjakinji sa savršenom kožom, telom i snenim očima od kojih vam se istope gaće. Ali na ovim debelim i mršavim sedokosim ribama haljina je u najboljem slučaju izgledala neukusno, u najgorem – kao surova šala. Kasnije sam rekao Suzan da su te žene

izgledale kao hor iz neke verzije *Karmen* u izvođenju staračkog doma, daleko bilo.

„Kako si od jutros, Freni?“

Prešao sam pogledom s fosilnih Ciganki na još jednog muškarca, koji je stajao koji metar dalje i nosio odelo dana. „Ti si Flun?“

To mu se svidelo. Otvorio je usta i nasmejao se – pretpostavljam. Ličilo je na smeh, ali nije se oglasio nikakvim zvukom. „Ne, ja sam Džeri Džats. Sećaš se da smo sinoć razgovarali? Džatsovi deserti? Kaz je eno tamo, blebeće sa onom krupnom plavušom.“

Žena na koju je pokazao izgledala je kao sumo rvač. Mogla je lako da ima oko sto kilograma, ako se izuzme kantri frizura koja joj se dizala s glave u zaleđenom žutom ciklonu.

Dugo i tiho sam zviznuo. „Čoveče, da *nju* srušiš treba ti bager s kuglom za demoliranje! Je li to Flunova telohraniteljka? Liči na ženskog King Konga.“

„To je moja žena“, objavi Džeri Džats žumo i odmaršira odatle.

Hteo sam da odmerim Fluna pre nego što mu priđem. Ali Astopel je rekao da nemam kontrolu nad trenutkom kada ću se vratiti u sopstveno vreme. Što znači da ne smem protraćiti ni trenutak u odmeravanju tog tipa, znajući da mogu biti katapultiran kući pre nego što stignem da prozborim koju s njim.

Izgledao je sasvim normalno. Šezdesetak godina, osrednji u svemu – u stasu, težini, s licem za koje biste pomislili da ste ga već videli, ali niste sasvim sigurni u to. Moj prvi utisak o Kazu de Flunu bio je da je to biznismen, dobro negovan, s neprekidnom gestikulacijom pri razgovoru. Šake su mu se dizale, kružile i obrušavale; prsti su mu štipkali vazduh i spuštali se, kao kod Italijana koji pokušava nešto da objasni.

Džeri se pridružio svojoj džinovskoj ženi. Njih dvoje su slušali, s punom pažnjom, ono što im je Flun pričao. Incident koji mi ga je razotkrio bio je mali i lako ga je bilo propustiti da ga nisam tako podrobno posmatrao. Ni gospodin ni gospođa Džats nisu otvarali usta dok je Flun govorio. Šake su mu se neprekidno kretale, lice mu je bilo veoma izražajno. Često se osmehivao – lepim osmehom, otvorenim, s mnogo zuba. Međutim, taj osmeh se gubio jednako brzo kao što bi se i pojavio. I nije izgledao kao da prenosi iskrenu toplinu. Njegova publika naginjala se napred da upije svaku reč.

Kada je konačno završio, ramena su mu se opustila i malo se pogurio.

Prošlo je nekoliko sekundi, ali niko od njih nije rekao ni reč. Onda je progovorila gospođa Džats; lice joj je bilo ozareno iščekivanjem koje vidite kod neke osobe pre nego što kaže ono što smatra veoma pametnim ili duhovitim. Oba muškarca su je slušala s punom pažnjom. Nije mogla da izgovori više od tri rečenice – a to je potrajalo jedva nekoliko sekundi. Kada je završila, jasno se videlo da misli da je to rekla baš kako treba. Džerijev osmeh govorio je isto. Bio je ponosan na svoju gospođu.

Ne umem da čitam sa usana, ali pročitao sam da joj je Flun rekao: „To je veoma glupo.” Izgovorio je te reči sporo, izvlačeći „veoma” tako da je postalo „veommmma”. Lice gospođe Džats urušilo se kao šator iz kojeg je izvučena središnja šipka. Njen muž brzo skrenu pogled. Flun nije govorio ništa više, baš kao ni izraz njegovog lica. Zakucao je poslednji ekser u mrtvački sanduk njenog samopoštovanja potapšavši je po ramenu i udaljivši se. U šoku, par ga je posmatrao kako prolazi predvorjem – kao da su oni skrivili njegov odlazak.

„Koji kreten.”

Nameravao sam da pođem za njim kada mi je prišao muškarac u mom odelu i pružio mi neku fasciklu. „Ovo su planovi za danas.”

Uzeo sam je, uputio mu brzi osmeh u znak zahvalnosti, istog trenutka zaboravio na fasciklu i ponovo potražio Fluna. Savršeno – stajao je sam kraj lisnate sobne biljke i posmatrao gužvu. Za trenutak sam pomislio na Džeja Getsbija koji stoji na vrhu stepeništa u svojoj palati na Long Ajlendu i posmatra goste na prijemu. Ali ti ljudi su na Getsbijevoj zabavi nosili ono što su hteli, a iza njegove brižljivo stvorene fasade nalazio se dobar čovek. Videvši šta je Kaz de Flun upravo učinio gospođi Džats, instinktivno sam shvatio da on nije dobar čovek, šta god ljudi pričali o njemu.

Činilo se da je zadovoljan time što stoji sam i posmatra. S vremena na vreme osmehnuo bi se nekome ili podigao ruku da mahne, ali aura koja ga je okruživala govorila je daga treba ostaviti na miru. Niko nije pokušao da mu priđe. Počeo sam da se ogledam po sobi ne bih li ustanovio kako gosti reaguju na njega iz daljine. Bilo je lako razlikovati nas od drugih ljudi u predvorju, zato što smo mi nosili istu odeću. Glupavost zamisli o kostimiranju postala je mračna i perverzna kada sam pomislio na to kako je ponizio debelu ženu. Većina ljudi ga je posmatrala kradom. Neki su izgledali kao da ga željno traže, drugi kao da ih jednostavno zanima gde je on. Kada bi nekoga pozdravio, tome bi se

lice ozarilo kao da je primio blagoslov. Ako bi mu oči prešle preko nekoga ko bi to primetio, bio je to udarac, mali trenutni poraz. Želeli su da on zna da su oni tu. Njegovo kratko mahanje davalo im je važnost, i kad bi im ukazao takvu pažnju, planuli bi kao buktinje.

Bilo je samo pitanje trenutka kada će nam se pogledi sresti. Kad se to dogodilo, osetio sam da mi se srce steže kao grč u grudima. Nisam poznavao čoveka, ali njegov pogled me je ipak prodrmao. Nabacio sam osmeh i podigao fasciklu koja mi je bila u ruci, u znak pozdrava. Krajičkom oka zapazio sam naslovnu stranu. Obuzeo me je grč broj dva. Na sjajnoj beloj pozadini bile su utisnute dve stvari – ime FLUN ispisano krupnim, crnim slovima. A ispod toga bilo je naslikano *ono* pero.

U mislima sam pucnuo prstima i najednom se setio gde sam ranije video tu sliku u ovom vremenu: dok sam s Gasom išao prema kafiću da se nađem sa Suzan, ugledao sam veliki plakat na zidu usred gomile drugih. Na njemu je bilo odštampano FLUN, ispod čega je stajalo pero. To je sve – nije bilo zgodne rečenice tipa: „Kuda biste da odete danas?“ ili „To je prava stvar!“ Samo to čudno prezime i pero duginih boja na inače praznom belom plakatu. Nisam tada registrovao da sam to video, zato što sam jednostavno bio previše zgromljen svim drugim stvarima koje su se tog trenutka dešavale.

„*Cirkus Teritun*.“ Bilo je to prvo što mi je Kaz de Flun rekao kada mi je blesak sijalice prepoznavanja iščileo iz glave i kada sam shvatio da čovek sada stoji kraj mene.

„Molim?“

„*Cirkus Teritun*. Ko je bio voditelj?“ Sada mu je osmeh bio pravi. Nisam imao predstavu o čemu to priča.

„Žao mi je, Kaz, ali moraćeš ovo da mi staviš u kontekst.“ Osmeh mu je ispario i usta su mu se smrknuo stanjila u crtu. „Igraj pošteno, Freni. Priznajem da si sinoć pobedio s Kakao Ritom i Moćnim Manfredom i Čudesnim Psom, ali budi fer. Mislim da je *Cirkus Teritun* bio jedan od velikih. Zato mi reci ko je bio voditelj.“ Govorio je s blagim naglaskom Evropljanina koji dugo živi u Americi. „Teritun“ je zvučalo kao „Teror Tun“.

„Kaz, mi to ovde pričamo o starim TV serijama?“

„O TV serijama, reklamama, o svemu iz pedesetih i šezdesetih. Znaš da je to moja strast, pa zato odgovori na pitanje.“

Kačio se s pogrešnim igračem. Kad sam bio mali mora da

sam odgledao, kad se sve sabere, oko četiri stotine godina televizije. Moja TV karijera započela je još u danima kada nije bilo boje niti daljinskih upravljača. Na televizoru se nalazila sobna antena nalik na zečje uši. Kad slika nije valjala, petljali ste oko tih ušiju, ili šakom treskali o kutiju aparata. Bilo je samo sedam kanala, i svi su bili crno-beli. Svakog dana program je počinjao propagandnom serijom američke vojske koja se zvala *Velika slika*, a završavao se religioznom emisijom po imenu *Lampa pod mojim nogama*. Znam to. Bio sam tamo.

„Ti to ozbiljno, Kaz? Stvarno hoćeš da se ogledaš sa mnom jedan na jedan u poznavanju starih TV emisija? Izgubićeš.”

„Pokušavaš da dobiješ na vremenu. Odgovori mi na pitanje.” Glas mu je imao čudnu sposobnost da istovremeno zvuči pakosno i šaljivo.

„U redu. Klod Kiršner.” Sada sam bio opušten. Mogao sam tu igru da igram i u snu i da ga opet oderem. „To je previše lako. Hajde ovo – ko je pevao naslovnu temu za seriju *Vajat Erp?*” Mahnuo je jednom svojom užurbanom rukom kroz vazduh. „*Ken Derbi Singers*. Ko je bio pratilac Jensija Derindžera?” Ljudi su nas posmatrali. Flun je nastupao za njih.

„Pahu. Koji glumac je igrao tu ulogu?”

„K. Brends. Ako je igrao pratioca u *Cisko Kidu?*” Prekrstio sam ruke.

„Leo Kariljo.”

Izgledao je samozadovoljno. Poželeo sam da ga ošamarim preko tog samozadovoljnog osmeha. Nisu mu bile potrebne planine za veranje – mogao je da se smandrlja sa sopstvenog ega. Na njegov predlog prešli smo s TV-a na trivijalne sportske podatke iz tog vremena. Bio je prokleta dobar u tome. Kada je ispalo nerešeno u bezbolu, fudbalu i košarci, rešio sam da povećam trivijalne uloge. „Ajmo na profi rvanje, Kaz? U ono doba kada je Rej Morgan bio najavljiivač u Julajm areni?”

Flun raširi ruke žustrim, teatralnim gestom, dopustivši mi da počnem.

„Navedi imena Fenomenalnih kengura.”

„Roj Hefernan i Al Kostelo.”

„Ko je bio partner Losu Čolaku?”

„Moćni Atlas. Daj, Freni, nemoj da me vređaš takvim pitanjima

„A Lobanji Marfiju?”

„Brutalni Bernard.”

„Odakle je Lobanja bio poreklom?”

„Iz Irske.”

Pitanja i odgovori nizali su se sve brže, glasovi su nam bili sve jači. Siguran sam da smo izgledali i zvučali smešno. Dva starca u identičnim odelima od deset hiljada dolara koji se deru jedan na drugog i pominju Lobanju Marfija, Kamaru Kalhuna, Čupavog Kupidona. Te besmislice su se ređale sve dok nije pomenuo Kukuruznog Boba.

Nasmejao sam se podrugljivo na to glupo ime. „Ko?” Gospodin De Flun nije navikao da mu se neko podsmeva. Usta su mu odigrala stegnuti mali ples. Šake su mu potpuno prestale sa plesanjem. „Kukuruzni Bob. On je izvodio zahvat koji se zvao 'klip'.”

Obično volim lažove zato što čine život živahnijim, ali Flun mi je već toliko išao na živce da nisam mogao više da ga trpim. „Ne seri.”

Naš kutak vasiono najednom je postao izuzetno tih. Flunovi očni kapci su uzdrhtali, ali on je oćutao. Sada mi je u glavi bilo samo pitanje kako ću išta otkriti ovde ako nastavim da idem ljudima uz dlaku.

Protrljao je nos. „Ne veruješ da je postojao rvač po imenu Kukuruzni Bob?”

„Ne.”

Tišina.

„Znaš li zbog čega mi se dopadaš, Freni?”

„Zbog čega?”

„Zbog toga što si jedini koji sme da mi odgovori. Jedini koji ima muda za to.”

Napetost je iščilela iz njegovog glasa i iz vazduha. Ljudi iz naše grupe koji su to slušali pogledali su me ili s divljenjem, ili sa zavišću.

„Kako se zvao pas Bastera Brauna u reklami za cipele?”

Nije hteo da odustane, ali meni je bilo dosta. „Tajg. Gledaj, ja imam pitanje u vezi s nečim drugim – odakle potiče pero na tvom logotipu? Svuda ga vidim.”

„Ha-ha. Treba li to pitanje ozbiljno da razmotrim?”

„Da, baš bih voleo da znam.”

„Voleo bi da znaš odakle potiče Flunovo pero?” Sačekao je dovoljno dugo da shvati kako mislim ozbiljno. „Freni, šališ se, zar ne?”

„Ne.”

Na moje iznenađenje, umesto da odgovori, pucnuo je prstima nekoliko puta da bi nekome privukao pažnju. Ubrzo se pojavila veoma lepa mlada žena u ciganskoj haljini. „Nora, mislim da se gospodin Mekejb od jutros oseća malo nesigurno. Ima problema s pamćenjem.

Možda mu vi možete pomoći. Freni, upoznao si Noru Putnam? Ona nam je stalni lekar na ovom putovanju."

„Da li osećate vrtoglavicu ili nesvesticu, gospodine?”

„Flun, odgovori mi na pitanje: odakle potiče pero?”

„Znaš odakle potiče.”

„Podseti me.”

Doktorka Putnam pruži ruku da me dodirne, ali se predomisli i spusti je. „Možemo otići onamo i sestri, gospodine Mekejb. Danas duva bečki *fen*, a on ponekad utiče na ljude fizički čudno.”

„Pustite me na miru. Flun...”

Kada je ugledao nešto preko mog ramena, sve se na njemu ukrotilo. Bilo je zapanjujuće. Od ljubazne brige do punokrvene jarosti za dve sekunde. „Šta to ona radi?”

I doktorka i ja okrenuli smo se da vidimo šta ga je toliko uzdrimalo. Morali smo – bes mu je bio da čovek ne poveruje. Video sam isto jato ljudi koje se muva okolo i razgovara u predvorju. Šta je za Fluna bilo toliko problematično? Baš kad sam nameravao da se okrenem i upitam ga šta se kog đavola dešava, ugledao sam Suzan koja je išla prema nama u svojoj lepoj plavoj haljini.

„Gde je njen kostim? Zašto ga nije obukla?”

„Nije htela.”

„Nije *htela*? Zanimljivo. Suzan nije htela da obuče moju haljinu?” Flun je ovo ispljunuo pravo na doktorku Putnam, koja se trgla sa izrazom kao da želi da pobegne negde daleko. Onda se zapiljio u mene svojim rendgenskim pogledom. „Mnogo sam ti dužan, Freni. Bez tebe bi mi život bio mnogo drugačiji. Ali ovde si, baš kao i tvoja žena. Prihvatili ste poziv. Sve što sam zauzvrat tražio bilo je da uradite za mene nekoliko stvari onako kako treba. Ovo *nije* onako kako treba.”

„Dobro jutro.” Suzan je stigla sa osmehom koji se nije promenio sve dok nije spazila plameni Flunov pogled. Mirisala je na lep parfem koji mi je prijavao.

„Gde ti je haljina, Suzan? Ima li nekih problema s njom?”

„Ne, Kaz, prosto ne izgledam dobro u njoj. Mislila sam da ti to neće smetati.”

„Veoma mi smeta.”

„Žao mi je

„Još možeš da odeš i obučeš je. Imamo vremena.”

„Ne želim da je obučem, Kaz.”

„Naravno da želiš, hajde samo. Reći ću da pričekaju s doručkom dok se ne vratiš.”

„Ona ne želi da je obuče, Flun, zato je lepo pusti na miru.”

„Hvala ti, Freni.” Bilo je to prvi put da mi se Suzan osmehnula.

„Kad smo već kod toga, ni meni se ovo više ne nosi.” Skinuo sam sako i ispustio ga na pod. Onda sam počeo da razvezujem čvor kravate.

„Šta radiš to?”

„Skidam svoju odeću. *Tvoju* odeću.” Čvor se nije dao. Cimnuo sam jače. Pošto nije popuštao, rekao sam „jebi ga” i posegnuo za kopčom kaiša. Dopala mi se zamisao da ostanem go pred Kazom i njegovim gostima. Suzan u svojoj tabu plavoj haljini, ja u svom smežuranom odelu.

Flun dreknu: „Gas!”, i gospodin Guld se pojavi niotkuda.

„Mogu li biti od pomoći?”

„Vodi ih odavde. Sklanjaj mi ih s očiju! Neću dozvoliti da bilo šta pokvare. Ovo je moje putovanje! Predugo sam ga planirao.”

„Slušaj, Kaz...”

Flun odmahnu glavom i udalji se. Zaćurlikao sam za njim: „Ćaos!”

Suzan se nasmeja. „Šta misliš, hoće li poslati pisamce mojim roditeljima?”

Gas nije smatrao da je bilo šta od toga smešno. „Ovo nije dobro, Suzan. Napravili ste zaista veliku grešku.”

„Mislim da nismo. Hajde, mužu moj. Izgleda da ćemo zajedno provesti jedan slobodan dan u Beču.”

Podigao sam sako s poda. „Hajdemo u šetnju.”

Gas je pokušao da nas zaustavi. „Nemojte otići, molim vas. Možda ćemo moći ovo da izgledimo ako porazgovaram s njim...”

Suzan me uze za ruku. „Ne želim da izgledim ovo, Gas. Nisam ništa skrivila. Ove noći je večera na onom krstarenju brodom po Dunavu, zar ne? I možemo da nosimo ono što želimo? Onda ćemo se naći tamo. Mislim da je Freniju i meni potrebno malo vremena da se odvojimo od Fluna i čitavog ovog putovanja.” Ona pođe prema rotirajućim vratima.

Doktorica Putnam upita: „Ali, gospodine Mekejb, mislila sam da se ne osećate dobro.”

„Preživeću. Jedino u šta sam danas siguran jeste da ne moram da se brinem hoću li umreti.”

Šetali smo dugo divnom ulicom oivičenom drvoredima, bez reči. Dan je bio lep. Drveće je bilo u punom cvatu, a čak je i mnoštvo kola koja su prolazila kraj nas delovalo tiše nego obično u vreme gustog saobraćaja. Suzan me je držala ispod ruke. Mislio sam da je najbolje da ćutim dok ona ne progovori.

Bio sam zauzet traganjem za naznakama o tome kako će mi život izgledati za trideset (?) godina. Odeća je izgledala manje-više isto, mada bi povremeno prošao neko odeven u kostim nalik na one koje su nosili klinci u futurističkim spotovima koje je Polin gledala na MTV-ju. Kola su bila aerodinamična i uopšte uzevši mala – retko bi se pojavila velika limuzina poput „mercedesa“ ili BMW-a. Kada ih je prošlo dovoljno, shvatio sam da su toliko tiha zato što im nikakvi izduvni gasovi nisu izlazili iz auspuha. Auspuha nije ni *bilo*. Bez razmišljanja, rekao sam sebi: „Električna.“

„Hmmm?“

„Ništa.“

„Freni, šta je ta žena mislila kad je pitala da li se osećaš loše?“ Kraj nas prođe neki čovek sa crnom plastičnom kacigom preko cele glave. A činilo se da na njoj ne postoji ništa što bi mu omogućilo da vidi ispred sebe. Ali hodao je pravo napred i nije naleteo ni na šta.

„Šta to onaj tamo radi?“

Suzan ga samo okrznu pogledom. „Uči.“

„Uči? S rekvizitom za kuglanje na glavi?“

„Nemoj da skrećeš s teme, Freni. Zar se ne osećaš dobro?“ *Ding-dong!* Rešenje mi je blesnulo u glavi. Sad mi je bilo savršeno jasno kako da saznam ono što treba da znam. „Možemo li načas da sednemo?“

Klupe u parku bile su zgodno razmeštene duž staze. Prišli smo sledećoj i ja sam tamo seo polako i teško, dodavši osrednje stenjanje kao dopunski zvučni efekat. Posle nekoliko otkucaja srca, uzeo sam je za ruku. „Suzan, moram nešto da ti kažem. To je pravi razlog za ono što se desilo jutros...“

„Misliš, u krevetu?“

„Da. Delom i to. Nisam hteo da ti kažem zato što, pa, to me plaši i nisam hteo da zaplašim i tebe. Naročito ne na ovom putovanju.“

„Šta to, Freni, šta je u pitanju?“

„Više ne pamtim stvari. Velike ili male – svejedno je. Glava mi je prazna. Mislim da možda imam Alchajmerovu bolest. Usrao sam se od

straha."

„Pa?“ Glas joj je bio smiren; lice joj je govorilo: pa šta?

„Pa? To je sve što imaš da kažeš? Pamćenje curi iz mene kao vazduh iz balona, a ti kažeš: pa?“

„Otići ćemo u apoteku i kupiti malo 'tapsodila'. U čemu je problem?“

„Šta je 'tapsodil'?“

„Lek za Alchajmerovu bolest. Uzimaš ga tri dana i izlečen si.“
„Sranje.“ Napravio sam kiselu grimasu.

„Šta?“

„Sad mogu da *izleče* Alchajmera?“

„Naravno. Ja sam to imala pre dve godine. Nije to bogzna šta, Freni. Ne treba ti čak ni recept od lekara.“

„Ali...“

„Šta ali? Da li te samo to brine?“

Nisam mogao da smislim ništa drugo. Moj blistavi plan da navedem Suzan da mi oda sve informacije koje su mi potrebne došao je i prošao kao lahor. Zgranut, gledao sam kako prolazi još jedna osoba s kacigom za celu glavu, samo što je ova bila žuta. „Jebote, šta je ovo? Ljudi iz mahuna? Gledaj, Suzan, dok ne kupim malo tih espadrila...“

„Tapsodila.“

„Tapsodila. Da, šta god, ali moraš mi pomoći. Ne volim da idem okolo i udaram o zidove sopstvenog života, nesposoban da se setim rasporeda prostorija. Zato mi za sada samo odgovori na nekoliko pitanja. Važi?“

„Važi.“

„Ko je Flun? I kakav je to logo s perom koji koristi?“

„On je vlasnik najveće farmaceutske kompanije na svetu. Oni prave 'tapsodil', i još stotine drugih lekova. Pero je zaštitni znak kompanije. Stvarno se ne sećaš toga?“

„Ne. Ali zašto to pero?“

„Ti si mu ga dao. Ti i Džordž.“

„Džordž Dejemvud?“

„Da.“

„Gde je *on*?“

„Pobogu, Freni, ni toga se ne sećaš?“

„Ničega. Gde je Džordž?“

Ona pogleda u ruke sklopljene u krilu. „Nestao je pre trideset

godina."

„Kako to misliš?"

„Prosto tako. Nestao je iz Ždralovog Vidikovca i niko ne zna šta se desilo s njim. Ti si godinama pokušavao da ga nađeš, ali nisi imao sreće."

„Nestao? Džordž?"

„Da."

Dao sam Flunu pero Starog Dobrice? A Džordž – pouzdani, tromi Džordž Dejlemvud nestao je i niko o njemu više ništa nije čuo? To je bila moja budućnost? Dok sam pokušavao da mentalno progutam te dve knedle, čuo sam kako neko peva „*Respect*“ Arete Frenklin. Pevala su dva glasa, a jedan od njih zvučao je krajnje čudno. Razlog tome bio je što je taj glas poticao od psa.

Muškarac u izbledelim farmerkama i zelenoj majici na kojoj je pisalo DROPKIK MARFIS šetao je kraj rotvajlera. Čovek se kretao brzo, dok je pas trčkarao kraj njega i povremeno dizao pogled prema svom gospodaru, kao da očekuje kolačić. Ali njih dvojica su pevali „*Respect*“ i to uopšte nije zvučalo loše. Glas psa bio je hrapav i grub, nekako dubok, a nekako opet ne. Ne znam ni sam šta pričam – kako, do đavola, da opišem glas psa koji peva?

Naglo sam se okrenuo prema Suzan i video da ona gleda na drugu stranu. Čušnuo sam je laktom i viknuo: „Suzan! Suzan!"

„Šta je? Zašto si to uradio? Zbolelo me je!"

„Gledaj! Gledaj!"

„Pa šta? Zašto si me udario?"

Pevači prođu kraj nas pevajući *R-E-S-P-E-C-T...*

„Taj pas peva!"

„Da, pa?"

„Kad su naučili pse da pevaju?"

Ona protrlja mišicu. „Odavno. Ne znam kad. Pitaj Fluna. On je izmislio tu stvar."

„Kakvu stvar? Da omogući psima da govore?"

Mora da se setila da imam Alchajmera, jer više nije izgledala ljutito. „Ne. Ali možeš da im daješ stvari koje će im omogućiti da uče. Na primer, da pevaju, ili izgovaraju određene fraze."

„O, bože! Zašto bi to radili?"

„Zabave radi. Šta znam. Ja mrzim pse."

Kao dete, obično sam jeo što sam brže mogao. Roditelji su mi govorili

da usporim, da usporim kako ne bih povratio. Ali uvek sam imao da posetim neko važno mesto ili nekoga da vidim, pa je hrana bila samo gorivo potrebno da tamo stignem. Rezultat je bio da sam često jeo toliko brzo da bih dobio trbobolju koja bi potrajala satima. Dok sam sedeo sa Suzan na toj klupi u Beču, u svetu gde su rotvajleri pevali pesme Arete Frenklin, a ljudi prolazili s kuglama na glavama, imao sam isti osećaj; samo, ovog puta umesto trbuha me je bolela glava.

„Hoću kući.”

Suzan klimnu glavom i uzdahnu. Nije imala pojma na koju kuću sam mislio.

„Kada smo se ti i ja venčali?”

Nije trebalo to da pitam. Nije mi odgovorila i tek kad sam se okrenuo video sam da plače.

Kada je najzad progovorila, glas joj je bio ogorčen. „Mislila sam da će sve konačno da se sredi. Baš glupo od mene, a? Baš glupo od mene! Da li shvataš da sam te celog života volela? Celog svog prokletog života bio si zaglavljen u meni kao parče mesa između zuba koje nisam mogla da izvučem. Ali konačno, *konačno* sam pomislila da smo na svome. Celog života sam te čekala. Borila sam se i bila strpljiva i nikad nisam gubila nadu, zato što sam jednostavno znala da ću jednog dana prevladati. Stvarno verujem da život ima smisla ako si strpljiv. A bila sam, Freni! Sve ove godine sam te čekala kao devojka u ćošku koja čeka da je neko zamoli za ples. Kada si me zaprosio...”

„Uradio sam *to?*”

„Da, jesi, proklet da si! Samo te molim da mi ne kažeš da si i to zaboravio. Mislim da sam doživela dovoljno poniženja za jedno jutro. Kada si me pitao, pomislila sam: pedeset godina prekasno, ali zašto kog đavola ne? Volela sam tog idiota sve ovo vreme, pa zašto onda da ne završim žurku s njim? Jedno veliko poslednje ura pre...”

Idem lepo nazad u hotel da legnem. Idi ti u apoteku ili kako ih već ovde ne zovu, pa traži 'tapsodil'. Sigurna sam da će ga imati.” Ustala je i još malo protrljala mišicu.

„Nemoj ići, Suzan. Provedimo ovaj dan zajedno i budimo srećni. Za sve sam ja kriv i izvinjavam se. Idemo u provod.” Pomerio sam se kako bih ustao, ali donji deo tela me je smesta podsetio na to da sam matori keša. Moje noge nisu htele da sarađuju. Opsovavši tiho, zaljuljao sam se dvaput napred-nazad kako bih dobio zamah i tek tada sam bio u stanju

da ustanem. „Ne umem da budem star.“

„Meni još izgledaš prilično slatko, mužu moj. I hoću da ti odam jednu tajnu. Da li znaš šta me je više od svega nateralo da te volim? Oduvek si mi se dopadao, naravno, ali ono za šta sam se stvarno zakačila?“

„Kaži.“

„Kako si se divno ophodio prema Magdi dok je umirala. Nikada nisam videla tu tvoju stranu, Freni. Nikad nisam očekivala da nosiš to u sebi.“

Te strašne reči, spoznaja da je moja Magda umrla, sve je to bilo jednako loše kao da se upravo dogodilo. U misli mi je odmah došao razgovor sa Džordžom, kada sam mu rekao da nikada nisam nikoga voleo dovoljno da bih se plašio da ga ne izgubim. Ali sada, u ovom čudnom ničijem vremenu, shvatio sam da nikada nisam više pogrešio u vezi s bilo čime u celom svom životu. Saznanje da će Magda umreti pre mene bilo je nepodnošljivo. „Kada, Suzan? Kada je umrla?“

Pogledala me je zabrinuto i krenula. „Moramo da ti kupimo te pilule.“

Stupio sam ispred nje. „Kada?“

„Na moj četrdeset sedmi rođendan. Nikad to neću zaboraviti.“ Magda će biti mrtva za manje od dve godine.

Ono što se tada dogodilo umalo nije poštedelo i mene i ostatak mog života velikih nevolja. Umalo. Pronašli smo *apoteke* i Suzan mi je kupila malo lekova za Alchajmera. Nisam posmatrao tu transakciju zato što sam bio previše zauzet ogledajući se okolo, pokušavajući da se upoznam sa svetom trideset godina starijim od mene. Ta apoteka izgledala je prilično normalno, ako se izuzmu neke izložene futurističke spravice koje su sam bog zna kako popravljale i poboljšavale ljudski život. Da su tamo govorili engleski, pitao bih, ali moj rečnik nemačkog sastojao se isključivo od *ja* i *nein*. Dok smo izlazili odatle, umalo nismo naleteli na još jednu osobu iz mahune – ovog puta u belom. „Dobro, šta kog *đavola* on to uči s time na glavi?“

„Belo je za obnavljanje pamćenja. Omogućava ti da savršeno detaljno iznova proživiš bilo koji izabrani deo svog života. Uglavnom to koriste psiholozi za terapiju; i policija u krivičnoj istrazi.“

U mislima sam dreknuo *ura!* Naletio sam na zlatnu žicu, pogodio u metu i otkrio način da se vratim jednim jedinim pitanjem. Jedva sam mogao da sakrijem uzbuđenje u glasu. „Staviš to na glavu i možeš da se

setiš celog svog života? Kompletno? Svega što se desilo?"

„Da. Ali ja to ne bih radila.“

„Ja bih! Odmah! Gde to mogu da nađem?"

„Freni, ako uzmeš ove pilule, biće ti dobro za nekoliko dana. Pamćenje će ti se vratiti, obećavam ti.“

„Neću pamćenje jednog starca – hoću ceo svoj život! Gde mogu to da kupim?" Nisam mogao da poverujem u to koliko sam imao sreće. Trebalo je samo da navučem tu glupavu kuglu na glavu i dobijem sve potrebne odgovore. A onda, kada me pošalju natrag u moje vreme, znaću tačno šta se dešava i šta treba da uradim. „Bele prodaju u radnjama Đorđa Armanija.“

„Armanija? Modnog kreatora?"

„Da.“

„U buticima za odeću prodaju mašinu koja ti vraća pamćenje? Zašto tamo?"

Suzan razmisli, pa slegnu ramenima. „Ne znam.“

„Ovo je stvarno opičeno vreme! Možda se pamćenje smatra modnom galanterijom. Ma koga je briga – hajdemo.“

Posle mnogo pitanja, sleganja ramenima i mahanja rukama, konačno smo pronašli nekoga ko je govorio engleski i saznali kuda da idemo. Uputili su nas u malu bočnu ulicu koja se odvajala s jedne od glavnih štrafti. Tu, iza vrata koja su čuvala dva muškarca u nečemu nalik na prsluke od kevlara, nalazila se Armanijeva prodavnica.

„Jesu li ti tipovi pajkani ili privatno obezbeđenje? Zašto nose pancire?"

„Bilo je mnogo bombaških napada, Freni. Nisam očekivala da ovde bude jednako loše kao u Americi. Stavljáš glavu u torbu kada odeš u kupovinu. Zaboravi na tržne centre. To su ti sad ratne zone. Sećaš se šta se desilo u Ždralovom Vidikovcu?"

Stražari su stali mirno kada smo im se približili. Suzan je podigla ruke s bokova kao ptica i mahnula mi da učinim isto što i ona. Jedan tip je prešao nekim štapom po našim telima, kao što ljudi iz obezbeđenja rade na aerodromima kada alarm reaguje na sitninu u vašem džepu. Nisam mogao da poverujem. Sve ovo zato što smo hteli u kupovinu? Kada je elektronski pretres bio završen, Suzan je uzela iz džepa nešto nalik na kreditnu karticu i predala im to. Jedan stražar je to ubacio u malu crnu kutiju koja mu je bila okačena o pojasu. Odmah se začuo tihi

signal. Uklonio nam se s puta i dozvolio nam da uđemo.

Kada smo ušli, nastavio sam da piljim u njih kroz izlog. Nisu to bili tipični grmalji koje se obično unajmljuju za takav posao. Oba muškarca izgledala su dovoljno spremni da se porvu sa aligatorima i izađu iz toga kao pobednici.

Nameravao sam da nastavim da bombardujem Suzan daljim pitanjima, ali prišla nam je prodavačica. Govorila je engleski savršeno i čak se malo poklonila kada je upitana ima li 'beli bik'?

Sačekao sam da ode pre nego što sam upitao: „Beli bik? Tako se to zove?”

„Crveni, beli – tražiš boju.”

„Ali u pitanju je 'Bik', proizvođač jeftinih hemijskih olovaka? Brijača za jednokratnu upotrebu?”

„Da, to je ista firma.”

„Da li se i ovo baca?”

„Ne. Cena im je oko sto dolara.” Suzan se udaljila da pogleda odeću. Posmatrao sam stražare kroz izlog. Vrli novi svet. Vrli jeftini svet. Ovde ste mogli da vaskrsnete čitav život uspomena za cenu dobrog stajaćeg ventilatora iz mog vremena. Dok sam mozgao o tome, nešto mi nalete na nogu. Najpre sam se ritnuo, a onda pogledao šta je u pitanju. Mala braon mašina, nalik na okruglo jastuče za klečanje, udaljila se bez zvuka. Morao sam da piljim neko vreme pre nego što sam shvatio da je to robotski usisivač. Ta prokleta stvar bila je sjajna. Poželeo sam da pronađem način da ponesem jedan sa sobom Magdi, koja je apsolutno mrzela spremanje kuće. To me je podsetilo na ono što će joj se dogoditi. Uzdrtah sam. Zar ni na koji način nisam to mogao da sprečim? Da je odvedem u bolnicu čim se vratim i da joj sve ispitaju...

Ali ako budem upotrebio tu mašinu za um, vratiće mi se sećanja na sve. Saznaću šta se stvarno dogodilo s mojom ženom. Možda će mi saznanje o tim detaljima pomoći da ukapiram šta treba da uradim.

Razmišljao sam o tome i posmatrao kako usisivač divlja okolo, kada je prodavačica rekla: „Gospodine, da li ste ikada ranije koristili 'bik'?”

„Šta? O, ne, nisam.”

„Nije teško, ali morate ga probati. Ovaj je veliki. Možda je najbolje da sednete.”

Kada sam seo na obližnju stolicu, pružila mi je kacigu. Bila je neobično lagana. „Šta treba da radim?”

„Stavite to preko glave i recite: 'fokus lica'. Računar će podesiti sve što treba da se podesi.“

„U tome se nalazi računar?“

„Da, gospodine. Samo ga stavite...“

„Čuo sam, dušo.“ Nastupio je trenutak istine i, svakako, duša mi je malčice zadrhtala. Šta će mi se desiti u sledećim minutima? Za razliku od davljenika, pred očima će mi proleteti život koji tek *treba* da proživim. Ali nisam oklevao, zato što je suviše toga dovedeno u pitanje.

Navukao sam kacigu preko glave i sa zadovoljstvom osetio kako mi preko obraza klizi najmekša koža koja može da postoji. Nisam video baš ništa. Zavladao je mrkli mrak. Kao da sam stavio glavu u kožnu rukavicu. Kako je iko išta mogao da vidi kroz to? Kako ste mogli da idete ulicom, a da ni na šta ne naletite? Možda kada se uključi...

„Šta sad?“ , upitao sam.

„Recite 'fokus lica'...“ Glas joj je bio jasan kao zvonice, što je bilo ohrabrujuće.

„O, da, u redu. Važi. Fokus lica!“ Osetio sam kako mi se sopstveni vrelí dah širi preko lica dok sam to izgovarao.

Kaciga se uključi s brzim škljocanjem. Začu se zujanje. Prestade. Zatim pauza. Pa jaki zeleni blesak i nešto unutar kacige eksplozira, srušivši me sa stolice na pod. Ili tačnije, na usisivač, koji pokuša da se odveze noseći me na sebi. Ali ma koliko mališa bio hrabar, ja sam bio teži od njega sedamdeset kilograma, tako da je mogao samo da se koprca ispod mene i proizvodi očajničke zvuke. Zamlatarao sam oko glave pokušavajući da skinem kacigu, skamenjen gadnim smradom usijanog metala unutra.

„U pomoć!“

„Gospodine, gospodine, sačekajte, molim vas.“

„Skidajte to s mene!“

Neko me gurnu, brzo otkopča kacigu i svuče je prilično snažnim jebenim trzajem. Prvo što sam ugledao bio je usisivač koji je ležao u blizini postrance. Jedan od stražara držao je kacigu i posmatrao me sa širokim osmehom u očima, ali ne i na usnama. Prodavačica je stajala kraj njega i kršila ruke.

„To se nikada ranije nije desilo! Nikada!“

„Baš sam srećnik. Šta se dogodilo, do đavola?“

„Ne znam, gospodine.“

„Ne znate. Prodajete mi mikrotalasnu rernu za na glavu, a onda mi kažete da ne znate zašto je pokušala da mi je skuva? Fokus lica, kad bi se zezali!”

„Freni, jesi li dobro?”

Pre nego što sam stigao da odgovorim, zapištao je Suzanin ručni sat. Ona se ugrize za usnu. „Ovo je hitno. Treba da se javim – možda nešto nije u redu.”

„Da, moja glava!”

Ona prinese ručni zglobov ustima i promumla nešto. Dok je govorila, prodavačica me krotko upita da li bih probao neki drugi 'bik'. Zapišljio sam se u nju. Kasnije sam shvatio da sam za čitavu katastrofu sam bio kriv. Kaciga je eksplodirala zato što je moj mozak spržio strujna kola računara. Kako je 'bik' mogao da restaurira sećanja na život koji još nisam proživio?

„Freni, to je Gas Guld. Kaže da je Flun podivljao zbog toga što smo otišli. Izgleda da je za doručkom hteo da ti priredi veliko iznenađenje, ali mi smo onda nestali.”

Dok je ona govorila, oprezno sam dodirnuo obrve i ustanovio da su gadno oprljene. „Nestali smo zato što je on serator. Nije mi više ni do kakvih iznenađenja.”

„Ali, to je *Džordž*. Kaz je pronašao Džordža Dejlemvuda i doveo ga ovamo. On je u hotelu i čeka te.”

Pogledao sam vrhove svojih prstiju, koji su bili čađavo crni i prekriveni delićima obrva. Ali, hej, sutra će me ubiti motocikl. Kome uopšte trebaju obrve?

„Koliko imam godina, Suzan?”

„Sedamdeset četiri.” Na licu joj se videla samo ljubav i briga. „Od čega je Magda umrla?”

„Od tumora na mozgu.”

„Bože blagi!”

„Freni, Flun je izričito rekao da ti kažu da je pronašao Dobricu. S njim je, šta god to značilo.”

„Znam šta to znači. Hajdemo.”

Jedva sam čekao da se vratimo u hotel, ali u blizini nije bilo taksija, a moje fosilne noge mogle su da me nose ograničenom brzinom. Trideset godina posle tajanstvenog nestanka, moj najbolji prijatelj se pojavljuje u Beču s vaskrslim psom starim stotinama godina? Naravno da sam jedva

čekao da se vratim.

A način na koji je on to rekao, „pronašao je Dobricu“, naveo me je da pomislim na to da se neću suočiti samo sa čovekom i starim psom.

Prizor hotela me je obodrio. To je to. Trebalo je samo da nekako otkačim Fluna i da odvučem Džordža nasamo u neko ćošće. On će mi odgovoriti na pitanja. Možda ću mu čak i tačno reći šta se sve dogodilo kako bi me dovelo ovamo, jer Džordž bi to razumeo. Gde je bio trideset godina? Šta je radio? Šta ga je nagnalo da napusti Ždralov Vidikovac i nestane na jedanaest hiljada dana? I zar je zaista pronašao psa?

Ta pitanja i mnoštvo drugih uzletela su iz mojih misli i sletela mi u njih kao da mi je glava prometni aerodrom. Nisam znao šta prvo da pitam. Hteo sam da saznam sve odjednom. Eno hotela. Brže hodaj, čiča. Negde unutra je Džordž Dejlemvud sa odgovorima. Još samo malo!

Ulica je bila krcata ljudima, tako da ne iznenađuje to što ga nisam video kako prilazi. Suzan me je već dvaput zamolila da usporim, ali ja nisam obraćao pažnju. Džordž bi možda mogao da smisli i kako da spasem Magdu...

„Žao mi je, gospodine Mekejb, ali ne možete u hotel.“

„Astapel! Šta ćeš ti ovde?“ Obazreh se da pogledam nije li i Freni Junior s njim? Bio je sam, a bez ikakvog upozorenja bio sam i ja s njim. Bez ikakvog upozorenja najednom smo bili jedini pokretni objekti u svetu koji se pretvorio u nepomičnu fotografiju. Astapel je nekako zamrznuo svet oko nas, uključujući i Suzan. Gledala me je zabrinuto i pružala ruku.

„Ne smete se sresti sa Džordžom.“

„Zašto ne?“

„Zato što sami morate da pronađete odgovore. Već sam vam to rekao. Ne možete prosto postaviti nekome pitanja. Morate sami da dođete do toga, gospodine Mekejb.“

„Pustio si me da spržim sebi mozak pod onom prokletom kacigom bez ikakvog razloga, a sad ne smem prijatelju da postavim nekoliko pitanja?“

„Ne, ne smete.“

„Šta ako ipak odem?“

„Zateći ćete ovo.“ On mahnu prema zamrznutom svetu oko nas.

„Astopele, ako me opet iznerviraš, neću biti u stanju da *pronađem* odgovor! Sve što sam ovde otkrio jeste ćorsokak do ćorsokaka. Rekao si

da odem po odgovore u budućnost. Sad kad mislim da sam odgovore našao, ti me sprečavaš. Šta treba da radim? Imam samo jednu sedmicu!"

„Pet dana.“

„Pet dana, dobro de. Imam pet dana. Reci mi šta treba da radim.“

„Možda bi bolje bilo da se vratite u sopstveno vreme. Možda ćete to moći tamo da otkrijete.“

„Trebalo mi je jedna usluga. Moraš da mi učiniš tu jednu uslugu. Ne znam šta drugo kog đavola da uradim.“

„Šta je u pitanju?“

„Dozvoli mi da sada vidim Džordža. Da vidim kako fizički izgleda. Znam da će mi to pomoći. Smem li? Hoćeš li mi to dopustiti?“

„Da.“

Iako sam se iznenadio zbog brzine s kojom je pristao na moj zahtev, stisnuo sam pesnicu i trijumfalno zamahnuo kroz vazduh. „To! Hajdemo.“ Ponovo sam krenuo prema hotelu.

„Ne moramo da hodamo do tamo, gospodine Mekejb – osim ako vi to ne želite.“

„Šališ se? Što manje koristim ove fol noge, to bolje.“

„Dobro.“ On pogleda u nebo. Pogledah i ja. Najednom više nisam gledao u plavo bečko nebo, već u bele gipsane radove na tavanici. Oči mi pohrliše da pronađu Džordža u toj prostoriji, gde god da je bio. Bio sam siguran da ću, čim ga ugledam...

Na velikom krevetu prekrivenom zlatno-belim prekrivačem nalazio se Stari Dobrica, živ. Tu nije bilo sumnje. Kao i sve drugo, i pas je bio zamrznut – u sedećem položaju. Ali oči su mu bile otvorene i izgledale su pozorno. Nisam mogao da se ne osmehnem starom kućinom sinu. Bio mi je još draži posle svega što smo prošli zajedno. Sada je opet bio tu i ovog puta ga je vratio moj prijatelj. Gde je bio sve ove godine? Gde ga je Džordž pronašao? Osetio sam snažan poriv da pridem i potapšem ga po neupokojenoj glavi, ali najpre ono najvažnije – gde je Džordž?

Soba je bila prostrana i elegantna, slična onoj koju smo zauzeli Suzan i ja, samo grandioznija u svemu. Pošao sam okolo u potrazi za svakim znakom života – za knjigom kraj kreveta, otvorenim koferom, novčanikom ili pasošem na komodi. Ali tamo nije bilo ničega – ni traga bilo kome, a kamoli Džordžu Dejlemvudu. Osim Starog Dobrice nasadenog na krevet, ova soba izgledala je kao da je dugo bila prazna. U njoj se zadržao miris starih kofera i pranih čaršava, a tu negde se osećao

i osveživač prostorije.

Ušao sam u kupatilo, ali ono je delovalo još praznije. Nije bilo nesesera kraj kade. Nijedna čaša za vodu nije bila upotrebljena i sve su stajale okrenute naopako na polici iznad umivaonika. Nije bila izložena ni četkica niti pasta za zube, a nije se video ni poređani pribor za brijanje. Ponesen slutnjom, dodirnuo sam peškire. Nijedan nije bio vlažan. Svi su bili uredno presavijeni i ravnomerno poređani na šipkama za sušenje od nerđajućeg čelika.

Spustio sam poklopac klozetske šolje i seo na njega. Spustio sam laktove na kolena i bradu na dlanove. Iz nekog neobjašnjivog razloga, zbolele su me desni i opet sam se prisetio toga koliko mi je telo staro i svojehlavo. Zagledan kroz vrata u psa na krevetu, pokušao sam da shvatim sve to. Kada sam zaključio da je soba prazna, pomislio sam najpre da je Džordž sigurno s Flunom. Obojica su nas čekala negde da se vratimo. Ali zašto me je Astopel onda doveo ovamo? Čemu to, ako Džordž nije tu? Moj pogled na spavaću sobu obuhvatao je i Astopelovu nogu koja je klizila napred-nazad po tepihu blizu vrata. Nije progovarao otkad smo se stvorili ovde, ali to sam tek sada zapazio. Ponovo sam počeo da opipavam oprljene obrve.

Njegovo stopalo se zaustavi. „Jeste li spremni za polazak?“

Moja šaka stade. „Kako to misliš?“

„Ima li još nešto što biste voleli ovde da uradite?“

„Da – *da vidim Džordža.*“ Moj njiskavi glas odjeknuo je među zidovima.

Usledila je duga pauza. „Da li biste načas došli ovamo, gospodine Mekejb?“ Astopelov glas bio je strpljiv i srdačan, kao da je on otac koji mora da uspori s lekcijom kako bi njegovo malo dete moglo da je shvati.

„O, bože!“, rekoh sebi, zidovima, umivaoniku i tišini te prazne sobe. Pod u spavaćoj sobi bio je sačinjen od naizmeničnih blistavih nizova crnih i belih keramičkih pločica. Ako biste se zagledali u njih previše, počeli bi da vam izvode trikove sa očima. Zatvorio sam oči i čvrsto stegnuo pesnice u krilu.

Najednom mi je bilo jasno šta se događa i sad sam pokušavao da dobijem na vremenu. Stezao sam pesnice sve dok obe ruke nisu počele da mi se tresu. Kada se budem vratio u drugu prostoriju, samo ću potvrditi ono što već znam. U trenutku kada se to dogodi, moj svet će se pretvoriti u potpuno drugačije mesto. Magdina majka mi je govorila da

je život kratak, ali veoma širok. Za mene se upravo proširio do krajnjih granica podnošenja *ovog* ljudskog uma. Ali ustao sam i otišao tamo, zato što sam morao lično da se uverim.

Leđima okrenut meni, Astopel je pomerivši u stranu zavesu boje zlata zurio kroz prozor. Preko njegovog ramena, zaslepljujuća sunčeva svetlost odbijala se od staklene fasade zgrade preko puta. To bleštanje me je nagnalo da skrenem pogled. Pogledao sam psa. Obuzela me je neverica i pomislio sam da se Stari Dobrica osmehuje. Zbog čega? Zbog toga što mu je drago da me vidi? Zbog činjenice da sam najzad skopčao?

„Jesi li ti ovo uradio?“, upitao sam Astopelova leđa. Nemo, naporom volje, terao sam ga da se okrene i prizna moje postojanje. Nije to učinio.

„Ne, gospodine Mekejb. Ja sam ovde samo da bih vam pokazivao stvari, ne da bih se mešao.“

„Ono tamo je Džordž, zar ne? Taj pas je Džordž.“

„Tako je.“

„Možeš li mi reći zašto?“

„On i gospodin Flun su nedavno sarađivali na eksperimentu s novim lekom koji su izumeli u jednoj od Flunovih laboratorija. Vidite rezultate.“ Pustio je zavesu da padne, ali nije se okrenuo. „Da li su vam stvari sada iole jasnije?“

DRVENO MORE

Kad sam se probudio, bio sam u krevetu s Magdom. Sunce je kuljalo kroz prozor, što je značilo da je rano jutro. Naša spavaća soba gledala je prema istoku i Magda, koja je baš volela da ustaje rano, govorila je da je sunčeva svetlost budilnik u ovoj kući. Ležala je glave okrenute prema meni na mojoj ispruženoj ruci. Osmehivala se. Moja žena se često osmehivala u snu. Takođe me je ljubila u snu, ali posle buđenja je govorila da se toga ne seća. Bio sam kod kuće. Bio sam sa svojom ženom koja je bila živa i nasmešena. Prošao je još jedan dan. Ostalo mi je još pet.

Poslednje po čemu sam pamtio ono drugo mesto (tako sam sada razmišljao o njemu) bilo je da sam posegnuo da dodirnem Starog Dobricu/Džordža Dejlemvuda po ukočenoj glavi. Ali, odustao sam u poslednjem trenutku zato što sam se uplašio. Da, ja, oličenje hrabrosti, uplašio sam se da pomazim jednog psa. Pitao sam Astopela da li je u redu da to uradim. Nije se čak ni potrudio da se okrene od prozora i rekao je samo: „Što da ne?“ Ton njegovog glasa više je zvučao kao: „Baš me briga.“

Posegnuo sam da pomazim psa, ali sam odustao. Onda sam osetio nešto teško na ruci. I obreo se ponovo u krevetu sa sopstvenom ženom, sopstvenim životom i ovim zbunjujućim problemom.

Obično volim da ležim ujutro u krevetu, jedva budan, i da pustim još sanjivi mozak da mi se krčka. Volim da ležim kraj Magde Mekejb, posmatram njen usnuli osmeh i udišem njen miris. Na celom svetu nikad nije postojalo mirisnije ljudsko biće od nje. Nikad mi nije bilo dovoljno njene arome. Čak i kad je bila zajapurena i znojava posle petnaest kilometara vožnje biciklom usred avgusta, ta žena je izvrsno mirisala. Ima li ičeg lepšeg od toga da jutrom ležite kraj svog partnera u sopstvenom krevetu, dok misli tek počinju da se oblikuju, a oštra, rana svetlost ulazi kroz prozor i greje deo poda na kom vam se prethodne noći

pomešala obuća? Šta može više da vas ispuni od toga da se probudite u sopstvenom životu kojim ste zadovoljni, kraj nekoga ko vam je dragocen? Šta još možemo da zatražimo, a da se zbog toga ne postidimo?

Ali tog jutra sam đipio iz kreveta kao da me je katapult izbacio. Imao sam toliko toga da uradim, a nisam imao pojma kako. Niti čak odakle da počnem. I bio sam mrtav gladan. Atomski, uraganski gladan. Nikad mi u životu želudac nije bio prazniji. Je li razlog bilo ono što mi se dešavalo? Zar je putovanje kroz vreme trošilo više kalorija od normalnog vremena merenog časovnikom?

Pošao sam prema kuhinji odeven samo u bokserice, pod pretpostavkom da moja pastorka neće ustati još satima, što joj je bio običaj. Razmišljao sam o kajgani i mnogo komada slanine, hladnom soku od pomorandže od kojeg trne jezik i dovoljno vrele kafe da mi očne jabučice zaplutaju. Razmišljao sam o vrelim kiflicama sa cimetom – kada se začulo zvono na vratima. Pogledao sam na sat i shvatio da ga ne nosim na ruci. Na sve su mislili, ko god bili. Uvek sam skidao sat pre spavanja. Bio sam siguran da će, ukoliko se sada vratim u spavaću sobu i pogledam na noćni stočić, sat biti tamo. Sat koji je Astopel ukrao od mene. Sat koji nije značio više apsolutno ništa, zato što vreme više nije bilo drum koji vodi od tačke A do tačke B, već radije luna-park sa isuviše vožnji od kojih vam pripadne muka.

Na vratima se ponovo začu zvono. Pretpostavljao sam da je negde oko šest ujutro. Čak i u normalna vremena obezglavio bih svakoga ko bi mi pozvonio u to doba. Ne razmišljajući o tome kako ću izgledati ako se pojavim na vratima u donjem vešu, pojavio sam se na vratima u donjem vešu i otvorio ih. I zastenjao.

„Ne, ne opet ti! Molim te, bilo mi je dosta za jedan životni vek!”

„Pomeri se u stranu!”, reče on u savršenoj imitaciji Moa Hauarda iz *Tri ugursuza*. Freni Junior me ćušnu laktom da mu se sklonim s puta i ponovo uđe nepozvan u moju kuću u tim narandžastim kaubojskim čizmama. Stao je u hodniku, zverajući na sve strane, samo ne prema meni. Činilo se da traga za nečim ili pokušava da upamti okruženje.

„Šta hoćeš? Odlazi i ostavi me na miru.”

„Ne brini, smiriću te ja. U svakom slučaju, čini se da je ovde sve u redu. I da ti kažem, bajo, jebote, to je pravo olakšanje!”

„Gledaj, pre nego što se spustimo još niže niz zečju rupu sa ovim, mogu li nešto da doručkujem? Nisam jeo još otkad sam imao

sedamdeset godina.”

„Doručak zvuči lepo. I ja sam gladan.” Iscerio se kao zli vuk u crtaću, sav u dugim zubima i zlobi. Nisam imao dovoljno energije da mu nacrtam da ga nisam pozvao da mi se pridruži.

„Što ne bi spremio malo kajgane s vuster sosom i karijem u prahu?” Zgranuo sam se zbog njegovog zahteva, zato što sam baš to nameravao da priprelim.

„A što *ti* ne bi seo i začepio malo? Ima da jedeš ono što spremim.”

„Zagrizi mi ga malo.”

Otvarao sam kredenac. „Otrovao bih se. Sedi tu i čuti.”

Seo je, ali nije nameravao da čuti. „Gde si bio?”

„Pogodi!”

Spustio sam svoj omiljeni tiganj.

„U budućnosti?”

Klimnuo sam glavom dok sam iz frižidera vadio stvari potrebne da spremim doručak.

„Znači, još ne znaš?”

Počeo sam da razbijam jaja iznad činije. „Šta ne znam?”

„Mislim da prvo treba da jedemo, a onda možeš da se useresh u gaće.”

„Nova iznenađenja?”

„Reč iznenađenje ne spada u ovaj rečnik, čoveče; sve je ovo samo jedna duga noćna mora. Čekaj samo da izađeš i vidiš šta se danas dešava. Hej, uzgred, ko je Meri Džej Blajdž? Gledao sam ranije taj MTV kanal i *to* ti je stvarno jedna superiška riba!” Zaustio sam da prokomentarišem njegov zastareli kompliment kada sam se setio odakle je došao – iz doba kada su Frenk Sinatra i njegov *Pacovski čopor* bili najveći šmekeri, kad je konzumiranje cigareta i pečenja bilo u redu, a Džems Bond još bio Šon Koneri. U to vreme, „superiška riba” bila je đavolski pohvalna fraza. „Nemoj da stavljaš previše karija. Uvek staviš pre...”

„Čuti.”

„Može malo kafe dok čekamo?”

„Može malo da su meni pune ruke i da bi bilo lepo da pomeriš dupe i pripremiš je?”

„Pošteno. Gde ti je džezva?”

„Ne koristimo džezvu. Eno ti tamo ona mašina.”

„Koja mašina?”

„Ona srebrna na radnoj površini. Mašina za espresso – ona na radnoj

površini sa dugačkom drškom. Napred piše 'Gaggia'?" Zavukao je ruke u džepove farmerki i počeo da cokće jezikom u krajnjem tinejdžerskom sveznajućem gađenju. „Espresso? Neću da pijem tu italijansku pedersku kafu. To ima ukus kao spaljene gume. Gde su ti džezva i 'Maksvel Haus'? To je za mene sasvim dobro.”

„Nema nikakve džezve. Ovo je sve što imamo – pederska kafa ili ništa. Pij vodu ako ti se ne sviđa.”

Prekrstivši ruke, nije progovorio sve dok nisam ispred njega spustio pun tanjir. Nisam odoleo poslednjem verbalnom štipanju. „Stavio sam u tvoju kajganu malo funtadžidžija.” Ramena su mu se ukrutila. „Funta – šta?”

„Funtadžidži. Začin iz Maroka. Veoma je... hmmm...” Vragolasto sam spustio šaku na kuk, prineo dva prsta ustima i rekao: „*Robustan.*” Istegao sam glas „s” što sam više mogao i nastavio ga veoma tvrdim „t”.

Odgurnuo je tanjir i bukvalno obrisao ruke o pantalone. „Nema šanse! Neću da jedem. Funtadžidži! Do mojega!”

„Jedi tu prokletu hranu, hoćeš li? To je samo šala. Šalio sam se. To ti je kajgana sa slaninom na način na koji je uvek spremam.” Ne verujući mi, uzeo je viljušku i počeo polako i sumnjičavo da bocka sve na tanjiru, kao da traži protivpešadijske mine. Tek pošto se sagnuo i onjušio, predao se. Momak je jeo u tišini i nije dozvolio da funtadžidži zasmeta njegovom krokodilskom apetitu. Glava mu je bila pognuta nisko iznad tanjira kako bi brže mogao da trpa. Zaustio sam da kažem nešto o tome, a onda sam se setio da sam to ja i da sam tako jeo, daleko bilo, kad sam bio u njegovim godinama.

„Zdravo, Freni. Ko je to?” Na kuhinjskim vratima stajala je Polin u tankoj zelenoj spavaćici koja nije prekrivala mnogo toga. Mora da je izašla napolje kako bi uzela jutarnje novine, jer ih je držala u ruci. Zurila je u Juniora s dubokim interesovanjem.

Umesto da joj odgovorim na pitanje, zgrabio sam ga za lakat i privukao ga sebi. „Može da te vidi? Rekao si da ovde samo ja mogu da te vidim.”

„Pušćaj mi ruku, čoveče. Zar ne vidiš da klopam? Rekao sam ti, danas je sve sjebano. Čekaj samo da izađeš i pogledaš malo. Zbog toga sam se sada vratio ovamo. Trebaće ti neko da ti čuva leđa.”

„Ovo je bezumno! Kako da znam šta da uradim kad se pravila stalno menjaju?”

„Pravila ne postoje, čoveče. Navikni se na to. Šta misliš, zašto sam ovde i klopam tvoja jaja?“

„Freni?“ Obično stidljiv, Polinin glas imao je u sebi britku, upitnu oštricu, dok je i dalje piljila u momka.

„O, da, Polin, ovo je sin mog brata od strica, uh, Dži-Dži. U stvari, zove se Geri, uh, Grejem, ali oduvek smo ga zvali Dži-Dži.“ U šoku zbog toga što je sada mogla da ga vidi, bio sam u stanju da se setim samo te smešne reči funta... džidži, te je on tako dobio ime. Pogledao me je kao da sam mu se upravo popišao po glavi.

„Zdravo, Dži-Dži. Ja sam Polin.“

Uputio joj je patentirani Mekejbov osmeh za milion dolara koji sam jako dobro poznao. Kada ju je dovoljno impresionirao i naterao da skrene pogled, prošištao je taman toliko glasno da ga ja čujem: „Dži-Dži?“

„Freni nam nikada nije pričao o tebi. Nisam ni znala da ima brata od strica.“

Novi Dži-Dži nonšalantno obrnu viljušku prstima tako da je napravila pun krug. Odličan trik, koji sam naučio od svog drugara Sema Bejera kada smo imali trinaest godina. „Da, pa, znaš već kakav je čika Freni.“

„Čika? Tako ga zoveš? Odakle si?“

„Iz El-Eja. Kalifornija.“

„Znam gde je El-Ej“, prekori ga ona, ali uz to je bio prikačen koketni osmeh koji je prevagnuo ravnotežu na njegovu stranu. Setite se da je to bila devojka kojoj sam nadenuo nadimak Fejd zato što je, po onome što sam ja mogao da vidim, najveći deo života provela pokušavajući da iščili. A opet, sada se obraćala Dži-Džiju glasom koji od nje nikada ranije nisam čuo; bio je izveštačen i seksi. I više od toga, bio je veoma zreo, a to je u svemu bilo najneverovatnije. Polin? Previše stidljiva zaludnica za računare najednom je flertovala kao loša glumica-plavuša u nekoj TV seriji. A nije čak ni znala *s kime* flertuje. Za trenutak sam se zapitao da li bi mi se ova devojka dopala u njegovim godinama. Ne, ne bi.

Ali činilo se da se Dži-Džiju i te kako sviđa. Potapšao je stolicu kraj sebe da je podstakne. „Hoćeš da sedneš i doručuješ s nama, Polin?“

„Ja ne doručujem, ali ne bi mi smetalo malo kafe.“

„Šta radiš ovako rano, Polin? Ti nikada ne ustaješ u ovo doba.“

„Znam, ali čula sam dole glasove, pa sam sišla. Osim toga, bolela me

je tetovaža, pa pretpostavljam da me je to probudilo." Krajnje impresioniran, Dži-Dži zviznu tiho i otegnuto. „Au, imaš tetovažu? Ne verujem da sam ikad poznao neku devojkicu s tetovažom.”

Ispravio sam ga. „Pija Hamer je imala tetovažu.”

Odmahnuo je glavom. „Da, jebote, ali Pija je ludača. Broji svoje udisaje. Govorim o normalnom ženskom ljudskom biću.”

Polinine oči predoše sporo i zavodnički s mene na Dži-Džija. Nisam mogao da poverujem da pravi takvu predstavu. Nisam mogao da poverujem da je to uopšte ona. Sačekavši taman toliko da postigne puni efekat, saopštila mu je bitan detalj. Ali blazirani ton njenog glasa govorio je da to nije bogzna šta. „Istetovirala sam guzu. To jest, odmah iznad guze. Znaš ono, na kičmi?” Zastala je da proveri kako sam ja registrovao tu novu činjenicu. Na svu sreću, već sam video rad na njenom dupetu, pa sam bio u stanju da zadržim neutralan izraz na licu. Kada je videla da neću skočiti sa stolice da je izdevetam, nastavila je. „Ponekad me još boli. Dobro, idem prvo da se obučem, pa se vraćam. Hoćeš da mi napraviš espreso, Dži-Dži?”

„Naravski.” Smesta je ustao i prišao mašini. „Hej, imate 'gađu'. To su najbolje mašine za espreso koje postoje.”

Pokazavši na mene, Polin zakoluta očima. „Frenijeva je. On ti je najveći kofeinski snob na svetu. Ja sam sasvim zadovoljna običnom kafom, ali on ti je, kao, opsednut time.”

„Da, pa, kad jednom okusiš dobar espreso, teško je da se vratiš na to sranje u konzervama”, reče Dži-Dži dok je petljao oko mašine, praveći se da zna šta radi. Morao sam da progutam smeh dok sam ga posmatrao kako se trudi da impresionira moju pastorku, inače stidljivu poput puža.

„Kako god kažeš”, reče Polin i izađe iz kuhinje, ali tek pošto je bacila poslednji pogled na pogodite koga.

Kada je otišla, sklopio sam šake iza vrata, prekrstio noge i zapevušio: „Vidi kako Dži-Dži radi na 'ga-đi'.”

„Jeb'o te Dži-Dži! Kakvo ti je to ime?”

„Skraćeno od funtađidži.”

Čak je i on morao da se nasmeje. „Hitro si to smislio. Ali zvučim kao onaj francuski film *Žizi* sa Morisom Ševaljeom.”

„Ne verujem da će iko pomisliti za tebe da si Lesli Karon. Hoćeš da ti pokažem kako da se snađeš s tim?”

„Moraš. Ne bih voleo da Polin pomisli da sam retardiran ili tako

nešto.”

Nisam odoleo da ga ne upitam krajnje sumnjičavim glasom: „Ona ti se *stvarno* dopada?” A onda, pošto mi je bilo neprijatno, požurio sam do kredenca po kafu u zrnu i mlin. Kada sam otvorio kesicu, udahnuo sam dugo i duboko. Ekstaza.

„Da, dopada mi se. Stvarno ima tetovažu na dupetu? Au, ja to nikad ne bih uradio. Šta ako se posle nekoliko godina predomisliš? Ili ti se slika više ne dopada? Ali, mora da je hrabra čim je to uradila. I ne izgleda loše. Ne slažeš se?”

Istovremeno sam se osećao i neprijatno i postićeno. Kako da saopštim tinejdžerskom sebi da smatram da je Polin krajnje obična i da se nikada ne bih zainteresovao za nju, bez obzira na tetovažu. A opet, on je bio ja i obrnuto, pa kako onda nisam mogao da razumem zbog čega ga ona privlači?

„Pokaži mi kako se sprema kafa na ovome. Požuri – samo što se nije vratila.”

Posmatrao je s nevericom, ali mislim da je takođe bio i potajno impresioniran svim pripremama neophodnim za jednu jedinu šoljicu crne kafe. Dok sam završio s tim, sporečkali smo se još triput. Zbog čega ne kupujem mlevenu kafu kako bih prištedeo sebi gnjavažu? Zašto sam kupio mašinu koja priprema samo jednu po jednu kafu? Kada sam mu namerno rekao koliko mašina košta, umalo ga nisu spopali grčevi. Nemojte ispustiti iz vida da je on bio naviknut na cene iz šezdesetih. Poslednja runda naše borbe započela je kada me je upitao zbog čega sam toliki perfekcionista oko nečega tako (jebeno) trivijalnog. Počeo sam da mu odgovaram na pitanja smireno, zato što sam mislio da ga to stvarno zanima. Ali on nije saslušao moje odgovore – samo je želeo da potvrdi svoje mišljenje da je to što radim blesavo. Kada sam odbio da se saglasim, iznervirao se i postao ratoboran. Bio je obična bitanga loše naravi i još goreg jezika. Isuviše dobro sam pamtio kako je godinama koristio i jedno i drugo. Zašto su me moji roditelji uopšte trpeli? „Majmun srca moga”, tako me je otac nazvao. Za ovog nevaspitanog skota imao sam drugo ime: gangrena.

Kada sam završio i kad se sveti miris sveže kafe vinuo iz bele šoljice, Dži-Dži je srknuo. „Dobro je, ali pripremanje je prava gnjavaža. Daj da ja spremim sledeću.”

Otišao sam u kupatilo dok je on mleo još kafe. Kada sam ga pogledao

dok sam izlazio iz sobe, dogodilo se načas nešto lepo. On je stisnuo pregršt zrna uz nos, oči su mu bile zatvorene i osmehivao se. Setio sam se! Setio sam se da u njegovim godinama nikada nisam priznavao da mi se bilo šta previše dopada, jer nijedna jaka emocija ispisana velikim početnim slovima nije bila nimalo kul. U ono doba, prva i glavna muška zapovest glasila je: uvek budi kul. Odobravanje iskaži samo sleganjem ramena ili, najviše, osmehom od pet centimetara. Ništa nemoj odavati, naročito ne ono što osećaš. Neka devojke slobodno iskazuju svoju ljubav, ali ti se pravi da ti je to krajnja gnjavaža. Ako ikada učiniš nešto lepo za neku devojku, ili to poreci, ili se pravi kako nije u pitanju ništa naročito. Zapovest broj dva nalagala je da nikad nikome ne pokažeš da previše mariš za bilo šta.

Ali taj osmeh koji sam video na Dži-Džijevom licu kada je mislio da ga niko ne gleda ukazao mi je na ono što će ga kasnije izbaviti, ili radije, na ono što je izbavilo *mene*. Godinama je mislio da je najveći cilj u životu biti kul. Jednog veoma važnog dana shvatio je da je biti radoznao daleko bolje.

O tome sam razmišljao kada sam skrenuo za ćošak i u kupatilu ponovo ugledao Polininu голу guzu u ogledalu. Tačnije, video sam deo njene guze, zato što je spavaćicu zadigla jednom rukom, a gaćice spustila drugom. Klataći se nespretno na vrhovima prstiju, izvijala se da pogleda preko ramena i osmotri leđa u odrazu iz ogledala.

Spazila me je u ogledalu. „Freni, dođi ovamo! Dođi ovamo!” Pogledao sam u cipele. „Polin, spusti spavaćicu.”

„Ne, moraš da pogledaš. Moraš ovo da vidiš. Moraš da mi kažeš da i ti to vidiš i da nisam poludela.”

Stupio sam napred, i dalje izbegavajući da pogledam. „Šta da vidim?”

„Moju tetovažu. Nema je. Sve je nestalo, čak i flaster koji ju je prekrivao. Kako je to moguće? Ništa nisam dirala. Samo sam malo sljuštila flaster da pogledam, ali sam ga onda pažljivo vratila na mesto. Ali sad je nestalo. Sve.”

„Da vidim.”

To je bilo tačno. One noći, kad sam je video da stoji gola, u dnu njene kičme bilo joj je istetovirano *ono* pero, jarko, naduveno i šareno. Sada tamo nije bilo ničega – samo savršena tinejdžerska koža.

„Evo, tačno je tu bilo.” Ona dodirnu to mesto i koža joj se naježi. „Baš tu, ali sad ga nema. Kako je to moguće, Freni?” Dodirnuo sam je kako

bih opipao ima li nekog traga ili dokaza da se tamo nešto dogodilo. Prešao sam prstom preko njene kože u nadi da ću naići na odrano mesto, posekotinu, ma kakvu ogrubelost koja bi dokazala na koji način je nestala velika količina raznobojnog tuša, ubrizgana pod kožu ove devojke pre manje od tri dana.

Ništa. Umesto da sam ostao tamo i pokušao da objasnim Polin nešto što nisam mogao da objasnim, izgurao sam je iz kupatila, odradio svoje tamo i vratio se u kuhinju. Dži-Dži je ranije rekao da su napolju danas stvari drugačije. Sad sam počeo da shvatam na šta je mislio. Bili su mi potrebni odgovori, a on je bio jedini u blizini koji je možda znao poneki.

Kada sam stigao do kuhinje, Polin je pokazivala kroz spavaćicu mesto na leđima gde joj se ranije nalazila odbegla tetovaža. Dok sam ulazio, Dži-Dži reče kao nevinašce: „Pa dobro, pokaži mi.“ Sljepio sam ga po potiljku. „Prekini. Hajde sa mnom, bilmezu. Polin, vraćamo se za pet minuta.“

Dok smo izlazili, on je dodirnu po ramenu i reče: „Ti nemoj da mrdaš. Odmah se vraćam, i hoću da vidim gde je bila ta tetovaža.“

„Važi, Dži-Dži“, zapevušila je ona.

„Samo li pipneš Polin...“

„O'ladi. Šta si mi ti, čuvar? I zašto si me tako udario pred njom? Ništa nisam uradio!“

„Nisi, ali nameravaš. 'Hoću da vidim gde je bila ta tetovaža'. Ha, koje grozno nabacivanje. Izgleda da si diplomirao na fakultetu za zavođenje Freda Kremenka, Dži-Dži. Suf-tilno, stvarno suf-tilno.“

On me gurnu. „Kuda ćemo?“

„Rekao si da su danas stvari drugačije. Kako si to mislio?“

„Otvori ulazna vrata i vidi sam, tupadžijo.“

Komšija preko puta vozi beli „saturn“. Uvek ga parkira odmah ispred kuće i popizdi ako mu neko drugi zauzme to mesto. Kada sam otvorio vrata, ugledao sam umesto „saturna“ blistavi crni „jaguar mark VII“. Retka i skupa kola u vreme kada su se proizvodila, šezdesetih, a danas vrlo retka. Znam to zato što je moj otac imao jedna takva. To mu je bilo jedino veliko zadovoljstvo, i tata je kupio polovni „jaguar“ koji je voleo, iako je u pitanju bilo neporecivo sranje, dibidus loše. Od trenutka kada ga je dovezao kući, pa sve dok ga kasnije nije prodao za daleko manje para, auto se neprekidno kvario i koštao ga ko zna koliko novca i odlazaka do skupog mehaničara za „strana kola“ u susednom gradu. U

našoj porodici samo je tata voleo taj automobil. Ali niko ga nije mogao uveriti da ga je njegov prethodni vlasnik prevario.

Elem, tog jutra je preko puta stajao parkiran crni „jaguar“ identičan onome koji je posedovao moj otac. Lavina sećanja sručila mi se na glavu dok sam pijlio u njega. Ali, čekali su me poslovi, pa ga samo pokazah Dži-Džiju i rekoh: „Izgleda u dlaku kao tatin 'džeg', a?"

„To *jeste* tatin 'džeg', družo. Video sam ga malopre kako izlazi iz njega.“

Pre nego što sam stigao da odgovorim, kraj nas se polako proveze „studebejker avanti“ zelen kao šuma. Za volanom je bila žena. Iako je unutra bilo mračno, po onome što sam video, delovala mi je poznato. Dvadeset godina je prošlo otkad sam video poslednjeg „avantija“. Ovaj je izgledao kao da je upravo izvezen iz salona.

Dva klinca vukla su se trotoarom prema nama. Uzrasta oko šesnaest, nosili su kosu dugačku do ramena, a šljampava odeća bila im je ofarbana kao kod hipika koji su okasnili trideset godina. Ispred kuće, obojica nam pokazaše znak mira i rekoše: „Hej, Mekejb!“

I Dži-Dži i ja im otpozdravismo. Onda se zgledasmo. Tada se hipici zgledaše, ali nastaviše dalje kao naduvani likovi iz nekog stripa R. Kramba. Bio sam toliko zadovoljan što sam ugledao ta dva živa anahronizma, da sam tek trenutak kasnije shvatio ko je to bio. „Jesu li to bili Eldrič i Benson?"

„Niko drugi, burazeru.“

„Kako je to moguće?"

Dži-Džijev glas bio je pun sarkazma. „Da razmislimo malo o tome. Preko puta je tatin 'jaguar.' Upravo su prošli Eldrič i Benson. Andrea Šnicler se provezla u svom 'avantiju'..."

„To je bila Andrea?"

„Niko drugi, burazeru.“

Moj otac je bio mrtav. Endi Eldrič je poginuo pre trideset godina u Vijetnamu. Andrea Šnicler se odselila iz Ždralovog Vidikovca posle prve godine srednje škole i niko nikada više nije čuo ništa o njoj. Njen otac je imao zeleni „avanti“. Pričali smo o tome za čime više žudimo – za Andreom ili za njenim kolima.

„Ovo su šezdesete? Vratili smo se u šezdesete?"

„Jes je.“

Pokazah palcem na kuću. „Ali unutra, Polin i Magda su..." „Baš tako,

unutra, u kući. Ovde, napolju, jesu šezdesete. Dobrodošao u moj svet." On poskoči i nasadi se na drvenu ogradu verande.

Pre nego što sam mogao bilo šta da kažem, preko puta se zalupiše vrata. Moj otac se spusti stazom do svojih kola. Ponovo je bio u svojim četrdesetim i još je imao nešto kose. Nosio je letnje odelo bež boje koje smo, koliko se sećam, zajedno išli da kupimo. Uvek je nosio to odelo na posao, uvek je nosio kravatu. Obično je to bila jedna, solidna boja – crna ili kestenjasta. Pruge ili lude šare nisu mu se dopadale, nikada. Jednom sam mu za rođendan poklonio kravatu kreatora Pitera Maksa sa fluorescentnim slonovima i svemirskim brodovima. Poslušno ju je nosio da bih ja bio zadovoljan, ali bilo je očigledno da je zgranut. Taj čovek se odevao kao da ne želi da ga iko vidi – što ga manje svet primećuje, to bolje. Kada sam bio Dži-Džijevih godina, voleo sam svog tatu, ali ga nisam naročito poštovao. Možda smo živeli u istoj kući, ali ne i na istoj planeti.

Ovo su bile šezdesete. Na jaknama od teksasa nosili smo bedževe koji su objavljivali (idiotski) da nikada ne treba verovati nikome starijem od tridesete. Ili zapravo, nikome ko ima stalan posao, nosi odelo, otplaćuje kredit za kuću, veruje u Sistem... Ja nikada nisam bio hipik zato što sam se hranio nasiljem, sebičlukom i zastrašivanjem. Pacifizam bi me lišio zabave i dobrih prilika. Ali svakako sam voleo droge i slobodan seks, tako neodvojiv deo tog pokreta. Što je, kako se dalo predvideti, geometrijskom progresijom pogoršalo stvari između tate i mene. Tek kasnije, pošto sam otišao u Vijetnam i video kako ljudi poput Endija Eldriča ostaju bez glave, shvatio sam koliko je mnogo toga u onome što je moj otac govorio i u načinu na koji je živio bilo ispravno.

Dži-Dži viknu: „Hej, tata! Ovamo!”, dok je „jaguar” prolazio. Ali vozač, čovek koga sam sahranio sopstvenim rukama, nije pogledao prema nama, mada je to definitivno bio on – tata. Ponovo živ.

Gledali smo za kolima sve dok se nisu izgubila s vidika. Okrenuo sam se prema momku i upitao: „Do đavola, šta se dešava?”

„Ja bih rekao da je neko zajebao stvar. Astopel ili jedan od onih njegovih.”

„Što će reći?”

On izvuče paklicu cigareta i pripali jednu. „Što će reći da je nekome potrebno da Freni Mekejb uradi nešto za njih. Imaš nedelju dana da to završiš. Ali iz nekog razloga, ne mogu da ti kažu šta to. Zato prvo počnu

davanjem naznaka – zakopani pas se vrati, pero, prazna kuća Skjavovih...”

„I Polinina tetovaža, na kojoj je bilo predstavljeno pero. Ali sada je čak i to nestalo. Čekaj malo – imala je u ruci novine. Mora da je jutros izašla ovamo napolje dok su se stvari menjale!”

On dunu prsten od dima i klimnu glavom. „Što se tačno uklapa u ono što ja mislim. Nijedna od tih naznaka nije te navela da uradiš ono što su želeli. Zato se kladim da su u očajanju doveli mene ovamo da ti pomognem. Ako to ne može da uradi odrastao Freni, dovedite Frenija klinca. Ali ni to nije upalilo, pa su nas obojicu gurnuli u budućnost.”

Uzeo sam cigaretu od njega, povukao dim i vratio mu je. „Ko su oni?”

„Pojma nemam. To ti je nagradno pitanje. Ali gotovo da i nije važno. Znamo koliko su moćni. Mogu da petljaju s vremenom i delovima našeg života i drugim stvarima. Ali do sada nisu bili u stanju da te nateraju da uradiš ono što žele. Koliko onda moćni mogu da budu? Da su Bog, prosto bi rekli: ‘Uradi to!’ Ali ne kažu to zato što ne mogu.”

„Možda su oni mali bogovi”, promrmljao sam, razmišljajući glasno.

Ugasivši cigaretu na donu čizme, on odbaci prstima čik u dvorište Magdine mame. „Mali bogovi, tačno. Ali obazri se oko sebe, čoveče – ovog puta su potpuno zajebali stvar. Bio si u budućnosti i trebalo je da se vratiš u sopstveno vreme. Umesto toga, vratio si se i u svoje i u *moje*, istovremeno.”

„Dži-Dži? Gde si?” Polinin glas dolebde iz kuće.

On skliznu sa ograde i pođe prema vratima. Ščepah ga za mišicu, upitavši: „Kako si to ukapirao?”

On mi odvoji prste. Prvi put mu je glas postao tih i ranjiv. „To je najbolje što sam mogao da smislim. Misliš da sam možda u pravu?”

„Mislim da si verovatno u pravu.”

On se ozari i tako ohrabren nagnu se bliže da mi ispriča šta je sledeće prokljuvio: „Znaš šta još? Mislim da su me vratili zato što, šta god im to trebalo, ti sam to ne možeš da uradiš. Potreban sam ti da ne bi uprskao stvar.”

„Šta ćeš mi ti?”, upitah previše glasno.

Mangupski glas, stav, sve smesta skliznu natrag na svoje mesto. „Zato što si pripitomljen, šefe Mekejba. Brišeš lice lepim ružičastim peškirimima i to čak ni ne shvataš, zato što si navikao. Ali ja? Ja sam ti još pećinska verzija Frenija Mekejba.

Rasturam sve okolo i pišam kroz prozor. Ljuljam se na lijanama u džungli. Lovim sa tojagom po jebenoj *savani!*"

Morao sam da pogledam. Koliko god mi malo vremena ostalo da ukapiram šta to za „njih” treba da se uradi, morao sam da objavim kratak prekid i da pogledam Ždralov Vidikovac premotan trideset godina unazad. Vratio sam se u kuću po pantalone i cipele. Dži-Dži i Polin su razgovarali i smejali se u kuhinji. Ignorivali su matorca u boksericama dok je prolazio kraj njih. Bilo mi je drago što vidim Polin tako srećnu, makar to dugovao mangupu nad mangupima i njegovim ljigavim fazonima.

U farmerkama i majici, ponovo sam otišao do vrata i sišao s verande niz stepenice. Kada sam pošao prema gradu, zastao sam i pogledao preko puta. Zbog čega je moj otac izašao iz te kuće tako rano ujutro? Pokušao sam da se setim ko je tamo živeo pre tri decenije, ali bez uspeha. Moraću kasnije da priupitam Dži-Džija.

Ono čega sam se sećao bilo je da je tata, kako je bivao stariji, imao sve goru nesanicu, pa je izlazio u šetnju i vozio se okolo po celu noć. Majka i ja smo se navikli na njegove dolaske i odlaske u najčudnija doba. Jednom je mama čak pomenula da su „jaguar” i nesаница jedine dve stvari po kojima se on razlikovao od svakog drugog Toma, Dika ili Harija. Moj otac se zvao Tom.

Dok sam hodao prema gradu, setio sam se jedne njene grozne priče. Neposredno pre venčanja, dogovorili su se da se jednog dana nađu u Njujorku, ispod velikog sata na Centralnoj železničkoj stanici. Mama je stigla nekoliko minuta ranije i željno je čekala na dolazak svog verenika. Nešto kasnije, videla je kako on hoda prema njoj i pošla da ga dočeka. Tek posle mnogo koraka (njena fraza), dok je zurila pravo u tog tipa, shvatila je konačno da to nije Tom Mekejb, već neko potpuno nepoznat. Preneražena zbog greške, a zatim i sa olakšanjem zbog toga što nije od sebe napravila budalu, odvukla se natrag na svoje mesto ispod sata.

Nekoliko minuta kasnije bila je *sigurna* da je ugledala Toma. Ponovo je pošla da ga pozdravi. Ali, bože sačuvaj, to se opet desilo – sad joj je trebalo samo nekoliko koraka da shvati da ni drugi stranac, koji je toliko ličio na ljubav njenog života, nije on. Smejala se dok je to pričala, ali mama to nikada nije pominjala kada je tata bio u blizini. Oboje smo znali da je to ujedno i smešno, ali i đavolski tužno. Jer, to je bila istina –

zaredajte nasumice po gomili putnika koji čekaju voz na bilo kojoj stanici u okrugu Vestčester u sedam ujutro, ili za vreme pauze za kafu u nekoj poslovnoj zgradi na Menhetnu, i naletećete na šestoricu njih identičnih s mojim tatom. Zato je bila toliko zadovoljna što je imao ta razmetljiva kola i nesanicu. To su mu bile jedine osobene karakteristike.

Dok sam hodao, uživao sam u prizoru velikih starih kola koja su u moje doba bila poput izumrlih životinja – „korver“ i „em-dži-ej“ bili su parkirani na ulici jedan naspram drugog. Dok sam prolazio pored stare kuće Ala Salvata, video sam tamo „ford edsel“ boje psećeg govanceta, koji je pripadao njegovom ocu. Kola s dugmićima za automatsko menjanje brzina posred volana. Salvatov otac je uživao da gleda kako mi klinci sedimo u „edselu“ kada je ovaj bio parkiran na njihovom prilaznom puteljku. Al me je uvek podsticao da sednem za volan, ali samo zato što se plašio. Svi moji drugari plašili su me se, s razlogom. Voleo sam da se tučem, krađem, lažem i nanosim bol. Moj omiljeni sport bio je da obaram ljude, najbolje čeličnom šipkom ili bilo kojim tvrdim predmetom. Uživao sam u tome da budem sve ono na šta su vas upozoravali roditelji. Bio sam delinkvent, baraba, trula jabuka i kriminalac koji će, znali su to, jednog dana završiti u paklu, zatvoru, na najgori mogući način. A ja sam se time dičio. Prošao sam kraj plave kućice gde je živio pomoćnik direktora škole. Kada me je izbacio iz škole zato što sam ukrao dnevnik, zapalio sam mu kola. Dalje niz blok, u ružnoj zgradi sa međuspratom živio je predsednik ogranka *Veterana iz stranih ratova* u Ždralovom Vidikovcu. Jedne noći provalio sam u njihovu salu za sastanke i ukrao sve oružje koje su tamo izložili. I tako dalje.

Ali, je li Dži-Dži bio u pravu? Zar su mi stvari poput Magdinih ružičastih peškira i života u sreći i zadovoljstvu podsekle kandže? I još važnije, zar me je bilo briga za to? Zar je bilo važno što sam pre mnogo godina ostavio njega, *tag* Frenija, za sobom? Šta vidite kada pogledate sopstvene stare fotografije, osim loše frizure i ružne odeće koju ste poklonili Armiji spasa pre dvadeset godina? Je li ta razmetljiva bitanga koja je ostala kod kuće zaista ja, ili smo samo živeli u istom telu, kao u stanu, u različito vreme?

Kraj mene protrča neki mali pas, sav važan i pun planova. „Džek!“ Kada je čuo svoje ime, stao je i odmerio me. Polako sam mu ponudio ruku, koju je onjušio, ali nije usledilo mahanje repom. To je bio pas mog

druga Sema Bajera. Džukac kojeg sam mnogo voleo dok je bio živ. Što me nije, međutim, sprečilo da se popišam po njemu i Džoniju Petenglsu jednog dana pre mnogo godina, dok je Džek sedeo Džoniju u krilu, ali to je već druga priča.

Pošto sam bio običan stranac bez ičega u ruci, Džek se udaljio. Shvatio sam da se verovatno vraća mojoj kući, jer je porodica Bajer tamo živela kad smo bili deca. Oduvek mi se dopadala ta kuća i kada se pre nekoliko godina pojavila u prodaji, kupio sam je. Šta će pas pronaći kada se vrati tamo? Porodicu Bajer iz 1965. ili tinejdžere Polin i Dži-Džija koji flertuju nad svojim šoljicama sa italijanskom kafom? Šta ako to stvarno *bude* porodica Bajer? Šta ako krenem za psom kući i ustanovim da je sve što sam poznavao kao odrastao nestalo u vremenu od pre trideset godina? Šta ako sam poslat za stalno natrag u svet koji sam nastanjivao kao mrzovoljni, pakosni, polupsihotični tinejdžer?

„Umukni i kreni“, rekao sam naglas zato što sam, ukoliko ne poguram sam sebe dalje, mogao lako da ostanem tamo čekajući Godoa ili bilo koga da naiđe i saopšti mi šta mogu da uradim kako bih se izvukao iz ovoga.

Nešto me je spaslo, nešto neočekivano – moj stomak. Oglasio se tutnjavom koja je zazvučala kao rika omanjeg lava. Još nisam jeo. Glad koja je bila prisutna otkad sam se probudio sada je bivala sve nestrpljivija. Ali ništa zato, bio sam u blizini Skrepijevog restorana. Otići ću tamo na obilan doručak i dok budem jeo, imaću vremena da još malo razmislim o tome šta da radim. Plan. Konačno sam imao neki plan i to je ostatak šetnje do grada učinilo prijatnim.

Dok sam se peo uz stepenice restorana, pogledao sam na poslednju. Jedne noći odlomio sam veliko parče te stepenice kada sam svoju tadašnju devojkicu gađao maljem. Bogu hvala što sam je poprilično promašio, ali sam zato odvalio pozamašni komad škriļčane stepenice. Skrepi Kričeli, koji je bio tolika tvrđica da bi reciklirao sopstvene prdeže, samo da je od toga mogao da zaradi, nije zamenio stepenicu čitave dve godine. Na svu sreću, nikad nije saznao ko ju je polomio. Bezbroj mušterija se saplelo na nju i zapretilo da će ga tužiti. Mislim da je on uživao da ih gleda kako padaju. Na kraju je neko konačno tužio škrtog gada, pa je Skrepi ostao bez gomile para.

I eto je ponovo, ispod mog odraslog stopala, nalik na nazubljeni kameni ogrizak. Znači, znali su i za taj detalj, ko god da su bili. Dok sam

ulazio u restoran, zapitao sam se koliko ću puta pomisliti na njih s tim „ko god da su bili”.

Prvo što sam unutra video bio je Skrepi Kričeli koji je sedeo iza registar-kase sa čačkalicom u ustima i čitao *Nešenel enkvajerer*. Danas je Skrepi izgledao kao da je u svojim četrdesetim godinama. Umreće od moždane kapi dok bude sedeo na istoj toj stolici, odmah posle svog šezdesetog rođendana.

Za šankom, u crvenoj haljini konobarice u koju je njeno zapanjujuće telo jedva stalo, bila je njegova kćerka Alis. Oboje su me ravnodušno pogledali. Seo sam na devetu stolicu za šankom, na isto mesto koje sam uvek tamo zauzimao. To me je nagnalo da se osmehnem. Kada sam podigao pogled, Alis je zurila u mene pogledom koji me je pitao koji mi je đavo.

Hteo sam nešto da kažem, ali šta? Umesto toga, posegnuo sam za jelovnikom. Kao i obično, iza svakog džuboks-birača duž šanka bila su zatakuta po tri komada (tirkizni, s debelim zlatnim slovima). Kada sam naručio doručak, poželeo sam da pogledam koje vruće pesme Skrepi tog dana drži u kutiji.

„Hoćete kafe?” Skrepijeva porodica živela je u Bronksu i svi su govorili s teškim naglaskom. Kada je Alis izgovorila tu reč, zazvučala je kao „ka-ufe”.

„Da, molim. I kajganu, pekarski krompir, sa slaninom pride.” Ona klimnu glavom dok mi je sipala u šolju vrelu braon kafu. Da, braon. Zaudarala je kao voda u kojoj su se prali sudovi, a znao sam i da će joj ukus biti takav, zato što je kafa ovde uvek imala takav ukus. Skrepijev restoran bio je masna kutlača koja je opsluživala pajkane, kamiondžije i gimnazijalce koji su jeli sve živo, pod uslovom da je u pitanju hamburger s pomfritom. Ako tamo zatražite espresso, pomisliće za vas, baš kao i Dži-Dži, da ste od tople braće.

Divio sam se Alisinoj zadnjici kada sam ga najpre naslutio, a zatim mu i čuo glas kraj sebe.

„Izvinite? Žao mi je što vas gnjavim, ali prosto moram. Da li vam smetam?”

Okrenuo sam se, a tamo je bio moj tata i zijao u mene s pola metra udaljenosti. Okrenuo sam sedište tako da bi me gledao pravo u lice. „Da?” Iz te blizine shvatio sam da smo otprilike istih godina. I moj otac i ja danas smo bili u svojim kasnim četrdesetim. Toliko mi je žmaraca

jurcalo gore-dole duž kičme da mi umalo nije otpala.

„Ne znam kako ovo da kažem, i znam da zvuči ludo, ali... Imate li nešto protiv da sednem?”

„Molim vas – sedite samo.” Pokazah mu na stolicu kraj moje.

To odelo. Jako dobro sam pamtio teget odelo koje je nosio. „Samo što sam ušao, i kad sam vas ugledao, nisam mogao da poverujem. Zato što imam sina, koliko mu je, sedamnaest? Pa, vi izgledate baš kao što će on, po mom mišljenju, izgledati kada ostari. To je neverovatno.”

Sipao sam šećer u kafu. „Mora da je zgodan momak.”

Moj otac je bio veoma uštogljen tip, nesposoban da kaže išta smešno. Ali bio je divna, zahvalna publika. Istog trenutka kada su reči napustile moja usta, nasmejao se tako snažno da se zakašljao.

„Sedite pre nego što se srušite.” Zamalo, *zamalo* nisam tu rečenicu završio sa „tata”.

Seo je i ja sam gurnuo čašu vode prema njemu. Srknuo je gutljaj i zavrteo glavom. „Nisam to očekivao. Ja sam Tom Mekejb.”

Kada je pružio ruku da se rukujemo, rekao sam: „Bil Klinton.” „Drago mi je, Bile. Ali nikako da se otresem pomisli da treba da vas zovem Freni. To je ime mog sina.”

Klimnuo sam glavom, osmehnuo se, srknuo malo kafe i umalo se nisam ugušio. „Žao mi je što tu ne mogu da vam pomognem, Tome. Ja sam Bil, žena mi se zove Hilari, i imamo kćerku po imenu Čelzi.”

On otpi još vode. „Da, ali sličnost je i dalje zapanjujuća. Da li bi vam smetalo ako vas upitam čime se bavite?”

Spustivši pogled na šank, klimnuo sam tajanstveno glavom i posle pauze rekao: „Politikom.”

„*Stvarno?*” Bio je impresioniran. Moj otac je obožavao politiku. Često je mojoj majci čitao iz *Njujork tajmsa* o sranjima koja se dešavaju u Vašingtonu. Bez izuzetka je imao komentar o tome. „To je prosto neverovatno.” Zakikotao se i snažno protrljao lice obema rukama. „Moj sin će imati sreće ako ne dopadne zatvora. Freni je skroz sjeban.”

Osetio sam to kao ubod u srce. Ali zašto? Sada sam ja *upravljao* zatvorom! Sve ove godine znao sam da sam uspeo i da je, pre svoje smrti, Tom Mekejb bio veoma ponosan na mene. Postao sam ispravan građanin, što je on oduvek priželjkivao. Zbog čega me je onda njegova primedba zbolela? Jednostavno: koliko god da ste stari, odnos koji imate sa svojim roditeljima isti je kao kod psa koji se šeta na jednom od

onih povodaca promenljive dužine. Što smo stariji, dalje lutamo. Godinama kasnije toliko smo daleko da i zaboravimo da smo na povocu. Ipak, kao što se da predvideti, dođemo do njegovog kraja ili oni iz nekog razloga pritisnu dugme za vraćanje i već sekund posle toga nađemo se kraj njih, ušiniti i još jednom željni njihovog odobravanja. Koliko god da smo snažni ili udaljeni, mama i tata i dalje nad nama imaju tu moć i nikad je ne izgube.

„Možda ste previše strogi prema svom klinцу, Tome.“ Nisam mogao da ga pogledam.

„Ne biste to rekli da poznajete mog Frenija.“

„Ali, možda sam kao klinac bio dovoljno sličan njemu da znam šta govorim.“

„Bile...“

„Izvolite.“ Alis bučno spusti tanjir ispred mene. „Da l' biste još štogod?“

Bledožučkasta boja jaja bila je u kontrastu sa slaninom mrkom kao kora drveta. Gurmanska kuhinja a la Skrepi.

Pogledao sam je i osmehnuo se. Nije mi uzvratila osmehom. „Nešto nije u redu?“

„Da, tražio sam uz ovo i malo pekarskog krompira.“

„Niste.“

Moj otac se smesta javi. „Jeste. Čuo sam kako je poručio pekarski krompir.“

Alis se namršti i stavi ruku na kuk, što je sasvim jasno govorilo: „’Oćeš da se kačiš sa mnom zbog toga?“ Setio sam se da smo, kada sam bio mlađi, tu devojkicu za kojom smo svi žudeli zvali „kućkom sa sisama“. To jest, jednom davno, pre nego što je svet postao politički korektan. Ali takođe sam se setio i nečeg drugog u vezi sa Alis, što je bilo daleko važnije.

Otpisavši krompir odmahivanjem ruke, rekao sam: „Nema veze. Od toga ću se samo ugojiti. Ali, smem li nešto da te pitam?“ Ruka joj se ukloni s kuka. „Zavisí. Šta to?“

„Poznaješ li ti sina ovog čoveka? Da li poznaješ Frenija Mekejba?“

Čitavo lice joj se polako diže u veliki, široki osmeh. „Naravski da znam Frenija. Fini momak.“

„Fin? Kako? Na koji način?“

„Zar ga ne poznajete? Nekako ličite na njega.“ Ona pogleda u tatu ne

bi li videla da li je on saglasan.

„Pričali smo o njemu, pa sam se upitao šta misle drugi koji ga poznaju.“

„Rekla sam vam – Freni je fin.“ U glasu joj se ponovo naslućivala cigla. Poželeo sam da joj saspem kajganu u dekolte, ali nisam smeo zato što je ona imala nešto što mi je u tom trenutku bilo potrebno. Ako je naljutim, neću to dobiti.

„Dakle, to je sve. Prosto je fin?“

Mlada kelnerica začkilji preko prostorije da bi videla šta radi njen stari. Njemu je nos i dalje bio zakopan duboko u onaj klozet-papir, pa joj je to dalo zeleno svetlo da nastavi da priča s nama.

„Kada Freni dođe ovamo sa svojim drugovima, pravi se da je grub i izigrava veliku zverku. Ali kada je sam, baš je sladak i ponekad radi baš lepe stvari.“

Pravo u metu! Hajde, Alis – ispričaj to Tomu.

Činilo se da će ostaviti sve na tome, pa sam je naveo dalje. „Lepe? Kao na primer?“

„Kao kad se moj momak i ja posvađamo, u redu? Nismo baš neki idealan par. E, jedne noći smo se ovde žešće posvađali...“ Ona ponovo diže pogled da vidi šta radi gazda. „I ja sam stvarno pukla. Sva sreća što je kafana bila prilično prazna i kad sam počela da plačem kao neka histeruša, to nije zaista primetio niko osim Frenija. Ali bio je tako dobar. Bio je ovde sam, kao što rekoh, i pričali smo o tome oko dva sata. Nije to morao da uradi. Nije glumio grubijana, ništa slično, prosto je bio dobar. A i ono što je rekao bilo je pametno. Pričao mi je o ljudima, znate, uopšteno, pa sam mnogo o tome kasnije razmišljala. A kada je sutradan došao? Dao mi je ploču za koju sam rekla da mi se sviđa, *Beton i glina*, pošto nam se sviđala oboma. Ni to nije morao da uradi. Freni je okej.“ Rekla je to zagledana pravo u tatu.

Zadovoljno sam zabrundao. „Lepa priča, Alis. Da li bih sada mogao da dobijem taj pekarski krompir?“

Toplina u njenim očima nestade poput odapete mišolovke. „Šta rekoste?“

Nagnuvši se napred, izgovorio sam dovoljno glasno da Skrepi čuje sve i da je mrtav. „Rekoh da bih hteo taj pekarski krompir koji mi još nisi donela, dušo.“

„U čemu je problem?“, reče glas sličan nailazećoj granati iz bazuke

upućenoj prema nama iza registar-kase. Naša kelnerica bila je istog trena lansirana u vratolomnu potragu za mojim krompirom.

U međuvremenu, počeo sam da jedem nečastivu hranu koja je bila ispred mene, i ukus joj je bio sjajan. Posle nekoliko zalogaja, uperio sam viljušku u svog oca i rekao: „Nemojte uvek suditi o siledžiji po njegovim koricama, Tome. Ponekad, ako se ušunjate noću u njegovu sobu, verovatno ćete ga uhvatiti kako čita ispod ćebeta pomoću baterijske lampe.“

On se isceri zbog blesavosti te slike. Državni neprijatelj broj jedan koji čita pod ćebetom? Ali nešto u tome mora da ga je ipak dotaklo zato što je već sledećeg trenutka izgledao kao da je gotovo poverovao da ono što sam rekao može biti moguće.

Tada smo začutili, ali nije bilo važno, jer mi je bilo dovoljno da prosto budem ponovo sa svojim starim i pijem slabu kafu u Skrepijevom restoranu. I koliko god to morbidno zvučalo, mnogo više sam ga cenio zbog toga što sam znao kako će izgledati život bez njega. Koliko god ovo trajalo, ovaj san, košmar ili šta već, nije bilo drugog mesta na zemlji gde bih radije bio. Bio sam sasvim zadovoljan time da sedim za šankom u toj rupi i ubeđujem svog skeptičnog oca da u njegovom sinu ima nečeg dobrog, što će na kraju i prevladati.

Iako je još ljudi dolazilo i odlazilo, restoran je ostao relativno tih. Nismo mnogo pričali dok sam jeo. Alis mi je donela krompir, ali mi ga je dobacila preko šanka kao da je frizbi. Tata je od druge kelnerice naručio kolač od borovnice i čašu soka od pomorandže. Kada je to stiglo, jeo je veoma brzo. Umakao sam poslednje parče tosta u ostatke ukusnog obroka. Kada sam završio, pogledao sam ulevo i video je kako nam prilazi.

Zvala se gospođica Garetson. Viktorija Garetson. Bila je nastavnica muzičkog u osnovnoj školi Ždralovog Vidikovca. Uvek pomalo bucmasta i zajapurena, bila je toliko puna entuzijazma prema svom predmetu da je to neumitno većinu njenih učenika odvratilo od bilo kakve pomisli da se bave muzikom. Tri godine mi je predavala muzičko. Niste mogli da je mrzite, zato što deca mrze samo nastavnike koji ih bukvalno povrede ili ponize na neki ružan način. Prosto nismo mogli da svarimo mlataranje rukama i radosno naduvane obraze gospođice Garetson dok nam je dirigovala pesme Stivena Fostera, lupkala po trianglima ili drmusala kastanjete. Zahvaljujući njoj, biću sasvim zadovoljan ako do kraja života

kastanjete niti čujem, niti vidim. Kako je izgledala? Kao mlađa žena koja prodaje čaršave u robnoj kući i predugo priča o njima. Kao sekretarica u neuspešnoj agenciji za nekretnine. Ličila je na sliku nečije tetke.

„Tome! Šta radiš ovde tako rano?“

Tome? Gospođica Garetson je poznavala mog oca? Poznavala ga toliko dobro da ga je oslovljavala imenom?

„Viki! Zdravo! I ja bi tebe trebalo isto da pitam.“

Viki?

Samo je stala s rukama ispred sebe i zapiljila se u mene. Imala je velike usne i nosila je previše tamnog ruža. Trebalo mi je nekoliko trenutaka da shvatim da očekuje ili da se upoznamo, ili da obojica ustanemo i pokažemo joj da smo pravi džentlmeni. Konačno, tata ustade, ali ja ne.

„Viki Garetson, ovo je Bil Klinton.“

Klimnuo sam glavom i uputio joj osrednji osmeh. Odmerila me je, nimalo suptilno, od glave do pete. To me je vratilo četrdeset godina unazad u dane kada me je proveravala na drugačiji način: ne bi li videla da mi je sedmogodišnji rajsferslus otkopčan ili da mi je majica iz kluba Mikija Mause umazana džemom.

„Viki je nastavnica u našoj školi.“

„Teorija muzike i horsko pevanje“, rekla je gordo i neiskreno. Jedina teorija koju smo naučili od te opajdare glasila je: vadi prst iz nosa, dete, i čitaj note. Ipak, to mi se dopalo – gospođica Garetson je lagala kako bi me impresionirala.

„A čime se vi bavite, gospodine Klinton?“

„Bil je političar“, zacvrkuta Tom, ispunjen divljenjem.

„Baš zanimljivo. Smem li da sednem?“

„Naravski, svakako, Viki.“ On pokaza na stolicu u koju ona stade da smešta svoju nemalu kantu.

Neko vreme smo pričali o svemu i svačemu. Gospođica Viki je bila dosadna i obuzeta sobom. Bilo je jasno da joj se dopadaju zvuk sopstvenog glasa i trivijalne činjenice iz njenog života. Ali moj um je samo upola registrovao ono o čemu se govorilo, zato što sam bio skamenjen dok sam posmatrao govor tela kojim su njih dvoje komunicirali. Nije mi trebalo mnogo da bih pročitao između redova. A kada sam to uradio, počeo sam da se cerim kao ludak i siguran sam da sam se čudno ponašao. Jer, bilo je jasno da je Tom Mekejb parkirao

svoju kožnu limuzinu u Vikicinoj garaži. Njihov razgovor bio je pun intimnih šala, nagoveštaja, potajnih seksi pogleda i nehajne istorije svega onoga što su zajedno radili. Da ne pominjem ozbiljan električni napon koji je skakao tamoamo među njima. Tata je tucao moju staru nastavnicu muzičkog! Razgovarali su intimno, bez zadržske, jer ko sam ja bio? Neki neznanac koga su upoznali u kafani i koga nijedno od njih više nikad neće sresti. Neki tip koji sedi u avionu kraj vas ili s kojim zapodenete razgovor na stanici dok oboje čekate voz koji kasni. Jedino po čemu sam se malčice isticao bilo je to što sam ličio na Tomovog sina koji je bio Vikicin učenik pre više godina.

Kada se *to* jaje prosulo na zagrejeni tiganj moga uma i počelo da se prži, za njim se prosu još jedno. Zašto je tata jutros izlazio iz one kuće preko puta? Zar je tamo imao još jednu švalerku koju je obilazio za vreme napada nesanice? Tajni život Tomasa Mekejba. Mog oca – gospodina Trezvenog, u zatupastim „oksford“ cipelama iz Florshajma, odelu „Robert Hol“, s jednim viskijem pre večere i nikad više od toga. Uvek je plaćao porez na vreme, nikome nije ostajao dužan, svima ukazivao dostojno poštovanje. Moja majka nije mogla da ga prepozna u gomili. Ali evo ga sada, igra ležeći tango s mojom nastavnicom muzičkog iz osnovne škole, a možda i s drugima. Ji-ha! Zar život nije čudesan? Poželeo sam da ga zagrlim i odigram džig. Čuo sam da ljudi kažu kako je jedno od najgorih iskustava u njihovom životu bilo kada su saznali za uzajamno neverstvo njihovih roditelja. Ja sam bio oduševljen. Hteo sam da saznam detalje – i poslednju sitnicu u sinemaskopu i dolbi suraundu. Ždralov Vidikovac je bio mali: zidovi su imali i oči i uši. Zar se ovaj čudni par iskradao u *Holidej in* u Amerlingu sa flašom jeftinog šampanjca, zbirkom ljubavnih pesama Roda Mekuena i tranzistorom s kojeg se čuo Ravelov *Bolero*?

Želeo sam da zagrlim tatu. Ili da ga makar potapšem po leđima, ali u ovim okolnostima to nije dolazilo u obzir. Voleo sam to što sam otkrio i voleo sam njega. Začudo, to me je nagnalo da još više volim svoju majku, zbog toga što je tako potpuno, za 180 stepeni grešila u vezi sa svojim voljenim partnerom. Mama, pa on je *frajerčina!*

„Tome, moram da krenem. Ali bilo mi je zadovoljstvo.“ Ustali smo i rukovali se. Setio sam se da se on nije naročito snažno rukovao, i posle svih tih godina ponovo sam se uverio u to. Suze su mi navrle u oči. Rukujete se sa ocem. Ako ga volite, nema ničeg veličanstvenijeg od toga.

A ja jesam voleo tog čoveka. U sebi sam mu zahvaljivao i blagosiljao ga zbog toga što je bio tako strpljiv i pun ljubavi. Zato što se nosio s groznim, frustrirajućim sinom koji mu je nanosio bol i brigu gotovo čitavih dvadeset godina. Poželeo sam da kažem Tomu Mekejbu: Ja sam tvoj sin, Freni lopov, ništarija koju je trebalo da mržiš, ali nisi, zbog toga što si dobar čovek. Ali sada sam dobro. Preživio sam, tata, i dobro sam.

Umesto toga, osmehnuo sam se Viktoriji Garetson (Vikici – nikad u životu ne bih tu ženu oslovio tim imenom) i poslednji put okrenuo leđa Tomasu Mekejbu.

„Bile? Izvinite, Bile?“ Išao sam prema kasi kada me je pozvao.

„Da, Tome?“

„Smem li ja da platim vaš doručak? Stvarno bih voleo da bude tako.“

„Zašto?“ Opet su mi navrle suze. Pogledao sam Skrepija.

„Zbog onoga što ste rekli o mom sinu. Zbog toga što ste možda u pravu i što prosto previše brinem. Zbog toga što, šta znam, lepo je jutro, a susret s vama bio je neočekivano iznenađenje.“ Pružih mu račun.
„Pravi ste princ, Tome.“

Na licu mu se pojavi čudan izraz. Upitao sam ga da li nešto nije u redu.

„Freni to ponekad kaže. 'Pravi si princ, Tome.' Ali kad on to kaže, uvek zvuči sarkastično.“

Pokušao sam da zazvučim kul i nehajno. „Pa, rekli ste da ličimo. Zamislite na trenutak da sam ja on i da to zaista kažem. Vi *jest*e pravi princ, Tome. Želim vam lep život.“

„I ja vama, Bile.“

Nisam mogao da odolim. „Glasajte za mene kad se budem kandidovao za predsednika.“

Nasmejao se i vratio svojoj švalerki.

Kako nešto što je uvrnuto može da postane još uvrnutije? Reći ću vam. Zadovoljan i čio zbog onoga što se upravo dogodilo, otišao sam iz restorana sa osmehom, veseo i blažen. To je potrajalo oko pet minuta. Skrenuo sam levo prema srcu centra Ždralovog Vidikovca – prema čitavom tom jednom bloku. Radoznao da saznam šta će tamo biti, pokušao sam da se setim kako je Glavna ulica tada izgledala. Moj grad, pre trideset godina. Koliko je koštala karta u bioskopu „Ambasador“? Koliko je u tamošnjoj prodavnici slatkiša koštala kutija čokoladom

prelivenog kikirikija „gubers”? „Zalogaj čarlston”, „zegnat”, „grožđice”, „gud & plenti”, „peta avenija”... Retardirani Džoni Petengls znao je svaku od tih televizijskih reklama i recitovao ih je u nedogled. Bioskop je srušen pre dve godine i zamenio ga je video klub „Blokbuster”, što sam smatrao ironičnim. Trampa velikog ekrana za mali. Idemo dalje Mekejbovom ulicom uspomena. U ono doba, bioskop „Ambasador” stajao je kraj „Bara i roštilja” Dena Poupaa. Tamo smo svi probali svoje prvo legalno piće istog dana kad bismo navršili osamnaestu. U mislima sam i dalje osećao miris tog mesta – kuvani kupus i dim cigareta. Kraj Poupove kafane bio je...

Čovek s jednom od onih kaciga koje su mi spržile mozak. Sa šlemom za učenje iz mojih poslednjih dana u Beču. Tako je – Glavnom ulicom iz šezdeset i neke u Ždralovom Vidikovcu, država Njujork, išao je neki tip sa crnom kacigom koja mu je prekrivala celu glavu. Prekrivši usta šakom, oglasio sam se pridavljenim o-o zvukom. Osećao sam se kao da mi je neko prosuo hladno sirovo jaje niz kičmu. Štaviše, unaokolo je bilo ljudi, ali niko nije na njega obraćao nikakvu pažnju. Brajan Lipson u svojoj jakni sa oznakom seniorskog tima Ždralovog Vidikovca stajao je i razgovarao sa Monikom Ričardson ispred gradske biblioteke. Kaciga je prošla pravo pored njih. Oboje su pogledali, bez promene izraza, a onda nastavili da razgovaraju. Moj grad je konzervativan i nepromenljiv. Oduvek je bio takav. Sve novo bi smesta bilo primećeno i o tome bi se beskrajno diskutovalo. Bio to Ždralov Vidikovac danas ili pre trideset godina, da je neko naišao ulicom sa jednim od tih prokletih glupavih šlemova na glavi, ljudi bi to primetili. Dvoje klinaca je pogledalo, ali se ravnodušno okrenulo, što je značilo da su navikli da to vide. Od toga su me podišli gadni žmarci. Sada je sve bilo moguće – vladao je haos. U doba kada smo Lipson i ja sedeli na času geometrije i kada sam prepisivao od njega na pismenom, nisam u blizini viđao nikakve kacige. Da jesam, svakako bih to već objavio celom svetu.

Odlučio sam da krenem za tim tipom. Da vidim šta će se dogoditi kada ga ugledaju ostali stanovnici grada. Da vidim da li...

„Hej, Freni!”, reče tinejdžer Brajan Lipson, zagledan pravo u mene, četrdesetsedmogodišnjaka.

„Gde si ti, Freni Mekejb?” reče poput odjeka zamamna Monika Ričardson, ali sa osmehom dovoljno nevaljalim da se svaki momak upiški od zadovoljstva.

Da sam u tom trenutku bio neki lik iz crtaća, svuda oko mene čula bi se škripa kočnica, a iz đonova mojih cipela digli bi se oblaci dima.

Stao sam tako naglo da mi je zaista bio potreban trenutak da povratim ravnotežu. „Poznajete me?“

Oni se zглеdaše. Lipson se podrugljivo nasmeja. „A zašto ne, Freni? Najzad, sedimo zajedno na času geometrije.“

„Da, ali...“

Posmatrao sam kako Kaciga nestaje iza ćoška. Ali morao sam da ga pustim, zato što je za trenutak ovo bio epicentar. „Prepoznajete me ovakvog?“

Monika malo okrenu glavu u stranu na onaj svoj slatki način, kao pas koji je prvi put čuo harmoniku. „Kakvog?“

„Kao što sam sad, ovakvog!“ Pokazah na svoje grudi, lice, na Mekejba koji je imao gotovo pedeset godina.

„Pa naravno, zašto ne bismo?“

„Moram da idem.“

„Ne zaboravi na sutra uveče, Freni; Dion Vorvik“, zapevuši Monika, kao sirena koja me mami na svoju stenu. I tada me sećanje *mlatnu* kao stena. U prvoj godini srednje škole pokušavao sam na sve načine koje sam znao da nateram Moniku Ričardson da se upusti sa mnom u igru rupice i boce. Ali ona je bila pametnija od mene. Kad god bih pomislio da je moja, skliznula bi mi kroz šape. Konačno sam odlučio da joj ukažem punu pažnju i potrošim na nju ozbiljne pare, koje sam uporno krao iz majčine tašne tokom tri nedelje. Plan se sastojao od koncerta Dion Vorvik u Vajt Plejnsu i serferskoj večeri u restoranu „Dikova brvnara“. Sve je išlo sjajno dok je nisam odveo kući. Nikada nisam bio kod Monike. Kada me je te večeri pozvala unutra, bio sam siguran da sam pobeđio. Dok smo ulazili, rekla je nehajno: „Možda su mi roditelji budni, ali to je okej. Oni su kul. Samo ćemo ih pozdraviti i otići u moju sobu.“ Sedeli su u dnevnoj sobi. Gospodin Ričardson je imao lulu u ustima i držao je slobodnom rukom novine. Gospođa Ričardson je štrikala žuti džemper. Oboje su bili goli kao od majke rođeni. Bio sam toliko zapanjen tim prizorom da sam praktično odjurio napolje, natrag u utešni zagrljaj noći. Posle toga, kad god bih video Moniku u školi, nisam znao šta da radim. I bio sam toliko posramljen onim što sam video, da nikom živom to nisam ispričao. Zato sam tek mnogo godina kasnije saznao da su njeni roditelji bili nudisti.

Dok sam je sada gledao i prisećao se tog trenutka u njenoj kući, nisam čuo da se iza mene zaustavljaju kola. Oboje mi pogledaše preko ramena i usta im se stegnuše.

„Mekejb!“

Kola su bila crna s jednim crvenim svetlom na krovu. To je sve – nije bilo čitavog niza stroboskopskih plavih lampi koje bi vam prilikom približavanja nervozno treperile preko očnih jabučica. Nije bilo metalne rešetke između prednjih i zadnjih sedišta kako bi ljudske životinje bile na bezbednom prilikom privođenja. Nije bilo ni police za sačmaricu zašrafljene za tablu sa instrumentima, zato što se tokom šezdesetih oružje ili ljuljalo na kukovima pajkana, ili je ležalo na sigurnom, u prtljažniku automobila. U prtljažniku „ševrolet biskejna“, pošto je policija u Ždralovom Vidikovcu koristila samo „ševrolete“. Šef policije bio je zet jedinog prodavca „ševija“ u gradu.

„Pi-Pi!“ Bio sam toliko srećan što ga vidim u tom trenutku da sam zaboravio ko sam, gde sam, kad sam i tako dalje. Prosto sam pošao pločnikom s namerom da se rukujem s pozornikom Piterom Bučijem. On i ja smo se dugo, dugo družili. Kada sam bio mlad, Ždralov Vidikovac imao je tri pajkana s punim radnim vremenom i dvojicu s polovinom. Pi-Pi je otišao u policiju odmah posle gimnazije, i u prvih nekoliko godina bio je nasilna, lenja propalica. Ali, nekako mu je uspelo da se upozna i oženi s Kamil, sjajnom ženom koja ga je potpuno promenila i pružila mu život ispunjen srećom. Kada sam se vratio u grad posle Vijetnama i postao pajkan, postali smo dobri prijatelji. Bio je težak udarac, kako za grad, tako i za naše policijske snage, kada je onako neočekivano umro pre tri godine, od kapi. Ali, kao i moj otac od pre nekoliko minuta, Pi-Pi je ponovo bio tu, mlad, snažan i, najbolje od svega, živ.

Ščepao mi je lice gvozdenom šakom i stisnuo mi obraze toliko jako da sam morao da otvorim usta. „Stalno se praviš pametan, Mekejb, a? Govno jedno zločinačko! Samo blebećeš. E, znaš šta, pametnjakoviću? Ideš u zatvor. Pozdravi se s drugarima i ulazi u ta prokleta kola!“

„Pi-Pi...“

I dalje mi je držao usta i stisnuo je još jače. Za koji tren zubi će mi ugledati zvezde. „Da me nisi zvao tako. Samo me prijatelji zovu po imenu, a ti mi nisi čak ni poznanik. Ti si govno na donu moje cipele, Mekejb. Zeleni šlajm koji ispljunem na ulici. Ulazi u kola.“ To je moralo da izgleda ovako: dežmekasti, bucmasti dvadesetpetogodišnjak, u

uniformi koja mu nimalo ne pristaje, steže lice sredovečnog muškarca koji bi pozornika Bučija mogao da oduva u sledeću nedelju ako bi to pozeleo.

Ali ja to nisam hteo. Kao dobro, poslušno dete koje nikad nisam bio, prosto sam seo u patrolna kola i zapiljio se pravo napred. On je obišao okolo, do mesta vozača, i ušao sa stenjanjem i klizanjem po sedištu, u potrazi za udobnim mestom gde će posaditi svoju debelu guzicu.

„Pozvaću ti oca, Freni!”, viknu Brajan previše glasno. Bio sam samo metar i po udaljen od njega. Klimnuh glavom.

„Ali šta je s Dion Vorvik, Freni? Šta da radim ako i dalje budeš u zatvoru?”

„Kaži ocu da se obuče i odvede te.”

„Šta?”

Odvezli smo se pre nego što je stigla da shvati.

„Sad si najebao, Mekejb. Ovog puta sigurno ideš u popravni dom. U hotel s pogledom kroz rešetke.” Pi-Pi me pogleda cereći se kao pirana.

Oćutao sam. Vožnja do policijske stanice trajala je pet minuta. Mogli smo tamo da odemo i peške, ali mislim da mu se dopadala čitava ta rutina propisnog privođenja. Kada se zaustavio ispred zgrade, isključio je motor, ali nije ni pokušao da izađe. Kada sam posegnuo za ručicom, zarezao je: „Ja ću da ti kažem kad da se pomeriš, Mekejb.”

Vratio sam šaku u krilo. „Šta sam uradio?”

„Šta si *uradio*?” Uživao je u ovim kratkim trenucima pre nego što će morati da me uvede. Zakratko sam bio njegov. Nameravao je da iz toga izmuze što više može. Bio je to Pi-Pi Buči pre Kamil; Pi-Pi u svom najgorem izdanju.

Polako sam se okrenuo i pogledao prijatelja. Koji bi me u tom trenutku najradije mlatnuo po ustima. „Da. Zašto me privodiš?” Na moje iznenađenje, glas mu je postao besan. „Zar sam ja glup? Zar ti izgledam kao glupak, Mekejb?”

Mladi ja ili Dži-Dži rekao bi nešto nepristojno i zaradio udarac. Ali ja ne – samo sam se ugrizao za donju usnu i odmahnuo glavom. „Ne, gospodine.”

„Gospodin, tako je, ti mali klipane. Reći ću ti gde si pogrešio. Reći ću ti jednu reč – *Dejlemvud*. Zvuči li to ime poznato tvom bolesnom mozgu? Farbanje kuće Dejlemvudovih?”

U mojoj prvoj godini u srednjoj školi, nova porodica po imenu Dejlemvud doselila se u Ždralov Vidikovac. Imali su dva deteta, oba čudna. Džordž je bio na prvoj godini, a njegova sestra maturant. Čudna deca štrče među ostalima, želela to ili ne. Ali ono što je zaista privuklo moju pažnju bilo je to što sam čuo da su ti ljudi Jehovini svedoci. Ništa više mi nije trebalo. O toj religiji nisam znao apsolutno ništa, osim što sam negde čuo da takvi ne veruju u lekare. Dopuštali su da im deca umru, radije nego da ih podvrgnu lečenju. Najednom sam imao nešto novo da mrzim. Bila je potrebna odlučna akcija. Uzeo sam konzervu sa srebrnom farбом iz naše garaže i ispisao JEHOVINI SVEDOCI JEBENE DECOUBICE, slovima visokim metar, na bočnom zidu tek okrečene bele kuće Dejlemvudovih. Džordž me je video i rekao svojim roditeljima, pa me je policija privela. Otac je došao po mene, ali me je već bio toliko sit da je sklopio pogodbu sa šefom policije. Ostavili su me preko noći u zatvorskoj ćeliji da razmislim o svom opakom ponašanju. Nije vredelo. Kada sam sutradan izašao, otišao sam na sudbonosni sastanak s Monikom Ričardson. Jedino što me je uzdrimalo bilo je kada sam video da su joj roditelji goli.

Ali ako će mi se to sada desiti – to je bila stvarno loša vest. Ako ostanem zaključan u ćeliji sledeća dvadeset četiri sata, proći će još jedan od mojih sedam dana.

„Hajde, moleru. Vreme je da sideš u podrum.“

Tamo su se nalazile ćelije u policijskoj stanici i, verujte, bio je to veoma ružan deo zgrade. Kasnije, kada sam postao šef, najpre sam angažovao arhitektu i zidare kako bi taj prostor učinili humanijim. Ali pre trideset godina to je bio veliki mračni podrum sa tri ćelije i tri sijalice od šezdeset vati da ih osvetljavaju.

Zbog čega sam kao četrdesetsedmogodišnjak ponovo proživljavao svoj život iz vremena kada sam imao sedamnaest godina? Ili makar jedan dan iz tog života? Poslednji put, kada sam se vratio iz svoje budućnosti u sadašnjost, sve je bilo kako treba. Zbog čega je sada sve tako pogrešno? Sada je život u mojoj kući bio sređen (ako se izuzme Dži-Dži), ali posle samo jednog koraka na tu verandu već je bilo trideset godina ranije. Zbog čega sam vraćen u dan kada me je Buči strpao u zatvor? Mogao sam mnogo da razmišljam o tim stvarima sedeći u ćeliji dvadeset četiri sata. Ali, nije bilo vremena za zajebanciju. Preostalo mi je pet dana – možda samo četiri. Mogao sam da uradim samo jedno, i

nisam mogao da podnesem ni pomisao na to.

Zažmurih i rekoh: „Rupe u kiši.” Frazu koja me je slala natrag u budućnost.

Ili sam bar tako mislio.

Kada sam ponovo otvorio oči, svim srcem očekujući da ću se ponovo naći u postmilenijumskom Beču, još sam bio u patrolnim kolima, kraj Pi-Pija. Jedina razlika bila je u tome što se on nije pomerao, baš kao ni bilo šta drugo. Bilo je to kao onomad na ulici u Beču, kada mi je Astopel rekao kako ne mogu da razgovaram sa Džordžom. Koji se, kako se kasnije ispostavilo, preobrazio od prijatelja u vekovima starog psa koji sedi na hotelskom krevetu.

„Kako se vesla po drvenom moru, gospodine Mekejb?”

Pored onog silnog zburjenog zveranja oko sebe, nisam proverio zadnje sedišta patrolnih kola. Tamo je sedela odnedavno mrtva učenica Antonija Korando. Danas je izgledala prilično dobro.

„Šta se to ovde dešava, Antonija?”

„Morate mi najpre odgovoriti na pitanje. Važno je.”

Nalaktivši se na sedišta, zagledao sam se u njen odraz u retrovizoru. „Ne znam kako bi se tamo veslalo. Nisam video mnogo drvenih mora, pravo da ti kažem.”

„Ni ja. Zvuči kao neki zen koan. To mi se dopadalo dok sam bila živa. Toliko bi vam golicali mozak, da biste poželeli da ga počestete. Kao ono: ‘Gasim svetlo. Kud ode?’”

Posegnuo sam u džep Pi-Pijeve košulje, izvukao njegove cigarete i pripalio jednu upaljačem iz kola. „Kako se vesla po drvenom moru? Pa, ako je već voda od drveta, ne treba ti čamac. Možeš da izađeš i peške odeš tamo kuda si naumila.”

Osmehnula se; imala je prelepa usta puna krupnih belih zuba. „Ne znam da li je to odgovor, ali meni zvuči dobro.”

„Zbog čega si ovde, Antonija?”

„Astopel je hteo da dođe, ali nisu mu dozvolili zato što je previše stvari uprskao. On me je ubio. I naterao da počnem da vas crtam po sveskama. Nisam znala šta to radim dok sam crtala – slike su mi prosto dolazile, a moja ruka ponašala se kao rob. Astopel je takođe poslao i onog drugog tebe, onog mladog.”

„Dži-Džija?”

„Da.”

Ona poče da se kikoće, što me je samo dodatno zbunilo. „Zašto se smeješ, Antonija?”

„Zbog tih silnih 'i-ija' u vašem životu. Dži-Dži, pa Pi-Pi Buči...” Sad se glasno nasmejala i bio je to sjajan zvuk, devojački, nešto što vas je podsećalo da život može da vam bude i prijatelj.

„I znaš šta? Ne bi mi smetalo da sada obavim pi-pi – previše sam kafe popio od jutros. Dakle, triput 'i-i', pa ti vidi.”

To je još više zasmeha. Sedeo sam i uživao u njenom glasnom slobodnom smehu kao da je sunčeva svetlost. Ništa se nije pomeralo. Pušio sam Pi-Pijev „pal mal” i gledao unaokolo. Video sam kroz prozor „ševi el kamino”, crven kao kandirana jabuka, koji je vozio debeli Rasel Prat; stajao je pred nepromenljivim crvenim svetlom na semaforu, u očekivanju zelenog. Što me podseti...

„Antonija, pošto si već umrla, sigurno znaš: šta sledi posle? Postoji li Bog?”

Novi talas njenog smeha prekri me kao nalet plime. Pošto je prekrio sve, morala je da obriše oči. Dok me je gledala u retrovizoru, ponovo se začu njen smeh. Do đavola, šta sam to rekao? „Do đavola, šta sam to rekao? Samo sam pitao ima li Boga.”

„Ali pitao si to kao da želiš da znaš koliko je *sati*. Kao da to nije ništa naročito.”

Protrljao sam teme. „Moj život ne bi mogao da bude čudniji od ovoga što se sada dešava. Kako sve ide, možda si ti Bog maskiran u mrtvu devojkicu koja je crtala slike o mojoj budućnosti. Ne znam. U mom životu više nema pravila.”

Kao na dati znak, vrata s moje strane kola naglo se otvoriše i neko me zgrabi za rame. Snažno.

„Izlazi. Hajde, izlazi iz kola!” Dži-Dži. Izgledao je i zvučao veoma uplašeno.

„Šta je bilo? Šta se dešava?”

„Samo izađi iz kola, idemo.”

„Zdravo, Dži-Dži!”, doviknu mu Antonija sa zadnjeg sedišta. On je na brzinu osmotri dok me je vukao za majicu. „Jebote, izlazi napolje! Idemo.”

Pokrenuvši se, pogledao sam poslednji put u retrovizor. Antonija se još osmehivala. To je bilo bizarno, zato što joj je izraz lica bio u dlaku isti kao i pre nekoliko trenutaka, kada mi se smejala. Činilo se da će joj lice

većito ostati takvo.

„Ćao, Freni!”

„Beži, mater ti jebem! Beži u *pičku materinu* odavde!” Dži-Dži zaždi odatle kao gepard. Moje sredovečne noge i „marlboro” pluća nisu mogli da se mere sa momkom. Spičio bi pola bloka niz ulicu, a onda zastao da pogleda gde sam. Mahao mi je širokim pokretom ruke da nastavim, požurivao me da mrdnem, da već jednom *krenem*. Pokušao sam, ali nije vredelo. Dok sam se trudio da održim tempo s njim, shvatio sam da su moji dani jurnjave po ovom svetu okončani. Osim toga, zašto smo kog đavola uopšte bežali? Zašto sam ga sledio, kada sam od Antonije mogao da saznam važne stvari da sam ostao? Mogao sam da saznam sve o smrti, Bogu, ili ko zna o čemu sve ne. Ali jok, samo sam skočio i pojurio za sobom. Hej, ja, sačekaj me!

Kad mi je treći put došlo da se srušim, prikupio sam dovoljno energije da doviknem za njim: „Kuda ćemo?”

„Kući! Moramo se vratiti kući pre nego što oni stignu tamo.”

„Ko su oni?”

„Samo nastavi, čoveče. Samo nastavi.”

Natrag putem kojim sam i došao, pored Skrepijevog restorana, gimnazije, kuća starih prijatelja i neprijatelja. Još jedan pas kog sam poznavao stajao je i njuškao nešto u nečijoj bašti. Zastavši da dođem do daha, osećao sam se kao da trčim kroz sopstveni život, samo unazad. Ali čak i na taj čudan način, sećanja su nastavila da mi se roje u glavi kao mali predmeti uskovitlani u tornadu. Nije bilo nikakve šanse da ih zaustavim.

Ali nešto je zaustavilo Dži-Džija. Pet-šest metara ispred mene, najednom se našao u vazduhu i pao na čudan način postrance. Kada je udario o tle, bilo je to toliko snažno, da sam čuo kako mu kosti poskakuju po kamenu. Dok sam pritrčavao, brinuo sam se samo za njega. Momak – momak – tako je teško pao – da li je dobro?

„Ne brini za mene – samo se vrati kući!” Držeći se za kuk, gledao je iza mene, a zatim unaokolo, veoma uplašen. Lice mu je bilo baš uplašeno.

„Dži-Dži, šta je bilo? Šta se dešava?”

„Astopel je zajebao stvar. Umešao se. Umešao se u tvoj život, a nije smeo. Za sada zasigurno znam samo toliko. Ranije sam mislio da je dobro što se on vrzma okolo. Da je u redu što me je doveo da budem s

tobom i poslao nas obojicu u budućnost, ali *nije bilo* tako. Nije smeo da uradi ništa od svega toga. Razumeš? Nije smeo da ubije Antoniju. Nije smeo da dođe i pokuša da utiče na tebe. Ali uradio je to i sad ti moraš da se nosiš sa sranjem koje je izazvao. Njegova govna *tebi* padaju na glavu ako stvari krenu kako ne treba, ali tako ti je to. Zato te molim da se vratiš kući. Mislim da ćeš biti na sigurnom ako se vratiš kući. A ako ne, najebao si, garantujem.”

„Šta je s Astopelom?”

„Nema ga više. Skleptali su ga. Tog drkoša više nećeš videti.”

„Ko su oni?”

Pokušao je da ustane, ali nije mogao. Pao je natrag i počeo da psuje. Posegnuh da mu pomognem, ali on me udari po ruci i odbi je u stranu. „Polazi! Hajde, hoćeš li više da kreneš?” I najednom zaplaka.

Znao sam odakle su došle te suze. Sa veoma duboke i tajne adrese: Ulica Mekejb, godina sedamnaest. S mesta na koje nikome nije bilo dozvoljeno da ode, niti čak da zna za njega. S mesta strogo zaključanog iza zidova okrutnosti, blefiranja i ozlojeđenosti. Gde je obitavala ljubav previše krhka ili deformisana, kraj sveobuhvatnog straha da će se svaki vaš san izroditi u nešto loše, posramljujuće ili bedno neuspešno.

Oklevao sam samo trenutak pre nego što sam ga pokupio i nabacio na rame vatrogasnim zahvatom. Bio je tako lak. Umalo se nisam nasmejao zbog njegove lakoće. Vrisnuo je da ga spustim, ali to nije želeo. Ne zaista. Osim toga, već sam se kretao prema kući i on nije mogao bogzna šta da učini u tako bespomoćnom položaju.

Bilo mi je lakše da hodam s njim preko ramena. Pomislio sam na to kasnije i zagrcnuo se od simbolike – kad god ste voljni da nosite sami sebe... i tako te gluposti.

„Spustaj me!”

„Zaveži i veslaj.”

„Šta?”

„Kako se vesla po drvenom moru?”

„Zar si pošasavio?”

„Ne. To me je Antonija pitala u kolima.”

„Stvarno? To te je pitala?”

Reči su mu bile isprekidane od mog cimanja. „Stvarno? To-te-je-pita-la?”

„Da, neposredno pre tvog dolaska. Je li to stvarno bila Antonija?”

„Ne znam. Da, verovatno. Ili je to možda bio jedan od njih. Nisam siguran.”

Stadoh. Osećao sam njegovu telesnu toplotu na obrazu. „Ko su oni? Samo mi to reci. Ko su oni?”

„Vanzemaljci.”

„O-o.”

„U potpunosti se slažem s tobom, burazeru.”

KOD KUĆE NA ELEKTRIČNOJ STOLICI

„Dži-Dži, da li si za još slanine?”

„O, da, gospoja, to bi bilo sjajno. Izvrsna je.”

„To 'gospoja' ti je k'o iz nekog kaubojskog filma. Zovi me Magda. Praktično smo rođaci. Freni, ne mogu da se opepelim od toga koliko ličite jedan na drugog. Mogao bi stvarno da ti bude sin. Sigurno si mi rekao istinu o tome čiji je?” Moja žena se osmehnu na način koji je govorio da treba da se stidim, dok je nabadala još tri debela reznja kanadske slanine i spuštala ih na Dži-Džijev tanjir. Zatim mu ga vrati. On smesta strpa celo parče u usta i proguta ga kao pas, gotovo bez i malo žvakanja. To je bio sedmi komad slanine koji je pojeo za dva doručka u razmaku od dva sata. Zar je on crna rupa? Kuda mu odlazi sva ta hrana? Zar ima višestruki želudac, kao krava? Ili torbe u obrazima kao veverica, gde to skladišti za zimu? Zar sam zaista toliko jeo kad sam bio njegovih godina?

Magda i Polin nisu mogle da odvoje oči od njega, očito iz različitih razloga. Magda je bila potpuno oduševljena zbog toga što je taj tajanstveni dvojniki njenog muža sedeo i doručkovao za njenim stolom. Nasuprot tome, Polin je izgledala seksualno zapanjena, ili kao da ju je neko mlatnuo drvenim čekićem po glavi. Nije šija nego vrat. Napolju su vanzemaljci čekali da nas prožderu, ali u kući se doručkovalo punom parom. Nisam razumeo kako Dži-Dži odjednom može da bude toliko smiren.

Kada smo ušli, žene su sedele u dnevnoj sobi i čekale nas. Imao sam milion pitanja za njega, ali nisam imao nameru da raspravljam o malim zelenim ljudima ili mrtvoj Antoniji dok su u blizini njih dve, koje o svemu tome nemaju pojma. Zajedno su pripremile doručak, što je bilo prava retkost u našoj kući i znak da je prilika zaista posebna. Jedino što sam mogao da radim bilo je da sedim s gomilom hrane u tanjiru ispred sebe i da pokušavam da pogledom uspostavljam kontakt sa Dži-Džijem i

vidim pokušava li nešto da mi prenese. Kada sam mu jednom uhvatio pogled, osmehnuo se i odigrao kratki ča-ča-ča glavom. Pretpostavio sam da je to značilo da ostanem smiren i da sačekam pravi trenutak za razgovor. Ali on je bio taj koji je započeo svu tu frku i paniku napolju. Sad je moj strahometer bio u crvenoj zoni (što je za mene bilo novo iskustvo), dok je on prilježno klopaio slanineu i palačinke s borovnicama.

„Freni, kako to da mi nikad nisi pričao o Dži-Džiju?“ Magda je tog jutra izgledala prelepo, iako ona nije lepa žena. Polin takođe. Bile su to dve žene sjajnog izgleda i imao sam sreće što sam živeo u istoj kući s njima. U kući koju su u tom istom trenutku možda opkolili svemirski osvajači, ako je verovati slaninaru s druge strane stola.

Pogledao sam je i pokušao da smislim uverljivu laž. „Zato što su mu roditelji krelci i što ne želim ništa da imam s njima. Donedavno nisam čak ni znao za njega. Hej, Dži-Dži, sećaš se onih *posetilaca* koje si ranije pominjao?“

Nije ni podigao pogled s tanjira. „Da?“

„Dolaze li ovamo ili ne?“

„Pojma nemam. Može li još malo preлива, molću lepo?“

Magda me upita: „Kakvi posetioci? Treba li da pripremim još palačinki?“

Dži-Dži odmahnu viljuškom. „Ma to su neki tipovi koje znam, a nisu odavde.“

„Nisu odavde?“, zagrcnuo sam se ja.

„Tvoji prijatelji?“ Glas je prosto iskočio iz Polininog grla – još Dži-Džija koji ovog jutra dolaze u kuću? To, miki!

„Više su tako, tipovi, nego prijatelji, znaš na šta mislim?“ Magda se zgleda s Polin i njih dve se istovremeno osmehnuše na istovetan način – momci na vidiku!

Toliko me je nervirala ta njegova taktika odugovlačenja da nisam više mogao da sedim na mestu. U nedostatku bilo čega pametnijeg, ustao sam i prišao sudoperi. Kada sam tamo pogledao kroz prozor, bilo mi je drago što sam ugledao samo staru, zarđalu ljuljašku, bez I-Tija. U našem zadnjem dvorištu nije bilo parkiranih letećih tanjira. Odvrnuo sam slavinu i posmatrao kako srebrnasta voda kulja u sudoperu i niz slivnik. Posle izvesnog vremena, Magda me upita šta to radim.

„Brojim molekule.“ Nisam dizao pogled. Osećao sam da ću pući.

„Freni...“

„Sve je u redu, Mag. Ne brini za mene.“

Dži-Dži reče: „Pogledaj kroz prozor, čika Freni.“

„Upravo sam pogledao.“

„Pogledaj bolje. Pažljivo zagledaj zadnje dvorište.“

Nisam obraćao pažnju na njega i nastavio sam da posmatram vodu. Zavrnuo sam je. Pa odvrnuo. Pa opet zavrnuo.

Polin se stidljivo javi: „Jesu li tvoji prijatelji tu, Dži-Dži? Jesu li oni u dvorištu?“

„Ma ne. Tamo je samo nešto što bih voleo da vidi čika Freni.“ Stolica zagreba po podu. Trenutak kasnije, Polin je stajala kraj mene. Stavila mi je šaku na rame i oslonila bradu o nju. Ta devojka nikada nije volela da iskazuje privrženost. Pretpostavio sam da je to maženje bilo predstava za Dži-Džija. Nisam mario – bilo je lepo što se nalazila tu. Nakrenuo sam glavu tako da se osloni o njenu. „Lepo mirišeš.“

„Stvarno?“

„Aha. Mirišeš na karanfilić i zapaljeno lišće.“

„Jo', super opis, čika Freni. Karanfilić i zapaljeno lišće. To mi se baš dopada.“

Okrenuh se prema Dži-Džiju. Začudo, posmatrao me je sa istinskim divljenjem.

„Bogami – nikad nisam čuo da neko nekoga tako opisuje.“

„E, mališa, kad malo porasteš, siguran sam da ćeš i sam umeti da smisliš tako pametne stvari.“

On se isceri, dok mu je mali kontinent žute palačinke s plavim tufnama padao s viljuške.

Polin me uštinu za bok. „To je baš bilo pakosno. Samo ti je dao kompliment.“

„U pravu si. Vрати glavu na moje rame – lep je to osećaj.“

Kada je to učinila, okrenuo sam se ponovo prema prozoru da vidim da li mi je nešto promaklo u dvorištu.

„Nema više ljuljaški.“

„Kojih ljuljaški?“, reče Polin sneno.

„Samo ti gledaj, čiča.“

Kao što sam već rekao, naša kuća je nekada pripadala porodici mog druga iz detinjstva, Semjuela Bajera. U ćošku *njihovog* dvorišta, tokom čitavog našeg detinjstva lagano su umirale ljuljaške za decu. Ljudi od kojih sam kupio kuću uklonili su ih. Ali pošto je svet napolju tog jutra bio

u šezdesetim godinama, pogled na zadnje dvorište obuhvatao je i zardale, mrke, jadne leteće mašine koje su nekoliko srećnih godina slale bezbroj dece veoma blizu orbite. Pogled *jest*e obuhvatao i te ljuljaške. Znam to zato što sam pre samo nekoliko minuta pogledao u dvorište, ugledao ih i odmah se setio. Sada ih više nije bilo.

„Dži-Dži, šta se dešava?”

„Samo gledaj. Posmatraj.”

„Au, sranje!”

„Šta je bilo, Freni?”, upita Magda.

„Mogu li dobiti još koju palačinku, strina Magda?”

„Naravno, dušo. Dobro si, Freni?”

„Da.”

Napolju, u dvorištu, nisu samo ljuljaške nestale. Pred mojim očima, ceo pejzaž se menjao. Nije to bilo onako brzo kao na filmu s preskocima u snimanju. Ali ako biste posmatrali jednu tačku nekoliko sekundi, videli biste kako se ona i sve oko nje menja u ovom ili onom stepenu. Pozadi, gde su stajale ljuljaške, nalazila se drvena ograda. Nekoliko meseci ranije, Džoni Petengls i ja proveli smo nedeljno popodne farbajući je u cigla crvenu boju. Tokom šezdesetih, kada je porodica Bajer živela u kući, ograda je bila bela. I bila je jednako bela do pre nekoliko minuta, kada su ispred nje stajale ljuljaške. Onda je postepeno postala teget plava, pa opet bela, nijansa zelene, a onda cigla crvena. Kada sam kupio kuću, ograda je bila bela. Ofarbao sam je u tu nijansu zelene i tek nedavno to prekrrio crvenom bojom.

Dok su se menjale boje ograde, isto se dešavalo i s predmetima blizu nje. Prvo što sam primetio bila je velika narandžasta saksija okačena o vrh ograde, pomoću *nečega* nalik na vešalicu. Narandžasta saksija na beloј ogradі. Saksija je nestala kao i belina iza nje. Srebrni BMX bicikl oslonjen o ogradu pojavio se i nestao. Prosto tako. Braon košarkaška lopta, sad je vidiš, sad ne vidiš. Žuti tricikl. Puf-puf-puf – sve bi se to ukazalo na nekoliko sekundi, a onda nestalo.

Jedva u stanju da odvojim oči od tog brzog premotavanja unapred, upitao sam Polin može li i ona to da vidi.

„Šta da vidim?”

„Sve ono što se tamo napolju menja”, pokazah joj. „Vidiš li srebrni bicikl? Gledaj! Sad ga već nema.”

Polin me gurnu. „Kakav bicikl? O čemu ti to pričaš?”

Pogledah Dži-Džija. Zavrtevši glavom, on nemo izgovori: „Ona to ne može da vidi.”

Iznerviran, vratih se prizoru. „O, koje sranje!”

„Zašto to stalno govoriš, Freni?”

Zato što sam na nekih pet sekundi video svog starog druga Sema Bajera uzrasta oko petnaest godina, kako stoji potpuno nag ispred ograde i piša po travnjaku. Mislim da sam se nasmejao i iznenađeno se oglasio, ali nisam imao dovoljno vremena da razmislim o tome, pošto je previše brzo prošlo. Izniknuo je jedan od onih jeftinih montažnih bazena za plivanje. Dva klinca su se ludirala u njemu sve dok se nisu odludirala natrag u nevidljivost.

„Ovo je glupo”, reče Polin i demonstrativno izade.

Nešto kasnije zazvonio je telefon. Magda je otišla da se javi. Čuo sam kako izlazi iz sobe. Dži-Dži mi priđe s leđa. „Vraćaju svet napolju u sadašnjicu. Ali moraju to da obave sporo, kao ronci koji se dižu prema površini posle boravka u velikoj dubini. Zato sam onomad rekao da moramo da se vratimo ovamo. Morali su da srede sve što je Astopel sjebao.”

„Ništa ne može da nam se desi dok smo ovde?”

On odmahnu glavom.

„Ali da smo tamo napolju...”

„Verovatno bismo nestali. Pretpostavljam da se to desilo s Polininom tetovažom.”

Istorija mog zadnjeg dvorišta u nekoliko minuta. Tridesetogodišnja istorija Ždralovog Vidikovca u nekoliko minuta. Šta se dešavalo po gradu dok smo mi gledali kroz prozor? Sve bih dao da sam u tom trenutku mogao da stojim nasred Glavne ulice.

„Dakle, ažuriraju svet tamo napolju? S današnjim datumom?”

„Tako je.”

„Oni, znači vanzemaljci?”

„Tako je.”

„Kako to da si onda ti još ovde?”

„Valjda zbog toga što sam ti potreban, čika Freni.”

„Koliko i tumor na mozgu.”

Krupni baset došeta u vidokrug, sruši se na tle, poče da se češe i nestade. Eto Sudije. Taj pas je pripadao porodici Van Gelder, koji su bili vlasnici ove kuće pre mene. Bio je zloglasan u celom gradu zbog toga što

su ga uzastopce udarali i automobili i kamioni, a on je uspevaao da to preživi. Osim toga, zaudarao je na močvaru, ali izgleda da je to cena koju jedan pas mora da plati za to što ima devet života. Sudija je umro mirno, od starosti, u svojoj postelji, mesec dana pre nego što su se Van Gelderovi odselili.

Kada se ograda ponovo zacrvenela, kraj nje se pojavila moja stara kosilica za travu „brigs i straton“. Magda se vratila u sobu s bežičnim telefonom. „Džordž je. Kaže da je važno.“

Uzeh joj telefon. Dži-Dži se vrati za sto i ponovo navali na hranu. „Džordž. Šta je bilo?“

„Pas se vratio, Freni. Evo, baš sedi pored mene.“

„Tvoj pas? Čak?“

„Čak i Stari Dobrica. Sede jedan do drugog u mojoj dnevnoj sobi. I živ je, Freni. Stari Dobrica je opet živ. I tu je neko koga moraš da upoznaš. On ih je doneo. Kaže da te poznaje. Zove se Flun?“

„Kaz de Flun“, doviknu Flun iz pozadine.

„Stižem.“ Pritisnuo sam dugme za prekidanje veze na telefonu i pustio ruku da mi klone niz bok.

„Jesu li Dži-Džijevi prijatelji tu?“, upita moja divna žena.

„Da. Jedan je kod Džordža. Idemo po njega.“

Dečko i ja stajali smo sa sigurne strane ulaznih vrata. Ruku sam spustio na kvaku. On je držao svoj kolač sa cimetom koji mu je Magda podgrejala da ima za usput.

„Misliš da je bezbedno da opet izađemo?“

On zagriže kolač i progovori kroz lepljivi slatki fil. „Dovoljno smo čekali da vidimo hoće li se još nešto promeniti pošto ti je ograda ponovo postala crvena. Rekao bih da smo se vratili u današnjicu. Hej, to možemo da ustanovimo samo na jedan način...“

Gotovo zatvorivši oči, otvorio sam vrata. Verovatno sam pomislio da će, ukoliko me napolju sačekaju ili smak sveta ili stvorenja iz svemira, to što sam zatvorio oči uspeti da ih otera.

Sve je izgledalo kako treba. Sporo sam odahnuo. Kako je tačno juče izgledao Ždralov Vidikovac, ili makar moja ulica? Ispred kuće preko puta bio je parkiran beli „saturn“, a ne „jaguar“ mog tate. U redu. Velika mreža za spavanje visila je na komšijskoj verandi. U redu. Moj motocikl stajao je kao opasna žuta žaba na prilaznom puteljku. U redu. Sve je

spremnno.

Polako i s nelagodnošću, sišao sam niz stepenice verande. Kada sam došao do poslednje, na korak od čvrstog tla, nešto me zgrabi za rame i trgnu natrag.

„Pazi!”

Bio sam toliko uzdrman da sam zaboravio da doživim infarkt. Dži-Dži se cerekao kao budala. Ščepao sam njegovu šaku na svom ramenu s namerom da ga prebacim preko sebe. On viknu: „Ne, nemoj! Moje koleno! Koleno mi je sjebano!”

„Do đavola, zašto si to uradio? Misliš da je smešno?”

„Polako, čoveče. Šalio sam se. Razvedri se malo, čoveče.”

„Da se razvedrim sa svim ovim sranjima okolo? Jesi li toliko glup?”

„Nisam, čika Freni. Ja sam ti.”

„E pa onda se ponašaj kao ja. Hoću reći... Gledaj, da krenemo bez dalje zajebancije, važi?”

Polin doviknu sa prozora naše spavaće sobe: „Ćao, Dži-Dži. Vidimo se uskoro!” Naslanjala se na prozorski ispust i *nije* mi izgledalo da nosi košulju.

„Ćao, Polin! Brzo se vraćam.”

„Da uzmemo 'dukati'? Biće brže.”

On odmahnu glavom. „Loša zamisao, šefe. Bolje da odemo tamo peške.”

„Zašto?”

„Pogledaj oko sebe. Pogledaj drveće i ulicu. Još rade na tome da vrata stvari u sadašnjicu, zar ne vidiš? Još ovde nije sve spremno.”

Posle jake kiše svet neko vreme izgleda drugačije. Posvuda se osećaju novi, bogati mirisi, trava sija, kao i lišće na drveću, koje menja boju i s kojeg kaplje voda. Granje se diže uvis, sve se puši, životinje se ponovo pomalaju iz svojih skrovišta i stresaju vodu sa sebe divljim trzajima... sitne stvari, ali *sve*. Kad sam uradio ono što je Dži-Dži rekao i ponovo podrobno obratio pažnju na stvari oko sebe, video sam da je u pravu – ne bi bilo pametno voziti se do Džordžove kuće. Jer, baš kao svet posle oluje, sve oko mene kao da se takođe menjalo. Vanzemaljci nas *jesu* vratili u odgovarajuće vreme, ali još nisu završili, i to je sada bilo očigledno.

Najpre sam primetio kako dugačka crna pukotina na belom komšijskom zidu nestaje kao rezanac koji neko polako usisava u usta.

Onda su se dva velika okrečena kamena pojavila na početku staze drugog komšije. Trenutak pre toga tamo ih nije bilo.

Poznavao sam te detalje – viđao sam ih svakodnevno, ali bili su toliko beznačajni, toliko utopljeni u opšti fon života, da im nikada nisam posvetio nimalo pažnje. Tek sada su imali značaja, kada su bukvalno vraćeni u svet koji sam nekada mislio da poznajem. Kako beše ona čuvena rečenica? „Bog je u detaljima.” Amin.

Ako bismo se odvezli do Džordža motociklom, imali bismo jako dobre izgleda da usput upadnemo u neku rupu koja je postojala pre dvadeset godina, ali je neki zaboravni vanzemaljac zaboravio da je zatrpa.

Uprkos prekoj potrebi da brzo odemo kod Džordža, i dalje smo gledali oko sebe.

„Pogledaj telefonske žice.”

„I ono drvo – belu brezu. Pre samo minut bilo je upola toliko.”

„One zavese su se upravo promenile.”

Te promene su se nastavljale u nedogled i gotovo sve su se dešavale s malim stvarima, ali posvuda, i kako se činilo, u svemu.

„Baš je nekako kul. Ovi tipovi stvarno vode računa o svemu.”

„Dži-Dži, da li si ih već video? Mislim, stvarno video?”

Oklevao je, kao da je odmeravao šta sme, a šta ne sme da kaže. „Da, jesam. Zato sam te i izvukao iz onih kola i odvuкао kući – oni su mi to rekli. I takođe su mi rekli da ništa ne pričam ako me budeš pitao. Pošto sam video šta sve mogu da urade ovde, nisam lud da ih ne poslušam.”

Na pola puta do Džordžove kuće, mali ja doživeo je novo otkrovenje. „Moram nešto da ti kažem. Mislim da ti se neće svideti.”

Ja sam se pitao šta bi se dogodilo ako biste poprskali vanzemaljca po licu (licima?) sprejom protiv nasilnika. Neka ptica prelete nam put i nestade. Piju-piju – čao, nema više. „Gospode, vide li onu pticu?”

„Da. Slušaj, mislim da se ložim na Polin.”

Tišina. Nastavi da se krećeš.

„Da li si me čuo?”

Tišina.

„Daj, čoveče, reci nešto.”

Pokazah ukrućenim prstom na njega. „Što više znaš, to više čutiš.”

On zviznu. „Super rečenica. Jesi li je sada smislio?”

„Ne, Dži-Dži, pročitao sam je. A ti ćeš u određenom trenutku svog

života shvatiti da su knjige kul, a silosi glupi. Verovao ti to ili ne, zbog prvog ćeš odustati od drugog. To će ti uštedeti grdno vreme."

„Reci još nešto. Citiraj još nešto što si pročitao.” Bio je ozbiljan. Lice mu je bilo puno čuđenja, kao da me je molio da mu kažem.

„Evo nečega što se uklapa u ovaj trenutak – 'Idem u potragu za velikim možda.' Reči koje je na samrtni izgovorio jedan čuveni pisac."

S rukama u džepovima, hramljući, podesio je korak po mom. „Što će reći, kao, niko ne zna šta je smrt, ali ja ću to da saznam?"

„Ili: umirem i *ne mogu* da uradim ništa drugo do da otkrijem na šta to liči."

„Da, na to sam mislio."

„Skreni ovde desno."

„Ne mogu da verujem da si se sprijateljio sa Džordžom Dejlemvudom. Taj tip je bio tupan."

„A ti si bio sadista i glupi, sjebani siledžija. Zašto me ništa nisi pitao, Dži-Dži? Ja sam budućnost koja stoji kraj tebe, ali ti me nijednom nisi pitao kakav mi je život. Zašto? Ne zanima te? Zar nimalo nisi radoznao?"

Na njega je došao red da začuti. Nastavili smo dalje. Dvapat se okrenuo da me pogleda, ali dugo nije progovarao.

„Rekli su mi nešto. Rekli su da ne treba to da ti kažem zato što bi moglo da utiče na tvoje postupke. Ali hoću da ti kažem."

„Pa reci onda. Šta je bilo?"

„Rekli su da će, kad se ovo završi, i ako sve ispadne dobro, mene poslati natrag u moje vreme i neću imati pojma da se ovo desilo. Živeću svoj život, verovatno na način na koji si ti to već uradio, i onda završiti... kao ti." Lice mu je postalo nezadovoljno, nestrpljivo.

„I to ti se ne dopada?"

„Da ostanem u Ždralovom Vidikovcu? Da se oženim Magdom Ostrovom? Nadao sam se možda nečemu boljem

„Na primer, belim čupavim tepisima u samačkom stanu u El-Eju? I *ima* toga još. Prvo ćeš otići u Vijetnam..."

On se zgrči. „Ne, hvala."

„Tišina, saslušaj kako ćeš živeti, tim pre što ćeš kasnije sve zaboraviti. Posle Vijetnama ćeš proputovati ceo svet. Onda ćeš otići na sjajan koledž u Minesoti."

„U Minesoti! Zar si poludeo? Tamo je zimi hiljadu stepeni ispod nule."

„Šššš. Tamo ćeš upoznati svoju prvu ženu. To je lepa žena, koja će u Holivudu zgrnuti brdo para kao producent. Dobar deo te love pripašće tebi zato što ćeš smisliti ideju za izvesnu TV seriju koja će postići veliki uspeh. Okusićeš život u El-Eju, ali to će te gotovo upropastiti. Kad ti toga bude dosta, vratićeš se ovamo i biti stvarno srećan prvi put u životu. Nije to loša biografija. Zato ne brini, možeš da očekuješ još mnogo stvari, veruj mi.“

„Zar ono tamo nije tvoj pas?“

Nisam bio šokiran što sam ugledao Starog Dobricu kako šepa ulicom prema nama, ponovo živ. Dešavale su mi se i čudnije stvari. Šok je izazvala činjenica da je pas bio mnogo veći nego kada sam ga poslednji put video. Veći nego *ikada*. I još nešto – kretao se prebrzo. Kako je mogao da hoda tako brzo na samo tri i po noge?

„Ta ružna džukela ne izgleda nimalo dobroćudno i *ne izgleda* srećno što te vidi, čika Fren.“

Dobrica je išao pravo prema nama i mahao repom prebrzo, pognute glave. Do đavola, kretao se prebrzo. Mnogo brže nego samo trenutak ranije. Ne vodeći računa o saobraćaju, Dži-Dži stupi na ulicu i odjuri šepajući na drugu stranu. Ja sam oklevao, zato što je jedan deo mene želeo da se približi tom psu. Kada sam ga poslednji put video, Flun je rekao da je Stari Dobrica Džordž. Šta je bio sada? Zašto je bio toliko veći? On zareža. Bilo je to veoma glasno.

„Sklanjaj se odatle. Uješće te.“ Dži-Dži se mudro popeo na krov sjajnog crnog „audija TT“. Dođe mi da se nasmejem – ko god bio vlasnik tog lepog malog auta, ima da se *grdno* nasekira. Ali nisam se nasmejao, zato što je pas, kada sam ga ponovo pogledao, prepolovio udaljenost između nas i brzo se približavao.

Kad si u Rimu, radi što i Rimljani. Nalazio sam se blizu starog „Folksvagenovog“ kombija. Veoma visoko iznad tla, vozilo je bilo praktično bezbedno od Dobrice, samo ako bih mogao da nasadim guzicu na njegov krov. Ali, nemate pojma koliko je teško popeti se na krov starog „Folksvagenovog“ kombija. Nemate gde da stanete, nemate za šta da se uhvatite, ili...

Klak-klak. Taj zvuk su proizvele pseće čeljusti dok su škljocale kroz vazduh prema meni. Zar nisam spasao tu glupu životinju pre nego što je uginula? I dvaput je propisno sahranio, iako je odbijala da ostane sahranjena. Kakva nezahvalnost! Natrag iz mrtvih (ponovo), ta zver

pokušavala je da me napadne. A ne da je mogla da skoči! Dok sam se verao na krov „folksvagena“, tronogo čudovište je skakalo za mojom guzicom kao profesionalni košarkaš.

Dži-Dži je stajao na krovu jednog auta, dok sam ja stajao na drugom. Bio sam na većoj visini, ali njegova kola bila su otmenija. Preferirao sam visinu. U međuvremenu, pas me je gledao kao da sam pica s ringlicama koju je poručio od „Domina“.

Iznerviran, digao sam ruke. „Šta sad treba da radimo?“

Dobrica zareža i još malo *klak-klaknu*.

„Pozovimo policiju“, reče mudroser sa svog „audija“ i zanjaka glasnim, lažnim smehom.

To nadahnu Starog Dobricu da ponovo počne da skače. Skokovi su mu bili sve viši i viši, što je bilo krajnje zlokobno.

„Uješće te, šefe. Čuješ te njegove zube kako rade *klak-klak*? Bolje brzo smisli nešto!“

„Na primer?“

„Zašto ga ne upucaš? Imaš svoj pištolj?“

„Ovog psa ne možeš da ubiješ. Već je dvaput umro otkad smo se upoznali.“

Nije mogao da prestane da se ceri. „Možda će da bude treća – sreća.“

„Dži-Dži, daj, pomoz mi. Nemoj ceo dan da se tu kurčiš. Ako pomogneš meni, pomogao si i sebi, ne zaboravi to.“

„Kako se zove?“

„Stari Dobrica.“

„Kakvo je sad pa to ime za jednog psa? Dobrice! Dođi ovamo, dečko!“

Nije se pomerao. Sada je balio. Balio i *klak-klakao*. Videle su mu se desni. Bile su sjajne i ružičaste kao žvaka.

„Moramo da se izvučemo odavde. Moramo da odemo do Džordža i vidimo šta se dešava s njim.“

„Pa, nemamo ni šture, ni balon punjen toplim vazduhom.“ On stavi šaku iznad očiju praveći se da se zagledao prema horizontu. „Nigde ne vidim merdevine. Bilo bi lepo da imamo razapeto uže, ali ga nemamo.“

„Baš ti hvala što si to podelio sa mnom.“

„Nema na čemu. Znaš šta je taj pas? To ti je jedan pravi SDŽOP.“

„Što znači?“

„Što znači da su psi većinom samo *psi*, znaš? Nema ničeg posebnog u vezi sa njima. Psi – psi. Ali taj tu – to ti je jedan sjebani džukac od psa.“

SDŽOP."

Klak-klak. Spustio sam pogled na Dobričina usta boje žvake i prvi put primetio da su mu zubi nikotinski žuti. Ružičasto, žuto i sjajno. *Klak-klak.*

„Hej, čika Fren?“

„Šta je?“

„Pade mi nešto na pamet.“

Uspravivši se, pogledah preko prema njemu. „Da?“

„Da odletimo.“

„Genijalno. U čemu?“

„Prosto da odletimo, čoveče. Sve ostalo unaokolo je skroz ludo, zar ne? Zašto onda ne bismo mogli da letimo? Zašto ne bismo mogli da skočimo sa ovih krovova i odletimo? Ko kaže da se to neće dogoditi ako pokušamo?“

„Gravitacija.“

„Gledaj, bajo, otkad sam stigao ovamo, čitavo iskustvo bilo je kao da sedim po čitav dan na električnoj stolici i da me drma pet hiljada volti kroz glavu. Spržilo nam je sve, ali naročito mozak. Zato kažem da prosto pokušamo i ustanovimo šta će se dogoditi. Iznova i iznova uverili smo se da je sve moguće. Zato bolje da počnemo to da koristimo. Ceo svet oko nas je poludeo: ti i ja smo zajedno, istovremeno. Zar to nije ludo? Putovali smo kroz vreme, taj mrtav pas digao se iz groba, ptice nam nestaju pred očima... pa zašto onda da ne poletimo? Ako hoćemo da letimo, probajmo. Ako ne upali, nema veze. Zašto ne?“

To sam ja govorio, ali onaj ja kojeg već godinama nije bilo. Onaj ja koji je verovao u zašto ne? Radije nego nema šanse/neće da može/ni u snu, tačka. Sredovečni ja, koji je smatrao da je ta zamisao smešna, ustao je u nameri da ode iz bioskopa. Ali ostatak mene dreknuo je na njega da sedne natrag i odgleda film do kraja. Zašto ne leteti? *Zašto ne?*

„Hajdemo.“

Dži-Dži se isceri kao izrezbarena bundeva i dvaput pljesnu. „Odlično.“ Ne oklevajući ni trećutka, on ispruži ruke kao da se sprema da skoči u vodu. Onda skoči s krova „audija“. I tresnu o tle sekund kasnije, zaurlavši od bola. Stari Dobrica ga pogleda, a onda ponovo pogleda u mene, baš kada sam se otisnuo s krova „Folksvagenovog“ kombija – i poleteo.

Da li mogu da vam opišem kako to izgleda leteti? Naravno. Hoću li?

Ni za milion godina. Reći ću vam ovo: sećate se najboljeg poljupca u životu? Kako su odjednom svaki zvuk, sav život, sva materija nestali? Kako vam je za to sveto, kratko vreme čitav život bio na usnama? U prvom trenutku, kada sam shvatio da se to dešava, da je stvarno, tako je nekako bilo.

Poleteo sam kao astronaut na Mesecu. Skok s krova automobila poneo me je napred, na visini od tri metra iznad tla. Počeo sam polako da se spuštam. Prizemljivši se, odgurnuo sam se jednom nogom i smesta se ponovo podigao natrag na visinu na kojoj sam ranije bio. Lebdeo sam blago napred, leteo... u neku ruku.

„Gade jedan, gade jedan, uzleteo si! Deluje! Rekao sam ti! Znao sam da će da deluje! Beži do đavola od mene, pseto!”

Dži-Dži potrča ispod mene, mašući uzbuđeno rukama. Nekoliko trenutaka moja senka je prelazila preko njega i zemlje, kao da sam bio avion koji baca dole svoju tamnu sliku. Viknuo je kad mu je Stari Dobrica natrčao na nogu i naterao ga da posrne. Dok sam se prvi put spuštao, petnaest metara od mesta s kog sam krenuo, video sam da je klinac šutnuo psa pravo u glavu. Narandžastom kaubojskom čizmom po psećoj lobanji. Rezultat? Nerešeno. Dobrica je stao i nekoliko puta zatresao glavom. Što mi je dalo dovoljno vremena da se ponovo otisnem, a Dži-Džiju da potrči.

„Sad si to savladao, čiko. Definitivno si uzleteo!”

Okrenuo sam se malo u vazduhu, da pogledam šta je s Dobricom. Sada se držao podalje, ali nije imao nameru da odustane od potere. Dok sam se ponovo okretao, osetio sam da telo počinje da mi se spušta. Ali sada sam znao šta treba da radim i kada sam dodirnuo tle, to je bilo upravo to – samo dodir. Jedno otiskivanje i ponovo me nije bilo.

„Ovo je fenomenalno! Ti *letiš!*”

„Ti si za to kriv, Dži-Dži. Da nisi rekao da pokušam, ne bi se dogodilo.”

„Da, da, znam. Ma koga je briga kako se desilo? Prosto je neviđeno kul!”

To je bilo tačno, ali šta je trebalo da uradim kada stignem do Džordžove kuće, osim da sletim? Flun je bio tamo, Džordž je bio tamo, Dobrica je pokušavao da me ujede dok sam ja pokušavao da stignem tamo...

Kao da mi čita misli, Dži-Dži upita odozdo: „Šta ćemo da radimo kad

dođemo do Dejlemvudove kuće?”

Pre nego što sam stigao da odgovorim, ugledao sam džogera koji je trčao pločnikom prema nama. Osmehnuo sam se. Kako će reagovati na to što: neki čovek lebdi iznad njega kao zmaj, ispod ga prati dečak u trideset godina staroj odeći i s lošom imitacijom Elvisove frizure, a za njim trči pas sa tri noge, jednim okom i čeljustima koje rade *klak-klak*? Biće to neponovljivo.

Nosio je jedan od onih smešnih kompleta za džogiranje koje nijedan pravi džoger nikad ne nosi. Bio je to saobraćajni krkljanac suprotstavljenih boja, a sve su izgledale još ružnije zbog toga što su bile naslagane jedna povrh druge. Kakva osoba je mogla da kupi takvu odeću? Video sam nedavno nešto slično tome, ali to sam tek kasnije registrovao i setio se. Kasnije, kada sam imao priliku da razmislim o detaljima.

Bio sam toliko zagolican činjenicom da nas trojicu sada još jedna osoba vidi ovako. Bio sam toliko nestrpljiv da vidim kako će reagovati na apsurdnost naše slike. Nisam obraćao pažnju ni na šta, osim na to da muškarac u odeći za džogiranje nailazi prema nama, i šta li će samo pomisliti?

Prvo je pucao na dečaka. Taj čovek je pripucao na Dži-Džija.

Na tri metra od nas, nehajno je posegnuo u svoj ružičasti džep na žutoj osnovi i izvukao pištolj. Ugledao sam ga, shvatio, primio sliku u svoj usporeni mozak. Na tri metra iznad tla bio sam nemoćan da učinim bilo šta. Viknuo sam: „Pištolj! Pazi, ima pištolj!”

Praznog lica, Kaz de Flun ga uperi u Dži-Džija i pripuca mu u grlo, grudi, trbuh. Dečko se sruši, mrtav pre nego što je pao na pločnik. Flun se tada okrenu prema Starom Dobrici i opali mu u glavu.

Beng beng beng.

PACOVSKI KROMPIR

Siguran sam da sam pao s neba u trenutku kad je Dži-Džijevo srce prestalo da kuca. Zbog toga što je u trenutku kada je on umro, istovremeno umrlo i „zašto ne?“ i obnovljeni smisao za čudesa u meni, koje mi je on vratio. Ne sećam se da sam pao ili makar udario o tle, zato što sam bio toliko užasnut onim što se dogodilo.

S rukama opruženim niz bokove, Kaz de Flun, koji je izgledao u dlaku isto kao kada sam ga video u Beču, zurio je ravnodušno u dva leša. Ustao sam, ali sam ostao na istom mestu. Nisam imao pojma šta dalje smeru. Možda ću i ja umreti.

„Zašto? Zašto si to uradio, Flun?“

„Ne dopada mi se budućnost u kojoj sam živeo, Freni. Hoću drugačiju. Morao sam da unesem neke izmene. Ti si imao nepoštenu prednost sa ovom dvojicom. Znam ko je dečko bio.“ On pokaza na mrtvog psa. „Sad će biti drugačije.“

„Kako si se vratio ovamo?“

„Ne znam, Božanski upliv – *manus e nubibus* – ruka iz oblaka; verovatno neko moćan želi da budem ovde. Na isti način na koji je vratio dečaka da tebi pomaže.“

Setio sam se da je Dži-Dži rekao kako je Astopel pogrešio kada je manipulisao mojim životom. Zato što je rezultat toga da sada sve može da se dogodi. Flun, koji je ovde stajao s pištoljem u ruci, bio je neposredni dokaz za to.

„Ali ti si ih ubio. Zašto? Da li znaš ko su oni bili?“

„Da, Džordž mi je objasnio. Upravo sam ti rekao, Mekej. Bolje da i ti budeš malo oprezniji. Od sada pa nadalje biću ti blizu koliko i vena na tvom vratu. Ili oko u tvojoj duplji.“

„Ili govno koje mi prolazi kroz creva. Spusti pištolj da možemo stvarno da se zbližimo, Kaz. Ljubiću te po francuski dok ti ne budem iskopao mozak iz lobanje.“ Jedna loša misao trepnu mi u glavi. „Gde je

Džordž?”

Flun nabra čelo i reče iznenađeno: „Kod kuće. Gde bi inače bio?”

„Nisi mu nudio?”

„Ne, on mi je potreban. Trebate mi Džordž i ti, ali još ne znam na koji način. Kad budem saznao, videćemo. Ali nemoj sada da me pratiš, jer ću te istog trenutka ustreliti. Znaš to?”

„Da, Flun, znam to.”

„Ali ne tuguj kad nestanem, zato što ću uvek biti u blizini. Proveravaću te s vremena na vreme.” Glas mu je bio veseo, pun dobre volje.

„Šta ćeš da uradiš?”

„Uneću neke izmene. Kako bi život bio još lepši nego što jeste.”

„Za tebe. Ali ne i za bilo koga drugog.”

„Naravno, za mene, Freni. Ja sam bar iskren kada to kažem.” Zgađen, okrenuo sam se i pogledao prema Dži-Džiju, kako bih sebi ponovo pokazao šta se dogodilo. Ali njegovo telo je nestalo, baš kao i pseće.

Flun mora da je video promenu na mom licu; uperivši pištolj u mene, pogledao je preko njega i osmehnuo se. „A, baš uvidavno od njih; prištedeli su ti gnjavažu oko objašnjavanja tvojim kolegama iz policije otkud ta dva leša.”

„Ko sve to radi, Flun? Da li znaš? Da li si upoznao Astopela?”

„Ne. Ali, tipujem na Boga. A ako jeste to u pitanju, dopada mi se to božanstvo. Možda je On odlučio da se ponovo umeša. Zar to ne bi bilo zanimljivo? Vidimo se.” Mahnu pištoljem i udalji se.

Kada je otišao, ostao sam da stojim nepomično, bez ijedne primisli o tome šta treba sad da radim. Očigledan potez bio bi da odem kod Džordža i ustanovim da li je s njim sve u redu. Umesto toga, zurio sam u mesto na pločniku gde su dečak i pas ležali kada sam ih poslednji put video.

Oduvek sam o njemu mislio kao o dečaku, davežu ili Dži-Džiju. Sada, kad ga više nije bilo, setio sam se, ako je to prava reč, da je on bio ja. I sad je mrtav. Taj ja je nestao, a bio sam siguran da je ostalo još toga da mi pokaže, što više nikada neće moći.

Vratio sam se u sopstveno vreme s previše komadića informacija za gutanje, ali bez dovoljno vremena da ih svarim. Pretpostavlja sam da je ostalo još samo nekoliko dana da dovršim ono što je trebalo da uradim,

šta god to bilo. Nisam mogao da se vratim u budućnost i pogledam još jednom, zato što čarobna fraza „rupe u kiši” nije delovala kada sam probao da je upotrebim. Više nisam mogao ništa da pitam ni Astopela ni Dži-Džija. A šlag na torti od tih govana bilo je to što se Flun nalazio na slobodi ovde i sada i što će, sasvim sigurno, još više zamrsiti stvari. Mogao sam samo da se nadam da će mi se kloniti s puta dok budem pokušavao da ukapiram šta dalje da radim.

„Hej, Freni, otkud to da je onaj tip uperio pištolj u tebe?” Džoni Petengls je visok, debeo muškarac. Opstaje na „vopersima” iz „Burger kinga” i na slatkišima. Fizički izgleda isto već petnaest godina. Ima ljudi u našem gradu koji smatraju da je on *idiot savant*. Ne znam da li je. Jedina neobična stvar koju je Džoni ikada radio i koja ukazuje na to da je blago retardiran jeste njegovo memorisanje decenija televizijskih reklama – što nije talenat zahvaljujući kojem ćete dobiti posao u Beloj kući ili „Majrosoftu”. Otkad mu je pre nekoliko godina umrla majka, ja sam pazio na njega. To nije teško, jer isto radi većina ljudi u Ždralovom Vidikovcu. Hranimo ga kad to želi da prihvati, dajemo mu poslove s vremena na vreme kako bi mogao da plaća svoje hamburgere i iznajmljivanje video kasete sa Arnoldom Švarcenergom, i postavljamo se krajnje zaštitnički prema njemu. Možda nije nuklearni fizičar, ali on je naš Džoni i to je dovoljno. Oduvek sam pokušavao da budem prema njemu krajnje iskren.

„Odakle si došao?”

„Gospođa Darnel mi je pripremila francuski tost za doručak. To je baš bilo ljubazno, zar ne?”

„Jeste. To je zao čovek, Džoni. Zove se Flun. Ako ga vidiš u gradu, drži se dalje od njega.”

„Zar ne bi trebalo da ga uhapsiš? Držao te je na nišanu.” Džoni je obožavao filmske fraze kao što je ta – „držao te je na nišanu”. Ponekad, prilikom gledanja kasete, čuo bi neku i mukotrpno je pribeležio štampanim slovima u notes kraj televizora.

„Možda kasnije. Ne ovog trenutka.”

„Važi. Ali, da li bi hteo da ga pratim? Mogao bih da ti podnesem tajni izveštaj o njegovom kretanju.”

Instinktivno sam hteo da mu kažem da se ne bakće s tim, ali nisam. Čemu bi to moglo da naškodi? Čak i kad bi ga Flun primetio, morao bi da porazgovara sa Džonijem na samo dva minuta da bi shvatio da mu nisu

sve daske na broju. Ko bi se osećao ugroženim od retardiranog debeljka koji recituje reklame za „isuzu“? Ono što Flun nije znao bilo je da je Džon, kad se jednom namerači na nešto, uporan kao mungos u borbi s kobrom. Zašto da mu ne dozvolim da prati Fluna?

„Moraš biti jako oprezan, Džoni. Ako te primeti, može napraviti velike nevolje.“

Džoni se nikad ne osmehuje, ali tada se osmehnuo. „Znam ja kako da se krijem. Krio sam se od majke i nikad nije mogla da me nađe. Prosto ću i od njega da se sakrijem. Gledaj samo – kladim se u deset hiljada milijardi dolara da me taj neće ni videti.“

„Idi onda, Džone, ali budi oprezan. Ne čini ništa glupo.“

„Ja jesam malo glup, Freni, ali ne kad je skrivanje u pitanju.“ Još se osmehivao kada je pošao.

Toliko mi se toga već dogodilo u proteklih nekoliko sati da je bilo pravo čudo što sam stigao do Džordžove kuće na dve noge, umesto da dopuzim na sve četiri. Mozak mi je bio kao da su ga jebali demoni na drogama, a onda ga bacili u ćošak. Kada sam došao do njegove ulice, krenuo sam brže, ni sam to ne primećujući. Želeo sam da vidim svog prijatelja Džordža Dejlemvuda, nekoga stvarnog i čvrstog, nekoga ko je važan deo života od pre samo nekoliko dana, koji sam tako bezbrižno uzimao zdravo za gotovo.

Popeo sam se stepenicama verande i pritisnuo njegovo zvonce. Niko se nije javio, ali ništa zato. Čak i kad je bio kod kuće, Džordž je često ignorisao zvono telefona ili zvonce na vratima. „Potreban sam im“, obično bi rekao, „ali oni meni verovatno ne trebaju, ko god bili.“ I nastavio bi da radi ono što je radio, zaboravivši na zvonjavu koja se prekorno čula iza njega.

Pre nego što sam ponovo pokušao, sišao sam nekoliko stepenika unazad i pogledao prema krovu. Tamo je sedeo pre neki dan, kada je moj svet bio jednostavnije mesto, svet gde su se „samo“ mrtvi psi ponovo pojavljivali, a ne i verzije mene samog, iz prošlosti, sadašnjosti i budućnosti. Koje bi zatim ubio holandski industrijalac iz dvadeset prvog veka.

Moj prijatelj danas nije sedeo na krovu, ali dok sam gledao tamo, čuo sam nešto što mi je umirilo srce. Džordž je izuzetno dobar gitarista. Inače je toliko originalan da to ne bi trebalo da bude iznenađujuće, ali jeste. A znajući za njegov čudan i konzervativan ukus, očekivali biste od

njega da svira samo klasičnu muziku, ali nije tako. Njegov raspon ide od Mocarta do *Bitlsa*, preko prokleta dobrih imitacija Majkla Hedžisa ili *Manitas de Plate*. Provodi najmanje dva sata dnevno vežbajući na najljepšoj gitari koju sam ikad video. Voleo bih taj instrument i samo zbog njegovog imena – bio je to veoma redak model po imenu „crkvena vrata”. Kada sam pitao Džordža koliko je gitara koštala, progutao je knedlu i počeo da izvrđava, pomenuvši samo „pet cifara”. I vredi toliko. On tom drvenom kutijom rukuje kao da s njom vodi ljubav, a možda upravo to i radi.

Dok sam stajao s jednom nogom na stepenici verande, čuo sam kako svira „*Betenu*”, mračno lepi valcer Skota Džoplina, jednu od njegovih najomiljenijih melodija. Sa olakšanjem, ispustio sam vazduh kroz usne. Kada sam to čuo, shvatio sam da je s njim sve u redu. Džordž je svirao određene komade u zavisnosti od raspoloženja. Znao sam da „*Betenu*” izvodi kada se zaglavi negde u poslu i pokušava da smisli način da se izvuče. Ta melodija obično je značila da ga se klonite ako mu se nađete u komšiluku; Džordž definitivno nije bio nimalo zabavan dok je razmišljao o nečemu. Ali danas će morati da odloži ta „crkvena vrata” i da me sasluša.

Muzika je dopirala iza kuće. Obišao sam oko nje. Džordž je sedeo na tlu usred dvorišta, s gitarom uspravljenom između nogu. Neotvorena čokoladica „mars” ležala je u blizini na tlu. Muzika je ispunila vazduh. Jazavičar Čak sedeo je nedaleko i zurio u svog gospodara kao pas koji zuri u stari gramofon na etiketi RCA.

„Džordž?”

On me pogleda i osmehnu se. Pas pritrča da me pozdravi. Sagnuo sam se i podigao ga. Napao mi je lice vrelim brzim lizovima. „Drago mi je što si se vratio, Čaki.”

Džordž je čuo to i osmeh mu se raširio. „Jesi li video Kaza de Fluna? Da li te je pronašao?”

„Da, Kaz me je pronašao.” Prišao sam mu sa psom u naručju. Sve vreme je to bio zavežljaj toplog migoljenja i poljubaca. Džordž odsvira dva akorda – završnicu – pa prekinu.

„Kada se Čak ponovo pojavio?”

„Kaz ga je doneo. Rekao je da je to poklon za mene. Toliko se toga desilo, Freni.”

„Znam.”

Prošlo je neko vreme pre nego što je ponovo progovorio. „A ti si razgovarao s Flunom?“

„Jošte kako.“

„Šta misliš o njemu?“ Pitanje je bilo neverovatno. Džordž nikad, ali nikad nije pitao šta mislite o drugima, zato što ga nije bilo briga. Ni za ljude ni za ono što mislite o njima. Po pravilu, interesovanje Džordža Dejlemvuda za čovečanstvo bilo je slično interesovanju koje prosečan čovek gaji za feldspat.

Seo sam blizu njega i spustio Čaka na tle. On priđe Džordžu, sklupčea se sa poverenjem kraj njega i zatvori oči. „Kako ti se dopao Flun? Ja sam ga već upoznao.“

Džordž otvori čokoladicu. „I ja.“

To me nagna da se brzo uspravim. „Znaš Fluna od ranije?“

„Tako on kaže.“ On zagriže čokoladicu. Tanka nit mrkog karamel punjenja zavijuga mu niz palac. On je oliza. „Rekao je da smo se upoznali kada je bio u svojim tridesetim godinama.“

„Zašto?“

„Navodno me je angažovao da napišem uputstvo za neki njegov izum.“

Topao nalet vetra podiže braonkastocrveni papir u koji je slatkiš bio umotan i premetnu ga kroz vazduh. Zgrabih ga. „Da li ga pamtiš?“

„Imaš najbrže ruke koje sam ikada video, Freni. Stvarno bi trebalo da sviraš neki instrument.“

„Je li istina da te je angažovao, Džordž?“

„Ne, nikad ga ranije nisam video. I mada mi je pamćenje savršeno, proverio sam podatke da bih bio siguran. Nikada nisam radio ni za koga po imenu Flun.“

„Znači, laže?“

„On ne misli tako. Osim toga, znao je tačno ko sam i znao je pojedinosti iz mog života. Navodio je i stare i opskurne primere mojih radova.“

„Mogao je to da sazna bilo gde.“

„Tačno, ali širina njegovog znanja bila je impresivna. Mora da je uradio pozamašan domaći zadatak kako bi saznao to što zna. Hoćeš malo moje 'mars' čokolade?“

„Ne. Dakle, Flun ti se pojavi na vratima sa Čakom kao poklončićem kojim će steći tvoje poverenje. Kaže ti ko je i saopšti ti da si nekad radio

za njega. Jesi li znao da nosi pištolj?"

„Danas svi imaju pištolje, Freni. I sam si to rekao. Zato si mi dao jedan.” On ponudi parče čokolade psu, koji ga onjuši, ali okrenu glavu. Džordž slegnu ramenima i ubaci komad u usta.

„Moram da ti kažem šta mi se sve izdešavalo. To će te naterati da drugačije sagledaš stvari.”

„Možda, ali Flun mi je već mnogo toga rekao.”

To me je naljutilo, što mi se i čulo u glasu. „Ja nisam Flun, Džordž. On nije bio gde i ja. Šta ti je rekao?”

Sledećih pola sata pričao sam mu svoje novosti, kao i on meni svoje. Na moje veliko iznenađenje i užas, sve što je Flun rekao Džordžu bilo je istina, do poslednjih pojedinosti. Bez preterivanja, bez senčenja stvarnih detalja priče kako bi on izgledao bolje. Odgovorio je na sva Džordžova pitanja, a onda – pazite sad – pokušali su da ustanove šta mi se to dešava i zašto.

„E, stvarno, da ne poverujem! Vas dvojica ste upoređivali svoje beleške o meni?”

„Da.”

„Džordž, jebote, Flun ti je kao građanin Kejn, samo s pištoljem. Upravo je ubio Dži-Džija, a pre nego što je ubio psa, mislim da mu je uradio nešto gadno, što ga je pretvorilo u psa-ubicu. I ti ćeš da prihvatiš mišljenje tog čoveka kao ispravno?”

„Nisam to rekao, Freni. Rekao sam da smo raspravljali o tebi.” Pušeći se od besa, počeo sam da čupam pregršti nedužne trave i bacam ih na nedužnog Čaka. Vlati su bile previše lake da bi stigle do psa, ali on se probudio i nastavio da me drži na oku, za svaki slučaj. „Da, pa, kaži mi, šta ste vas dvojica *prognostičara* zaključili?”

U njegovoj kući zazvoni telefon. Džordž smesta ustade da se javi, što mi je bilo krajnje sumnjivo. To nije ličilo na njega. Osećao sam da je to uradio samo da bi dobio na vremenu. Vratio se žurno s bežičnim telefonom koji je držao ispred sebe u kruto ispruženoj ruci. „Freni, javlja se Polin. Magda se upravo srušila. U nesvestici je.”

U minutima koji su prošli dok me je Džordž vozio kući, kola hitne pomoći koja sam pozvao od njega već su stizala s druge strane naše ulice, uz zavijanje sirene. Kada su se oba vozila zaustavila pred kućom, na um mi pade reč „oksimoron”. Jer, ova situacija bila je upravo to – oksimoron. To što sam znao šta nije u redu s mojom ženom i pre nego

što joj je lekar opipao puls bilo je neprocenjiva prednost. Ironija je bila u tome što sam ujedno znao i da je situacija beznađna. Samo polako, doktore. Jer šta god da uradite, neće vredeti – ona će umreti od velikog, debelog, sočnog tumora na mozgu za godinu dana. Džordžu nisam pričao o tome. Rekao sam samo da sam kao starac u Beču bio u braku sa Suzan Džineti. Na tipičan dejlemvudski način on je zastao, odgrizao novi zalogaj čokoladice i rekao ravno: „Zanimljivo Nas četvorica pojurili smo u kuću. Kada smo zalupili vrata, Polin nas je pozvala iz kuhinje. Magda je tamo ležala na podu kraj stola. Polin joj je stavila jastuk s kauča pod glavu i pomerila joj ruke i noge tako da izgleda kao da mirno leži, ali ujedno isuviše nalik na leš. Smesta sam pogledao da li je poprimila „pozu“ – kada se udovi izvrnu unutra kao da su se mišići previše zategli na kostima – što je bio jedan od najgorih mogućih znakova da postoji tumor na mozgu.

Bolničari su klekli i počeli svoj turobni posao. Bio sam bolničar u Vijetnamu i znao sam šta rade. Zbog toga mi nije bilo nimalo lakše da gledam. Stalno mi je bilo na vrhu jezika da kažem „Proverite Babinskog“ i „Je li decerebrirala?“, ali nisam, zato što im nije bio potreban niko ko bi se mešao u postupak koji su primenjivali strogo po pravilima. Svedjedno, veoma pažljivo sam posmatrao šta rade.

Prekrivši usta jednom rukom, Polin mi je drugom žurno mahala da priđem. Džordž je to primetio i pomerio se iza bolničara, što je moguće dalje od nas.

„Polin, šta se desilo?“

„Razgovarale smo i njene oči, kao, najednom su joj zakolutale u glavi? Onda je skliznula sa stolice. Kao da izvodi neku jezivu šalu? Mama je imala jake glavobolje u poslednjih nekoliko nedelja. Nije ti to rekla zato što nije htela da se brineš.“

Siguran sam da je bila iznenađena mojom reakcijom. Verovatno je očekivala da eksplodiram zato što mi nisu pomenute te glavobolje, ali ja sam se samo zagledao u sopstvene cipele i zaklimao glavom.

„Nisam to primetio, ali, da li se u poslednje vreme čudno ponašala? Na primer, da li je bila nabusita ili iracionalna bez ikakvog razloga?“

Jedan bolničar podiže Magdi kapak i uperi joj malu žutu lampicu u oko. On reče: „Telo joj nije zauzelo neuobičajen položaj, ali ovde dobijam nejednaku reakciju zenica.“

Više nisam mogao da se uzdržavam. Nije bilo svrhe. „Potražite

simptome tumora na mozgu." Obojica me pogledaše.

„Odnedavno je mutno videla i bolela ju je glava.“

„Freni, meni nikada nije pomenula da vidi mutno.“

Stisnuh Polininu mišicu da bi ostala mirna.

„Znate li koji su to simptomi, šefe Mekejb?“

„Bio sam bolničar u vojsci. Uradite test iglom. Ustanovite kako reaguje na bol.“

Jedan od njih pogleda svog kolegu. „Bogamu, nikada ranije nisam imao slučaj tumora na mozgu.“

Polin mi priđe bliže. Osetio sam joj dah kada je progovorila. „Freni, stvarno misliš da mama ima tumor na mozgu?“

Da slažem devojku? Da joj kažem istinu? „Ne znam, dušo. Ali hoću da proveru tu mogućnost. Sačekajmo da čujemo šta oni imaju da kažu. Uvek je bolje biti siguran u takvim stvarima. Neka sve provere.“ Pomerio sam Polin tako da stane ispred mene. Obgrlio sam je i čvrsto stegnuo. Stajala je kruta i uzdrhtala. Osećao sam se tako bespomoćno, i strahovito sam je sažaljevaao. Nisam želeo da znam ono što sam znao o stanju njene majke. Ona zastenja. „Mama. O, mama.“

Prvi put u životu srce poče da mi nepravilno udara. Bilo je to sumanuto osećanje. Odjednom se činilo da mi se penje visoko u grudima, sve dok mi nije došlo do guše. Onda je počelo da tuče jako i neravnomerno. Obrazi su mi postali vrela. Dodirnuo sam jedan i prst mi je bio veoma hladan na njemu. Srce mi je lupalo u čitavom gornjem delu grudi. Udaralo je brzo, brzo, brzo, da bi zatim naizgled stalo, pokucalo brzo još nekoliko puta, stalo... Normalan ritam je nestao, i sada je slobodno posrtalo unaokolo po meni kao automobil koji se velikom brzinom parkira u rikverc.

I dalje grleći Polin, spustio sam šaku sa obraza do leve strane grudi. Pomislio sam da osećam kako mi srce tamo lupa. Bilo je to čudno, opčinjavajuće i strašno.

„Freni, da li si dobro?“ Džordž me je posmatrao.

„Da, samo imam aritmiju. Nije ni čudo, posle tolikog stresa.“

„Šta je to, Freni? Šta to nije u redu s tobom?“ Polinin glas bio je uplašen. Zar ću se ja sledeći srušiti?

„To znači da mi srce brzo kuca. Ništa strašno. Ne brini.“

„Hoćete da vas pregledamo?“, upita jedan bolničar sa aparatom za merenje pritiska u ruci. Odmahnuo sam glavom.

Premestili su Magdu na nosila i prikačili joj infuziju. Polin je na svakom koraku pitala šta rade i zaslužila je da zna. Pažljivo sam joj opisao proceduru, pazeći da mi glas sve vreme bude smiren i samopouzdan. Taj ton je izgleda imao uspeha, zato što su joj se ramena opustila i ona je nešto kasnije prestala da nervozno oblizuje usne svakih nekoliko sekundi.

„Ovde smo završili. Hoćete da se povežete s nama do bolnice?”

„Polin, želiš li da pođeš sa svojom mamom? Mene Džordž može da odveze tamo svojim kolima.” Trebalo mi je desetak minuta nasamo sa Džordžom kako bismo porazgovarali o raznim stvarima. Taman dovoljno vremena da se odvezemo od naše kuće do bolnice u Ždralovom Vidikovcu.

Njeno telo se smesta ponovo zgrči. „Ne! Neću da se vozim kolima hitne pomoći. Ne želim to, Freni. Molim te, dozvoli da idem sa Džordžom. Molim te!”

Njena brza, neočekivana histerija sve nas je izbacila iz ravnoteže. Zaobišavši diplomatiju, uhvatio sam je čvrsto za ramena i prodrmao je. „Prekini! U redu je, dušo, sve je u redu. Ne moraš da ideš kolima hitne pomoći. Idi sa Džordžom, a ja ću da se vozim s mamom do bolnice. Samo polako, a? Sve će biti u redu.”

Dok sam govorio, gledala je u pod i sve vreme klimala glavom kao da umesto vrata ima oprugu. „Dobro. Važi. Doći ću odmah za vama. Ali, Freni? Treba li da pitam lekare i za moju tetovažu kada tamo stignem? Misliš da treba da ih pitam zašto mi je nestala tetovaža?”

Do đavola, o čemu to ona sada priča? Kad mi je konačno svanulo, morao sam da zatvorim oči kako bih se usredsredio na ono što joj se dogodilo ranije tog jutra. „Uh, ne. Uradićemo to drugi put. Pobrinito se sada za Magdu.”

„Važi. Ali, Freni, hoće li Dži-Dži biti u bolnici?”

„Ja – ne znam, dušo. Stvarno ne znam gde se Dži-Dži sada nalazi.”

Magda je došla svesti dok se vozila kolima hitne pomoći. Ja sam razgovarao s jednim od bolničara, za koga se ispostavilo da je bio u gimnaziji pre neki dan kako bi preuzeo telo Antonije Korando. Nisam ga prepoznao.

„Freni?” Glas moje žene zvučao je veoma tiho i veoma seksi. Zvučao je perverzno, kao da me poziva u postelju. Možda je izgovorila moje ime čak i više puta, ali glas joj je bio toliko slab da sam lako mogao da ga

prečujem.

„Magda, kako si? Kako se osećaš? Da li si malo ošamućena?“ Dodirnuo sam joj slepoočnicu i pomazio je. Lice joj je na nekim mestima bilo hladno, na nekim vrelo.

Ona nekoliko puta trepnu, ne odvajajući staklasti pogled od mene. Jednom je otvorila usta na nekoliko dugih trenutaka, ali nije rekla ništa. Jezik joj je izgledao posivelo i smežurano. Pomerajući polako glavu s jedne strane na drugu, gledala je prazno oko sebe, očigledno pokušavajući da ustanovi gde se nalazi.

„Onesvestila si se, Mag. Sad smo u kolima hitne pomoći i idemo u bolnicu zato što hoću da te pregledaju. Pozvao sam doktora Zakridisa i on nas tamo čeka.“

Ona mi nežno dodirnu nadlanicu jednim prstom. Polako je pomazi, a onda joj prst skliznu. Onda reče nešto što nisam mogao da čujem. Nagnuh se bliže. Iz onog malog izvora energije koji joj je preostao, uspela je da izvuče dovoljno da kaže to ponovo: „Kuc-kuc.“ Udahnuo sam naglo, kratko i oštro. Bila je to naša lozinka i tajni osmeh. Kad god bi jednome od nas bilo do seksa i kad bi poželelo da vodi ljubav, prišlo bi onom drugom i reklo to: „Kuc-kuc.“ Nije to toliko značilo kucanje na „vrata“ koliko je bilo kao blesava rečenica kojom deca od pamtiveka započinju milion loših viceva. Ne znam odakle je to poteklo, niti se sećam ko je od nas to prvi iskoristio u tom kontekstu. Ali tu frazu smo govorili jedno drugome *jedino* iz tog razloga.

Bilo je grozno čuti te divne reči sada, na ovom mestu i u ovim okolnostima. Ali koliko je samo neverovatno bilo to što je želela baš to da mi kaže sada, kad bi većinu ljudi potpuno obuzeo strah. Svaki par ima intimni, tajni rečnik koji samo on koristi i razume.

Sve do tog trenutka, „kuc-kuc“ je bilo naša sjajna razvratna fraza koja je za nas značila samo jedno, pa je zato bila neodoljiva. Srce mi je galopiralo uzbrdo u grudima. Moja žena je nepovratno odlazila.

Jedna strana Magdinih usana se trznu. Kada sam to video, uplašio sam se da će imati napad, što je uobičajena propratna pojava kod tumora na mozgu. Ali, još gore od toga, taj trzaj se pretvori u osmeh. Kako joj je to uspelo? Sve je iz nje nestalo, a ona se i dalje osmehivala. Kada je ponovo pokušala da progovori, nije imala energije. Mogla je samo da ustima uobličići reči, ali to je bilo dovoljno. Rekla je polako: „Sviđaš mi se.“ Još jedna velika fraza iz naše zajedničke prošlosti: rezultat stare rane

koja se zalećila u šalu, potom u radost i uspomenu koju nijedno od nas neće zaboraviti.

Deceniju pre nego što ćemo se venčati, Magda i ja smo bili u veoma ozbiljnoj vezi. Ali ona je eksplodirala i parčići bola padali su veoma dugo po oboma kao kiša. Za sve sam ja bio kriv. Nekim čudom, godinama kasnije, Magda je bila u stanju da mi oprostí to veliko sranje i pruži mi novu priliku. Svejedno, oboje smo nosili ožiljke uzduž i popreko po duši zbog onoga što se desilo. Zato smo se, kad smo ponovo počeli da izlazimo zajedno, motali jedno oko drugoga kao dva psa koja se nikada ranije nisu srela – sporo prilazjenje, krute kičme, dignuti repovi, kruženje. Čak i kad smo postali svesni da je to nešto krupno, nijedno se nije usudilo da izgovori ijednu od čarobnih reči ili fraza koje bi zaključile pogodbu do kraja. To je trajalo prilično dugo. Konačno, kada smo se jednom izuzetno dobro proveli, prikupio sam hrabrost. Pogledao sam je pravo u oči i rekao: „Sviđaš mi se.” Naravno da sam želeo da kažem ono krupno, ali sam se brinuo da će ona zažđiti što dalje ako čuje „volim te”, „želim te” ili „ti si prava za mene”. Umesto toga, ona se osmehnula kao neko ko se vratio kući i rekla: „Volela bih da smo sada u spavaćoj sobi.”

Uzvratio sam joj osmehom. „Zašto?”

„Zato što bih tamo mogla da stojim gola pred tobom. Ne, naga. Ne, gola. Pa, *oboje*, a ti bi mogao da izabereš.”

Prirodno, i „sviđaš mi se” i „gola i naga” postali su počasni članovi naše veze. I jedno i drugo korišćeno je često kao uveravanje, podsećanje i sigurna alternativa rećima „volim te”.

„Ne govori više, Mag. Čuvaj snagu.”

Koju snagu? Ništa u njenom izrazu ili slomljenoj pozi njenog tela nije ukazivalo na to da je u njoj preostalo išta više od malog svica od snage. Šta god da je zaposelo Magdu, sada je potpuno preuzelo kontrolu i definitivno joj nije bilo prijatelj. Sklopila je oči, a ja sam je uzeo za ruku. Slabo me je stisnula i prestala.

Zatvorio sam oči i prizvao sliku koju sam uvek prizivao u takvim situacijama: prst u krupnom planu koji ulazi u bele rupe s brojevima na starom crnom telefonu u stilu četrdesetih. Prst u rupi – okretaj brojčanika – ponovo, okretanje broja polako, cifru po cifru. Zvoni na drugoj strani. Dva, tri puta, ponekad četiri, ali konačno se veza uspostavi. Nejasan muški glas mirno pita: „Da?” Dobio sam ga – to je Bog. On uvek digne slušalicu i sasluša. To ne znači da će uraditi ono što

zamolim. Samo saslušaj, i u tome se sastoji naša pogodba.

Ovog puta nemo sam rekao: molim Te da ne mešaš Magdu u ovo. Ako joj je sudbina da ode ovako, onda u redu. Ali ako je to zbog nečega što sam ja uradio, *meni* razbij glavu. Mene slomi – ali molim Te da nju ostaviš na miru. To je sve. Zahvalio sam mu i ruka koju sam zamišljao spustila je slušalicu. Nisam molio niti obrazlagao, zato što On zna o čemu govorim. A mora da se javi na mnogo telefonskih poziva.

„U redu.“

Oči su mi bile zatvorene, ali sam poskočio kad sam čuo taj glas. Magdina mlitava šaka ležala je u mojoj. Bog je upravo rekao „u redu“. Otvorio sam oči i pogledao pravo u bolničara. On se osmehnu i reče ponovo tim prepoznatljivim glasom: „U redu, gospodine Mekejb. Možemo spasti vašu ženu.“

Magdine oči još su bile zatvorene. Lice joj je izgledalo veoma mirno. Znao sam da, bez obzira gde se sada „nalazi“, ne može da nas čuje.

„Možemo da uradimo ono što tražite, gospodine. Ali vi ćete morati da uradite nešto za nas.“

„Jeste li vi Bog?“, upitah stidljivo.

Osmeh mu postade topliji. „Ne, ali smo moćniji od ljudskih bića. Možemo da učinimo da se neke stvari lakše dogode, dok vi to ne možete.“ Lice mu je bilo krupno – krupne oči, širok nos, zubi boje požutele lule. Sve u svemu, lice mu ni po čemu nije bilo izuzetno. Ne biste ga ni primetili, ni zapamtili. Možda je u tome i bila stvar.

„Mala grupa nas, uključujući Astopela, došla je na Zemlju...“

„Dakle, vi *jeste* vanzemaljci? Dži-Dži je bio u pravu?“

„Da.“ Nikako da prestane da se osmehuje. Sada je izgledao srdačno, kao učitelj zadovoljan učenikovim odgovorom na teško pitanje.

„Na Zemlji postoje vanzemaljci koji izgledaju kao ljudi? Majku mu, pa ovo je kao u filmu iz pedesetih. Zašto nismo crno-beli? Već imamo ljude iz mahuna!“

Bio sam preglasan. On prinese prst usnama da me utiša. „Ako biste videli kako zaista izgledamo, uplašili biste se. Nismo došli ovamo da išta remetimo. Za to je kriv Astopel i sve te čudne stvari koje su vam se događale izazvao je on.“

On posegnu u džep na grudima i izvadi plavo-beli paketić žvaka. Natpis na njima bio je ćirilični. Na crnoj plastičnoj identifikacionoj pločici na tom džepu pisalo je da se zove Bari – vanzemaljac Bari.

„Koliko ste dugo ovde, uh, Bari?“

„Nešto duže od mesec dana. Neki od nas i duže, kao Skjavovi. Kao što znate, oni su ovde već godinama. Da li biste probali ruske žvake? Baš su dobre.“

Bio sam zapanjen. „Skjavovi su – Džeraldina Skjavo je *vanzemaljka*? O-moj-bože! Zato su onako nestali, a njihova kuća... Gospode bože! Zbog čega ste ovde?“

Nagruvši se napred, on se obrati vozaču. „Nejt, zaustavi vozilo. Treba nam malo vremena pre nego što stignemo u bolnicu.“

„A moja žena?“

„Biće joj dobro dok ne stignemo tamo. Ne brinite. Sve je ovo pod našom kontrolom, gospodine Mekejb. Ili makar ovaj *deo*. Molim vas da mi verujete.“

Šta sam drugo mogao da uradim? Još važnije, koji to delovi *nisu* bili pod njihovom kontrolom?

Kola hitne pomoći usporiše i skrenuše oštro udesno. Kad sam pogledao kroz prozor, video sam da smo na parkingu samoposluge „Grend junion“. Ironično, zato što je Stari Dobrica baš tamo pronađen tog prvog dana.

„Jesmo li se namerno zaustavili ovde? Da li ovo mesto nosi neku simboliku u sebi?“

Nasmešeni Bari ostade najednom bez osmeha i zbunjeno reče „ne“; prosto nam je trebalo mesto za razgovor, a ovo je bilo zgodno. Nisam mu poverovao. Povukao je vrata da ih otvori i mahnuo mi da siđem. Pošto sam ponovo pogledao Magdu, učinio sam to. Parking je bio prilično prazan, ali vrelina dana već je počela da se diže iz rošavog, napuklog pločnika. Usamljeni beli galeb lebdeo je iznad nas. Primitivši nešto na tlu, obrušio se da sleti. Ispostavilo se da je ptici pažnju privuklo spljeskano telo miša. Počela je da kljuca ostatke zgnječenog grumena.

Bari je to posmatrao, a onda rekao: „Tamo odakle dolazimo nema životinja. To su izuzetna bića. Baš ste srećni što ih imate. To je ono što mi se najviše dopada na Zemlji – životinje.“

„Koja vam je omiljena?“

Galeb se diže u vazduh ponevši spljeskani leš u kljunu. Sletevši na vrh ulične svetiljke, obazre se oko sebe kao da ne zna kako se tu našao.

Bari se nasmeja, glave zabačene kako bi posmatrao pticu. „To je zanimljivo pitanje. Ovako iz prve, rekao bih ili ptica dodo ili stegosaurus,

mada to i ne biste baš nazvali životinjom, zar ne?"

„Ne, većina ljudi bi to nazvali dinosaurusom. A dodo je izumro.“

Sačekao sam odgovor, ali on je samo nastavio da gleda uvis.

Galeb se lenjo diže sa svog visokog postolja i odlete s ružnim plenom u kljunu.

„Da, oba stvorenja su izumrla.“

„Ali vi ste *ih.videli* žive kada ste došli ovamo, Bari? Ili grešim?“ Moj omiljeni Marsovac odmahnu glavom. „Ne, ne grešite. Prvo što smo uradili kada smo stigli ovamo bilo je da razmotrimo istoriju čovečanstva. Posetili smo svaku eru zemaljske prošlosti da bismo se upoznali s mestom s kog je čovečanstvo poteklo.“ Rekoh: „Hmm.“ Stajao sam na parkingu „Grend juniona“ i slušao kako čovek iz svemira priča o tome da je na brzinu posetio period jure kako bi video dinosauruse, dok traje ekskurzija njegovog razreda kao deo nastave iz početnog kursa o čovečanstvu. Šta sam drugo mogao da kažem, nego *hmm*?

„Sigurno vam je teško da u to poverujete. Da li želite neki dokaz, gospodine Mekejb?“

„Bari, opet mi čitate misli.“

„To je sasvim fer. Šta da vam pokažem? Šta biste voleli da vidite? Stegosaurusa?“

„Ne, on bi polomio pločnik, pa bih morao obojicu da vas uhapsim zato što remetite javni red i mir. Ali, vi to ozbiljno? Možete da prizovete sve što poželim da vidim?“

„Da, pod uslovom da postoji, ili je nekada postojalo. Ništa izvan toga. Kao što sam rekao, imamo i mi nekakva ograničenja.“

„Tačno znam šta želim da vidim.“

„Stvarno, stegosaurus ne bi bio nikakav problem...“

„Preskočite to, Bari. Hoćete da dokažete ko ste? Reći ću vam šta želim da vidim.“

Kada sam mu rekao, ramena su mu klonula kao da se nemo žali: „To je sve?“ Ali ponovo ih je ispravio i rekao da je u redu, da krenem za njim. Pošao je preko parkinga prema samoposluzi.

„A Magda će biti dobro?“

„Verujte mi.“

„Stalno to govorite. Zbog čega bih vam verovao?“

„Za pet minuta ćete znati zbog čega. Tih pet minuta prosto verujte da se vašoj ženi neće dogoditi ništa.“ Njegovo krupno lice bilo je jedno od

onih kojima ste instinktivno odmah verovali. To je bilo sjajno za posao zbog kojeg je poslat. Vidite tog tipa i smesta pomislite: u dobrim sam rukama. Možda sam u nevolji, ali ovde je neko ko izgleda kao da može da mi pomogne. Verovaću mu.

Živa šteta što se ispostavilo da je vanzemaljac.

Stao je, okrenuo se i pogledao pravo u mene.

Paranoja me tresnu kao čaša hladne vode bačena u lice. „Šta? Šta je bilo?“

„Nešto...“ Dodirnuo je bradu prstima i počeo da klizi njima levo-desno, kao da traži čekinjke. „Nešto važno se upravo dogodilo ovde, u gradu. Ne znam šta, ali znam da je važno. Upravo sam to osetio. Veoma je jako. Utićaće na stvari.“

„Šta?“

On diže ruku dlanom okrenutu naviše. „Ne znam šta, ali nešto... nešto krajnje konačno upravo se dogodilo u vašem gradu i utićaće na stvari.“

„To mi ništa ne вреди, Bari. Ako ste doputovali sa svoje planete ovamo i možete da menjate vreme, prizivate dinosauruse, dižete ljude iz mrtvih, kako to da ne možete... U stvari, *odakle* ste vi?“

„To bi najbolje bilo izraziti matematički, ali pošto tu baš niste potkovani, izgovoriću to fonetski: Hrac-Potajo.“

„Pacovski Krompir?“⁴ Trbuh mi je poskočio pre nego što je moja glava imala vremena da razmisli. Iz mene prsnu smeh koji je zazvučao kao neka bizarna ptica iz džungle: Ji-ji-ji-kau-kau-kau. „Dolazite s *Pacovskog Krompira*?“ Nisam mogao da prestanem da se smejem. Ime je zvučalo tako glupo – kao ime iz neke TV emisije za decu. Osim toga, došao sam do neke vrste tačke lomljenja – posle svega što se izdešavalo, osećao sam da mi se mozak topi kao vrela vosak sveće.

Kada sam se nasmejao, Bari je podigao palac i počeo pažljivo da ispisuje po vazduhu. Dok mu se prst pomerao, dve reči ispisane debelom belom bojom pojaviše se između nas i ostaše tamo da vise, ne pomerajući se: HRAC-POTAJO.

„Gde je to?“

„Gledano sa Zemlje, iza magline Krabe.“

⁴ Neprevodiva igra reči: Hrac Potajo izgovara se slično kao engl. *rat's potato* - „pacovski krompir“; prev.

„O. Dakle, vi se, pacovi, krijete iza krabe. Baš priliči.” Pokazao sam na ludačke reči koje su visile u vazduhu, živopisne kao da su u plamenu. „Da je ovo bilo koji drugi dan, taj prizor bi me đavolski impresionirao, Bari. Ali, znaš šta sada osećam? Umor. To je sve – najobičniji jebeni umor. Hajde da vidimo da li istinu zboriš.” Sada sam ja bio taj koji je pošao prema samoposluzi, iako nisam znao da li tamo treba da završimo.

Oklevao je. Poseгнуvši za belim rečima, ubrao ih je iz vazduha i stavio ih u džep. „Ne bi valjalo da ih i drugi vide tako. Ko zna šta bi pomislili.”

„Kako god. Idemo li u samoposlugu?”

„Da. To hoću da vam pokažem.”

Mnogo pre nego što smo stigli tamo, znao sam da je sve to bilo istina. Znao sam da Bari ne laže. Znao sam da je to što ću videti nemoguće, ali ću to svejedno videti. Već sam mogao da čujem. A za ono što sam čuo, pola zapadnog sveta bi ubilo, samo da može da čuje.

Stao sam i pogledao svemirca, ali on je nastavio da hoda. Ne gledajući me, on reče: „Dodite, bolje ćete čuti unutra.”

Kada je stigao do vrata samoposluge, on ih gurnu unutra. U trenutku kada su se otvorila, muzika se pojača, a ja se umalo ne onesvestih. Nisam mogao da poverujem. Odmah znate kada muzika ide uživo u poređenju s radio-aparatom ili drugim reprodukovanim sranjem. Njena sjajna sirovost, larma i buka previše gitara, fodbek koji vam para uši, ili bubnjevi koji sve drugo zaglušuje. Ovo je bilo uživo i bili su to oni, jer sada sam mogao da ih vidim. Gospode bože, to su bili *oni*.

Bio sam u toj samoposluzi već hiljadu puta, ali ona nikada nije izgledala ovako. Tamo gde je trebalo da budu gondole s hranom, bila je podignuta bina usred prodavnice. Ali, ništa profesionalno – to morate razumeti. Ništa razmetljivo, skupo ili na bilo koji način neprikladno za one koji su stajali na toj bini i svirali uživo za Barija i mene.

Videli su nas kako im se približavamo, ali su reagovali samo sleganjem ramena ili klimanjem glave u znak pozdrava. Njihova ravnodušnost govorila nam je da im ne smetamo, zato što su navikli na prisustvo publike.

Džon Lenon je sedeo na ivici male bine sa cigaretom u uglu usana i sa „rikenbejker” gitarom u rukama. Izgledao je kao da mu je dvadeset pet godina, možda trideset – svi su tako izgledali. Pol je stajao na drugoj strani bine, kraj Džordža. Njih dvojica su se preplitali zezajući se,

koračajući napred-nazad. Pol je pevao lošu verziju pesme „*I Feel Fine*“. U pozadini, Ringo je na bini svirao bubnjeve zatvorenih očiju. „*I Feel Fine*“, u lošem izvođenju *Bitlsa*. Loše ili ne, bili su to *momci*, i njihov zvuk je bio jebeno, nepogrešivo prepoznatljiv.

To sam tražio da mi Bari pokaže i to je i bilo sada, četvrt veka posle raspada grupe, dvadeset godina posle ubistva Lenona. Iz milion razloga želeo sam da posegnem i dodirnem Lenonovu ruku – samo to – ali odupro sam se tom porivu. Mora da je naslutio moje uzbuđenje i strahopoštovanje, zato što je najednom podigao pogled i zaigrao obrvama prema meni. Bio je to isti izraz lica koji je imao u onom čuvenom intervjuu za televiziju posle raspada grupe. Imao sam taj intervju na traci, kod kuće. Posedovao sam i previše suvenira *Bitlsa* zato što niko, ama baš niko, nikada nije bio bolji od njih.

Bitlsi, mrtvi i živi, ponovo na okupu u samoposluži Ždralovog Vidikovca. Pred vama zahvaljujući Pacovskom Krompiru, toj prijateljski nastrojenoj maloj planeti odmah iza magline Krabe.

Po završetku sopstvene pesme, famozna četvorka zasvirala je „*She's Not There*“ od *Zombija*, još jednu od mojih večitih omiljenih pesama. Bila je to pesma iz Mekejbove Muzičke dvorane slavni. Ali zbog čega su *Bitlsi* radili obradu *baš te* pesme? Niko od njih nije ništa govorio – samo su prešli sa jedne melodije na drugu. Uzdahnuo sam kao dečko koji se upravo zaljubio. Nisam morao čak ni da umrem da bih shvatio kako je ovo raj.

Kada su stigli do mog omiljenog dela te jezive pesme, Bari se nagnu prema meni i upita: „Da li biste da popričamo o tome sada, ili da sačekamo da muzika prestane?“

„Sada. Ako ostanem samo trenutak duže, nikada neću izaći odavde.“

„U redu, vratimo se napolje. Sve dok budemo ovde, oni će neprestano svirati.“

Bitlsi su svirali samo za nas? Zastenjao sam: „Je li to istina?“

„Da. Njih ste poželeti, gospodine Mekejb, i koliko god da se zadržite ovde, oni će svirati vaše omiljene pesme.“

„Upomoć!“ Glavu mi preplaviše pesme koje sam voleo – „*For No One*“, „*Concrete And Clay*“, „*Walk Away Renee*“... I te bi svirali, pretpostavljam. Baš kao što sam rekao – raj. „Hajde, idemo odavde.“ Dok sam izlazio, nisam se usudio da se osvrnem. Ali, prvi put u životu shvatio sam zašto Lotova žena ipak nije bila toliko glupa.

Napolju, u bleštavilu sunca i na jari parkinga, stvari su ponovo bile tihe. Muzika je sasvim nestala i znao sam da to znači da su nestali i *oni*. Ako bismo se vratili u prodavnicu, zatekli bismo ponovo samo običnu samoposlugu – konzerve „kembel“ supe i zaledene jagnjeće butove na svom mestu, umesto mog sna koji se nakratko ostvario.

Dve iskrzane baštenske stolice pojavile se nasred parkinga. Na sedištima su se nalazile velike plastične šolje. Negde u blizini, neko je sekao drva motornom testerom. Zvuk i miris bili su u vazduhu. Neki pas je divlje lajao – vau, vau, vau – kao da je sasvim šenuo. Neki automobil se zaustavi na parkingu. Neko zviznu, visoko i otegnuto. Glas neke žene reče „zdravo“. Dan je bio potpuno budan i silazio je u trpezariju na doručak.

U plastičnim šoljama bila je kafa, savršeno zaslađena i vrela – baš kao što sam voleo. Ništa od toga nije me iznenadilo. Ispostavilo se da je Bari sjajan domaćin. Dok sam sedeo na ivici jeftine metalne stolice, zurio sam u kola hitne pomoći na drugoj strani parkinga. Nekoliko trenutaka, srce mi je ponovo započelo svoj čudan, poskakujući ples. Dunuo sam u napitak koji se pušio i obazrivo srknuo. „U redu, vreme je za priču. Recite mi šta se dešava.“

„Vi niste naročito religiozni, gospodine Mekejb, zar ne?“

„Nisam, ali verujem da je On tamo negde. Verujem u to svim srcem.“

„O, jeste On tamo, ali ne tako kao što vi mislite. Želite li da vam situaciju opišem detaljno, ili biste radije skraćenu verziju?“ Cerio se dok je to govorio, ali znao sam da ozbiljno misli.

„Skraćenu, Bari. Imam Poremećaj pažnje. Teško mi je da dugo sedim na jednom mestu.“

„U redu. Onda je najbolje da počnem tako što ću vam citirati nešto iz Biblije:

Tako se dovrši nebo i zemlja i sva vojska njihova.

I svrši Bog do sedmoga dana djela svoja, koja učini;

i počinu u sedmi dan od svih djela svojih, koja učini.⁵

To je pasus iz *Postanja*, što je reč koja bukvalno znači 'nastanak, početak postojanja'. To prvo poglavlje vaše Biblije jeste mesto gde se pripoveda o stvaranju vasione.“

⁵ „Biblija ili Sveto pismo staroga i novoga zavjeta“, Prva knjiga Mojsijeva, str. 2, prevod Đure Daničića, Britansko i inostrano biblijsko društvo, Beograd, 1984.

„Vasione? Mislio sam da *Postanje* opisuju samo stvaranje života na Zemlji.“

„Neeee, to je poreklo svega – svake planete, svakog bića, svake ćelije. Ali čovečanstvo je predvidivo tašto i gleda na stvari samo u vezi sa sobom. Najvažnije u svemu ovome jeste taj simbolični sedmi dan, kada je Bog završio svoj posao i odmorio se. Taj dan je sada pri kraju, gospodine Mekejb. Veoma smo blizu onog trenutka kada će se On ponovo probuditi, da tako kažem, i iznova uzeti stvar u svoje ruke.“

„Armagedon?“ Postavio sam to pitanje istim tonom kojim sam nekada pitao lekara u Urgentnom centru: „Da li umirem?“, pošto sam bio pogođen, na samom početku vrtoglavog sunovrata u komu.

Barija je to obradovalo. Pošto je upravo čuo *baš* najstrašniju reč u ljudskom rečniku, zakikotao se i otpio dugi gutljaj kafe.

„Ne, mnogo zanimljivije od toga. Za trenutak zamislite Boga kao medveda.“

Podigao sam pogled prema dva ivera srebrnastih aviona koji su se kretali u različitim smerovima preko kobaltnoplavog neba, ostavljajući zasebne tragove pare za sobom. „Kao medveda, rekli ste?“

„Jesam. Zamislite Boga kao medveda koji je, pošto je stvorio nebesa i zemlju, upao u zimski san koji je trajao milijarde i milijarde godina. Nezamislivo dugo.“

Od te zamisli mi se toliko zavrtelo u glavi da sam za trenutak bio u stanju da samo slabašno ponovim za njim: „Milijarde godina.“

„Tako je, ali pre nego što je zaspao, sredio je da bude probuđen u određenom trenutku.“

Eksplodirao sam. „More, ne lupetajte! Kažete da je Bog-medved napravio sve ovo, a onda otišao da spava? Ali tek pošto je naručio *buđenje*? Od koga, od recepcije?“

Bari stavi šolju među butine i obrisa ruke. Njegov do-tog-trenutka-prijateljski glas postade usijano sarkastičan. „Možete se rugati i traćiti vreme, a možete i slušati, gospodine Mekejb. Savetujem vam da slušate, jer biste tako mogli da spasete život svoje žene.“

„Nastavite.“

„Briljantnost Božjeg plana leži u njegovoj jednostavnosti.“ On protegnu obe ruke i raširi ih kao da pokazuje kolika je riba koju je upecao. „Stvorio je sve – vasionu, vas, mene... sve, a onda otišao da se odmara. Ali pre toga, sredio je da ga probudimo svi mi, zajedno. Dao

nam je znanje i resurse, kao i dovoljno vremena da se individualno razvijamo kako bismo *zajedno* napravili uređaj koji će probuditi Boga kada nastupi to vreme.”

„Cela vasiona radi zajedno kako bi napravila mašinu koja će probuditi Boga?”

„Preterano pojednostavljeno, ali da. I On je u vezi s tim bio krajnje dobronameran, ako se uzmu u obzir razlike između vrsta. Svaka civilizacija razvijala se sopstvenom brzinom. Neke su eonima dalje odmakle od drugih, ali to nema nikakve veze. Kada se radi o ovome, gde god da se nalazi određena kultura na lestvicama evolucije, ukoliko nema saradnje svih, neće moći da stvori tu svetsku mašinu. A to je suštinska stvar. Jedina stvar.”

„To mi zvuči kao Vavilonska kula.”

On uze šolju pa poče da odlama komadiće plastike oko ruba i baca ih u ono što je unutra preostalo. „To je tačno, ali u nebeskim razmerama.”

„Nebeskim. Šta to znači? Nema veze, nije važno. Bari, pređimo na stvar: znam da je to sebično, ali kakve sve to veze ima sa mnom? Kako to da mi se život pretvorio u sliku Salvadora Dalija?”

„Svaka civilizacija u kosmosu mora da obavi određeni zadatak u ovom poduhvatu. Pomislite da smo svi radnici u fabrici koja proizvodi jedan jedini proizvod. Mnogi su već postigli ono što je trebalo da urade. Nešto od toga desilo se pre više milijardi godina, nešto pre pet minuta. Dešava se neprekidno – komad po komad, svetska mašina se sklapa.”

„Zašto to ne zovete Božjom mašinom?”

„Zato što je sklappaju svetovi, gospodine Mekejb, a ne Bog. U tome je ceo smisao tog pregnuća.”

„Zašto ja? Kakve veze ima jedan pajkan u Ždralovom Vidikovcu, Njujork, sa svetskom mašinom?”

On smesta odvrati pogled. „Ne znamo.”

Već sledećeg trena, šaka mi je bila oblivena kafom, a prsti su mi probili belu plastičnu šolju. „*Ne znate?*”

Uzdahnuo je kao starac koji je upravo izuo tesne cipele. Prošlo je neko vreme pre nego što je ponovo progovorio. „Ne znamo šta treba da se uradi na Zemlji. Bili smo u stanju samo da približno ustanovimo ko to mora da uradi.”

„Ja?”

„Ne. Jedno vreme smo mislili da je tako i zato smo dozvolili Astopelu

da manipuliše vašim životom. Zato se pojavio stari pas, Antonijine sveske, zato smo dozvolili da iskusite sopstvenu budućnost... sve to. Mislili smo da će takva iskustva pomoći i da će vas stimulirati da uradite ono što je neophodno. Ali pogrešili smo. Niste vi taj, gospodine Mekejb. Sada to znamo. Ali vremena gotovo da više nema i moramo brzo da pronađemo pravu osobu."

„Zbog milenijuma?”

Odbacio je to pitanje trzajem ruke. „Milenijum je Zemljina žurka, nema veze ni sa kim drugim. Rad na svetskoj mašini traje daleko duže od dve hiljade godina. Ali svaki komad mora se dovršiti i ugraditi u određenom roku. Čovečanstvo je imalo milione godina da dovrši svoj. Nažalost, nije to još uradilo i sada postoji sve veća zabrinutost zbog kašnjenja.

A to se ne sme desiti. Sav ovaj rad prati strogi raspored, mada po zemaljskom računanju vremena uopšte ne bi zvučalo strogo."

„Kakav je vaš posao na Pacovskom Krompiru?”

„Na Hrac-Potaju. Mi smo administratori i prepoznajemo probleme. Naš zadatak je da obezbedimo da svaka komponenta stigne kompletna i to blagovremeno. Tumaramo po fabrici s beležnicama i štikliramo stvari koje stižu i bivaju ugrađene u celu konstrukciju. Kada nešto krene kako ne treba ili nastanu greške, naša dužnost je da to ispravimo."

„Da li su se takve stvari već dešavale?”

„Više puta nego što ima molekula u pepermintu."

„Sve to me nagoni da se osećam prilično mali, Bari. Šta bih uopšte mogao da uradim kako bih pomogao izgradnji svetske mašine?”

„Da umrete."

LAVOVI ZA DORUČAK

Ćutali smo dok smo se vozili s parkinga natrag na ulicu. Bari je rekao istinu – ništa se nije promenilo od trenutka kada smo izašli iz kola hitne pomoći i ponovnog polaska prema bolnici. Iako se činilo da je bez svesti, Magda je izgledala mirnije nego ranije, kao da je s nje uklonjen nekakav teret. Pretpostavljam da jeste. Hteo sam samo da sedim tamo i posmatram je. Dok sam razmišljao o tome koliko mi znači, znao sam da će joj sada biti dobro. Na neki način, isti taj teret dignut je i sa mene, i ja sam se, na sopstveno veliko iznenađenje, osećao relativno mirno. Znao sam da sam uradio ono pravo, iako je to značilo kraj svega što sam voleo i čemu sam se nadao.

Ponekad je sreća kao zvuk aviona na nebu. Dignete pogled da ga vidite, ali aviona tamo nema. Gde god da pogledate, ne možete ga pronaći na nebu, iako je zvuk još tamo i sve je jači i jači. Malo pomahnitate tražeći ga. Istovremeno, pomislite kako je to glupo. Ali i dalje tražite i ako ga konačno ugledate, osetite olakšanje. U životu sam uglavnom tragao za srećom u pogrešnim delovima neba. Rekao sam Magdi za tu analogiju kada smo se venčali, a ona mi je rekla da joj to zvuči kao neka kantri pesma. Rekao sam joj „jeb'o te ja“, na šta je ona uzvratila sa „samo izvoli“.

„Gde su Džordž i Polin?“

„Iza nas, baš kao i ranije.“

„Šta će se sada dogoditi kada lekari pregledaju Magdu?“

„Ustanoviće da ima opasno nizak krvni pritisak i preporučiće joj razne lekove.“

„Kada će ta... stvar početi da utiče na mene?“

„Za nekoliko dana će početi da vas boli glava. Situacija će se brzo pogoršavati. Neće potrajati dugo.“

„Ako ste u stanju da mi date njen tumor na mozgu, zašto ne možete da pronađete osobu koja mora da napravi taj deo mašine?“

„Pokušavali smo, verujte. Ali u suštini, mi možemo samo da manipuliramo onim što već jeste ili je bilo, gospodine Mekejb. Na primer, Antonija Korando je bila jako talentovana za slikarstvo, a već je počela da uzima heroin. Umrkla bi za šest meseci. Pokazali smo vam vašu budućnost koja bi se zbilila da ste nastavili da živite kao do sada. Ali da budem iskren, nismo uspeli da shvatimo mnogo toga na Zemlji. Postoje velike rupe u našem shvatanju. Umešavši se u vaš život, Astopel nam je pokazao naša ograničenja.”

„Dakle, to znači da možda grešite i u vezi sa ovim – možda to što ste mi preneli njen tumor neće upaliti i ona će ipak umreti od njega.”

„Moguće, ali malo verovatno. Mogu da vam garantujem, ako biste oboje sada otišli pod skener, Magda ne bi imala tumor, a vi biste ga imali.”

„Ali ipak niste stoprocentno sigurni u konačni ishod?”

„Ne, i slagao bih vas kad bih vam rekao da jesmo. Još pokušavamo da razumemo kako sistem deluje na ovoj planeti, ali najveći problem jeste to što naprosto nemamo dovoljno vremena da sve to shvatimo.”

„Kako se matori Flun vratio ovamo?”

Bari slegnu ramenima. „Astopel je zajebao stvar. Poslao ga je, a nije smeo. Mislio je da će vas to podstaći da brže delujete.”

„Flun je znao za mene i Dži-Džija. Je li mu Astopel to rekao?”

„Da, i gotovo sve što sada znate.”

„Zar on ne bi mogao da izazove velike probleme, ako već sve to zna?”

„Da, mogao bi.”

„Zašto ga ne ubijete?”

„Razmatramo to.”

„Da li bi trebalo da ja to uradim?”

„Reći ću vam šta smo odlučili. U međuvremenu, ne brinite o tome.”

„Sigurni ste da su osobe koje tražite u Ždralovom Vidikovcu?”

„Apsolutno. Sigurni smo da je to neko koga znate.”

Bari mi je rekao još nešto: nije samo jedna osoba bila odgovorna za doprinos čovečanstva svetskoj mašini – bilo ih je četvoro. Troje su već odradili svoje. Kada sam pitao šta su napravili ili da li bih mogao to da vidim, on je posegnuo u džep i izvukao *ono* pero.

„Majku mu! Zato me ta prokletinja stalno prati okolo. Ali ljudi ne prave perje – ptice to rade. Pronađite tu pticu i vaš problem je rešen.”

„Ovo pero je veštačko. A ima još nešto.” Posegnuvši u isti džep, on

izvuče srebrnasto parče kosti koje sam pronašao kada sam prvi put sahranjivao Starog Dobricu. Pogledao sam u Barija sa iščekivanjem, pretpostavivši da za ovu predstavu ima efektan kraj.

Ništa od toga. Samo je držao predmete na otvorenom dlanu i posmatrao ih. Bez razmišljanja, bez zadržavanja, povezivanja, prosuđivanja ili bilo čega drugog, upitah: „Kako se vesla po drvenom moru?“

On pucnu prstima druge ruke. Zvuk je bio veoma glasan u tom malom prostoru. Zvučalo je kao da je pukla grana. „Vrlo dobro, gospodine Mekejb, upamtili ste Antonijino pitanje. *To* je treći deo. Sad treba samo da nađemo četvrti.“

„Otkud sam to znao, Bari? Otkud sam znao da je to pitanje treći deo?“

„Zato što ste se prilagodili našoj talasnoj dužini. Pronašli ste naš kanal.“ Sa osmehom, on pruži ruku i ponovo poče da meri Magdin pritisak. „Sada možete da primete naše emisije.“

„Nemojte da izvrđavate. Šta to znači?“

„Znači da počinjete da shvatate.“

„Ali šta jedno pero, kost i to pitanje imaju zajedničko?“

„Ne znam. Nadamo se da će nam to saopštiti četvrto parče.“

U bolnici su nas čekali i Majkl i Izabela Zakridis. Smesta su preuzeli komandu od bolničara i oterali čak i sestre koje su došle da pomognu. Zakridisovi su naši stari prijatelji i oboje su veoma dobri lekari. Kada sam onomad bio pogođen, Majk mi je spasao život. Dok sam gledao kako on i njegova žena guraju kolica s Magdinim nosilima niz hodnik, shvatio sam da će on ubrzo ponovo preuzeti brigu o meni kad svetla počnu da se gase *chez moi*. Pre nego što je ta radosna pomisao stigla da se raskomoti i utera me u jad, video sam u hodniku nešto što mi je privuklo pažnju. Pošto sam se uverio da je s Magdom trenutno sve u redu, otišao sam tamo.

Bil Peg je stajao s druge strane i napregnuto slušao nisku doktorku s monaškom frizurom koja mu je držala pridiku. Njen pedantan ton naterao me je da zaškrgućem zubima sa udaljenosti od tri metra. Kada sam stigao, on podiže ruku da je učutka.

„Samo malo, doktorka. Ovo je šef policije Mekejb. I on će hteti da čuje sve to.“

„Šta je bilo, Bile?“

„Šefe, ovo je doktorka Šelberger. Brunhilda Šelberger.“ Podigao je obrvu za milimetar, ali to je govorilo sve.

„Dobar dan, doktorka, šta se dešava?“

„Beli muškarac po imenu Džon Petengls donesen je pre pola sata s prostrelnim ranama trbuha i butine.“

Pogledao sam Bila, ali sam čuo sebe kako govorim Džoniju da je u redu da prati Kaza de Fluna, samo nekoliko minuta pošto je taj serator ustrelio Dži-Džija i Starog Dobricu.

„Obavesti sve patrole o belom muškarcu starom oko šezdeset godina u šarenoj trenerci za džoging. Visok je oko sto sedamdeset pet centimetara, ima veliku glavu i sedu kosu, težak je... sedamdeset kilograma. Nešto manje.“

Bil izvuče beležnicu iz džepa i zapisa to, ali oči su mu se stalno dizale sa stranice da me odmere. „Otkud to znate, šefe?“

„Samo uradi tako, Bile. Kako je Džoni?“

„Ne valja. Upravo ga operišu.“

„Doktorka?“

Okrenula je nekoliko puta šaku levo-desno. „Znaćemo više posle operacije.“

„Ko je taj tip, Freni? Otkud znaš koga da tražimo?“

„Reći ću ti kasnije. Sada moram ovde da nađem bolničara hitne pomoći po imenu Bari.“

Doktorka Šelberger reče: „Bari? U ovoj bolnici ne postoji bolničar s takvim imenom.“

Okrenuh se da pođem. „To me uopšte ne iznenađuje.“

Džordž i Polin sedeli su u čekaonici i držali se za ruke. Ta slika probola mi je srce kao grom koji cepa drvo po sredini. Dvoje ljudi koji su mi toliko značili. Imaću ih još samo nekoliko dana, a onda će nestati. Nestaće Džordž, Polin, Magda, Ždralov Vidikovac... moj život. Kako da dojašete na talasu *te* misli do plaže, a da s njega ne spadnete? Život će vam se okončati za nekoliko dana.

„Hoće li joj biti dobro, Freni? Hoće li s mamom biti sve u redu?“

„Da, mislim da hoće. Nadam se da hoće. Rekli su da stvari izgledaju dobro. Ali moramo sačekati da završe ispitivanja. Polin, možeš li da sačekaš ovde malo dok ne porazgovaram sa Džordžom? Potrajaće samo

pet minuta.”

Ona me zgrabi za ruku. „Nešto mi ne govoriš? Ima li još nešto što bi trebalo da znam o mami?”

„Ne, ne, uopšte nema veze s tim. Veruj mi. Prosto moram nešto da kažem Džordžu...”

„Nemoj da me lažeš, Freni. Molim te, nemoj. Znam da misliš da sam mala...”

„To nije tačno, Polin. Magda je tvoja majka. Da znam da nešto zaista nije u redu s njom, ne bih to krio od tebe. Zašto misliš da bih to uradio?”

„Zato što misliš da sam dete i...”

Ostalo mi je toliko malo vremena da sam osećao kako moram da prodrem do Polin kad je u pitanju makar samo ta jedna stvar. Uхватivši je za obe mišice, privukao sam je bliže, tako da smo se gotovo dodirivali nosevima. „Uopšte to ne mislim. Đavolski sam ponosan na tebe i mislim da si pravi borac, kao što si i sama rekla pre neko veče u garaži.” To je bilo sve što sam mogao da smislim, ali znao sam da moram reći više, zato što se u meni sve istovremeno slamalo i sudaralo. Nemoguće, ali svejedno stvarno.

Život se sastoji samo od protivrečnosti i učenja kako da im se prilagodite. Želeo sam da kažem toj pametnoj, naivnoj devojci da učuti i saslušati – reći ću ti deo onoga što sam saznao i možda ćeš moći to da iskoristiš. Istovremeno, želeo sam da joj ne kažem ništa i ostavim je da živi u svom nevinom srebrnastom mehuru od sapunice sve do samog poslednjeg trenutka, kada će on naravno pući, a ona će pasti na mnogo tvrđe tle nego što je ikada zamišljala.

„Slušaj me...” Ali onda je na nju došao red da me zagrlji, zato što sam potpuno izgubio kontrolu, ništa više nisam mogao da kažem i zaplakao sam.

„Zar me lažeš, Freni? Da li zato plačeš? Lažeš me za mamu?” Glas joj je bio tih i mek kao kašmir. Postavio je svoje pitanje, ali me je istovremeno i hrabrio. Nije bio ljutit. U redu, čak i ako si me lagao u vezi s ovim, nema veze. Opraštam ti i držaću te tako sve dok ti ne bude bolje. Koliko novih osobina te devojke koje nikada nisam video pre ovog jutra. I sve su se pojavile odjednom. Seksi Polin, flertujuća Polin, opraštajuća, puna razumevanja... Zašto sve to nisam video ranije? Zašto je nisam poznavao?

„Da li sam ti dobar, Polin? Da li sam ti bio dobar očuh?”

„Pa, jesi. Da, definitivno. Zašto pitaš? U čemu je stvar?“

„Samo hoću da znam. Treba mi da znam. Tvojoj mami je dobro. Kunem se da nisu rekli ništa što ti nisam već kazao. Ali ovo je drugačije: samo hoću da znam da li sam bio dobar prema tebi.“

Osmehnula se kratko ali toplo. „*Veoma* dobar. One noći kada smo sedeli u garaži i pričali, tako sam te volela. Zbog tebe sam osećala da ono što govorim nije glupo niti ludo. Zbog tebe sam se osećala normalnom.“

Zagrlili smo se. Zagrlili smo se i ja sam osetio suze na svom licu i toplotu njenog vitkog tela u naručju. „Nemoj biti normalna, Polin. Nikada ne pokušavaj da budeš normalna, zato što je to prvi simptom neizlečive bolesti. Čim osetiš potrebu da budeš normalna, uzmi protivotrov.“

„A šta je protivotrov?“

Očajnički sam želeo da smislim neki briljantan, upečatljiv odgovor koji bi pamtila do kraja života. Mogao sam da smislim samo: „Potrudi se samo da živiš svoj život, Polin; ne dozvoli normalnom da se pravi da je ti.“

Izabela Žakridis prišla je s papirima koje je trebalo potpisati i pitala da li s jednim od nas može da porazgovara o Magdinom stanju. Kratkim pogledom upitao sam Izabelu ima li ičeg novog. Njene oči uzvratile su odrečnim odgovorom, to je bila samo formalnost. Rekao sam joj da razgovara s Polin i devojčino lice se ozarilo srećom i zahvalnošću.

„Hoćete li mi reći šta se dešava s mojom mamom?“

„Naravno, Polin. Sedimo onamo, da ti izložim celu stvar.“

Dok smo stajali pred bolnicom, rekao sam Džordžu šta se dogodilo sa Džonijem Petengsom i da sam siguran da je Flun pucao na njega. Takođe sam mu opisao šta se sve desilo između Barija i mene. Kada sam završio, izraz Džordžovog lica koji je podsećao na pregoreli osigurač bio je dovoljno rečit. „Svariti sve ovo isto je kao i pojesti celu ćurku u nekoliko zalogaja, Freni. Da se srušiš. Šta ćeš sada?“

„Mislio sam da potražim Barija i priupitam ga još ponešto, ali on je nestao. Slutim da će se vratiti kada bude neophodno. U međuvremenu, ne želim da onaj kreten Flun lunja okolo s pištoljem. Već je pucao na dvoje ljudi i psa, a nije još ni podne.“

„Ali šta ćeš da uradiš ako ga pronađeš? Imaš samo nekoliko dana, Freni.“

„Daj prvo da pronađem Fluna. Taj tip je opasan. Onda ću da

potražim tu četvrtu stvar koju toliko žele da imaju, šta god kog đavola bilo u pitanju. Šta mi drugo preostaje, Džordž? Nemam baš mnogo mogućnosti.”

Izraz duboke tuge preplavi njegovo obično ravnodušno lice i zadrža se tamo. Plašio se za mene i, na moje iznenađenje, u tom izrazu bilo je i mnogo ljubavi. On upita, veoma tiho: „Kako mogu da pomognem?”

„Vrati se unutra i drži mi Polin na oku. Ne mogu sada još da brinem i o njoj. Nosi svoj mobilni tako da mogu da te nađem kad mi budeš zatrebao. I javi se, Džordž, života ti. Nemoj da ga pustiš da zvoni dok ti baterija ne iscuri.”

„U redu. Kuda ćeš ti sada?”

„Kući po pištolj, i da se presvučem. Onda napolje, da nađem Fluna, Letećeg Holanđanina.”

Zurili smo jedan u drugog i razmenili hrpu toga u tim nemim sekundama.

Konačno, slab kez pun krivice zatreperi mu na krajevima usana. Nije odoleo da ne pita: „Freni, stvarno si video *Bitlse*? Kako je to bilo?”

„Svi su bili niži nego što sam ih zamišljao. Čak i Lenon. Oduvek sam mislio da je visok tri metra.”

Kada sam stigao kući, zvonio mi je telefon. U žurbi da odemo u bolnicu zaboravili smo da zaključamo ulazna vrata. Ušao sam i podigao slušalicu kod poslednjeg zvonjenja. Ali kada sam rekao „alo”, ko god da je zvao, prekinuo je vezu. Da nije Flun još nešto uradio u međuvremenu? Bože, pomози da nije. Razmislio sam o toj poznatoj frazi kad sam ušao u spavaću sobu i počeo da se oblačim. Kako Bog može išta da pomogne ako sve ovo vreme spava? Ili, „Bože sačuvaj”. Ili, „da Bog da”? A On je zapravo sve vreme nesvestan, kao mi kada spavamo, ili je to samo bila nekakva Barijeva kosmička metafora?

S pantalonama u rukama i jednom nogavicom spremnom za navlačenje, shvatio sam da zurim u naš krevet. Spava li Bog na dušeku? Koristi li jastuk? Koliki Mu je krevet? Zašto se odjednom osmehujem? Ubrzo ću biti mrtav zato što će moj jadni mozak eksplodirati. U međuvremenu, moram da uhvatim poludelog Kaza de Fluna pre nego što upuca još nekoga, a *onda* da pronađem to četvrto šta god da bih spasao vasionu. Zašto se osmehujem?

Pošto sam navukao pantalone, uspravio sam se i zauzeo čistu pozu

Brusa Lija – ruke u obliku obrnutih slova „L“, spremne da zadaju smrtonosne udarce. Zamahnuh jednom, zarezavši „Hiiii-ja!” svojim najboljim glasom iz hongkonškog karate filma. Mekejb, umirući gospodar Univerzuma. Jer, Džordž je bio u pravu – bilo je to suviše da se makar zamisli, a kamoli apsorbuje. Prosto mi se činilo logičnim da uradim sve što mogu, a onda ostalo prepustim Bariju, njegovoj bandi i svima ostalima tamo među zvezdama.

Nisam imao rešenje, ali morao sam da se divim veličini problema.

Gde da nađem Fluna? Kuda bih ja otišao da sam na njegovom mestu? Hmm? Kuda bih *mogao* da odem bez para ili dokumenata? Pretpostavljao sam da je stigao ovamo samo sa odećom na sebi. Osim toga, nije imao pojma o detaljima onoga što se danas dogodilo. Da mene iznenada vrate trideset godina u prošlost bez pripreme ili sredstava, ne znam šta bih uradio. Rekao je da „želi da promeni neke stvari”, što sam ja protumačio kao da želi da pohlepno iskoristi ono što zna o budućnosti kako bi uticao na sopstveno bogatstvo, to jest da kupi zilion akcija „Majkrosofta” čim se pojave u prodaji. Ali, kako bi to mogao da uradi? Da opljačka banku i tako dođe do nekog početnog kapitala? Imao je pištolj, a svakako i muda da uradi tako nešto.

Dok sam stajao ispred svoje komode i ubacivao stvari u džepove, pogledao sam se u ogledalu i pokušao da zaključim – kuda bi Flun otišao? Šta bi najverovatnije prvo uradio?

Magda je uredna žena. Pošto su sve stvari na svom mestu, kuća nam je uvek nalickana, a na njenom stolu nema nikakvih nevažnih papira, dok se mesečni računi blagovremeno plaćaju. To je jedan od njenih kvaliteta koje duboko cenim, zato što sam obično nisam uredan ni kada su u pitanju misli, ni kad je u pitanju čekovna knjižica. Svakog jutra kada stigne pošta, ona mi ostavi na komodi urednu gomilicu pisama koja su na mene adresirana. Po dolasku kući i presvlačenju, prelistam ih i pročitam samo ona koja izgledaju primamljivo. Druga ostavim na komodi za one trenutke kada ću biti u stanju da prikupim dovoljno interesovanja da ih otvorim. Magda i Polin su me zadirkivale zbog toga koliko sam takmičenja propustio ili siročića ostavio da gladuju zato što danima nisam otvarao većinu tih pisama.

Danas se povrh te gomilice nalazio tromesečni izveštaj mog berzanskog agenta. Kada su mi džepovi bili puni onoga što sam mislio da bi mi moglo zatrebati – novca, beležnice, pištolja... u mislima sam

prošao kroz spisak kako bih bio siguran da ništa nisam zaboravio. Dok sam to radio, oči su mi ostale prikovane za brokerovo pismo, pogotovo za adresu i elektronsku poštu kompanije. Odjednom mi svanu.

„Elementarna stvar, dragi moj Votsone!“ A onda sam odgalopirao iz kuće kao konj sa zapaljenim repom.

Naša gradska biblioteka bila je omiljeni projekt Lajonela Tindala, jedinog skaredno bogatog stanovnika Ždralovog Vidikovca. Usamljeni stari ekscentrik koji je stekao bogatstvo zahvaljujući naftnim bušotinama, Tindal je biblioteci dao toliko para pre nego što je umro, da je prava radost posetiti to mesto. Ne samo što imaju širok izbor knjiga koji se stalno menja, već im je i oprema uvek vrhunska, najmodernija i najsavremenija. Glavna bibliotekarka, Mev Pael, strpljivo me je učila kako da koristim računar i, kada sam to savladao, kako da serfujem i koristim Internet na najbolji mogući način.

Kada sam tog jutra ušao, Mev je sedela za glavnim stolom i razgledala veliku monografiju o ručnim satovima. Soba sa računarima bila je iza tog stola, sa desne strane. Unervozio sam se, zato što sam znao da Flun može biti samo nekoliko metara daleko, ali nikako nisam mogao da budem siguran u to.

Bibliotekarka Pael je ozbiljna poput poštanske marke, tako da njen osmeh morate smatrati posebnim poklonom. Digla je pogled sa svoje knjige i osmehnula se. „Dobro jutro, Frensis.“

„Zdravo. Jeste li danas bili tu od samog otvaranja biblioteke?“

„Da. Baš sam čitala o 'bregu turbijonu'...“

„Baš lepo. Ali, da li je ovamo ušao čovek u ružnoj šarenoj trenerci, star oko šezdeset gočina, s bujnom sedom kosom? Govori s naglaskom.“

„Da. Baš je bio ljubazan. Zatražio je CD enciklopedije 'Enkarta' i rečnik koji čuvamo u rezervi. Onda je s njima otišao u sobu sa računarima.“

„Znao sam! Znao sam da će potražiti računar i taj prokleti Internet! Ima li još koga u biblioteci?“ Pogledao sam okolo. Neka debela žena u žutoj haljini sedela je za stolom i čitala časopis *Utne Reader*. „Ima li još koga osim nje?“

Mev je shvatila moju poruku. Glas joj se uozbiljio i ubrzao. „Da, u sobi sa računarima ima i nekoliko dece.“

„Sranje.“ Duboko sam udahnuo i polako izdahnuo. „U redu, prosto ćemo morati da se nosimo s tim.“

„Ko je taj čovek, Freni?“

Za trenutak sam bio u iskušenju da joj kažem, ali nešto me je zadržalo. „Nije važno. Samo ću morati da porazgovaram s njim, a to može ispasti opasno. Koga još ima u biblioteci osim nje i te dece?“

„Nikoga.“

„Idite onda malo napolje i povedite tu ženu sa sobom.“

„Da li da pozovem policijsku stanicu?“

„Ne, da vidimo hoću li moći da se pobrinem za to bez gužve. Vas dve samo izađite.“

Odmah je ustala, ali je oklevala. Očigledno je htela da nešto kaže. Umesto toga, obišla je oko stola i prišla ženi. Obe su zurile u mene dok je Mev govorila. Debeloj se očigledno nije odlazilo. Ali čula je nešto zbog čega se predomislila. Poskočila je sa stolice kao da je iz nje izbačena. Projurila je kraj mene prema vratima brzinom koja je sve govorila.

Dok je Mev prolazila kraj mene, zastala je. „Freni.“

„Da?“ Pogledao sam prema vratima sobe s računarima, sa željom da ona ode kako bih mogao da nastavim sa ovim.

„Unutra je moja kćerka Nel. Nel i njena drugarica Lejla.“

„Pobrinuću se za to. Ne brinite.“

„Ako se bilo šta dogodi...“

Govorio sam lako – kao da nije u pitanju ništa naročito. „Ništa se neće dogoditi, gospođo Pael. Idem unutra i izlazim s tim tipom. Zip-zip i nema nas. Molim vas, verujte mi.“

„Verujem vam, Freni. Ali unutra je *Nel*. Ne dozvolite da se bilo šta dogodi mom detetu.“

„Nipošto.“ Dodirnuo sam rukom njen obraz. Suze su joj navirale u oči, a kapci su joj drhtali.

Kada je izašla iz zgrade, polako sam obišao oko stola. Stisnut uza zid, izvukao sam svoju „beretu“ i proverio da li je osigurač pomeren. Držeći pištolj niz bok, polako sam kliznuo prema sobi s računarima. Stigavši do tih vrata, pripremio sam se da virnem kroz staklo. Bez upozorenja, nova nezamislivog bola eksplodirala mi je u glavi. Pošto sam leđima bio stisnut uza zid, nekako sam se sklupčao uz njega i skliznuo na pod. Da se nisam nagnuo, pao bih na lice. Nisam imao kontrolu nad sopstvenim telom.

Pomislio sam da sam pogođen. Onda mi se um ispraznio, zato što tamo više nije bilo mesta ni za šta drugo osim za bol. Dah mi se zaledio u

grlu. Nisam ništa video. Nikakva agonija nije mogla biti gora od ovoga, nikakva. Najstrašnije u svemu bilo je što sam sve vreme ostao svestan – nije bilo pomračenja svesti, nije bilo fizičkog izlaza. Mora da sam izgledao kao pijanac koji sedi na podu, ošamućen i odsutan. Bilo je to nalik na podzemnu nuklearnu probu. Znete – kad bomba eksplodira, jedini vidljivi znak je urušavanje zemlje prema vatri od pedeset megatona u sopstvenom trbuhu, kilometar niže.

Ne znam koliko je to trajalo – pet sekundi, minut. Ne znam kako sam preživeo. Kada je prestalo, bio sam ošamućen. Je li to prava reč? Ošamućen, paralisani, kao da ništa u mom mozgu više nikada neće raditi kako treba. Ništa nije ni moglo da radi kako treba posle toga.

Dok sam sedeo na podu ispred sobe s računarima, zurio sam u veliku crno-belu fotografiju Ernesta Hemingveja na naspramnom zidu ne primećujući je. Kraj njega su bili Ficdžerald, pa Fokner, Emerson i Toro. Poznao sam ta lica, ali bila mi je potrebna čitava večnost da iskopam njihova imena iz ruševina svog uma. Da bih bio siguran da je to Hemingvej, izgovorio sam njegovo ime. Zvučalo je kako treba, mada mi je izašlo iz usta sporo, kao da je ta reč bila sačinjena od sočne karamele.

Osećao sam hladnoću poda ispod dlanova, tvrdoću zida pod leđima. U meni više ništa nije bilo bezbedno niti pouzdano. Jedna od prvih stvari koje sam shvatio kada je moj um ponovo počeo da se pribire bilo je da je tumor na mozgu upravo preuzeo kontrolu nad mojim postojanjem. Iako je Bari rekao da ću imati nekoliko dana lufta pre nego što me tumor ne ubije, ono što se upravo dogodilo dokazalo je da nije imao pravo – možda mi nije preostao niti jedan jedini dan.

Pokušao sam da normalno dišem, ali to nije bilo moguće. Pluća su mi uvlačila samo kratke brze udisaje kao kod neke male životinje saterane u zamku. Pokušao sam da nateram sebe da dišem polako i duboko, ali nije vredelo. Spustio sam pogled niz naspramni zid, preko poda, pa do svoje šake. Još je držala pištolj, ali besкраjno dugo bukvalno nisam mogao da prepoznam taj predmet.

Iz sobe s računarima začu se dečji smeh. Više nego bilo šta drugo, to mi izoštri misli. Setih se zbog čega sam tu: Flun – uhvati ga, Mevina kćerka – spasi je. Ustaj.

„Ustaj, maler ti jebem.“ Osmehnuo sam se zbog sopstvene greške. Sada nisam mogao ni da propisno izgovorim jednu od svojih omiljenih fraza. Zato pokušah ponovo, pažljivo: „Mater-ti-jebem.“ Dobro, a sad je

došlo vreme da ustanem. Pokušah. Pokušah da se odgurmem s poda, ali bio sam težak, tako neverovatno težak. Gravitacija se udvostručila, utrostručila. Kako uopšte mislim da se dignem?

Za jedan grozni trenutak glava mi ponovo planu – bol je grunuo kroz nju kao kilometrima dugi ples letnje munje na noćnom avgustovskom nebu. Ali to je bilo sve – taj blesak, dah koji mi se ponovo ukočio, ali onda to nestade. Nestade.

I tada ponovo progovorih, ali to nije bio moj glas: „Ustaj, bre, mater ti jebem.“ Ovog puta sam izgovorio, *neko* je izgovorio, tu frazu baš kao što treba.

„Ne mogu. Nemam snage.“ Rekao sam to bez samosažaljenja, savršeno mirno.

„Ne, *ti* ne možeš, ali ja mogu. Zato uradi to.“ Iz mene se začuo Dži-Džijev glas.

Rekoh: „Gde si?“, i sačekah.

On reče: „Gde god sam ti potreban. Samo *ustani*.“

Zaključio sam kako bi bilo pametno da ostavim pištolj na podu dok pokušavam da ustanem. Spustio sam ga blago, kako ne bih pravio buku. Bio je crn spram žutog linoleuma. Ne volim žute stvari.

„Mani se žutog! Obrati pažnju. Moraš da obratiš pažnju na ono što radiš.“

„Dobro.“ Obliznuo sam usne i prikupio dovoljno energije da ustanem. To je isprva išlo sporo. Dok sam se podupirao, najednom sam osetio snažan trzaj snage i energije u mišicama. Ali samo u mišicama, nigde drugde. Kao da su pripadale nekom snažnom i agilnom. Možda nekom sedamnaestogodišnjaku...

„Ovo ne radim ja, Dži-Dži, zar ne?“

„Da, ti to radiš. Nemoj sad da mi filozofiraš. Jebote, samo se priberi i uradi to.“ Zvučao je očajnički, kao da ga moja bespomoćnost neviđeno gnjavi.

Ponovo uspravan, spustio sam pogled i ugledao svoj pištolj na podu. Učinilo mi se da je osam kilometara daleko, na dnu Velikog kanjona. Bio mi je potreban za ono što sam nameravao da uradim, ali nisam znao hoću li biti u stanju da se ponovo sagnem a da ne padnem na nos.

„Mislim da ne mogu ovo da izvedem.“

„Uzmi taj prokleti pištolj.“

Kao starac, kao *onaj* starac koji sam bio u Beču, pažljivo sam savio

kolena i usporenim pokretima čučnuo kako bih uzeo pištolj. Uspeo sam i osećao sam se kao da sam stvarno postigao nešto značajno. Jer, uprkos snažnim rukama, ostatak tela bio mi je beskoristan.

„Šta sad da radim?“, upitah prazninu oko sebe. Niko mi ne odgovori. Baš kad mi je najviše trebao, Dži-Dži je nestao.

Stajao sam tamo dok su mi pepeo i dim izlazili na uši iz grotla Vezuva koji mi je upravo izbljuvao erupciju u mozgu. Nije bilo nikakve garancije da se neću svakog časa ponovo zaneti i pasti. A opet, trebalo je da uđem u tu sobu i razoružam poludelog milijardera ubicu s dva deteta u blizini?

Tri deteta. Kada sam ponovo uspeo da prikupim snagu koja me je dovela natrag do tih vrata, pogledao sam unutra i ugledao s leđa tri male prilike kako stoje oko jedne velike. Dve devojčice, dečak i Flun zajedno su zurili u monitor računara. On je sedeo, dok su oni stajali, ali nijedno od njih nije bilo više od njegovih ramena. Deca su bila dovoljno blizu da se dodiruju – nisu želela da propuste ništa od zabave koja je preletala ekranom. Tamo je takvo mnoštvo informacija prolazilo tolikom brzinom da je mojim očima bilo nemoguće da prime bilo šta od toga. Pošto su mi svi bili okrenuti leđima, nastavio sam da posmatram.

S vremena na vreme, Flun bi spustio ruke na tastaturu i nastavio da kuca brže od svih koje sam ikada imao priliku da vidim. Zato su se deca toliko i smejala. Svaki put kada bi spustio prste i napao, skičala su od zadovoljstva i pokušavala da se tiskaju još bliže monitoru. Čuo sam da najbrži daktilograf može da otkuca sto šezdeset reči za jedan minut. Zaboravite to – Flun je bio eonima bolji od toga. Po svemu sudeći, kucao je brže nego što je prokleta mašina mogla da primi. Kunem se bogom da se činilo da postoji neka vrsta infmitezimalnog kašnjenja onoga što se pojavljivalo na ekranu u odnosu na ono što je on unosio. Dok je kucao, podsećao je na lik iz crtača pri brzom premotavanju napred.

Konačno bi se zavalio na stolici i sačekao da ga računar sustigne i uradi ono što je od njega zatraženo. Nekoliko sekundi kasnije pojavio bi se nalet reči i slika ili bezbroj letećeg matematičkog nečega. Posmatrao bi to neko vreme, a onda ponovo napao staru tastaturu. Svaki put deca bi prsnula u smeh zbog njegove mahnitosti. Ali ono što je izgledalo zanimljivo bilo je da, kako su stvari izgledale, Flunu uopšte nije smetalo što su deca tu. Ili možda uopšte nije ni bio svestan da su tu.

Ali ja jesam – još više kada je, okrenuvši se prema Nel Pael, dečak nju snažno odgurnuo na drugu devojčicu. Nel mu uzvрати jednako

snažnim guranjem. Izgubivši ravnotežu, oteturao se od devojčica, pokušavajući da je povрати. Nije mogao, pa je pao na dupe. I u tom trenutku video sam mu lice, a on je bio ja, uzrasta devet, deset godina ili tu negde. Desetogodišnji Freni Mekejb bio je u toj sobi s Flunom i devojčicama. Četrdesetsedmogodišnji Freni Mekejb stajao je napolju sam i posmatrao.

Kada sam pitao Dži-Džija gde je, odgovorio mi je sa: „*Gde god sam ti potreban.*“ Znači, na ovo je mislio? Da ja više nisam bio samo ja, pa Dži-Dži, već i drugi Mekejbovi iz svih mojih razdoblja. Uključujući i malog Frena unutra s Kazom de Flunom. Album najvećih hitova uživo koji svi sviraju istovremeno.

Još na dupetu, klinac pogleda prema vratima. Njegovo sitno lice ličilo je na mešavinu podlog pacova i dečaka iz crkvenog hora. Bez ikakvog znaka iznenađenja na licu, podrugljivo je frknuo kao da je u pitanju neka naša intimna šala i podigao oba palca uvis prema meni.

Okrenuo sam se od vrata. Ponovo sam se naslonio na zid i čvrsto zatvorio oči. U redu, prikloni se. Ovako će biti dok ne umreš: svuda haos, nema odgovora na pitanja, glava koja kucka kao tempirana bomba i drugi Mekejb svaki put kad se okreneš. Zato se prikloni, iskoristi to; prigrlj to ako možeš. Jer nemaš vremena da bilo šta drugo uradiš, drugar.

Još jednom kraj prozora, posmatrao sam kako dečak ustaje i ponovo gleda prema meni. Napravio je grimasu koja je očigledno govorila: šta želiš da uradim? Kada je to videla, Nel se okrenula da vidi čemu se krevelj. Brzo sam se povukao, ne želeći da ona zna da sam tu.

Kao dečak, imao sam strpljenje kućne muve. Trebalo je toga da se setim dok sam gledao malog Dži-Džija u sobi s računarima. Pošto smo još malo zurili jedan u drugoga, on ponovo mahnu, u prenatlašenom gestu nestrpljenja. Čitavo njegovo telo poskakivalo je i trzalo se pitajući: šta da radim?

Koristeći ruke i pantomimu što sam bolje umeo, ocrtao sam monitor računara. Ukapirao je šta hoću da kažem i klimnuo glavom. Onda sam mu pokazao šta da uradi. On zablista kao sijalica od hiljadu vati. Čoveče, ala su mu se dopale te instrukcije.

Ne oklevajući ni sekund, on priđe mestu gde je Flun kucao k'o besan. Dečak obema rukama gurnu monitor s postolja i ta jebena grdosija *poletе* u prostor i tresnu na pod. Vreme nastavi da teče. Sve četvoro su se

ukočili tamo gde su bili. Ali onda taj gad Flun učini nešto što nisam očekivao. Mislio sam da će poludeti, pomahnitati, da će prepući od besa kao Rumpelstiltskin zbog gubitka podataka ili vremena koje je već uložio u taj računar, radeći to što je radio. Ništa od svega toga. S pribranošću koja je bila zabrinjavajuća, on se diže sa stolice, pređe za sledeći računar i počne da tambura po njemu, ne gubeći ritam.

Pošto mi je jedina zamisao koju sam imao propala, gurnuo sam vrata, prišao Flunu i zviznuo ga pištoljem po temenu. To je već upalilo. Zanevši se napred, tresnuo je licem o ekran i tamo napravio pukotinu. Imao je bujnu sedu kosu. Zgrabio sam punu šaku i tresnuo njegovom glavom po tastaturi.

„Deco, izlazite. Nel, mama te čeka napolju.”

Devojčice zaždiše kao vodene mušice, ali ne i Mekej b Mlađi. „To je bilo super kul!”

„Idi napolje.”

„Nema šanse! Ostaću. Misliš da bih ovo propustio? Ud’ri ga opet.”

„Idi da ne kažem tvojoj majci da si joj ukrao petnaest dolara iz tašne kako bi otišao na sajam automobila u Vajt Plejns.”

Vilica mu se oklembesi. „Otkud to znaš?”

Pokušavajući da se ne osmehnem, uspeo sam da kažem: „Zato što sam vidovit. Idi napolje i sačekaj me.”

„Au, koje govno od čoveka.” S tom opaskom on krenu. „Ali ja ću te čekati. Samo upamti to.”

Čim su se vrata zatvorila, tresnuo sam čupavom Flunovom glavom još jednom samo zato što mi je bilo do toga. Krajnje neprofesionalno, ali ja više nisam bio profesionalac. Potražih njegov pištolj. Bio mu je u jednom od džepova. Izvukoh ga i strpah u svoj.

„Mekej b...”, promrmlja on.

„Zaveži, Kaz, da ti ne bih još malo prodriblao glavom. Nemoj da misliš da nisam u iskušenju.”

„Mekej b, slušaj...” Zvučao je polupijano.

Udar bola preplavi mi mozak. Ne sad! Ne sad, molim te, ne! Podigavši ramena i uvukavši glavu, sačekao sam na najgore, ali to najgore nije usledilo.

„Mekej b, pogledaj makar na ekran.”

Tamo se videlo nešto nalik na gust i detaljan vozni red.

„Pa šta?”

„Tan...” On duboko udahnu i zakašlja se u pola reči. Krv mu zakapa iz usta po stolu. „Tankreza. Još nije izmišljena! Ili ako i jeste, nigde se ne pominje. Neverovatno! Ne postoji čak ni kao reč u rečniku. Niko još ne zna za to.”

„Ne znam o čemu pričaš, Kaz. A nije me mnogo ni briga.”

„Nije te briga? Za tankrećku spregu? Nuklearnu transmutaciju? Hladnu fuziju, idiote? Pa ona još nije otkrivena!”

Ponovo mu tresnuh glavom o tastaturu. Ovo je postajalo sve zabavnije. Moj bes prema njemu vratio mi je dobar adrenalinski nalet energije u vene i srce. „Nemoj da pokušavaš da me jebeš, Flun – kurac ti je premali za to.” I na melodiju pesme „*Divan svet*” Sema Kuka, zapevah:

*„Ne znam mnogo o hladnoj fuziji,
Ne znam mnogo o Kazu de Flunu.
Ali znam da ću ti isprašiti tur
A znaš da u tome nosim šnur...”*

Nije me briga za to što tražiš ili što si našao, Flun. Ti i ja sada idemo odavde. Ako usput uradiš bilo šta što može da me naljuti, ubiću te bez trunke oklevanja. Dajem ti reč.”

„Ne možeš me ubiti – ti si policajac.”

„Prošlo vreme, Kaz. Prošlo vreme. Ovo ti je vrli novi svet. Ustaj.”

„Molim te, Mekejb, saslušaj me na samo dva minuta. Ono što ću ti reći izmeniće ti život.”

Frknuh podrugljivo. „Ono malo što mi je preostalo. Mom životu više nisu potrebne nikakve promene. Šta želiš? Imaš jedan minut da to kažeš. Pričaj.”

„U redu.” On dodirnu čelo i trže se. Pogleda prste, kao da ne zna šta da uradi sa velikom krvavom mrljom koju je tamo zatekao. Osećao sam se sasvim lepo zbog toga.

Pogledao sam svoj goli ručni zglobov i primeo zamišljeni sat uvetu kako bih proverio da li radi. „Na mom satu je od tvog minuta ostalo oko trideset sekundi, Kaz.”

„Stani! Treba da mi budeš zahvalan za ono što ćeš videti. Ako ništa drugo, sad ću ti pokazati kako da se neviđeno obogatiš. Za pet minuta. Daj mi samo pet minuta...”

„Dva. Para već imam dovoljno.”

„Dva. U redu. Pokazaću ti.” On ponovo skliznu – sada do računara

broj tri. Kako smo krenuli, kad budemo izlazili iz biblioteke, tu neće ostati više nijedna čitava mašina. Njegovi prsti zamitaljiraše po tasterima i informacije koje je prizvao doleteše na ekran.

„Znam taj sajt. Jahu! Finansije.”

„Tačno. Sad gledaj”, reče on dok je nešto ukucavao. Trenutak kasnije, pojavi se ekran ispunjen rezultatima tržišnog istraživanja o firmi po imenu *SeeReal*. Berzanska skraćenica za nju bila je SEER. Pojedine akcije kompanije prodavale su se za četiri dolara i petnaest šesnaestina. „*SeeReal*” je poslovao tri godine, ali još nije ostvario ni peni profita.

„SEER. Vrlo simbolično ime, Kaz.⁶ Prodaje se za četiri dolara po akciji? Au, rame uz rame sa 'Intelom', a? Vreme je da idemo.”

Glas mu se diže diže diže. „Ne, ne, moraš saslušati! 'SeeReal' je otkrio supstancu zvanu nejterskajn. To istraživanje dovešće do stvaranja nečega po imenu tankretička sprega. Kad se to jednom dogodi, ova firma postaće deset puta važnija i moćnija od 'Dženeral elektrika'. Veruj mi, Mekejb. Zato sam bio toliko šokiran kada sam shvatio da se to još nije dogodilo. Nijedna od tih informacija ne postoji ni u najnovijem rečniku, niti u enciklopediji. To ti je kao kad bi te neko po imenu Bil Gejts pitao da li si zainteresovan da investiraš u novu firmu koju upravo osniva, po imenu 'Majkrosoft'. I ako mi daš još malo vremena da poradim na tome, pronaći ću ti još mnogo takvih stvari. Investiraj sada u njih i za pet godina bićeš bogat kao Krez.”

„Flun, ti si obično govno na donu moje cipele. Što te pre sastružem, to bolje. Iz nekog nezamislivog razloga, dobio si veliku privilegiju i dozvolu da se vratiš trideset godina u prošlost. Putovanje kroz vreme, pobogu. Apsolutno, prvoklasno čudo. Ali šta je prvo što ćeš *ti* da uradiš? Da odeš onlajn kako bi serfovao po Mreži i našao način da zaradiš pare. Muka me hvata od tebe.”

„Nisam to radio.”

„Baš me briga šta si radio. Ustaj.”

„Ne budi magarac, Mekejb. Ni ti ni ja ne znamo zašto smo poslani ovamo. Niti znamo hoćemo li se vratiti u svoje pravo vreme. Zašto onda da to ne iskoristimo na najbolji mogući način?” Mislio je da sam ovde iz istog razloga kao i on. „Misliš da su me poslali ovamo iz *tvog* vremena?”

On nekoliko puta trepnu, naglašeno i sporo. Kada je ponovo

⁶ Engl. Vidovnjak; prev.

progovorio, glas mu je bio pun čistog sarkazma. „Pa, *alo*, zar ne stojiš sada ovde sa mnom iako smo se poslednji put videli u Beču?”

„Flun, imaš šezdeset godina. Da li ti ja izgledam kao da mi je šezdeset godina?”

„To nije važno...”

„Jeste, mnogo je važno. Tvoje vraćanje ovamo bilo je greška. Moje vraćanje ovamo bilo je ispravka. Ovo je moje vreme; za mene ovo nije greška.”

Očigledno neimpressioniran, on prekrsti ruke. „Otkud znaš?” Nameravao sam da mu odgovorim, ali sam onda pomislio kako ne vredi da se trudim. „Rekli mi vanzemaljci. Hajdemo.”

„Kakvi vanzemaljci?” Sad se činilo da mi veruje.

„Još ih nisi sreo? Marsovcе s Pacovskog Krompira? Fini momci. Žive iza magline Krabe. Kad dođu na Zemlju, maskiraju se ili kao bolničari, ili kao dobro odeveni crnci koji nose skupe satove. Kreći.”

„Kuda ćemo?”

Stvarno, *kuda ćemo*? Do tog trenutka nisam zaista razmišljao o tome, usled silnih zavrzlama koje su se dešavale. Ali Flun je bio u pravu. Nisam mogao da ga odvedem u zatvor zato što bi to podrazumevalo previše objašnjavanja ljudima u stanici, a ja vremena za objašnjavanje nisam imao.

„Zar ne želiš da znaš šta sam radio na računaru, Mekejb?”

„Ne, ćuti.” Do đavola, kuda da ga odvedem?

Vrata se naglo otvoriše i pojavih se mali ja. „Stigla panduracija.”

„Gde? Zar ti nisam rekao da izađeš?”

„I jesam, glupanderu. Ali sad je tamo napolju panduracija. Samo sam došao da ti to kažem. Mislio sam da bi te zanimalo. Došli su sa dvojica kola i sad razgovaraju s onom bibliotekarkom preko puta.”

Razmišljajući naglas, rekoх: „Mora da ih je Mev pozvala.” Podrugljivog lica, zadirkujućim glasom, Flun upita: „Da nećeš da me uhapsiš, Mekejb?”

„Radije bih dao da te prepariraju. Sad zaveži. Moram da razmislim o ovome.”

Gledali su me kao da znam šta radim. Flun je bio ravnodušan, dečak veoma srećan i uzbuđen. Nisam mu ponovo naredio da izađe, što je značilo da za neko vreme može da ostane tu i prisustvuje onome što će uslediti.

Onoliko brzo koliko je moja šepava glava mogla da misli, pokušao sam da razvrstam mogućnosti koje su mi stajale na raspolaganju. Ako ostanem u biblioteci, Bil Peg će konačno pretpostaviti da je u toku neka vrsta problema s taocima i preduzeti odgovarajuće korake. To nije bilo naročito dobro. Bil mi se dopadao, ali znao sam da on sanja o slavi, i da su ti njegovi snovi većinom neispunjeni. Tu mu se ukazala šansa da sasvim preuzme odgovornost, ali to nije obavezno bilo i dobra stvar.

Jednostavnije bi bilo da prosto izađemo iz biblioteke. Ali oba izbora vodila su do iste stvari – do sati i sati protraćenih u objašnjavanju i naknadnom raščlanjivanju ove bizarne situacije. Nisam mogao da dozvolim da izgubim toliko vremena.

„Šta je sa podrumom?“, upita Junior, ali ja sam registrovao njegovo pitanje tek posle nekoliko otkucaja srca.

„A?“

„Podrum. Šta ako se išunjamo odavde na podrumska vrata?“

„Zašto bismo se išunjali?“

„Zato što je napolju panduracija, tupstone! Čoveče, 'oćeš da te uhvate?“

„Ko je ovo dete, Mekejb?“

„Moj sin.“

„Nisam!“

„Pa, dovoljno si blizu. Otkud znaš za podrum?“

„Znam ja mnogo o ovom mestu. Ovde sam sve prilično dobro istražio. Ja i jedan tip našli smo način da se iskrademo dole kroz protivpožarna vrata...“

Bez obzira na sprženi mozak, setio sam se o čemu dečak govori, setio sam se kako sam u njegovim godinama obio bravu na vratima tamo dole. Al Salvato i ja. Izgovorio sam to ime pre nego što sam stigao da razmislim: „Al Salvato.“

Mali Fren klimnu glavom, pošto je bilo očigledno da je na njega mislio.

I bio je u pravu – mogli smo lako da se iskrademo na ta vrata i posle nekoliko strateški odabranih skretanja levo i desno, nestanemo iz komšiluka u roku od pet minuta.

„Ti si bistar klinac. A pošto je tebi to palo na pamet, zašto ne kreneš prvi?“

„Važi.“

Uzeo sam Fluna za mišicu i gurnuo ga ispred sebe. Nije se odupirao, što je bilo pametno, jer bih ga u suprotnom ponovo mlatnuo po glavi. Izašli smo iz sobe s računarima i, skrenuvši desno hodnikom, nastavili sve dok nismo stigli do širokog stepeništa. Mališa se stušio preskačući po dve stepenice odjednom. Mi matori bili smo sporiji, ali smo ipak uspeli da siđemo.

Klinac nam mahnu da ga sledimo. „Ona vrata, tamo.”

„Šta kažeš za ovog bistrog mališu, Flun. Stvarno će uspeti da nas izvede odavde. Nije ni čudo što sam tako pametan – počeo sam od malih nogu.”

„Do đavola, o čemu to govoriš, Mekejb?”

„Nema veze. Samo prati malog genija.”

Dok sam pružao ruku da otvorim vrata, u poslednjem trenutku opazio sam znak na zidu koji je ukazivao da je to izlaz za slučaj požara. Kada se vrata otvore, začuće se glasan signal. Pretpostavio sam da se to odnosi na neku užasnu škripu i larmu sa ciljem da preplaši sve one mangupe koji bi pokušali da se izvuku iz biblioteke sa ukradenim knjigama. A užasna škripa i larma nimalo ne bi pomogla mom planu da na prstima izađem odatle i neopaženo umaknem.

„Smem li nešto da predložim?” Flun nije sačekao na odobrenje. „Kad budeš otvorio ta vrata, aktiviraće se elektronski alarm. Za slučaj da nisi pročitao taj *schild* tamo.”

„To se zove tabla, Flun, ili znak. A ne *schild*. Znam već da tu postoji alarm.”

„Da, pa, pretpostavljam da bi posle malo traganja pronašao žicu koju bi mogao da otkaciš odatle.”

To me je nagnalo da postanem sumnjičav – naročito zbog njegovog ravnog glasa. „Šta tebe briga da li ćemo sada izaći odavde ili ne?”

„Zato što ne želim da budem uhapšen. Radije bih se bavio nekim drugim stvarima, umesto da sedim u zatvorskoj ćeliji.”

„Nećeš ti ničim da se baviš dok ne završim s tobom. A onda ću te lično strpati u zatvor.”

Dečak se namršti na nas, s rukama na kukovima. „Imate nameru ceo dan da pričate, ili ćemo da izađemo odavde? Hajde, idemo!”

Trebalo nam je pet minuta da pronađemo žicu i nekoliko sekundi da je presečemo dečakovom velikom „bak” britvom. Onda smo izašli i vrata su se zalupila za nama. Pošli smo uz brdašce, spustili se duž potocića,

osvrnuli se i biblioteke više nije bilo. Baš kao ni moje nesigurnosti u vezi sa sledećim odredištem.

„Skreni ovde desno.“

„Smem li da pitam kuda idemo?“ Kad god bi Flun progovorio, to bi zazvučalo istovremeno pedantno i veselo. Bio je to glas koji ste želeli da zviznete palicom za bezbol.

„Kod Džordža.“

„Zašto? Upravo smo bili tamo!“ Glas mu je prvi put pukao u nešto ozlojeđeno i donekle ljudsko.

Dečak me bocnu u bok. „Ko je Džordž?“

„Juniore, stvarno sam ti zahvalan što si mi pomogao u biblioteci. Ali ako nameravaš da i dalje ideš s nama, ne želim nikakva pitanja – ništa, nijedno. Previše se toga izdešavalo i glava mi je dupke puna. Tvoja pitanja mi tu neće nimalo pomoći. Kapiraš?“

„Da. Kapiram.“

„Dobro. Ali na ovo ću ti odgovoriti: idemo kod jednog mog drugara. Zove se Džordž i veoma je pametan. Hoću da mi pomogne da nešto shvatim. U redu? To ti je čitav plan.“

Hodali smo poznatim dvorištima i sporednim ulicama Ždralovog Vidikovca. Mali dečak je vodio dva sredovečna muškarca. Povremeno je skakutao osmehujući se sebi, sam u sopstvenom svetu. Dok sam ga posmatrao, pokušavao sam da se setim delića tog sveta u kojem sam nekada živeo: sladić marke „izobilje“, krevet na sprat u mojoj spavaćoj sobi, Eri Vin koji baca za Klivlendske *Indijance*, časopis *Čuvena čudovišta iz sveta filma*, *Bitlsi* koji pevaju „I Wanna Hold Your Hand“, *Tri ugursuza* na TV-u. Hodao sam dalje, prisećajući se sjajnih trica kojima su ti dani bili ispunjeni. Došlo mi je ponešto od toga, ali najveći deo je nestao.

Zbog toga sam se veoma rastužio. Pozeleo sam da imam vremena da sednem s dečakom i zamolim ga da mi priča o svom životu, mom životu. Tako bih ga ponovo upoznao do detalja i nosio tu spoznaju sa sobom onoliko vremena koliko mi je preostalo.

Dečak je povremeno izgledao zbunjeno, zato što grad koji je poznavao pre četrdeset godina nije bio isti kao danas. Kuće koje je znao nisu bile tamo gde je trebalo da budu. Raspored je izgledao drugačije. Ko su bili svi ti stranci? Niko ne poznaje mali grad kao deca koja tamo žive. Deca žive na ulicama, pamte stanovnike, kola i stvari u izlozima. Leti, za

raspust, nemaju mnogo drugih stvari da rade. Mogu da ostanu kod kuće i dosađuju se, ili da se vzmaju napolju po gradu. Zato stoje kraj svojih bicikala i gledaju kako kolima menjaju ulje na benzinskoj pumpi, ili kako ljudi ulaze u kuće i izlaze iz njih. Klinci imaju štošta da vam ispričaju o novim stanovnicima pre bilo koga drugog. Koliko dece imaju, koje rase im je pas, koje im je boje nameštaj i da li se muž dere na ženu.

Ždralov Vidikovac je bio grad Malog Frena, dok *ovaj* grad istovremeno to nije bio. Ali promene koje je svakako svuda primećivao kao da mu nisu mnogo smetale. Kada bi se zbunio, samo bi stao, osvrnuo se prema meni i sačekao uputstva. Držeći Fluna nekoliko koraka ispred sebe, uglavnom sam posmatrao dečaka i shvatio da se neprestano osmehujem. Dopadala mi se njegova spremnost da prihvati izmene u pejzažu; sve što se razlikovalo od njegovog sveta izgledalo je dobro. Izraz na njegovom licu govorio je da je otvoren za sve to.

„Mekejb?“ Flun se okrenu da me pogleda.

Gurnuh ga. „Hodaj dalje, seronjo.“

„*Hodam*. Šta misliš, zašto smo vraćeni ovamo?“

„Znam zašto sam ja vraćen ovamo, Kaz. Ti si ovde greškom. Ti si obična jebena greška u programu.“

„Otkud znaš?“

„Rekli mi vanzemaljci.“

„Baš si mi pomogao.“

„Drago mi je zbog toga.“

Išli smo dalje, s dečakom još ispred nas.

„Hej, Kaz, kako se vesla po drvenom moru?“

„Baš me briga. Ne zanimaju me slatka mala tajanstvena pitanja.“

„Kašikom.“

Obojica pogledasmo dečaka. „Kašikom?“

„Da, pošto drveno more ne postoji. Da postoji, bila bi to potpuno ludaka stvar, što znači da bi morao da koristiš nešto potpuno ludo da po tome veslaš, kao na primer kašiku. Ili to možda nije drveno more, već drveno C, kao, slovo? *Vidiš?*“⁷ Opasno se iskezio. „Na šta od svega toga misliš?“

„Pobogu, na to nisam ni pomislio.“

Flun je gledao naizmenično jednu i drugu verziju mene. „Na šta nisi

⁷ Igra reči: engl. sea (more), C, see (videti) izgovara se identično; prev.

pomislio?"

„Da to može biti slovo C, a ne more.“

Flun se namršti. „Povlačim reč, Mekejb – možda ti on i jeste sin. Stvarno postoji porodična sličnost u nedokučivom načinu na koji vas dvojica razmišljate.“

„Nedokučivom. Baš si rečit, Kaz. Zar ta reč nije bila na našem poslednjem takmičenju iz pravopisa?“

Dečak počne da ide ukorak sa mnom. Preskoči nekoliko koraka i, na moje istinsko iznenađenje, uhvati me za ruku. Nisam znao šta da kažem. To je bilo čudno, ali ujedno i slatko. Držiš se za ruke sa samim sobom, četrdeset godina mlađim.

„Šta želiš da budeš kad porasteš?“ Znao sam odgovor, ali sam svejedno hteo da čujem kako ga izgovara. Hteo sam da čujem kako on u sebi živi taj san onako kako sam ja to radio u detinjstvu.

Grudni koš mu se napunio vazduhom pre nego što je odgovorio. „Hoću da budem glumac. Hoću da glumim u horor filmovima. Možda da budem onaj tip u kostimu čudovišta.“

„Stvarno? Znaš li za *Sedmo Sinbadovo putovanje*? To je moj omiljeni film.“

Pustio mi je ruku i odskočio u stranu. „I moj, i moj! To je najbolji film na svetu. Najviše volim Kiklopa. Napravio sam jednog, u dlaku istog, od plastelina, na času likovnog.“ Podigao je obe šake i savio ih u šape sa po tri kandže, a onda riknuo kao Kiklop. „Onaj deo kada mu Sinbad nabije baklju u oko i sprži ga tako da ovaj oslepi, zatetura se unazad i padne s litice? Sećaš se toga?“

Klimnuo sam glavom u znak potpunog razumevanja. „Kako da zaboravim? To je nešto najbolje od svega.“ Koliko sam puta gledao tu scenu, kako u njegovom uzrastu, s drugarima u četvrtom redu bioskopa „Ambasada“, tako i kasnije, kada mi je moja uviđavna žena poklonila video kasetu za Božić, pre četiri godine? Kad god bi se naljutila na mene, Magda bi me nazvala Sekura, što je bilo ime negativca u tom filmu.

Kratak ostatak puta do Džordžove kuće proveli smo u razgovoru o filmovima koje smo voleli i o našim omiljenim scenama u njima. Bilo je lepo slagati se apsolutno u svemu. Flun je bio sit toga i s gađenjem je pitao da li bismo *moliću lepo* promenili temu? U srećnom jednoglasju rekli smo: „Ne!“, i nastavili da pričamo.

„Kakva su ono kola?”

Ispred Džordžove kuće bilo je parkirano krajnje futurističko vozilo s pogonom na sva četiri točka. Video sam reklamu za njega na TV-u – „isuzu”, neka vrsta „isuzua”. Sve na njemu bilo je okruglije i aerodinamičnije nego na drugim sličnim vozilima za vikend-ratnike. Ličilo je na ona isuviše kul kola koja se pojavljuju u muzičkim spotovima na MTV-u.

Flun progovori pre nego što sam imao priliku da odgovorim dečaku na pitanje. „To je 'isuzu vehikros'. Čudesna kola. Dvesta petnaest konjskih snaga, torzioni momenat po želji, pogon na sva četiri točka. Imao sam baš jedna takva kada sam bio mlad. Prva nova kola koja sam ikada kupio.” Zvučao je toliko zaljubljeno u taj auto da sam gotovo očekivao da vidim kako mu se sa glave dižu srdašca kako kod zaljubljenih likova iz nekog Diznijevog filma.

„Ako mene pitaš, baš su ružna. Liče na veliku srebrnu žabu. Mogu li da se voze po vodi? Liče mi na neka od onih kola iz filmova o Džemsu Bondu, kojima možeš da skreneš s puta u vodu.” Flun je izgledao iskreno uvređen zbog dečakove procene, koju sam ja smatrao ispravnom. „Ne, ne možeš da ih voziš po vodi, pobogu. Ali možeš da skreneš s puta, iako je to ponekad opasno, pošto pozadi postoji jedna gadna slepa tačka. To je i dovelo do moje nesreće.”

„Šta je to slepa tačka?”

Flun je ignorisao mališu i sve vreme se cerio na „isuzu” kao da je to njegovo dete.

„Zaboga, Kaz, sada se stvarno osmehuješ. Mislio sam da ne znaš kako se to radi.”

Prešavši bucmastom šakom preko krova kola, potapšao ih je privrženo. Taj zvuk je bio glasniji nego inače, jer je sve ostalo oko nas bilo veoma tiho. „Ovaj prizor mi vraća lepe uspomene. Imao sam dvadeset devet godina i radio sam za 'Fajzera'. Dali su mi povišicu, a ja sam u to vreme od svega na svetu želeo samo taj auto. Mislio sam, ako imaš takva kola, možeš da vladaš svetom. Toliko si kul da možeš da jedeš lavove za doručak. Sećaš se vremena kada su jedna kola mogla da ti ispune život, Mekej? Tačno se sećam dana kada sam shvatio da imam dovoljno para da ih kupim – i to baš u ovoj boji. Ali namerno sam sačekao dve nedelje pre nego što sam otišao u izložbeni salon. Bilo je to kao da stojiš ispred poslastičarnice s punim džepom para. Odlazeš

ulazak što duže možeš samo da bi produžio zadovoljstvo iščekivanja. Okapao sam mesecima nad katalogom. Učio sam napamet sve detalje i specifikacije koje sam želeo u svojim kolima. Do današnjeg dana pamtim većinu njih.” Začutao je. Zagledan u kola, dozvolio je da ga obuzmu lepa sećanja.

Nimalo impresioniran, Junior prekrsti ruke i namršti se. „I dalje mislim da liči na žabu.”

Flun krenu oko kola. Napeh se, ne znajući šta namerava da uradi.

„Imao sam ta kola samo dva meseca kada sam na parking u naleteo unazad na nekoga, zbog te smešne slepe tačke. Bila je to stvarno glupa mana u dizajnu automobila. Napravio sam veliko ulubljenje baš...” Sagnuo se i glava mu nestade iza druge strane kola. Sve još više utihnu i ostade tako. Konačno, dečak i ja se zgleđasmo i istovremeno obidōsmo oko kola da vidimo šta se dešava.

Flun je čučnuo i užurbano je prelazio šakom tamo-amo preko velikog ulubljenja na donjem levom bočnom panelu. Iako ništa nije govorio, užurbana ruka mu se kretala sporo, pa brže, pa opet sporo... tako da se činilo kao da pokušava da ošmirgla taj deo dlanom.

„Š’a radiš tamo, Kaz?”, rekoḥ što sam nežnije mogao, nimalo siguran gde mu se kog đavola nalazi um u tom trenutku.

Kada je podigao pogled, priča koju su njegove oči pripovedale nije bila od onih srećnih. „Ovo je baš isto ulubljenje.” On pokuša da ustane, trže se, prekinu pokret. Stavivši ruku na krsta, osovi se mnogo sporije. Bez ijedne reči on otapka do prednjeg dela kola i otvori vrata na strani vozača. Iznenađen njegovim mirnim bezobrazlukom, pomislih da se malo igram pajkana i kaḥem: „Hej, ne smeš to da radiš”, ali ovo je izgledalo previše zanimljivo. Odlučio sam da sačekam i vidim šta će sledeće da uradi.

Flun uđe u kola. Umesto da sedne, on ostade na kolenima na vozačevom sedištu, tražeći nešto na podu. Onda poče da razgovara sa sobom. Nije to bila puka reč ili dve, već čitave duge rečenice. Kada sam se dovoljno približio da čujem šta govori, nisam ništa mogao da razumem, zato što je govorio nekim grlenim stranim jezikom. Zvučalo mi je kao nemački, ali se kasnije ispostavilo da je holandski. Svaka reč zvučala je kao da pokušava da pročisti grlo. Sve što je rekao izlazilo je kao glasno uznemireno mumlanje; ona vrsta ozlojeđeno-zabrinutog razgovora koji vodite sa sobom kada ne možete da pronađete ključeve, a

baš vam se žuri.

„Teleman! Hah!” Okrenut leđima prema meni, podigao je kutiju za CD i protresao je kao da je u pitanju ključni dokaz koji je upravo otkrio. Kaz je ispusti i nastavi da poseže po podu, ispod sedišta automobila.

„Flun...”

„Čekaj!”

Pošto je bio tako fini čova, dao sam mu još nekoliko sekundi da pronade to što je tražio. Osim toga, bilo mi je zanimljivo da gledam kako se topi u potpunog ludaka.

On reče na engleskom: „Ha, eto ga! Bio sam u pravu.”

„Šta radi?” Junior priđe i prope se na prste kako bi bolje video.

Spustio sam glas i pokušao da zazvučim kao Orson Vels: „Plašim se da je čovek odlepio.”

„Ha? Kako to misliš?”

„Samo sačekaj malo. Da vidimo šta će sad da uradi.” Spustio sam ruku dečaku na rame. On je brzo otrese sa sebe i udalji se za korak.

„Freni? Jesi li to ti?”

Podigavši pogled, spazio sam Džordža koji je stajao na svojoj verandi kraj nekog stranca. Isprva nisam prepoznao tog drugog čoveka. Bio je mlad i izgledao mi je nekako poznato. Onda me spoznaja tresnu kao da je ispred mene opalio top. I ja sam znao ko je to – i te kako. Umalo se nisam glasno nasmejao. „O, čoveče! Uh, Kaz?”

Nastavio je da pretura i mumla, ali nije hteo da se okrene.

„Flun!”

To mu privuče pažnju. Zapiljio se u mene preko ramena. Nešto je držao u ruci, ali od njegovog tela nisam mogao da vidim šta. U svakom slučaju, žurio sam da mu saopštim novosti i da posmatram njegovu reakciju.

„Šta hoćeš, Mekejb?” Reči su mu bile preglasne; glas mu je bio pun mržnje i žurbe.

Uperivši prst u njega kao da je pištolj, zasiktao sam gotovo jednako zlobno: „Da mi se nisi obraćao tako, govno jedno. Pogledaj na verandu. Samo pogledaj tamo.” Mahnuo sam divljački u tom pravcu. Samo da bih ga naterao da okrene oči tamo.

„Šta si rekao?”

„Pogledaj na verandu, *Flun!*”

„Ne mogu. Moram da..”

„U redu, dosta je bilo. Izlazi iz kola. Dođi ovamo...” Posegnuh za njim, ali on je bio brži. Dok sam se pribrao, Kaz de Flun je držao novi pištolj u ruci, uperen u mene. Odakle mu to? Gotovo da i nije bilo važno, jer ono što samo što nije video bilo je daleko moćnije od pištolja.

„Sklanjaj se od mene, Mekejb.”

Odstupih, podigavši ruke. „Molim te, pogledaj na verandu.”

Izvičajući se tamo-amo, nekako se nezgrapno izvukao iz kola. Pištolj je sve vreme ostao uperen u moje srce. Tek kada se ponovo uspravio, pogledao je tamo gde sam rekao. Stranac kraj Džordža posmatrao je sve to s nekom vrstom neodređeno radoznale pasivnosti. Ono što se dešavalo bilo je donekle zanimljivo, ali nedovoljno da bi ga dovelo do uzbuđenja.

Ta dva čoveka se zгледаše. Dok sam to posmatrao, podišla me je jeza zato što se, na moje veliko iznenađenje, izrazi njihovih lica nisu promenili ni za dlaku. Mlađi muškarac je izgledao zainteresovano, ali rezervisano. Matorac je izgledao krajnje nadržano.

„Zar ne znaš ko je to? Pobogu, *čak i ja* znam ko je to! Kako to da ga ne prepoznaješ, Flun? To si ti! To si ti, kad si bio mlad!”

„Znam. Znao sam da je on ovde čim sam video gde su kola ulubljena. Zato sam i tražio unutra. Znao sam da su to moja kola. Uvek sam držao pištolj ispod sedišta suvozača. Zalepio sam ga tamo trakom istog dana kada sam kola dovezao kući od prodavca.”

Setio sam se da mi je Flun u Beču rekao da smo mu Džordž i ja dali pero kada je bio mlad i da je to promenilo sve. Setio sam se da je Džordž rekao kako ga je stari Flun poznavao iz mladosti.

Džordž zadumbara niz stepenice verande prema nama, praćen tridesetogodišnjim Kazom de Flunom. Nijedan Flun nije izgledao naročito zainteresovan za prisustvo onog drugog. Njihova hladnoća pri tom susretu zapanjila me je. Onda sam shvatio da je to jednostrano, zato što Flun Junior nikako nije mogao da zna ko je taj sedokosi muškarac s pištoljem. Jer, ako se pogledate u ogledalo i pokušate da zamislite kako ćete izgledati za trideset godina, ne verujem da ćete ispravno proceniti i pogoditi. Ja svakako nisam kada sam se prvi put ugledao u ogledalu u Beču.

Ali postojao je jedan delić Flunove slagalice za koji nisam znao i koji će se otkriti i sve izmeniti.

Mlađi muškarac imao je istu veliku čupavu glavu (samo što je

njegova kosa bila kestenjastosmeđa), stav oficira i debele, zdepaste šake. Ali ono što je zacementiralo sličnost između njih dvojice bio je ton glasa kada je progovorio – bio je identičan. „Oče? Šta ćeš ti ovde?”

Reče Flun Flunu. Mlađi starijem. Pozornica je sada bila samo njihova – mi ostali bili smo samo osvetljenje prigušeno na početku njihove predstave.

Flun Stariji očuta i nastavi da napeto posmatra mlađeg sebe, kao da pokušava da ustanovi na šta to ovaj misli. Držao je pištolj stisnut kraj sebe, i dalje uperen u mene Video sam da je to „valter PPK”. Gadan pištolj. Gadan čovek.

„Nisam ja tvoj otac.”

Ne obrativši pažnju na to što je ovaj rekao, Flun Mlađi kroči napred i siknu: „Obećao si da ćeš me dve godine ostaviti na miru. Dve godine kasnije, oče. To je bio naš dogovor, a ti si se saglasio. Ali nije prošlo ni šest meseci. Zašto si došao ovamo?” Glas mu je sada ključao. Da je mogao da ga hitne na nekoga, ošurio bi ga načisto. Bilo je to u potpunom kontrastu sa izrazom njegovog lica koje je bilo prazno, ravnodušno i nije saopštavalo ništa.

„Ja nisam tvoj otac! Kako ne primećuješ razliku?”

„Primećujem samo da sporazum koji smo napravili ti sada kršiš, u svom tipičnom maniru. Ti si čovek vredan prezira. Znaš li to, oče? I ti i majka ste vredni prezira. Molim te, udalji se od mojih kola.” Odmerio je starca od glave do pete na način na koji momak odmerava svoju devojku. Oči mu se zaustaviše kada je ugledao pištolj. „Gde si našao taj pištolj?” Flun Stariji pogleda najpre svoju šaku, a zatim ponovo onog drugog. „Gde sam ga našao? Ispod sedišta kola. Znaš to.”

„Tako sam i mislio. Ušao si mi u kola i uzeo ga bez pitanja. Moja kola, moj pištolj – tako tipično od tebe. O tome ti ja govorim. Jer nije tvoje da uzimaš taj pištolj, oče. Ja sam ga kupio. Kupio sam ga svojim novcem, a ne tvojim. Više ništa u mom vlasništvu ne potiče od tebe, ništa na ovom svetu. Niti će ikada više biti tvoje.”

„Znam to! Sećam se da sam to uradio. To je bio jedan od velikih dana u mom životu!” reče Flun Stariji.

Tada sve utihnu toliko da ste mogli da čujete pad tela, što sam više nego očekivao da se dogodi svakog trena, mada nisam znao čije će to telo biti. Čitava situacija postala je tako jebeno čudna da je žvakala logiku i činjenice kao da su voćne žvake. U tom trenutku moglo je da se desi bilo

šta. Ne bi me ni iznenadilo da jeste. Flun puca u mene. Flun puca u Fluna. Flun se preda Flunu. Flun... Razumete već.

„Pogledaj moje ruke, pobogu! Pogledaj kako su debele. Zar ne pamtiš njegove ruke?“ Sa pištoljem koji mu je visio s kažiprsta, Flun Stariji podiže obe ruke kao da nam se predaje. „Ti dugi prsti? Oni koje mi je zabijao u uho kad god bih učinio nešto loše. Zar se ne sećaš?“

Mlađi muškarac nije bio nimalo impresioniran. Ruku prekrštenih na grudima i zatvorenih očiju, on odmahnu glavom. „Ti imaš iste šake kao ja, oče. Zašto tako lažeš? U čemu je tvoj problem?“

Flun Stariji prasnu. „Moj problem? Moj problem je u tome što ja nisam tvoj otac! On je imao mršave ruke! I kad god bih učinio nešto loše, on ih je koristio na meni! O da, o da. Zabijao mi je te svoje grozne prste u uho. Govorio je: *'Moj sin neće raditi takve stvari. Ne-moj-sin.* Mi sad živimo u A-meri-ci! Zato ima da pričaš kao A-meri-kanac.' Jednom nedeljno, više puta, ponekad i svih pet puta nedeljno on bi našao novi razlog da me muči tim prokletim šakama, tim prstima nalik na olovke.“ Dok je Flun Stariji govorio tonom ludaka, oči su mu i dalje bile u glavi, ali istovremeno i negde drugde, jako daleko. „Pogledaj mi šake, budalo. Liče na bezbol rukavice. Zar ti stvarno liče na njegove?“

Pošto i dalje nije bilo odgovora, starac se još više razljuti. Zgrabivši malog Frenija za mišicu, on ga trzajem privuče sebi. Mališa zastenja i pokuša da se izvije, ali to nije bilo moguće. Flun Stariji zataknu pištolj za pantalone kako bi oslobodio drugu ruku.

Kada je zatim progovorio, glas mu je zvučao potpuno drugačije – imao je težak grleni naglasak i reči su mu toliko usporile da su imale više težine i boje kada ih čujete. Zvučao je kao Henri Kisindžer. „Junak jede lavove za doručak.“ On nabi kažiprst dečaku u uho tako jako, da se lice malog jadrnika uruši i on se oglasi škripavim maukanjem.

„Da li želiš da budeš junak, ili želiš da raznosiš poštu? Ili da drugima peglaš košulje? To bi bio dobar posao za mog sina – da pegla tuđe košulje.“ Još jedan ubod prstom u uho, još jedan zapanjeni vrisak.

Džordž, Flun Mlađi i ja posmatrali smo kako ludak istresa svoju pola veka staru pizmu na dečaka. Bilo je to toliko bizarno i poremećeno da isuviše dugo nismo učinili ništa, jer smo sva trojica bili naprosto hipnotisani silinom i ružnoćom svega toga. Ima li ista zanimljivije od slupanih kola kada ih prvi put vidite? Šta mislite, zašto se saobraćaj otegne kilometrima? Sve te oči žele da vide šta je preostalo. Slupana

kola, tuđe loše vesti, osoba koja u javnosti izgubi kontrolu... Jer, to su sve raznolike vrste smrti na delu, narode. Samo pridite i pogledajte kako život ujeda – nekog drugog.

„Pusti me!” Dečak se divlje otimao, izvijajući se na sve strane, ali nije mogao da umakne. Nikako.

Na kuću je, koji metar dalje, bila naslonjena dugačka i teška metalna šipka. Na verandi se nalazila crna plastična stvar nalik na tanjir, s koje je visilo nekoliko žica obeleženih različitim bojama. Ta skalamerija trebalo je da se postavi na šipku. Ako se sve obavi kako treba i podesi na odgovarajući način, dovršeni komplet pretvoriće se u spoljnu TV antenu. Nekoliko dana ranije Džordž je sedeo na svom krovu i zamišljao sebe kako postavlja upravo tu antenu, ne bi li napisao dobro uputstvo o tome kako da se ona propisno sastavi.

Video sam već tu šipku, ali pored svih tih dešavanja nisam je sasvim registrovao. Flun Stariji je posmatrao sa interesovanjem kako se dečak praćaka i mahnito skače unaokolo u njegovim rukama. Dok mu je pažnja bila usmerena na to, Flun Mlađi je prišao kući, uzeo šipku i bez jedne sekunde oklevanja svom silinom zamahnuo prema starčevoj glavi.

Metal na lobanji odjeknu kao mešavina zvukova *klong* i *tunk*. Bio je to dubok, tup zvuk, ne mnogo glasan, ali o-tako-živopisan. Takav zvuk ste pamtili makar i ne znali šta ga je prouzrokovalo. Posle udarca, šipka mu se tako silovito uzdrimala u rukama, da se činilo da je oživela. Moj pogled je klizio uz tu uzdrhtalu šipku, sve do očiju Fluna Mlađeg. One su još bile prazne, lišene svega osim pukih znakova života. To je sve – to je bilo jedino što se u njima videlo. Po njegovom uverenju, čovek je upravo razbio glavu rođenom ocu metalnom šipkom dugom metar i po, ali jedina emocija iskazana na njegovom licu bila je – ništa.

Flun Stariji pade ulevo, mali Freni udesno. Toliko se snažno otimao da se oslobodi da je, kada ga je starac pustio, postao lak plen gravitacije. Razdvojili su se kao slomljeni jadic. Čim je mališa tresnuo o tle, odbauljao je na sve četiri, ne znajući tačno šta se desilo, izuzev fizičke činjenice da je naglo oslobođen i da nema nameru da ponovo bude uhvaćen. Pri tom je vrištao: „Seronjo, seronjo!” visokim, povređenim dečaćkim glasom. Bio je to čudan prizor – bauljao je i dovikivao tu reč iznova i iznova starcu koji je ležao na leđima i nije imao više ništa, osim nešto malo telesne toplote koja je čilela.

Pogledao sam ostale, a onda konačno kleknuo da mu opipam bilo.

Ništa. U svakom slučaju, Flunova glava je sve govorila pre nego što sam mu i dotakao grlo – bio je dovoljan jedan pogled svakome da zna. Jer ono što je nekada bila njegova slepoočnica sada je bilo pretvoreno u svežu zemičku i crvenu ovsenu kašu.

Pogledah njegovog ubicu. „Pun pogodak, drugar. Definitivno si izbacio ovog tipa iz igre.“

Podigavši malčice obrve, Flun Mlađi ispusti metalnu šipku na tle. Ona pade sa zveketom i otkotrlja se od njega. Mislim da smo svi proveli trenutak posmatrajući je kako se kotrlja sve dok se nije zaustavila. Dok je ležala tamo, najednom je imala potpuno novu ličnost: od šipke za antenu pretvorila se u oružje kojim je počinjeno ubistvo za minut i po.

PILOT ZA SNOVE

Gotovo sve što se dogodilo posle toga bilo je čudno, ali najčudnije od svega bilo je ono što se desilo odmah pošto je Flun ubio Fluna. Bez ijedne reči, nas trojica odraslih krenuli smo u akciju, dok je mališa gledao.

Otišao sam do kola i mahnuo Flunu Mlađem da otvori zadnju kapiju. On je otključa i čim se otvorila, vratismo se po telo. Pogledah Džordža i rekoh samo: „Uzmi one velike kese.“ On ode u kuću i vrati se nekoliko minuta kasnije (praćen jazavičarem Čakom) s kutijom džinovskih, industrijskih kesa za đubre, koje je koristio kada je kresao grane sa svog jabukovog drveta. Dok se vraćao prema kolima, on izvuče nekoliko i brzo obloži njima dno prtljažnika. Niti jednom nije pogledao da li je iko u komšiluku primetio šta smo radili u poslednjih deset minuta, pa čak ni da li nas neko sada posmatra.

Podigli smo telo, nespretno ga uvukli u drugu sjajnu crnu kesu i ubacili u prtljažnik. Plastika pade na drugu plastiku sa udarom i zvukom škrife i pucketanja dok smo gurali telo u čošak. Onda ja kraj kese zavukoh oružje kojim je ubistvo počinjeno. Očigledno, i to je moralo da nestane.

Potom pružih ruku po ključeve od kola. Tu nije moglo da bude nikakve rasprave – ja ću voziti. Flun mi ih odmah dade. Sva četvorica (plus pas) uđosmo u novi novcati „isuzu“ i odvezosmo se.

Vozili smo se gradom u tišini. Povremeno sam gledao okolo i sećao se koliko je to mesto izgledalo drugačije jutros, kada sam bio u Ždralovom Vidikovcu od pre trideset godina. Po onome što sam mogao da vidim, posada s Pacovskog Krompira vratila je sve na svoje mesto. Ali opet, nisam nameravao da se zaustavljam i proveravam detalje, imajući u vidu ozbiljan teret koji smo vozili.

Džordž i Flun sedeli su na zadnjem sedištu, a dečak napred, kraj mene. Naše ćutanje je trajalo sve dok nisam shvatio – hej, jebote,

nemam pojma gde sad da idem. Pogledao sam u retrovizor i proverio da li možda moji saputnici izgledaju manje zbunjeno od mene. Obojica su zurila kroz prozor sa šakama u krilu.

„Hej.”

Trepnuvši, skrenuo sam pogled na mališu. „Šta sad *ti* hoćeš?”

Ispostavilo se da on drži čuveno pero i vrti ga napred-nazad u prstima, onako kako se ljudi igraju perom kad ga drže u ruci.

„Odakle ti to?”

Oćutao je i trznuo glavom preko ramena.

„Šta? Šta to znači?”

„Dobio sam ga od njega. Od tipa. Od tipa u *kesi*.”

„Kako?”

„Prosto sam ga dobio.” Odjednom se pretvorio od brbljivca u gospodina Lakonskog.

„Daj ga ovamo.”

Nije to uradio. Pogledao sam ga i pucnuo prstima pred njegovim nosom. „*Daj mi ga*.”

Uzdahnuvši dramatično, on mi ga daje. „Taj glupi drkadžija povredio mi je uvo unutra. Još me boli.”

„Verujem.” Pogledavši u retrovizor, video sam da me Flun posmatra. Posegnuo sam unazad i mahnuo mu da uzme pero. „Zatrebaće ti ovo.”

On ga uze, pogleda, ali ne reče ni reč.

„Osim toga, imaš krv na obrazu, pa bi bolje bilo da je obrišeš. Slušaj sad, Flun, postoji nešto neverovatno značajno u vezi s tim perom, ali nemoj da me pitaš šta, zato što ne znam. Ta stvar nije ono što misliš da jeste, čak ni ne potiče od ptice. To je prosto nešto potpuno *drugačije*. Shvatićeš to kada ga budeš ispitao u svojoj laboratoriji ili gde već ne. To pero će odigrati stvarno važnu ulogu u onome u čemu ćeš provesti ostatak života, pa ga zato dobro čuvaj.”

„Freni, otkud znaš sve to?”

„Prosto znam, Džordž, pa me zato pusti da pričam i nemoj da me prekidaš. Dalje, ako ikad budeš imao novca, kupi akcije u kompaniji po imenu 'SeeReal'...”

„Cerealije?”

„Ne, *see-real*. Kao: gledanje očima, i stvarno, kao pravo. Te dve reči idu zajedno: SeeReal. Skraćenica na berzanskom tikeru ti je S-E-E-R. Kupi akcije te kompanije čim budeš mogao i kupi ih mnogo.” Pokušao

sam da se setim šta mi je još Flun Stariji rekao u biblioteci, ali nisam ničega mogao da se setim. Tek kasnije sam se prisetio „tankretičke sprege“ i hladne fuzije, ali do tada su ljudi odavno otišli putem svojih nastupajućih trideset godina.

„Šta da radimo, Freni?“ Džordž je držao Čaka u krilu. Čak i taj blesavi pas mora da je naslutio da se dešava nešto ozbiljno, jer nije skakutao okolo ko obično, niti pokušavao da nas sve izljubi.

„Idemo do moje kuće po lopatu. Onda ćemo u šumu iza Tindalovih da sahranimo telo. Osim ako ti nemaš neki bolji plan.“

„Neko bi mogao da ga pronađe. Ta šuma i nije *toliko* velika.“

„Tako je, Džordž, ali druga mogućnost je da se vozimo okolo sve dok ne ostanemo bez benzina, pokušavajući da odlučimo šta drugo da uradimo s našim lešom. Onda možemo da natankujemo gorivo kod CITGO-a, u nadi da niko neće videti šta vozimo pozadi, a zatim da se još malo vozimo okolo. Da li to zvuči kao bolji plan, ili imaš još neki na umu?“

Tišina.

„U redu. Kažem da se držimo mog plana i nadamo se da će nas sreća i dalje služiti i da nas niko neće videti.“

„Zašto uopšte radiš ovo, Freni? Ako nas uhvate, smestiće nas u zatvor. Bićemo u strašnoj nevolji. Pa ti si šef policije!“

„*Stvarno?*“ Flun proguta knedlu, dok mu se glas dizao visoko, visoko.

„Radim ovo zato što više nemam vremena, Džordž. To je jedino što sada sigurno znam. Moramo ga odvesti odavde, tako da niko ne zna šta se upravo dogodilo. Molim te, ne traži da ti to objasnim – prosto je tako. Nije mi ostalo vremena da se brinem o tome šta još mogu da uradim s tim telom. Moramo da ga se otarasimo, a Flun mora da se čisti odavde. Možda grešim, ali pratiću svoj instinkt. Postoje druge, daleko važnije stvari.“

„Važnije od *ovoga*, Freni?“

„Mnogo važnije, veruj mi.“

Njih dvojica se zглеdaše na zadnjem sedištu.

„Flun, zbog čega si malopre bio u Džordžovoj kući?“

„Izumeo sam nešto i hteo sam da najbolja osoba u tom poslu napiše uputstvo za korišćenje.“

Pljesnuh po volanu da bih to naglasio, gledajući i dalje u Džordžove oči u retrovizoru. „Znači, on je došao iz čista mira *dan*s, jutros, da te

pita hoćeš li da radiš s njim?”

„Ne baš. Pozvao me je juče i rekao da je u Njujorku, pa je pitao da li možemo da se vidimo.”

„To je i dalje prevelika koincidencija. Čitava ova stvar nije nimalo slučajna.”

„Šta to?”

„Ne može biti slučajnost što te je ovaj ovde gospodin Flun posetio *danas*, u isto vreme kada sam ja došao tvojoj kući s *njim*.” Trznuo sam palcem preko ramena, pretpostavivši da svi znaju o kome govorim.

Plamen bola oprži mi čelo iznutra i natera me da gotovo sasvim zatvorim oči. Suknu u zadnji deo moje glave gde, nekoliko neizdrživih sekundi, nastavi da se pali i gasi kao bleštavi neonski znak. Prestade. Ali svanu mi da je bolje da više ne vozim, jer ukoliko me tresne još jedan veliki udar, svi su izgledi da ću uleteti ovim novim razmetljivim kolima pravo u nečiju dnevnu sobu i rešiti sve naše probleme.

Kada sam zaustavio ispred naše kuće, kroz otvoreni prozor na spratu dopirala je glasna muzika. Bila je to Polinina soba. Zapitao sam se da li ju je Džordž doveo kući iz bolnice pre svog sastanka s Flunom. Uprkos svemu, morao sam da se osmehnem. Žut i zelen letnji dan. Glasna tehno muzika koja kulja iz sobe jedne tinejdžerke. Šta je moglo biti normalnije i šta vas je moglo više obodriti od jednog takvog prizora? Njena majka bila je u bolnici, ali sada će s njom biti sve u redu. Nije bilo razloga za brigu, Magda će se ubrzo vratiti kući.

Stajao sam na pločniku i gledao našu kuću, uživajući u onome što sam video. Znao sam da moram da krenem dalje, ali bio mi je potreban još minut da gledam i pamtim, samo još jedan. Kako sam tu bio srećan. Koliko bih samo dao da provedem ostatak života upoznavajući još više te žene iz dana u dan, stareći, posmatrajući kako Polin odrasta i vodi sasvim samostalan i zanimljiv sopstveni život. Da sam imao malo više vremena, bio bih možda u stanju da delimično ustanovim i šta je to što meni omogućava da funkcionišem. Možda i ne, ali to čak i nije bilo važno, sve dok sam mogao da živim tu, s tim ljudima, u gradu koji sam voleo. Bez obzira na ono što će se desiti, nisam imao razloga da se žalim.

Osetio sam želju da potrčim na sprat i vidim Polin, uverim je da će sada sve biti u redu. Ali, nisam imao vremena. Niti sam želeo da ona vidi Flunova kola i počne da postavlja pitanja o tome šta se dešava.

Umesto toga, otišao sam u garažu da potražim lopatu. Tamo su bila

parkirana moja kola i to me je podsetilo na Starog Dobricu kojeg sam pre neko veće pronašao vaskrslog u prtljažniku. A to me je podsetilo na onaj lepi razgovor s Polin u kolima o tome šta je nameravala da učini sa svojim životom. I dalje i dalje, sve na tom prašnjavom mestu podsećalo me je na nešto drugo, a moja nostalgija za sopstvenim životom na zalasku postala je još jača.

Pretražio sam dupke punu garažu ne bih li pronašao alatku koju sam već koristio kada sam pokopao svog oca i četiri veka starog psa (dvaput). Zatekao sam je kraj grabulja, naslonjenu na naspramni zid. Bila je kraj prozora koji je gledao na ulicu. Kada sam posegnuo za lopatom, bacio sam pogled kroz prozor i video policijska kola kako nailaze ulicom. Zaustavila su se gotovo pravo preko puta Flunovih kola.

Naravno da će se pajkani kad-tad pojaviti ovde, kada ustanove da nisam zarobljenik u gradskoj biblioteci (i da me nije zarobio čovek kojeg je upravo ubio on sam i čiji je leš ležao u tim kolima pravo preko puta). Ta situacija bila je toliko nadrealna, da je trebalo da bude smešna, ali za to je bilo prekasno.

Iz policijskih kola izađoše Adel Kastberg i Bret Rudin. Bilo mi je drago što sam to video, zato što su oboje bili tupani. Mnogo bih se više zabrinuo da se sada pred mojim vratima pojavio Bil Peg. Ovo dvoje pajkana pošlo je našom stazom, ali sam ih na jednom mestu izgubio iz vidokruga, zato što sam imao ograničen pogled odatle. Zvono na vratima oglasilo se poznatim ding-dong. Shvatio sam da nesvesno i tiho oponašam te zvuke – *ding-dong* – samo da bih mogao još jednom da ih čujem i upamtim još delić onoga što će uskoro nestati. Sve troje smo čekali da neko otvori vrata. Pošto se niko nije pojavio, oni pozvoniše ponovo. Polin je odvrnula muziku do daske. Čuo sam je kroz zidove garaže. Da li je mogla da čuje zvonjavu iza tog zvučnog zida u svojoj sobi? Zatvorio sam oči i pokušao mislima da je nateram da siđe i otvori vrata. Usred toga, čuo sam kako se pali motor nekih kola. Kada sam otvorio oči, ugledao sam zadnji kraj Flunovog auta kako se polako udaljava ulicom.

„Do đavola, kuda će? Ma mora da me zajebavaš!” Ujeo sam se za šaku. Bolelo je, ali morao sam da uradim nešto da izduvam svoje nezadovoljstvo.

Dvoje glupih pajkana stajalo je na mom kućnom pragu, praktično me zarobivši u mojoj proklesoj garaži. A čak i da sam bio u mogućnosti da

umaknem, šta je trebalo sad da uradim, pošto se vozilo s dokazima upravo udaljilo? *Kuda* su krenuli? Šta su to mislili da urade? U stvari, tačno sam znao šta rade i to je u potpunosti imalo smisla – želeli su da odu odatle zato što su imali leš u kolima. Ali šta je kog đavola trebalo ja da radim u međuvremenu – da čekam tu s lopatom dok se ne smisle da se vrate, ili dok mi glava ne pukne?

Na svu sreću, malo policijskih mišića dalo se u akciju. Pošto sam poznao policajku Adel i njene diplomatske manire, pretpostavio sam da je ona bila ta koja je počela da lupa na ulazna vrata toliko glasno da se taj zvuk mogao čuti na kraju bloka. Adel je na taj način obavljala policijski posao, ali prvi put za sve te godine koliko smo zajedno radili, bio sam zadovoljan zbog toga.

„Isuzu” je potpuno nestao iz vidokruga baš kada je muzika u kući prestala. Prođe još malo vremena, ali onda se začu Polinin glas i pridružiše mu se ostali. Osetio sam toliko olakšanje da sam isturio jezik i ukrstio očima. Njih troje su neko vreme razgovarali, ali nisam mogao da razaberem šta to govore. Onda se začulo zatvaranje ulaznih vrata. Pretpostavio sam da su svi ušli u kuću. Što je značilo da imam jako malo vremena da pobegnem pre nego što ponovo izađu. Potražio sam po garaži ne bih li našao nešto pored previše glasnih i očiglednih kola, da me odveze odatle brzo i tiho.

Početkom leta, Magdu je nadahnua neki bombastični članak o fitnessu koji je pročitala, pa je kupila terenski bicikl. Polin i ja bili smo zapanjeni time. Kao što smo i očekivali, moja žena ga je upotrebila možda triput pre nego što je zaključila da nije od onih devojaka kojima je do debelih listova i znojavih pazuha. Istog trenutka kada mi je pokazala bajse, krstio sam ga Zvončica zbog njegove smešne boje – zlatne, u kombinaciji sa metalik ružičastom.

Ja mrzim biciklizam i bicikle. Zabadaju vam se u dupe i nagone da dahćete bez ikakvog razloga. Bajsevi su isto tako đavolski opasni i predstavljaju ozbiljan saobraćajni rizik. Osim toga, ljudi koji ih koriste neizostavno su smarači po pitanju mnogih nezanimljivih tema – ekologije, fitnessa ili stope usporavanja svog pulsa. Do đavola s njima – kada budem hteo da mi srce brže kuca, baviću se seksom.

Pa sad zamislite ovo – krajnje poniženje: eto šefa policije Mekejba, koji divlje okreće pedale niz ulicu kao neki jebeni ludak, na svom slatkom ružičastom bajsu. A da li je ono prljava lopata položena preko

upravljača bajsa? Nego šta je. Ali zar čovek ne vidi da je u gumama toliko malo vazduha da su gotovo sasvim ispustile?

Bajs je bio mali, a pošto nisam podesio sedište pre nego što sam samog sebe lansirao, kolena su mi se dizala gotovo do grudi, tako da je čitavo to iskustvo bilo deset puta neprijatnije i smešnije.

Za onim „isuzuom“! Ali kako to da izvedem, kad su oni imali pet minuta fore i dvesta konjskih snaga više od mene? Jednom ulicom, pa drugom. Zagledajući svuda ne bih li video njihova kola. S lopatom koja klizi sa upravljača i pet-šest puta umalo nije pala.

U prolazu kraj mnogih ljudi koje sam poznavao, trudio sam se iz petnih žila da ne budem primećen. I u tome bio očajno neuspešan.

„Hej, šefe. Lep bajs!“ Podrugljivo.

„Hej, Fren, rešio si naprečac da se baviš sportom?“ Grohotom.

Ili samo uz obične osmehe i kikut dok su ti ljudi – moji prijatelji i komšije – gledali kako prolazi budala i pumpa visoko nogama na poluizduvanim gumama.

Učinilo mi se da sam video kako njihova kola skreću na raskrsnici Brodveja i Aprijske, ali to je pre bilo iz puste želje. I dalje sam pokušavao da ustanovim kuda su mogli da odu. Odjednom sam ispustio lopatu i, naglo zakočivši, čuo kako ona džangrlja i poskakuje po ulici. Podigao sam je i krenuo dalje. Sada je sigurno Džordž vozio, zato što je on poznavao Ždralov Vidikovac. Ali, kuda bi moj prijatelj pošao? Da je pisao uputstva o tome kako da se izvuče iz ove gužve, šta bi rekao?

Okreći, okreći, okreći pedale – dok sam vozio gradom, stalno sam zamišljao muziku iz *Čarobnjaka iz Oza* kada se gospođica Galš udaljava na svom biciklu sa psom Totom kao zarobljenikom. Okreći, okreći, okreći pedale – definitivno nisam tako zamišljao svoje poslednje dane.

Toliko sam bio bez kondicije, da je to naprosto bilo bedno; moja nikotinska pluća vrištala su u pomoć; osećao sam se kao da će sledećeg trenutka celo telo da mi se preda i stane. Broj mesta na koja su mogli da odu bio je jednostavno prevelik. Sada samo morao da izaberem i držim se tog izbora dok mi se telo ne raspadne.

„Dobro de, šuma. Ajmo u šumu.“ I tako sam i uradio. Kod Ulice Mobajl skrenuo sam levo i pošao prema kući Tindalovih prečicom koju sam koristio četrdeset godina. Pošto sam sada znao kuda sam krenuo, u glavi mi je bilo bolje, ali telo mi je bilo tropa. Kada je branila svoj novi režim vežbi i isticala njegove prednosti, Magda mi je rekla da je vožnja

biciklom na drugom mestu kao potpuni aerobni trening, odmah iza plivanja. Nažalost, sada sam znao na šta je mislila. Znojio sam se, dahtao i psovao, sve u isto vreme. Istovremeni raspad na svim frontovima. Da li je i to aerobno? A ta šuma iza kuće Lajonela Tindala odjednom je izgledala *mnogo* dalje nego što sam pamtio. Mada, prošlo je dosta godina otkad sam peške posetio taj deo Ždralovog Vidikovca, ili pomoću bilo koje vrste pedala, osim pedale za dodavanje gasa. Gušitelji koji smaraju s rekreacijom stalno krešte da više toga vidite kada hodate ili vozite biciklu. Ali jedino što sam u tim trenucima više video bio je moj bes i frustracija zbog truda da nateram Zvončicu da se kreće iole brže.

Kada sam već mislio da stvari ne mogu krenuti gore od toga, čuo sam kako mi se otpozadi brzo približava zvuk sirene. U jednom teškom trenutku osećao sam se kao kada sam bio klinac i večito u sukobu sa zakonom: jedina misao bila mi je *beži* – briši odatle. Ne daj da te uhvate! Čak sam pomislio na to da skočim s bajsa i potrčim u zaklon. Ali da sam ja bio pajkan u kolima koji je to video, upitao bih se, dobro, zbog čega onaj tip na ružičastom bajsu beži? I tako sam, umesto da umaknem, spustio glavu što sam niže mogao i smelo nastavio da okrećem pedale u nadi da će mi bogovi ili možda čak i banda s Pacovskog Krompira pomoći da se izbacim.

Izgleda da mi je neko zaista pomogao u tome, jer su patrolna kola provrištala kraj mene previše brzo i nastavila drumom dalje. Siguran sam da se onaj za volanom, ko god bio, isuviše dobro zabavljao igrajući se sirenom i velikom brzinom, pa nije ni na sekund pomislio na muškarca koji pognute glave hukće i vozi bicikl. To mi je dalo novu temu za razmišljanje i zabrinutost dok sam skretao levo i desno u poslednjih nekoliko ulica: *kuda* su ta kola odjurila u tako opasnoj žurbi? U našoj stanici važilo je pravilo da se po gradu ne juri, osim ako negde ne postoji neki pravi problem. Kakva se sad desila komplikacija ili nepodopština?

Na svu sreću, ukazala se velika kuća Tindalovih, a odmah iza nje i akvadukt koji je bio drugi deo prečice do šume, pod uslovom da idete peške ili biciklom. Prvi put otkad sam pošao od kuće bio sam zadovoljan što koristim to prevozno sredstvo. Još pet minuta i doći ću do puta koji se odvaja prema šumi. Nisam imao blagu predstavu o tome šta da radim ako tamo Džordžu ne bude ni traga ni glasa.

A Džordžu nije bilo ni traga ni glasa. Svejedno sam pošao tim putem i odvezao se u šumu. Da se ispred mene pojavilo neko strmo brdo koje bih

morao da savladam, sišao bih s bajsa, okrenuo se i odgurao ga kući, ne mareći o posledicama.

Sporo sam vozio dalje, nisam video ništa i sa svakim prevaljenim metrom osećao sam sve veću zbunjenost i razočaranje. Ipak, kada sam stigao do kraja šume, okrenuo sam se i vratio, zagledajući jednako pažljivo kao i prethodni put. Instinkti starog policajca teško odumiru. Gledao sam tamo-amo, s jedne strane osenčenog puta na drugu, a zatim između stabala, u potrazi za znakom – bilo kakvim znakom da su tu došli da pokopaju telo. Ali, kako to da urade bez lopate?

„Proklet da si, Džordž, zašto nisi uradio ono što sam ti rekao? Bio bi to najlakši izlaz iz ove zbrke.” Znao sam da to zapravo nije tačno, ali osećao sam se dobro kada sam to rekao, dok su mi društvo pravili samo Zvončica i drveće.

Kraj mene proleteše kola. Zaneo sam se, okrećući pedale što sam bliže mogao ivici puta. Nisam želeo da budem primećen, ali kako to da izbegnem u ovoj nedodžiji, na ružičastom biciklu? Uopšte mi nije palo na uzdrmanu pamet da su momci u „isuzu” imali vozilo s pogonom na sva četiri točka, što je – ergo! – značilo da mogu da siđu s puta.

Neposredno pre nego što sam se predao i počeo da razmišljam o svom sledećem potezu, pogledao sam na jednu stranu puta i ugledao Malog Frenija koji je izašao između tamnih borovih stabala. Video me je, ali nije izgledao nimalo iznenađeno. S rukama nabijenim duboko u džepove svojih pantalona kaki boje, nije izgledao nimalo zadovoljno. Dokotrljao sam se polako do njega i spustio noge da se zaustavim.

„Hej.”

„Hej.” Nije hteo da me pogleda. „Taj bajs ti baš izgleda kul. Osim što je ružičast.”

U jednoj smešnoj sekundi osetio sam stid i neodložan poriv da objasnim. „Pa, nije moj. Pripada mojoj ženi. Gde su ostali?”

„Pozadi, u šumi.” Glas mu je bio tužan i tih. Kada je završio rečenicu, duboko je uzdahnuo.

„Otkud ti ovde?”

Pogledao je u zemlju i promumlao: „Rekli su mi da idem kući.” „Možeš da mi pokažeš gde su?” Pokušavao sam da ne zvučim nestrpljivo. Ako ga sada naljutim, uvaliću se u veliku nevolju.

On se smesta razvedri – odrasla osoba upravo ga je pozvala da se vrati u akciju. „Da, pokazaću ti! Hoćeš li da pođeš bajsom? Otkud mu

tako velike gume?”

Kada sam ja bio njegovog uzrasta, terenski bicikli nisu postojali, pa sam sasvim shvatao njegovu skepsu.

„Ovako se bolje vozi; pogotovo po šumi, preko kamenja i tako to. Naskoči – povešćemo se, a ti mi pokaži gde su. Onda možeš i sam da ga voziš ako želiš.”

On skoči, s radosnim povikom. „Ti upravljaj, a ja ću biti pilot kroz snove! Ja ću ti reći kuda da voziš.”

„Važi, gos'n Pilotu Kroz Snove. Drži lopatu.”

Nisam ih primetio zato što su se dobro zavukli u šumu i spustili niz malu jarugu koja se nije videla s puta. Kada smo stigli do Flunovih kola, tamo nije bilo nikoga, ali leš je još ležao u prtljažniku – što nije bilo dobar znak.

„Gde su?” Naslonio sam bajs na drvo i okrenuo se, napravivši čitav krug, ali ništa nisam video.

I dečak se obazre. „Ranije su tražili mesto da ga zakopaju; negde ispod drveća. Ali nisu mi dali da i ja pođem. Onaj Flun mi je rekao da sam mali davež.”

Instinktivno sam mu dodirnuo glavu i umalo nisam rekao da sam u njegovim godinama bio mnogo više od pukog malog daveža. Ali uzdržao sam se i pokušao da umesto toga zvučim ohrabrujuće. „Hej, pa to je kompliment! Ja sam veliki davež i ponosim se time, ali to je samo zato što sam porastao. Daj mi lopatu. Hoćeš sad da uzmeš bajs i provozaš se?”

On odmahnu glavom. „Ne, hoću da idem s tobom.”

„Važi, hajde. Ostavićemo bajs ovde i otići da ih nademo.” Hodali smo okolo nekoliko minuta, ali nismo ništa niti našli, niti čuli. Šume su bile mirisne i pune lišća i treperavih senki. Ubrzo će stići jesen i mirisi će se promeniti – postaće teži, opojniji – stvari će umirati, opadati, prekrivati šumsko tle, truliti. Stara šuma, staro lišće, kasnije će pasti sneg i sve te tamne, konačne boje zime prekriće belina.

Ja nikada više neću to videti. Ta pomisao bila je neizdrživa. Pokušao sam iz sve snage da je istisnem iz glave. Išli smo dalje, zaustavljajući se s vremena na vreme da oslušnemo ostale.

„Ko si ti?”, upita dečak.

Oklevao sam, a onda se osmehnuo. „Ja sam ti, odrastao.” Zagledao se u tle i razmislio o tome. „Ali kako to da smo obojica ovde u isto vreme?”

„Ne znam. To se prosto desilo. Ne umem da objasnim. Valjda je u pitanju magija.”

„Dobro.” Zaljuljao se na petama, ugledao nešto na tlu, sagnuo se i podigao štapić zanimljivog izgleda koji je ležao kraj kamena. Glas mu je bio smiren i razuman kada je progovorio. Kao da to što sam rekao nije bilo ništa naročito. „Znao sam da smo neki rod ili tako nešto, ali nisam znao na koju foru. Ti si stvarno ja, kad porastem?”

„Da. Ja sam ti sa četrdeset sedam godina.”

„To je prilično matoro. Ali izgledaš okej. Da li još imaš penis?” To me nateralo da stanem. „Penis? Pa, da. A što ga ne bih imao?”

„Marvin Brus mi je rekao da penis uraste u telo kad čovek napuni četrdeset.”

I od samog imena i podsećanja na tog mršavog dupelisca žutih zuba, tog pacova iz kanalizacije, digla mi se kosa na glavi. Malo pretvrdo rekoh: „Marvin Brus jede ono što iščačka iz nosa. Hoćeš li stvarno da veruješ tipu koji to radi?”

„Znaš Marvinina?”

„Naravski. Drndoš. Verovatno je porastao i postao Kenet Star.”

„Ko je to?”

„Nema veze. Hajdemo.”

Pronašli smo ih na najdubljem mestu u šumi. Obojica su sedeli na zemlji i gledali prazno u daljinu. Čak je spavao na Flunovom levom stopalu. Samo je Džordž polako digao pogled kada smo se približili. Izraz njegovog lica govorio je kako pokušava da natera um da mu se vrati s nekog jako dalekog mesta, ali mu je teško da to izvede. Možda zbog toga nije izgledao iznenađen što me vidi. „Freni. Tu si. Da li si dobro? Jako si mi bled.”

„Dobro sam. Šta radiš? Zašto samo tako sediš? U prtljažniku onog auta leži leš. Ne možeš prosto da ga ostaviš tamo.”

„Baš smo hteli da se vratimo po njega. Stali smo da se odmorimo, a onda je Kaz počeo da mi objašnjava detalje vezane za njegov projekt. To je apsolutno zapanjujuće. Ne možeš da zamisliš moguće posledice onoga što pokušava da uradi.”

„Verovaću ti na reč. Ustani, Džordž. Sada moramo da iskopamo rupu i da prestanemo da gubimo vreme. Jeste li već pronašli mesto?”

Dečak se udaljio, zabadajući štap u zemlju.

„Bilo koje mesto u okolini će odgovarati, Freni. Udaljeno je od puta

onoliko koliko je to moguće. Ali moraćemo da kopamo duboko kako bismo sprečili da ga životinje iskopaju posle našeg odlaska.”

Zabio sam lopatu u zemlju. Glasno je zveknula o koren drveta. Bilo je to kao onog dana kada sam ovde pokušao da sahranim Starog Dobricu – debelo korenje izukrštano u šumskom tlu odmah ispod površine. Naučio sam na onaj teži način da ga je nemoguće preseći.

Išao sam tamo-amo i na svakih metar-dva zabadao lopatu u zemlju, ali svugde je bilo isto – korenja u izobilju. Čule su se samo ptice, zatim ja kako bockam lopatom i dečak kako šiba štapom, udara drveće i treska po granju.

„Mislim da to ne možemo da uradimo ovde. Prosto ima previše korenja.”

„Da odemo po leš ili ne?”

Ispustih lopatu na tle i prekrstih ruke. Mogao sam da zamislim samo ogromni semafor čije je svetlo bilo zaglavljeno na crvenom polju. Nešto je moralo da se uradi, da se brzo odluči, ali šta?

Vetar se pojača. Vazduh najednom ispuni bogati miris borovine i seksi šištanje toplog lahora između visokih stabala. Bez razmišljanja, podigoh glavu i onjuših vazduh. „Bože, kako divan miris.”

Kao da nije mogla da odluči da li da ode ili da se zadrži, sunčeva svetlost je zatreperila na različitim delovima dečakovog tela. Glava mu je bila pognuta. Koliko sam mogao da vidim, nedavno ga je podšišao Vernon, gradski brica, koji je već dvadeset godina bio pokojni.

Ugledavši nešto na tlu, Mali Fren ispusti štap i počeo polako da se saginje. Pogled mu je bio prikovan za jedno mesto. „Hej, gledajte ovo!” Nalazio se na oko šest metara od mene. Bio sam ozlojeđen zbog toga što mi je skretao pažnju, kao i zbog toga što nisam mogao da vidim šta ga je toliko uzbudilo. Verovatno neka dečja stvar. Za to sada nije bilo vremena. Džordž i Flun su stajali i čekali da ja odlučim. Ironično – ta dva megamozga čekala su na uputstva F. Mekejba, nekada viđenog za „kandidata za gasnu komoru” po mišljenju razjarenog direktora škole, pre izbacivanja iz iste. Ali nisam imao pojma šta da im kažem da urade – semafor u mojoj glavi još je pokazivao crveno.

„Gledajte!” Dečak ugrabi nešto na tlu.

Kada se ispravio, držao je nešto između palca i kažiprsta. Ostali prsti bili su mu rašireni kao da ne želi da njima dodirne ono što je držao u ruci. Dok se nije pomerilo, mislio sam da je u pitanju još jedan štapić.

Bio je to neki gušter ili kameleon, ne znam šta – nisam herpetolog. Trebalo je da pitam Džordža, stručnjaka za sve, ali bio sam suviše uzbuđen da bih mario. Jadnik je gledao svoja gušterska posla, sunčao se malo na šumskom tlu. Sve dok bez upozorenja nije bio cimunat uvis za dugi rep. Za trenutak. Za trenutak je ostao tako, ljuljajući se i izvijajući u krugovima, očajnički pokušavajući da pobjegne. Onda mu rep puče i gos'n Gušter pade na tle pa se smesta dade u trk. Dečak ciknu od zadovoljstva i užasa. Ali važnije od toga bilo je to što je gušter, bežeći, otrčao duž moje lopate, pa preko nje. Slika te dve stvari zajedno, jedne povrhu druge – guštera na lopati – dodirnu nešto u meni sa učinkom plamena prinetog suvoj hartiji.

Bez trena oklevanja, setih se kako smo Džordž i ja razgledali sveske Antonije Korando. I začuh ga kako kaže da su se samo dve slike stalno ponavljale na svim njenim čudnim, proročanskim crtežima – lopata i gušter.

Pogleda prikovanog za mesto na tlu s koga je dečak podigao guštera, priđoh i rekoh: „Kopajte tu.“

„Tamo? Pa to je odmah ispod drveta. Sigurno svuda ima korenja.“

„Jebote, uzmi tu lopatu, Flun, i kopaj *ovde*. Da ti je ne bih nabio u dupe, i to onu stranu sa sečivom.“

„Ali, Freni, on je u pravu. Korenje...“

„Džordž, sećaš se svezaka Antonije Korando? Sećaš se dveju slika za koje si rekao da se stalno ponavljaju?“

Uvukavši donju usnu u usta, on diže ruku da iskaže poentu. Kao da se javlja u razredu da odgovara. Ali ruka mu je usporila dok se dizala, zato što je shvatio šta sam mu rekao. Ruka mu najednom zagrabi vazduh i pretvori se u čvrstu pesnicu. „Gušter i lopata!“

„Baš tako. Počni da kopaš. Baš tu.“

„Da!“ Obrnu se munjevito prema Flunu, koji nas je obojicu sada gledao kao neprijatelje. „Tu je, Kaz. Freni je u pravu – *ovde* moramo da kopamo.“

„Ja ću početi! Pustite mene.“ Mališa je uzviknuo to sa zadovoljstvom, podigao lopatu i ponovo je ispustio od uzbuđenja. Zatim je odmah opet podiže i počeo da kopa kao mala mašina.

„Ne, mi ćemo to uraditi. Ići će brže. Ti se samo drži po strani.“ Mahnuh mu da mi preda lopatu.

Nije hteo. Pokušao je da je sakrije iza leđa. „Ne! To nije fer! Ja sam

pronašao tog guštera. Jesam. A pronašao sam i njih dvojicu kada ti nisi mogao. Zato ja treba prvi da kopam.”

Pokušao sam da zazvučim razložno, kao dobar momak koji je na njegovoj strani. „Drugar, to prosto moramo mi da odradimo, i to što je brže moguće. Moramo da iskopamo rupu, a onda da se čistimo odavde.”

Lice mu se skamenilo, ali znate već kakva su deca – još nisu naučila kako da budu kul. Znaju šta je hladno, a šta vruće, ali ne i šta je kul. Sledeće što se od njega čulo došlo je kroz jecaj. „Nije fer! Dvapat sam ti danas pomogao i ti to znaš! A pomogao sam ti i da izađeš iz biblioteke. Ja...”

„Daj mi tu prokletu lopatu. *Smesta!*” Kročih prema njemu. Preplašio se od onoga što mi je video u izrazu lica. Držao je alatku iza leđa, ali kada je video da mu prilazim, ispustio ju je. Spotakao se unazad preko nje i pao. Njegov uplašeni pogled još je bio prikovan za mene. Nije bilo više vremena za gubljenje. Podigao sam lopatu i okrenuo se od njega.

„Ti si davež! Ti si veliki debeli davež i *nemaš penis!*” Njegov bes pretvorio se u pesmicu-rugalicu. „Nemaš penis, nemaš pe-nis!” Ignorišući dečaka, dao sam Flunu lopatu i pokazao mu mesto na tlu. Vrtelo mi se u glavi i morao sam da sednem.

„Freni, pazi...” Džordžov glas, a zatim me nešto tvrdo udari u prevoj kolena. Klecnuh, ali se zadržah na nogama. Okrenuh se i videh da klinac beži u šumu.

„Šutnuo te je.”

„Nije važno. Hajdemo.”

Ali bilo je važno. Kada smo zaključili da bi bilo bolje da se Džordž i Flun najpre vrate po leš, ostao sam da stojim sam i razmišljam o mališanu. Kuda li je otišao? Hoće li se vratiti?

Osećao sam slabost, ali misli su mi bile bistrije nego čitavog dana pre toga. U njima se obrazovala neka vrsta plana: iskopati rupu, zakopati leš, vratiti se u grad – krckanje i pucketanje grančica najavilo je povratak Džordža i Fluna. Leš u kesi na njihovim ramenima izgledao je manji.

Kao da je još živ i kao da im je stalo do njegove udobnosti, spustili su ga na tle veoma nežno. Flun uze lopatu i počeo da kopa. Radio je preciznim pokretima i nije traćio snagu. Rupa je brzo rasla, zahvaljujući tome što mu ništa nije smetalo – ni korenje, ni kamenje, ništa nevidljivo ili neočekivano. Bio sam siguran da tamo nema ničega. Gušter je bio slovo X koje je označilo to mesto i ja sam to shvatio istog trenutka kada

sam ga ugledao.

Kada je Džordž preuzeo kopanje, upitao me je da li sam ikada čuo za nešto po imenu Kilioa. Na moje „ne”, rekao mi je da je to mitološko stvorenje – jedna od dve žene-guštera koje čuvaju zarobljene duše pokojnika. Tada me već uopšte nije bilo briga da li je gušter kojeg sam video bio Kilioa ili normalni šumski reptil koji je ovog sunčanog dana pokušavao da se malo zgreje.

„Da, ali gušteri su oduvek bili veoma važni u svetskoj mitologiji, Freni. Oni mogu da simbolišu raznorazne duboke stvari.”

„Zapanjujuće. Samo ti kopaj.”

„Nije te briga, zar ne?”

„Ni najmanje.”

Kopanje se nastavilo. Razgovarali smo, ali ne mnogo. Nisam se još osećao sposobnim da i sam prionem na posao, pa sam pustio da to njih dvojica urade. Povremeno sam proveravao da li je pokojni Flun još s nama.

Stigli su prilično duboko kada sam začuo dve sirene koje su prohujale kraj nas po drumu, jedna odmah za drugom. Izluđivalo me je to što nisam znao šta je razlog. Obično niste morali da koristite sirenu u policijskim kolima u Ždralovom Vidikovcu.

Pretpostavivši najgore, zaključio sam da je najbolje da odmah odvedem ovu dvojicu odavde, sam dovršim posao i vratim se kući.

Kada sam im to rekao, nisu izgledali nimalo nezadovoljno zbog toga. Stajali smo iznad rupe, zagledani u nju.

„Džordž, hoću da na neko vreme odeš iz grada. Idi samo i nemoj da se vraćaš nedelju ili dve. Imaš li para kod sebe?”

„Da, ali kuda da idem?”

„Ne znam. Hoću da ti i ovaj ovde Flun prosto nestanete na neko vreme. Pozovi me za nekoliko dana. Reći ću ti da li je sve čisto i da li možeš da se vratiš. Hoću da uklonim svaki trag koji smo možda ostavili u tvojoj kući. Kada završim, zaključaću je. Ko zna da li je iko video šta se sve tamo dešavalo.”

„Važi.”

Flun reče: „Možemo da odemo u moj stan u Njujorku.”

„Ne, to je loša ideja. Izgubite se na neko vreme. Idite na put, negde gde ne poznaju nijednog od vas. Idite na okean i razgovarajte o Flunovim planovima.”

Setio sam se kako sam video psa na krevetu u onoj hotelskoj sobi u Beču. Astopel mi je rekao da je to bio Džordž Dejlemvud. Setio sam se kako mi je Suzan Džineti rekla da je Džordž prosto nestao iz Ždralovog Vidikovca pre trideset godina i da ga od tada niko više nije video.

„Flun, ti pođi. Ja moram Džordžu da kažem još neke stvari.” Kada se ovaj udaljio dovoljno da ne može da čuje, spustio sam obe šake prijatelju na ramena i prišao mu tako da smo se gotovo dodirivali nosevima.

„Freni, ne izgledaš dobro. Izgledaš jako bolesno. Daj da završimo s ovim pa da te odvedem kući.”

„Ne, dobro sam. Džordž, slušaj me: znam neke stvari o budućnosti. Znam da ćete ti i Flun zajedno raditi na nečem veoma velikom. Možda će vam za to biti potrebne godine. Možda je to čak i taj projekt o kojem ti je pričao. Uradi to, ali budi veoma oprezan. Pazi se sve vreme. Nemoj mu mnogo verovati, koliko god misliš da je briljantan.

Idi iz grada i ne vraćaj se neko vreme. Ne znam kako će se stvari odvijati ovde u sledećih nekoliko dana. Ali ne želim da budeš u blizini kad nastane opšte sranje. I, Džordž?”

„Da?” Lice mu je bilo puno pitanja i brige. Srce mi se slamalo od toga, ali tu ništa više nisam mogao da učinim.

Hteo sam da saopštim svom prijatelju da ga volim, ali nešto drugo mi pade na pamet. „Tankretička sprega. Možeš li da upamtiš taj naziv?” Izgovorio sam mu to slovo po slovo. „Znaš li za hladnu fuziju? Znaš? Sjajno! Onda ovo ima nekakve veze s tim. A ako još ne možeš to da otkriješ, nastavi da tragaš, jer sve je ovo u vezi s hladnom fuzijom. Ona će promeniti svet. Tankretička sprega, u redu?”

„U redu. Kada da ti se javim?”

„Kroz koji dan. Sačekaj da se stvari smire.” Znao sam da se nikad neće vratiti, ali nisam hteo to da mu kažem da ga ne bih uplašio. „Pripazi na sebe. Pripazi na Čaka.” Poljubih ga u obraz. „Ti si dobar drugar. Najbolji.”

„Plašim se, Freni.”

„I ja.”

„Ti? Ti se nikad ničega ne plašiš.”

„Plašim se da ću jednog dana sve ovo izgubiti i da sve ovo nisam dovoljno voleo. Upamti – voli ovo neprestano. Voli ovo i za mene, kad se setiš.”

Malčice ga gurnuh i on pođe. Čak mu je obigravao oko nogu, trčkarao

tamo-amo, zadovoljan što je opet u pokretu, sa osobom koju je voleo najviše na svetu. Džordž se jednom okrenuo. Rekao sam samo: „Tankretička sprega.” Ponovio je to, ali kada je izgovorio do kraja, već je bio predaleko da bi se čulo.

Sačekao sam da proradi motor „isuzua”, ali ništa nisam čuo. Dugo čekanje, predugo. Ali onda ga začuh – slabo, tako slabo, kao da je zvuk dopirao s kilometar udaljenosti. Zamislio sam kako polako voze između stabala, izbegavaju brazde, panjeve, kamenje. Za volanom je Džordž ili Flun? Džordž – on je poznao grad, znao je da treba da skrene desno kada stignu do druma i pređe tih osam krivudavih kilometara do autoputa.

Nespretno sam se spustio u rupu i počeo da kopam. Zemlja je bila meka i vlažna – široko se otvarala sa svakim naletom lopate. Dok sam kopao, zamajavao sam mozak zamišljajući kako njihova kola voze drumom prema autoputu. Pokušavao sam da se setim svih orijentira duž puta – velike crvene bukve u koju je udario grom. Malog belog krsta kraj druma tamo gde se pre više godina dogodila saobraćajna nesreća s fatalnim ishodom. Obliznje bare koja je uvek bila prekrivena zelenom skramom i lokvanjima. Koliko smo samo žaba hvatali tamo kad smo bili klinici. Jednom sam gurnuo Marvina Brusa unutra i postarao se da mu zagnjurim i glavu.

Srce poče da mi mahnito bije bez ikakvog razloga. Zatvorivši oči, naredih mu, a onda počeh da ga molim da se primiri. Posle još nekoliko ludački neravnomernih otkucaja, ono se na kraju utiša. Sačekah da vidim hoće li tako ostati. Brada mi je počivala na grudima. Utišaj se, srce moje – sve će biti u redu. Više nisam mogao da verujem sopstvenom telu. Koliko mi je još vremena ostalo? Možda je trebalo da ih pustim da završe kopanje rake i odvezu me natrag do grada. Možda bi to bilo daleko pametnije od onoga što sam sada pokušavao da uradim.

Kada sam otvorio oči, video sam da sedim na dnu rupe. Polako sam digao još jednu punu lopatu. Otkrila je nešto. Srce mi je ostalo mirno, ali osećao sam celim telom kako kuca.

Tamo je bilo nešto belo. Nešto belo prekriveno vlažnom crnicom. Izbacio sam lopatu iz rupe i kleknuo da bolje pogledam. Pažljivo sam uklonio malo zemlje. Pojavi se još belog. Bila je to tkanina, pamuk, neki odevni predmet. Majica? Skupivši šake, izbacio sam još zemlje sve dok nisam – tako je – video da je u pitanju majica i, o Bože, neko telo.

Gušter i lopata su rekli: kopaj tu. Tu je neko telo. Pronađi ga. Sve vreme sam se tome približavao, a da to nisam ni znao. Kopaj tu.

Kopaj tu.

Pazljivo sam uklonio još zemlje, a onda se pojavilo lice. Dečje. Znao sam ko je to. To je bilo nemoguće. Znao sam ko je to. Ne!

Beži, briši odavde. Njegova mala usta, nos, mirno zatvorene oči.

Bio je to dečak. Dečak koga sam maločas oterao. Pilot kroz snove, ja. Sada je bio mrtav i prekriven zemljom na dnu te rupe. Te rupe koju smo upravo iskopali, te rupe koju je hteo i sam da kopa i tako nam pomogne. Sada je ležao mrtav u njoj, a ja sam ga otkopao. Lice mu je još bilo toplo na dodir. Usne su mu se odvojile pod pritiskom moje šake. Još su bile vlažne. Donja je sijala.

„Ne!“

Uspeo sam nekako da prebrodim to. Uspeo sam to da prebrodim tako što sam malčice poludeo, ali to mi je pomoglo. Bio je prljav. Ležao je pod zemljom i trebalo je da ga izvadim odatle, očistim. Dao sam se na njegovo izbavljenje. Nije to bila prava reč, ali mi je ona ostala u mislima. Izbavi ga – vrati nam ga – s tog mesta kome uopšte nije pripadao.

Pričao sam mu dok sam ga vadio odatle. Pričao sam mu dok sam ga dizao, držao u naručju, skidao zemlju s njega, s njegove meke dečje kože, odeće, svaki grumenčić zemlje koji sam mogao da vidim. Pričao sam mu dok sam nežno podizao njegovo telo do ruba rake i spuštao ga kraj lopate.

Popeo sam se. Osećao sam slabost, mučninu, ali istovremeno i neobično ushićenje. Morao sam da obavim taj posao, tu misiju izbavljenja: vrati Pilota Kroz Snove. Svi moji problemi morali su da sačekaju da završim s tim.

Morao sam da prekinem i odmorim se. Seo sam kraj njegovog tela. Morao sam da ga držim kako bih bio siguran da mu se ništa više neće desiti. Bili smo previše blizu rupe. To mi se nije dopadalo. Ona je bila previše blizu nas. Morali smo da se udaljimo. Rupa je bila opasna i duboka. Koliko god pazili, i dalje ste mogli da upadnete u nju.

Ustao sam, podigao ga i udaljio se odatle. Verovatno bih izašao iz šume da mi telo nije reklo „stoj“. Reklo je: smesta da si stao, inače više neću moći ništa da ti dam. I tako sam uradio ono što je zahtevalo – stao sam, sačekao, ponadao se da će mi dozvoliti da nastavim. Više nisam pričao dečaku, nisam se izvinjavao što mu nisam dozvolio da nam

pomogne u kopanju. Tada sam samo želeo da bude tišina.

Telo mu je bilo lako. Da li zbog toga što je bio dečak, ili zbog toga što mu je smrt oduzela od težine? Dok sam stajao u šumi s Flunovim grobom iza leđa, čekao sam da se nešto desi, ne mareći hoće li se desiti ili ne. Znao sam da treba da spustim dete, vratim se u rupu i završim taj posao. Znao sam da treba, ali nisam to uradio.

Izgleda da sam prosto stajao s telom deteta u naručju i sanjao. Je li to moguće? Stajao sam tamo, ne razmišljajući o tome šta sad? Da, prosto sam stajao.

Dok nisam čuo možda treće ili četvrto *vump*. Postoje zvuci koje poznajete, ali ih ne prepoznate dok ne vidite šta ih je prouzrokovalo. Leđima okrenut rupi, začuo sam jednom-dvaput-triput – *vump, vump, vump*. Polako, nipošto brzo. Poznavao sam taj zvuk, ali nisam mogao da ga prepoznam. Dopirao je iza mene, iz šume u kojoj nije bilo nikoga. Ali nisam se okrenuo da pogledam. Još ne. *Vump, vump*.

Tek kada se začulo još tih teških, tupih, poznatih zvukova, poželeo sam da pogledam. Prigrlivši dete čvršće, okrenuo sam se.

Bilo ih je petorica. Svi su lopatama ubacivali zemlju natrag u rupu. *Vump-vump*. Mada nijedan nije progovarao, svi su izgledali stvarno zadovoljno, oduševljeni što taj posao rade zajedno. Bili su najrazličitijih uzrasta. Najmlađi je izgledao kao da mu je četrnaest, najstariji četrdeset pet. Samo nagađam. Svi su nosili isto što i mrtav dečak u mom naručju – pantalone kaki boje, belu majicu, crne duboke platnene patike.

I svi su bili ja. Privodili su kraju zatrpavanje Flunovog groba. Kesa s njegovim telom je nestala. Sigurno su spustili crnu kesu u rupu i sada su je zatrpavali zemljom. Zajedno su odradili to za mene.

Gledao sam sve dok nisu završili. Pošto ih je bilo pet, nije dugo trajalo. Lako su baratali lopatama. Džinovski tovari zemlje leteli su natrag u rupu. I sve vreme dok su radili, gledali su se i smeškali se. Uživali su. Bilo je to kao porodični izlet – sva braća ponovo na okupu, zezaju se. Kopaju rupu, zabavljaju se. Samo, oni nisu bili braća, bili su ja.

Kada su završili, odmakli su se od rupe i, naslonjeni na lopate, osmotrili svojih ruku delo. S mesta na kom sam stajao, na tlu se nije videlo ništa. Niko nije mogao da zna da je tamo iskopana duboka i široka rupa, a onda ponovo zatrpana. Šumsko tle izgledalo je netaknuto, kao i kada smo došli.

Kopači se zgledaše, a najstariji klimnu glavom u znak odobravanja.

Drugi pljesnu najmlađeg po ramenu, namignu i dade mu svoju lopatu. Je li to bila ona koju sam ja koristio? Sve su bile identične. Dečak je uze, sa izrazom obožavanja na licu. Svi su se međusobno voleli – to što su na ovaj način bili zajedno bilo je nešto najbolje u životu.

A onda krenuše prema meni, svi kao jedan. Kada su bili blizu, onaj koji je dao lopatu pruži ruke i nežno uze mrtvo dete od mene. Nisam se opirao.

On reče: „U redu je. Mi ćemo se sada pobrinuti za njega.” Držeći telo pažljivije nego ja, pogleda ga sa zadivljujućom toplinom. Naravno da je znao šta treba da uradi s njim.

„Hajde”, reče neko od njih, ali nisam znao ko. Oni pođoše iz šume, a nije bilo ničeg prirodnijeg od toga da krenem za njima. Hodali su kraj mene, sa obe strane. Stalno sam ih naizmenično zagledao. Poznavao sam ih sve i svi su bili različite verzije mene, kada sam bio mlađi.

Telo mi je bilo smireno i dobro dok smo hodali. Osećao sam mir i istovremeno duboku, duboku tugu. Jer, kada sam ih video sve ovako zajedno, kada sam video kako rade s takvim zadovoljstvom i koncentracijom, kada sam video koliko vole jedni druge, kada sam video mrtvo dete u naručju jednoga od njih, konačno sam razumeo.

Kako se vesla po drvenom moru? Još nisam znao odgovor na pitanje, ali pošto sam video sve to oko sebe, znao sam kako da dođem do odgovora. Jesu li to Astopel i njegovi želeli da saznamo? Da ništa nije važnije od toga da održavate svakog pojedinačnog sebe u životu. Moramo ih slušati i dozvoliti da nas vode.

Ne: spoznajte sebe, već spoznajte *svakog sebe*. Sve one vas, sve godine, dane Magde i Polin, narandžastih kaubojki i dane kada ste verovali da muškarcima sa četrdeset godina penis uraste natrag u stomak.

Osvrnemo se na ono što smo bili, nekada davno, i vidimo tu osobu kao glupu ili zabavnu, ali nikad kao nekoga od suštinskog značaja. Kao da gledate svoje stare snimke sa smešnim šeširima ili širokim reverima. Kako sam glup bio u to doba, kako naivan.

I kako je samo pogrešno bilo razmišljati tako! Jer sada, kada *vi* niste u stanju to da radite, te verzije vas još znaju da lete, nađu put u šumu ili izlaz iz biblioteke. Samo oni mogu da vide guštere i zatrpaju rupe koje treba da budu zatrpane.

Dži-Dži, Pilot Kroz Snove, kopači... Sada sam znao koliko su mi svi

oni bili potrebni da bih razumeo sopstveni život. Kako da pređete preko drvenog mora? Pitajte ih i pažljivo slušajte njihove različite odgovore.

„Mislim da ne mogu dalje.“ U glavi mi je pulsiralo i vršci prstiju su mi neobično brideli.

„Mi ćemo ti pomoći“, reče jedan od njih i uhvati me ispod desne ruke da se oslonim. Drugi me uhvati s leve strane. Poduprt tako među njima, ponovo sam se osećao skoro dobro.

„Put nije daleko. Samo što nismo stigli.“

Telo Frenija Mekejba pronašla je gradonačelnica Suzan Džineti. Dok se vraćala s puta u Njujork, razmišljala je o tome kako bi lepo bilo da se vrati domu, mužu i životu, a ne samo poslu koji joj je sada jedino preostao. Bila je jednako izgubljena kao i pre i prestravljena da će ostatak života morati da proživi sama.

Provezla se kraj bare i tužnog belog krsta krajputaša. Zatim kroz šumicu koja je obeležavala početak gradskog atara Ždralovog Vidikovca. Tu je drum počeo da vijuga, pa je usporila. Ona je bila obazriv vozač. Išla je brzinom od samo pedeset kilometara na sat kada je ugledala telo kako leži na ivici puta.

Isprva joj se učinilo da je neka skitnica prosto, od svih mogućih mesta, odlučila da legne tamo i odrema. Sunce se probijalo kroz krošnje i haotično poigravalo po nepokretnom telu koje je ležalo na leđima. Očigledno je u pitanju bio neki muškarac. Suzan nije želela da se zaustavlja, zato što je bila uplašena, ali bila je gradonačelnica i smatrala je to svojom dužnošću. Svejedno, kada se zaustavila na ivici puta, na metar-dva od leša, videla je čovekovo lice i istog trena usta su joj bila otvorena onoliko koliko je to bilo moguće.

Jedva je bila u stanju da prebaci menjač u položaj za parkiranje pre nego što je briznula u plač. Tajna koju niko nikada nije saznao bila je da je gradonačelnica Džineti sedela u svojim kolima i plakala tako dugo i tako glasno, da su njeni jecaji preplašili ptice u krošnjama iznad nje i naterali ih da uzlete. Prošli su minuti pre nego što je bila u stanju da izađe iz kola i priđe telu.

Ali stare priče su zaista tačne – negde duboko u svom srcu, oni koji nas vole *uvek* znaju kako nam je. Istog trena kada je prepoznala Frenija Mekejba koji je ležao kraj puta, Suzan Džineti je znala da je on mrtav. Sećanja na radosno vreme koje je provela s njim kao devojkina progonila

su Suzan čitavog života i nastaviće to da čine.

Tek mesecima posle toga, kada je bila veoma tužna i sama, jedne zimske noći ukazalo joj se otkrovenje koje ju je nagnalo na osmeh. Tek pošto je toliko vremena prošlo od njegove smrti, shvatila je koliko je sreće imala što je upravo ona pronašla Mekejba. Bilo joj je dopušteno da mu prva kaže zbogom. Ali već sledećeg trenutka život joj se učinio beznadežno dug i neizvestan. Jer, čak i kada ga dobijete na dar, šta možete da učinite s prvim zbogom?

EPILOG

Nasuprot Magdinim željama, sahrana je bila ogroman događaj. Niko od Frenijevih prijatelja nije mogao da se složi oko toga da li bi on voleo da zna kako je pogrebu prisustvovalo pet stotina ljudi, ili ne. Pet stotina ljudi koji su bili iskreno pogođeni činjenicom da je taj još mlad čovek mrtav. A bio je tako pametan i sposoban, i pride duhovit. Nesumnjivo, najbolji šef policije kojeg su ikada imali. Priča o tome kako je spasao kćerku Mev Pael od nekog tajanstvenog ludaka samo je dodatno uglancala njegovu zvezdu.

Istina, pričalo se dosta i o tome kakav je mangup bio kao klinac. Kako je jednom zapalio kola direktora škole. Izbacili su ga iz škole, hapsili, otac mu je mnogo patio zbog toga. Ali njegova smrt pretvorila je te priče u anegdote, apokrifne, većinom za smeh. Stari Freni, kakav je to dasa bio, zar ne? I zar većina dobrih ljudi nije u mladosti nestašna? A ne zaboravite ni to kako je doprineo da se reši tek drugo ubistvo u istoriji Ždralovog Vidikovca.

Pa šta ako je bio opasan klinac – Mekejb je izrastao u ljudinu. Bio je dobar prijatelj, stoprocentno pouzdan; voleo je svoju ženu i dobro obavljao svoj posao. To je ono što se računa i ljudi su bili zahvalni zbog toga što su ga poznavali.

Bogu hvala što je momak bio tu. Ime mu je bilo Geri Grejem, ali više je voleo da ga zovu Dži-Dži. Zgodan klinac. Upućeni su tvrdili da je pljunuti Freni u tom uzrastu.

Istog dana kada je Dži-Dži došao da boravi kod Mekejbovih, strinu su mu odvezli u bolnicu, a stric mu je umro! Nije to bila bogzna kakva dobrodošlica, ali nema veze: držao se uspravno i svojim ponašanjem zaslužio opšte divljenje.

On i Polin su zajedno organizovali sahranu, doveli Magdu kući iz bolnice i odveli je do groba kada je došlo vreme. Onda su ta dva dobra deteta stajala sa strane dok je ona posmatrala jednostavan kovčeg svog

muža.

Neko u blizini čuo je da je rekla samo jedno: „Sviđaš mi se.” Onda je bacila ružičastu ružu na kovčeg i vratila se svojoj stolici. Pored velikog broja ožalošćenih, jedino što je još iznenadilo ljude bila je činjenica da Frenijev najbolji prijatelj, Džordž Dejlemvud, nije prisustvovao. Džoni Petengls *jeste*, u invalidskim kolicima, kao i sveštenik koga niko nije poznavao i koji je održao opelo.

Niko ranije nije video tog čoveka. Elegantno odeven crni gospodin sa samopouzdanjem političara i glasom radijskog voditelja. Prilikom službe, neko je blizu Dži-Džija šapatom upitao ko je to. Dečak je rekao neobičnim glasom: „Ja ga poznajem. Čika Freni i ja smo ga poznavali.”

Ljudi su se ustezali da pitaju Magđu u kakvoj je vezi taj čovek s njihovom porodicom, ali činilo se da se njoj svidelo ono što je rekao, pogotovo citat iz *Kurana*: „Razmotri sve sasvim do kraja, pa ćeš prestati o tome da sanjaš.” I to je bilo jedino što ju je nagnalo na plač tokom cele ceremonije, ali niko nije imao dovoljno hrabrosti da je pita zašto.

Kada se sve završilo i kad su ljudi počeli da se razilaze, momak je prišao svešteniku i upitao ga napetim, sištavim šapatom da li bi mogli nakratko da porazgovaraju. Čovek mu se lukavo osmehnuo i rekao „svakako”, razgovaraće čim on bude slobodan. To je značilo posle rukovanja sa onoliko ljudi koliko je mogao da nahvata. Stvarno se ponašao kao da se kandiduje za neku funkciju. Ali momak je sačekao, pošto je rekao Polin da će se ponovo videti kod kuće. Devojka ga je pogledala blentavo i zaljubljeno, i rekla „važi, ali požuri”.

Dok su ga gledali kako strpljivo čeka smerno skrštenih ruku, ljudi su mislili da Dži-Dži samo želi da se zahvali svešteniku.

Ali kada su konačno ostali nasamo, dečak je pogledao okolo ne bi li se uverio da ih niko ne sluša, a onda prasnuo: „Mater ti jebem! Gade! *Šta ćeš ti ovde?*”

„Dži-Dži, treba da si mi zahvalan što sam ti dozvolio da se vratiš. Nisam morao, znaš.”

„Ne, ne znam. Ništa ne znam. Zašto mi ne kažeš? A? Misliš da bi mogao?”

Čovek pogleda na izvanredan srebrno-crni sat koji je nosio na levoj ruci. Kada ga je momak ugledao, iskolačio je oči. „To je njegov sat. Ukrao si mu sat!”

„Pozajmio. Divna stvar, zar ne? Baš lep komad. Daću ti ga kada budemo završili ovde. Onda ćeš moći da izigrašaš da si ga pronašao i da zaradiš dodatne poene kod Magde. Da, najbolje da bude tako.“ Činilo se da je veoma zadovoljan svojom idejom.

Za razliku od njega, u momku je sve ključalo. Usta su mu se stegla u pravu tanku liniju, tako da su mu usne gotovo pobebele. Činilo se da će svakog trena skočiti na sveštenika i napasti ga, iako je ovaj bio mnogo krupniji.

Pošto je služba završena, grobari koji su čekali na diskretnoj udaljenosti brzo su se pojavili oko njih. Dvojica su počela da sklapaju zelene stolice. Jedan je skidao vence. U blizini se oglasio buldožer, ali je iz nekog nepoznatog razloga odmah ponovo ućutao, uz podrigivanje i kašljanje motora. Došlo je još ljudi da sklapaju stolice. Sveštenik i tinejdžer su im se očigledno nalazili na putu, pa su se pomerili koji metar dalje.

„Zbog čega si opet ovde? A ja? Mislio sam da sam umro.“

„I jesu. Ja sam te vratio u život.“

„I šta sad, treba da ti budem zahvalan na tome? Treba da ti kažem hvala?“

„Bilo bi lepo.“

Umesto toga, momak poskoči pred sveštenikom i obema rukama mu pokaza srednjak. Jedan grobar to vide i podvrisku. Pokaza na njih i nastavi da se smeje. Pokazao je svešteniku srednjak! Dobra fora. Astopel pogleda grobara i klimnu glavom u znak odobravanja – i njemu se to činilo smešnim.

„Zašto si to uradio? I ako sam se već vraćao, zašto me nisi poslao u moje pravo vreme?“

„Odsad pa nadalje ovo *jeste* tvoje pravo vreme, Dži-Dži. Navikavaj se na to.“ Astopel posegnu u sako i potraži tamo nešto. Dok je tražio, bio je zagledan u blistavo plavo nebo. Sunce blesnu na kristalnom brojčaniku njegovog sata. Odbi se dečaku u oko i on bi primoran da odvrati pogled.

„Evo. Pogledaj ovo i dobro pazi.“ Astopel je iz džepa izvadio osam klikera. Boje nisu bile neuobičajene – mačje oči, jedan plavi, jedan crveni, neki dvostruki – dva žuta. Dečji klikeri.

„Ovo ti je život Frenija Mekejba.“ Spojivši šake, Astopel snažno protrese klikere u njima. Njihovo staklasto zveckanje bilo je glasno i neprijatno. On prekinu, otvori šake i ponovo pokaza klikere. Dži-Dži je

donekle očekivao da se tamo pojavi nešto drugo – da to bude nekakav trik. Ali ne, bili su to samo klikeri na dlanu boje lososa. On pogleda čoveka u lice i tamo ugleda samo čist osmeh. Najednom, bez upozorenja, Astopel baci klikere u vazduh. Momak se sagnu, pomislivši da će popadati po njemu. Umesto toga, oni se zalediše u vazduhu u savršeno pravoj vertikalnoj liniji. Osam klikera – dva žuta na vrhu, pa plavi... Nisu se kretali. Sunce se odbijalo od njih dalje u svet. Linija sačinjena od klikera visila je savršeno nanizana i nepokretna u vazduhu između ta dva muškarca. Posle nekoliko trenutaka, i dalje sa osmehom, Astopel uze jedan po jedan odatle i ispusti ih natrag na dlan druge ruke.

Protresavši ih ponovo, klik-klik, on ih opet baci u vazduh. Dogodi se isto, samo što su se sada raširili kao sačma i zaledili, nepravilno raspoređeni. Jedan ovde, dva onde, jedan više, drugi niže...

„A ovo je takođe život Frenija Mekejba, Dži-Dži. Mogao bih celo popodne da ih bacam i svaki put bi se zaledili u različitom položaju. Klikeri su događaji i ljudi u tvom životu. Imaš jedan život, ali mi smo sada morali da u njemu izvršimo izvesne intervencije. Ako pomisliš da su ti klikeri sirovina koju moramo da preradimo, praktično ih bacamo u različitim kombinacijama u nadi da ćemo dobiti određeni rezultat.”

„Koristite me. Ti i ostali tvoji jebeni vanzemaljci koristite moj život da biste dobili ono što hoćete.”

„Koristimo? Ne. Samo te pomeramo unutar tvog sopstvenog života.” On pokupi klikere iz vazduha i protrese ih. Oni zazveckaeše. „Pri kraju života, Freni je bio veoma blizu otkrića. Svi smo bili veoma uzbuđeni i impresionirani. Pošto je bio tako blizu, odlučili smo da te sada vratimo ovamo i dozvolimo ti da pokušaš ponovo.”

„Zašto niste vratili *njega*? Zašto ste dozvolili da umre?”

„Tako je sam odlučio. To ne možemo da kontrolišemo.”

„Ali mene je ubio Flun.”

„Flun nije mogao da te ubije – on se upoznao s Frenijem kada je imao dvadeset devet godina. *Tebe* nikada nije ni sreo.”

„Zašto je onda pucao na mene?”

„Nažalost, Freni je *dozvolio* da se to desi. A to je već nešto sasvim drugo. To je i shvatio na kraju. Zato ti sada moraš da preuzmeš njegovu otkriće i upotrebiš ga.

Razmišljaj o tome ovako, sinko: u jednoj kombinaciji, za ove klikere postoji savršeni red. Možda je to vertikalna linija, možda krug, ko zna?

Ali to ti moraš da pronadeš. Frensis Mekejb. Do sada se to nije dogodilo. Sada mora, zato što nam je potreban taj savršeni red za nešto važno. Samo Mekejb u jednoj ili drugoj varijanti svog života može da pronađe tu besprekornu kombinaciju. Zato je sada došao na tebe red da probaš. Freni je bio oženjen Magdom. Polin je bila njegova pastorka. Tebi će Magda biti strina, a Polin sestra od strica.” Astopel se osmehnu. „A možda i nešto više od toga.”

Momak ratoborno upita: „A šta ako taj novi aranžman sa strina Magdom ne bude delovao? Šta ako ni ja ne budem u stanju da pronađem pravi način da uredim te tvoje glupe klikere?” Ruka mu suknu da ih zgrabi od Astopela, ali ovome se šaka sklopi poput čeljusti krokodila.

„Bolje nemoj da bacaš ovo, Dži-Dži. To je ono što jesi.”

„Ali ako ja to ne uspem da ukupiram, vratićete nekog novog Frenija iz drugog vremena i smestiti ga ovde u drugačijem aranžmanu. Uradićete to ponovo.”

„Iznova i iznova, sve dok jedan Mekejb to ne pronađe i dok ne budemo u stanju da taj komad dodamo svetskoj mašini.”

Više nisu imali šta da kažu jedan drugome. Dži-Dži se pušio od besa. Krv kao da mu je bila zamenjena čistim adrenalinom. Astopel se osećao prilično dobro. Dan je bio lep. On je završio s poslom za neko vreme i možda će otići da pogleda neki film. „Ako hoćeš, možemo ti dati nešto što bi ti pomoglo.”

„Na primer? Sredstvo za čišćenje stomaka?”

„Ne, pomagagača. Nešto što bi ti pomoglo da pronađeš rešenje.”

„U redu, što da ne? Mislim, kome bi smetala pomoć?”

„Dobro. Samo moraš da nađeš način da to objasniš Magdi.” Astopel prinese dva prsta ustima i zviznu. Začu se slabo pištanje, zvuk koji je napukao i prekinuo se čim se oglasio.

„Kakvo ti je to zviždanje!” Dži-Dži mu se trijumfalno rugao. Niko nije umeo da zviždi kao on. Spojivši ista dva prsta, on zviznu neverovatno gromoglasno. Čak se i postojani Astopel trgao. Prirodno, čim je primetio tu reakciju, Dži-Dži je ponovio zvižduk.

Ništa se nije dešavalo. Dži-Dži nije znao šta da očekuje, ali je oćutao. Pogledao je Astopela koji nije izgledao zabrinuto.

„Trebalo li opet da zviznem?”

„Nije neophodno. Sad će on.”

Ispostavilo se da je „on” dobro građen pokretni objekt daleko dole,

na travnjaku groblja. Nailazio je prema njima. Bio je mlad, imao je dva normalna oka i četiri normalne noge, koje su mu ovog puta omogućile da komično kaska. Približavao se s jezikom kojimu je visio iz usta tako da se činilo da se osmehuje. Možda je to i radio. Bucmasti nasmešeni pas koji je ličio na tortu s tamnim i svetlim filom.

„Taj pas? On mi je *pomagač*?”

„Iznenadiće te koliko Stari Dobrica zna, Dži-Dži.”

„Dži-Dži. Moram li večno da živim s tim imenom?”

„Moguće je. Ali upamti, Dži-Dži za sada mora da živi s Magdom i Polin.”

„I s ovim sjebanim psetom.”

„I dalje mi zvuči kao prilično poštena trampa. Pa, odoh ja.” Sveštenik spusti klikere u džep i udalji se bez reči.

Stari Dobrica priđe i sede na Dži-Džijevo stopalo kao da su stari drugari. Mladić zausti da kaže debelom skotu da mu se skine, ali ne učini to. Umesto toga, pogleda visoku humku sveže iskopane zemlje, samo delimično prekrivenu ceradom. Iz nekog razloga, u blizini više nije bilo grobara. Samo je nekoliko njihovih novih novcatih lopata ležalo na tlu, blizu nemog buldožera koji će, kako je pretpostavljao, kasnije zatrpati raku. On priđe, uze jednu lopatu i odmeri je u rukama. Onda Dži-Dži, praćen pogledom psa, poče da ubacuje zemlju u grob Frenija Mekejba.

O PISCU

Džonatan Kerol je rođen 26. januara 1949. u Njujorku. Potekao je iz umetničke porodice – njegova majka Džun, glumica, pojavljivala se u brojnim predstavama na Brodveju i glumila je u dva holivudska filma, dok je otac Sidni bio filmski scenarista čiji najveći uspeh predstavlja scenario za film *Hustler* (1961) sa Polom Njumenom u glavnoj ulozi, za koji je bio nominovan za Oskara.

Posle buntovne mladosti, Džonatan je završio jednu od prestižnih škola u Konektikatu, diplomirao na Univerzitetu Rudzers i magistrirao na Univerzitetu Virdžinija, dok je istovremeno radio kao profesor engleskog jezika. Zelja da podučava strance engleskom odvela ga je u Američku međunarodnu školu u Beču, gde i danas živi i radi.

Prvu zamisao za kratku priču Kerol je imao još pre nego što je završio osnovnu školu. „To je priča o jednoj starici koja živi u Njujorku veoma usamljena, pa odluči da sebi kupi psa”, rekao je Kerol. „Na kraju priče, ona tog psa ubije zbog toga što je ovaj uradio nešto što ju je iznerviralo.” Navodno, njegov profesor engleskog jurio ga je po dvorištu da mu uzbuđeno saopšti kako je priča sjajna. To je za mladog Kerola bila prava prekretnica, i uprkos tome što je imao krajnje mlaku očevu podršku, odlučio je da se bavi pisanjem.

Godine 1980. objavljen je prvi Kerolov roman, *Zemlja smeha* (*The Land of Laughs*), o mladom učitelju koji se zaputio u gradić Gejlen u Misuriju da istraži i ispiše biografiju svog omiljenog pisca, da bi otkrio kako ovaj nije tvorac samo niza popularnih priča za decu, već i čitavog mesta i svih ljudi koji ga nastanjuju. Već u ovom romanu mogu se zapaziti dva sredstva kojima će pribegavati u kasnijim delima: korišćenje životinje koja govori kao signala da čitalac stupa u zemlju imaginacije, kao i nezadovoljavajući rasplet koji istovremeno i nervira Kerolove čitaoce (i izdavače) i neodoljivo ih vezuje za njegovu prozu.

Usledio je roman *Glas naše senke* (*Voice of Our Shadow*, 1983), a

zatim i knjiga kojom se Kerol, po opštem mišljenju, probio u vidokrug najšire publike – *Mesečeve kosti* (*Bones of the Moon*, 1987). U poređenju sa prethodnicima, ovaj roman je daleko odmereniji i zreliji i sasvim opravdano je doveo do Kerolove reputacije majstorskog pripovedača čija se proza ne može precizno svrstati ni u jedan žanr.

Sledeći roman, *Snevati u plamenu* (*Sleeping in Flame*, 1988) objavljen je u isto vreme kada je njegova kratka priča *Prijatelj najbolji čovek* (*Friend's Best Man*) osvojila uglednu Svetsku nagradu za fantastiku i Kerol je postao omiljeni pisac takvih književnih veličina u svetu žanrovske proze kao što su Stiven King, Majkl Murkok i Tomas Haris.

Sa svakom novom knjigom Kerolova popularnost sve više raste – od romana *Dete s druge strane neba* (*A Child Across The Sky*, 1989), preko *Ispred psećeg muzeja* (*Outside the Dog Museum*, 1991), *Posle tišine* (*After Silence*, 1992), *Ljubeći košnicu* (*Kissing the Beehive*), sve do *Drvenog mora* (*Wooden Sea*) – i sve one uspešno izbegavaju klasifikaciju i trpanje u marketinške ili žanrovske fioke. Za to je najverovatnije zaslužna ona osobena iskra genijalnosti po kojoj se veliki pisci razlikuju od tek dobrih pisaca, a koju je još jedan Kerolov poklonik, i sam veliki pisac po imenu Nil Gejmen, definisao gotovo lakonskom rečenicom: „Džonatan Kerol u sebi nosi magiju.”

Bog noćnih tajni kod pretkolumbijskih Indijanaca...

Kalifornijski Indijanci ga smatraju odgovornim za sve što je u stvaranju loše, jer ometa delo junaka – tvorca...

Irokezi ga vide kao izumitelja zime i smrti i zlog blizanca tvorca – srebrne lisice, koja ga je, doduše, sama stvorila, jer je bila usamljena... Za zapadne Indijance on je demijurg, nezavisna kreativna sila, ili tvorac sudbinskih odluka...

Nacionalni junak koji je svojim saplemenicima doneo vatru i dnevnu svetlost i izumitelj umetnosti i zanata...

Ljubavnik, čarobnjak i prevarant koga neumorno opisuju ogromni ciklusi usmenih predanja Indijanaca centralnih ravnica Severne Amerike, Kalifornije i Jugozapada – svi već mrtvi, osim duhova što tumaraju rezervatima i kazamatima koje beli ljudi zovu metropolama...

Glavna životinja predljudskog, ljudskog i postljudskog doba...

Bog noćnih tajni.

DŽONATAN KEROL
DRVENO MORE

Za izdavača Radmilo Gak
Lektura i korektura Saša Stošić
Ilustracija Rafal Olbinski
Dizajn Valentina Pavlović
Slog i prelom Veselin Pajković
Tiraž 1000 primeraka
Stampa i povez BAST, Beograd
Izdavač KOJOT, Beograd, Slogina 10, tel.063 88 44 532

CIP – Katalogizacija u publikaciji Narodna biblioteka
Srbije, Beograd
821.111 (73)-31

KEROL, Džonatan
Drveno more / Džonatan Kerol;
preveo Goran Skrobonja. – Beograd: Kojot, 2003
(Beograd: Bast). – 278 str.; 20 cm

Prevod dela: The Wooden Sea / Jonathan Carroll. tiraž
1000. – O piscu: str. 274-275.

ISBN 86-84569-02-4 COBISS.SR-ID 107586572

Od trenutka kada je tronogi pas dohramao u život šefa policije Frenija Mekejba i umro mu kraj nogu, Mekejb se našao u sasvim novom svetu, punom uznemirujućih čudesa. Njegov gradić Ždralov Vidikovac, u državi Njujork, dugo je bio utočište ispunjeno skladom i mirom - ali on se sada suočio s neobjašnjivim, s predskazanjima koja njegov život dovode u sumnju. A ono što on bude uradio u sledećih nekoliko dana može imati posledice po čitav svet...

„Intelektualno zabavan pisac koji se suprotstavlja žanrovski krutim standardima većine književnih kritičara.”

NJUJORK TAJMS